

yeni demokrasî

Mayıs 86, Sayı: 10 Yıl: 2

Aylık Siyasi Dergi

1200 TL (KDV Dahil)

*Komünarların, Skago Şehitlerinin,
Ekim ve Şanlı Büyük Proleter Kültür Devriminin
Yeni Nesilleri*

**1 Mayıs Şöleninde
Meydanlardaydı!**

50 kopye kütüphane
100 kopye dağıtım

Yeni Demokrasi 1 Yaşında

İÇİNDEKİLER

Başyazı.....	4
Devrimin şanlı yolunda ilerleyen halkın bayramı	
1 Mayıs.....	6
Onun meşalesi yolumuzu aydınlatıyor.....	9
Kitle çizgisine kısa bir yaklaşım.....	11
Milli mesele özünde pazar meselesidir.....	13
Kürecik Bölge Raporu.....	15
"Yılmaz Güney'e Özgürlük" kampanyasını destekliyoruz.....	22
Sanatta her türlü baskıya son.....	24
Halka türkümüzü diletebilmek.....	25
Açlığın içinden gül.....	26
"Bir" eycilik, "tek" yanlılık ya da inkarcılık resmî tarih.....	31
Birinci Dünya Savaşı sonrası Constantinople'da Kürt örgütlenmeleri üzerine bazı belirlemeler.....	40
İşkencelerde tavizsiz direniş geleneğini yaygınlaştırmak için yaşanmış tecrübelerden öğrenmesini bilelim-3.....	46
TBMM Başkanlığı'na Ankara.....	51
Iran-İrak Savaşı ve Kerkük tartışmaları üzerine.....	54
Eli taşı küçük generaller düzenli orduların yapamadığını yaptı!.....	56
INF anlaşması ve sonuçları.....	63

Mayıs ayı, hem Türkiye proletaryası açısından, hem de dünya proletaryası açısından oldukça önemli bir ay. Şairler kulaklarımızda, anıları yüreklerimizdedir. Mayıs ayı kanla yazılmıştır. Türkiye proletaryasının ölümsüz siması, gök gözlü şahin İbrahim Kaypakkaya bu ay da Diyarbakır işkencehanelerinde katledilmiştir. Deniz, Yusuf, İnan bu ay da dara çekilmiştir. 1 Mayıs 77'de onlarca devrimci öldürülmüştür. 13 Mayıs'lar, 22 Mayıs'lar gün gün Mayıs ayı.

Biz her şeyden önce Türkiye'den tüm dünya proletaryasına, ezilen halklarına 1 Mayıs vesilesiyle bin selam diyoruz. Türkiye işçi sınıfına, emekçi halkımıza yine 1 Mayıs vesilesiyle yüzbin kere selam diyoruz.

Bu sayımızda 1 Mayıs kapak konumuz. Mayıs ayı olmasından dolayı İbrahim Kaypakkaya'nın anısına Kürecik Bölge Raporu'nu, Kitle Çizgisi ve Milli Mesele hakkındaki düşüncelerimi bu sayımızda yayınlıyoruz. Yılmaz Güney ile ilgili hem Türkiye'de, hem de yurtdışında sanatçı-aydınların başlatmış oldukları kampanyaları destekliyor ve Yılmaz Güney'in kendi görüşlerine yer veriyoruz. İdam mahkûmı Sedat Yılmazsoy'un "halka türkümüzü diletebilmek" başlıklı yazısını yayınlıyoruz. Yine Bursa Cezaevi'nde yatmakta olan Şair Mehmet Çetin ile Halit Bostancı'nın Aşkık Grevi'nin içinde yaptıkları söyleyişi yayınlıyoruz. Kırşehir Cezaevi'nde tutulmuş olan Hacı Demirkaya'nın 1987 yılında TBMM Başkanlığı'na gönderdiği protesto mektubunu mahkeme kararlarıyla birlikte sunuyoruz.

Iran-İrak Savaşı ve Kerkük tartışmaları üzerine görüşmelerimizi bu sayımızda bulabilirsiniz. Filistinli küçük generallerin mücadelesi ve Filistin sorununun bu sayımızda yer veriyoruz. INF anlaşmaları ve sonuçlarını yine bu sayımızda inceledik.

7 yıl Metris Cezaevi'nde yatmış olan bir devrimcinin Yeni Çözüm dergisinde yayınlanan İstanbul cezaevlerinde devrimci tavırla ilgili görüşlerinin eleştirisini yer darlığından dolayı iki bölüm halinde yayınlıyacağız.

Son olarak dergimizin fiyatını 1200 TL'ye çıkardığımızı özürle okuyucularımıza bildiririz. Artık durumu tüccarlar gibi anlatmanın bir gereğini hissetmiyoruz. Aynı deritten tüm toplum müzdarip. Lakin iktidar demokrasi diye diye hem demokrasinin hem de basının anasını ağlatmaya yeminli. Üstelik bizim gibi "kendü kaçık, gönü büyük"lerin hali küllüm baprap. Yoğun bir şekilde siyasi baskı altına alınmaya çalışılmamız sonucu her türden baskıyla karşı karşıya olduğumuz gibi, anti-demokratik toplantı kararlarıyla da ekonomik olarak çöktürülmek, kamuoyunda ve okuyucular nezdinde öcü gösterilmeye, bizzat sürekli pratiğimizde yaşadığımız gibi okuyucularımıza dahi gözdağı verilmeğe çalışılmaktadır. Bu cehennem zebanileri her yönlü saldırmaktadırlar ve saldırılarını sürekli arttırarak sürdürmektedirler. Durum buyken artan fiyatlar, açkça bizi ikiye katlamaya aday. Arkamızda ne bir holding, ne bir patron ne de reklam vb. gibi yan gelirlerimiz yok. Okuyucularımızdan, onların desteğinden başka kimsemiz yok bizim. Tüm bunlardan dolayı yine de giderlerin altında olan fiyat artırımımızı normal karşılayacağınızı umuyoruz...

Dostlukla yeni bir sayımızda buluşmak dileğiyle...

YENİ DEMOKRASİ

Umut Yayıncılık ve Basım
San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Ali Sarıçimen

Yönetim Yeri:
Piyerloni Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş-İstanbul
Tel: 528 09 35

Dizgi:
Maraton Dizgievi
Baskı:
Yeni Doğu Veb. Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.

Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN
Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:

Arka Kapak	: 400.000 TL.
Kapak İçeri	: 300.000 TL.
Tam Sayfa	: 240.000 TL.
1/2 Sayfa	: 120.000 TL.
1/4 Sayfa	: 60.000 TL.

Abone Koşulları:

6 Aylık	: 6.000 TL.
1 Yıllık	: 12.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:

6 Aylık 30 DM-15 \$
1 Yıllık 60 DM-30 \$

DURUM İYİDİR

Mayıs ve Haziran güneşine benziyor dünyada ve ülkedeki devrimci kabarış. Kargaşalık ve bunahım içinde güzel, kararlı bir ilerleyiş var. Bağrında büyük atılımların dalgalı ilerleyişlerin tohumunu taşıyan kargaşahklar, kaoslar iyidir. **Kitlelerin** sessizliği ve durgunluğu, hareketsizliği hoş değildir. Kitlesele eleştiri, kitlesele kıvılcım, demiri ve ateşi hayrete düşüren ve gök gürültüsünü andıran marşlar iyidir. Toprak milyonlarca ayağın hararetini özüm-lüyorsa, sokaklar milyonlarca yumruk ormanına tanık oluyorsa bu iyidir. Sınıflı toplumlarda, yani altınçağa kadar, milyonların, değişik dillerde pırlanta gibi marşlara ve eylemlere durması fena halde iyidir.

Filipinlerde ormanlar son derece bah-tiyardır. Çünkü nişangahında özgürlüğün ışıklı gamzesini taşıyan binlerce nam-lunun şarkısını dinliyor. Orada ırmaklar, tomurcuk ve toprak, insan emeğinin öz-veri ve onur güzelliğini imrenerek seyrediyor. Kamboçya'nın yüz akı, bağımsızlık güçleri Pnom Penh'e bir hayli uzaktır. Ama işgal tankları ülkeye girdiklerine pişmandırlar ve bereketli Mekong ırmağı kaçak döğüşen güçlerin zaferine her zamankinden daha çok inanıyor. Bağımsızlık halkların nihai kurtuluşa yürütüsünde geçtikleri ve ilk büyük altın kapıdır. Afganistan işgalini yıllar önce açığa-tan ya da, dolaylı destekleyenler utanıyorlar mı acaba? Yalçın Küçük gibi hafif cinli, nev-i şahsına münhasır ve de gayretkeş kelleler, Rus bürokrat burjuvazisinin çekilme seferberliği karşısında ne diyorlar acaba? Dün işgali, işgalciden daha çok destekleyenler, bugün aynı derecede rezil bir savla meydana çıkarlar-sa, "efendim bu Gorbaçov'un iyi neyiti-nin bir nişanesidir. ABD'nin Vietnam'daki hezimetine benzetilemez" derlerse hiç şaşırmanın. Tüm dünya halkları çok iyi biliyor ki bu Afgan halklarının on yıl-lık destansı direnişinin bir sonucudur. Rus egemenleri öylesine sıkışmışlardır ki, ne pahasına olursa olsun çekilme ve kendi işbirlikçilerini kaderleriyle başbaşa bırakma telaşı içindedirler. Hiçbir halkın

kaderini kendisinin dışında hiçbir güç tayin edemez. İşte Gazze'de, Şeria boy-larında eli taşlı, sapanlı küçük generalle-rin savaşı, Filistin iltihalinin gözde vehası Gazze, kendi çocuklarının, kendi halkı-nın, direnişini sevinç ve şaşkınlıkla izli-yor. Siyonizmin akıllı şeflerinden Şimon Peres, "Bu olaylar nedeniyle İsrail, ta-rihinde ilk kez dünya çapında böylesine yalnızlığa düşmüştür" şeklinde konuş-mak zorunda kalıyor. Yediden yetmişe seferberlik ve kitlelerin kararlı insiyatifi en modern orduları bile acz içine düşürüyor. Onları camilere saldırtmak zorun-da bırakıyor. Sokaklarda ise savunma psikoza içine sokarak dirhem dirhem yıpratıyor.

Tüm bu hercümerç ve bağrında geli-şen berrak ilerleyiş iyidir. Güney Afrika'daki kitle insiyatifi ve direnişi, Afrika halklarına ilham ve cesaret veriyor. Tüm emperyalistlerin dikkati burada yoğunlaşmıştır. Kitlelerin devrimci insiyatifi-ni kırmak ufkunu karartmak için ellerinden gelen tüm ince marifetleri gösteriyorlar. Bağımsız ve onurlu yaşamak söz konu-su olunca kitleler tek yumruk haline ge-liyorlar. Nikaragua halkı, ABD emperyalizmine karşı kararlı birliğini ve diklenişini sürdürüyor. Ortega iktidarının, içerde demokrasiyi budama ve Rus oli-garklarıyla yağlı-bağlı olma politikası bu güzel diklenişe gölge düşürüyor sadece. Latin Amerika halkları, şarkıda, dansta ve özellikle de başkaldırıda ustadır. Kendi iradesinin, göğün derinliklerindeki bir yıldız gibi özgürce ışmasını sever. Bunun içindir ki o, Peru'daki bilincin aydınlık hattına daha kolay girecektir. Amerikan emperyalizmi Latin Amerika'da kendi mevzilerini durmadan takviye ediyor, halklara gözdağı veriyor. Honduras'a çıkarma yapıyor, Panama'daki yönetimi devireceğini pervasızca açıklıyor. Daha şimdiden, ABD'nin Panama'ya yığıdığı asker sayısı Panama ordusunun mevcuduna erişti. Ama kendi çocuklarına sakal takarak, onlarla birlikte ölümün üzerine yürüten savaşçı halklarla hesaplaş-mak zorundadır o. Ve bu hesaplaşma, Vietkong usulü hesaplaşma kuşağına gi-ren, uzun kanlı ve acılı bir hesaplaşma

olacaktır.

Durum iyidir. Çeşitli halk sınıf ve tabakaları önderliğindeki bağımsızlık savaşları yaygınlaşarak arzediyor. Emperyalizm yeryüzünün çeşitli mevzilerinde darbeler yapıyor. Bu devrimci savaşların büyük bir bölümü proletaryanın önderliğinde olmamasına rağmen dünya proleter devriminin güçlenmesine hizmet ediyor. Bu tip bağımsızlık savaşları, bilinçli sınıf savaşlarının dostudur. Direnişe geçen milyonlarca bilinçsiz işçi yarı- sömürgelerdeki bağımsızlık savaşlarının anlamını daha iyi kavriyor. Direnişleriyle Ren havzasını aydınlatan onbinlerce demir çelik işçisi Kürdistan'daki peşmergenin me'ramını daha iyi kavriyor ve onların omuzlarını kendi omuzlarında daha iyi hissediyor.

Yerkürede durum iyidir. Devrim rüzgârı savaş rüzgârına nazaran ağırlığını daha çok hissettiriyor. Yıllardır sukûnet okyanusu imajını yaratan modern Rusya'da direnişler bu imajı kırmaya başlamıştır. Proletaryanın ve halkların biriken ve patlama ögeleri haline gelen sorunları, Glasnost ve perestroyka politikalarının gecikmeden uygulanmaya başlanmasına yol açmıştır. Modern devlet kapitalizminin bağrında ortaya çıkan bu reformlar, sınıf mücadelesinin ve toplumsal muhalefetin gelişmesini beraberinde getirmiştir. Baskı altındaki aydınlar işçiler ve halklar, daha yüksek perdeden konuşmaya, sokaklara ve meydanlara çıkmada daha korkusuz davranmaya başlamışlardır. Aynı durum Çin'de ve diğer modern revizyonist ülkelerde de yaşanıyor ki bu çok iyidir. Halkların bir bölümünün, diğer bölümün mücadelesini çok uzun yıllar, sessizlik içinde seyretmesinden daha rahatsız edici birşey olabilir mi? Modern revizyonistler, egemen oldukları ülkelerdeki halkların, Güney Afrika halkının mücadelesini sokaklara dökülerek desteklemesinden dahi korkuyorlar. Bu tip kitlesel hareketlerin yarın kendilerine yönelme tehlikesinden ödleri kopuyor. Modern revizyonist ülkelerde baskıların gevşemesi mücadele açısından iyi bir durum yaratıyor. Sınıf mücadelesi, doğası gereği demokratik ortamı sever; böyle bir ortamda daha sağlıklı, daha güçlü bir tarzda filizlenip gelişir.

Dünyada durum iyidir diyoruz ama ülkemizde durum çok daha iyidir. Proletarya 12 Eylül darbesinden itibaren altı yıl suskun kaldı. Durumu kavrayamayan bazı aydınlarımızı küstürdü. Şimdi grev-

leri, mitingleri ve çeşitli direnişleriyle aynı aydınların hayranlığını kazanıyor. Proletaryanın önünde taktik olarak çok güçlü bir devlet cihazı var. Ama bugün onun mücadelesini asil engelleyen, oyalayan ve saptıran, sendika, ağalarının her yere dal budak salan gerici cihazıdır. Bu cihaz, dalgakıran rolünü oynuyor. Ama dalgalar öylesine güçlüdür ki bu cihazı zaman zaman kendisiyle birlikte sürüklüyor. Eylemsizliğe yürekten inanan bu sendika ağaları cihazı şimdi, "büyük eylemlerin potansiyelini küçük eylemlerle erit, büyük tehlikeleri küçük tehlikelerle engelle" taktiğini izliyor. Bununla birlikte bu sendika ağaları cihazının büyük bir bölümü, burjuva muhalefete bağlı olarak hükümet blokoyla çatışıyor. Biz bugün sendika ağalarının sürüklenen önderliğine rağmen, proletaryanın mücadelesini yürekten destekliyoruz. Ve sendikalarda, sınıf sendikacılığına içtenlikle inanan tüm devrimci demokratik güçlerin, dar grup çıkarılarını bir yana iterek, hep birlikte sendika ağaları cihazına karşı etkin bir mücadele vermelerini proletaryanın devrimci atılımı açısından önemli görüyoruz. Mevcut durumu, geleceğin geniş çaplı ve çetin mücadele karakterine işaret ediyor. Şehir küçük-burjuvazisi, proletaryanın mücadelesini desteklemeye ve bağımsız kitlesel hareketlerle kendi haklarına sahip çıkmaya şimdi her zamankinden daha yatkındır.

Köylülük şimdilik kabuslu uykulara dalmak ve zaman zaman sızlanarak homurdanmakla yetiniyor. Bununla birlikte Kürdistan sorunu canlılığını koruyor. Bir bakıyorsunuz egemen sınıflar mağaradaki üç-beş gerillayı yok etmek için, mağaranın üstüne tonlarca dinamit yığıp patlatıyorlar. Bir bakıyorsunuz, Dersim dağlarında gerilla cesetlerini dizi dizi sıralamış arıyorlar. Bir bakıyorsunuz Kürdistan'ın bilmem neresinde bir çırpıda yirmiyi aşkın gerilla öldürülmüş bir helikopter düşürülmüş subaylar, erler gitmiş... Kürdistan'da 9'dağlı Türkler'le "Ovalı Türkler'in bu savaşı daha ne kadar sürecek? Devletle hesaplaşmayı programına koymuş bu iki silahlı örgütün daha uzun yıllar direneceğini, bunlara başka örgütlerin de katılacağını söylemek için müneccim olmaya gerek var mı? Sorun ciddi ve derindir, sınıfsal ve ulusal. Onbinlerce asker dağ-taş seferber olmuştur. Ve bu savaş, Kürt orta burjuva ve küçük ve orta çaplı toprak ağaları arasında da yankısını bulmuştur.

Gazetelere ve dergilere şöyle bir gözatan, burjuva partilerinin içini ve meclisi şöyle bir göz ucuyla kolacan eden her ham kafa bu gerçeği görüyor. Kürdistan'daki savaş dünyada ve ülkede taze müttefikler, bazen de umulmadık müttefikler kazanarak koruyor canlılığını.

Aydınlarımızın, devrimci demokratik basının canlılığı da iyidir. Hiçbir ileri Avrupa ülkesinde politika bu denli sancılı, gelecek vaadeden, yaşamla dolu, duru ve cıvıltılı değildir. Sınıf mücadelesi canlanınca herşey canlanıyor. Proletaryanın ve halkın muhalefeti çeşitli, egemen sınıf blokları ve partileri arasındaki dalaş-kızıştırıyor. Partiler içindeki hizipler birbirleriyle daha ciddi hesaplaşmalara giriyorlar. Egemenler arasındaki bu çatışma, merkezi baskının dumura uğramasına, halk muhalefetine yükselmesine yol açıyor. Miting meydanları, uyanan yığınları peslerine takarak birbirlerine saldırmanın, birbirlerini alt etmenin are-

naları haline geliyor. Egemen sınıflar arasındaki tepişmeleri alkışlıyoruz. Daha çok tepişme daha çok parçalanma tarihsel ilerleyişe hizmet ediyor, mevcut durumu iyileştiriyor. Beyaz Saray ya da Pentagon içindeki tepişmelerin şiddetlenmesi kötü müdür? Genel olarak sınıf mücadelesi tepişmeyi, tepişme sınıf mücadelesini şiddetlendirir. Sınıf bilinçli proletarya bundan ustaca yararlanmasını bilirse durum daha da iyileşir, suların ve ufku berraklığı artar.

Kısacası dünyada ve ülkede durum iyidir. Tek ciddi bir olumsuzluk vardır ki o da, sınıf bilinçli proletaryanın içinde bulunduğu dağınıklık ve kargaşadır. Hayat, "sana büyük olanaklar ve fırsatlar sunuyorum" diyor ona, ama o, henüz bilinen o ünlü yeteneğini gösteremiyor. Şiddetlenen sınıf mücadelesinin kendisi, bilinçli çabaları bilinen o büyük yeteneğe dönüşürecektir. Bundan hiç kimsenin kuşkuğu olmasın.

Devrimin Şanlı yolundan ilerleyen halkın bayramı 1 Mayıs

Proleter dünya devriminin anlamlı mücadele günlerinden olan 1 Mayıs'ı, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesinin, emperyalist-kapitalist dünyayı alt ederek yerine sınıfsız, sömürsüz, baskısız yepyeni bir dünya yaratmaya muktedir ruhuyla selamlıyoruz... Enternasyonal proletaryanın bu büyük bayramını, devrim, sosyalizm ve sınıfsız toplum mücadelesi için "bir kılıncı darbesiyle paramparça

olmaktan korkmayan"ların cesaretiyle, emperyalizme ve uşaklarına meydan okuyarak selamlıyoruz! Proletarya enternasyonalizminin sembolü bu şanlı günü, "Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz", "Butun ülkelerin işçileri ve ezilen halkları birleşin" prolamalarını haykırarak ve bu ruhla her türlü engelin, zorluğun üzerine enginleri fetetme ruhuyla yürüyeceğimizi yinsleyerek selamlıyoruz.

Bu 1 Mayıs'ı, "benim ülkem", "benim devrimim" şeklindeki dar ulusalcı bir mantıkla değil, dünya proleter devriminin bana yüklediği görevler, benim payıma düşenler yaklaşımıyla hareket edenlerin ruhuyla selamlıyoruz.

İlan edilmişinden bugüne kadar geçen 99 yıl boyunca karşı-devrimin, reformizmin, her cins oportünizmin yozlaştırma, saptırma girişimlerine

karşı, devrimci proletarya tarafından şanına layık şekilde kutlanan, bugün de meydanlar yine sloganlarla çnladı. Devrim, sosyalizm ve sınıfsız toplum için mücadele mesajları sadece meydanlarda haykırılan şarlardan ibaret kalmamıştır. And dağları, Filipin ormanları Çar-ı Mazumlar'ın diyarı, Filistin ve Türkiye gibi daha nice yerlerde enternasyonal proletaryanın gün geçtikçe yükselen kavgası bu şanlı günde yine kükredi.

Enternasyonal proletarya, yürüyüşler, mitingler, boykotlar, direnişler gibi çok çeşitli eylemlerle ve karşı-devrimin bütün bastırma ve kuşatmalarını onun anladığı dilden cevaplayarak bu 1 Mayıs'ta da siyasal arenadaki görkemli yerini aldı.

Karşı-devrime, 1 Mayıs'ta hüsrana olan kaçınılmaz sonuçları yeniden daha iyi tattırırken, "zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi olmayan ama kazanacakları koskoca bir dünya olan"ların yürekleri daha da şevklenmiştir. "Devrimin şanlı yolunda ilerleyen halkın", "işçinin, emekçinin" bu büyük bayramında eski dünyanın köleleri, yeni dünyanın yaratıcıları daha büyük bir hınç ve geleceğe inançla zulüm ve sömürünün üzerine yürümüştür.

Asalakların kollara vurduğu prangalar yeni dünyanın öncülerini durduramayacaktır. Karşı-devrimin zindanlarında, işkence tezgahlarında, pusularında ve her yerde o büyük gücün sesi daha gür yankılanmaktadır.

Lima'dan İstanbul'a, Delhi'ye, Manila'ya, Madrid'e, Şikago'ya, Paris'e, dalga dalga ulaşacak devrimci proletaryanın mesajları. Haiti, Güney Afrika, Afganistan, Kamboçya, Filistin, Kürdistan, Şili, Sri Lanka, Kuzey İrlanda ve daha nice yerlerdeki mazlum halkları daha da şevklendirecektir bu mesajlar. Selam o büyük güne! Selam 1 Mayıs'a!

Bütün saldırı ve yasaklamalara göğüs gererek, tren raylarına, Taksim'lere kızıl kanını akıtarak, emperyalist işgallere aldirmayarak

bu şanlı bayramı bugüne kadar kutlamış olan Türkiye işçi sınıfı; önüne çıkarılan bütün barikatları, engelleri aşarak yine bu büyük günde şanlı geleneğini 1 Mayıs'ın simgesi olan Taksim alanına doğru harekete geçerek göstermiştir. Selam Türkiye işçi sınıfına! Selam yarınları nakış nakış işleyerek yaratana! Ve selam onun zindanlarda, dağlarda ve bilmicim yerlerindeki!lere!

Bu 1 Mayıs'ı emperyalist-kapitalist dünyanın başlıca çelişmelerinin iyice kızıştığı, devrim için fırsatların yoğunlaştığı, aynı zamanda emperyalist savaş tehlikesinin bugün devrim esas akam olmasına rağmen ciddi boyutlardaki varlığını devam ettirdiği koşullarda karşılaşıyoruz.

Bugün fırtına merkezleri olan sömürge, yarı-sömürgelerde devrimci dalganın yükselme yönünde seyrettiği, batıda "sükunet" in kargaşaya dönüştüğü bir atmosferde 1 Mayıs'ı yaşadı. Güney Afrika varoşlarını döven emekçinin yığınların gür sesi, Afrika'nın bahtının hiç de "kara" olmadığını müjdeliyor. Tamil'lerin sesi Sri Lanka'yı mücadeleye çağırıyor. Haiti, Kuzey İrlanda, Kürdistan, ezilen uluslara, mazlum halklara baharı müjdeliyor. Batı Şeria ve Gazze'de Filistinlilerin esen kasırgası yürekleri ferahlatıyor. Kamboçya, Afganistan, Eritre meydan okumaya devam ediyor.

And Dağları, Filipinler daha bir görkemli konuşuyor! Geleceğin nasıl kazanılabileceği ve parlaklığın en çok onların türkülerinden öğreniyoruz. Türkiye'de objektif durumun devrim lehine gittikçe elverişli bir hale geldiği ortamda giriyoruz.

Ekonomik ve siyasal buhran derinleşiyor. Sistem daha büyük açmazların girdabında. Egemen sınıflar arasındaki çatışma iyice alevli, halk muhalefeti şahlanmaya meyilli yükselişini sürdürüyor. Düzen daha bugünden Şırnak ve Munzurlar karşısında zorlanıyor. İşçi sınıfımız, yığıt gençliğimiz yekinip ayağa doğrulmaktadır.

Zindan'lar yeni "kelebek" filmleri oynuyor. Köylülük huzursuzlu-

ğunu çeşitli homurtularla dile getiriyor. Aydınlar geçmişe nazaran daha hareketli. Çalan tehlike sinyallerini bazı hakim sınıf güçleri dahi itiraf etmek zorunda kalıyorlar. Bunun yanında yedek lastik görevi gören SHP pohpohlanarak öne sürülüyor, mücadelesin öafını almaya zorlanıyor. Yani siyasal tansiyonun iyice yükseldiği, devrimci durum ve devrimci dalganın ilerleyişini devam ettirdiği ve koşulların her zamankinden daha çok "daha ne bekliyorsunuz" diye bağırıldığı koşullarda 1 Mayıs'ı yaşıyoruz. Yavaş, ertelemeci, "biraz daha bekleyelim" laflarıyla hareket, bu dönem hele hele hiç kabul edilemez. Görev her alanda ilerleme olmalıdır. Devrim mesuliyetinin icraası için başka hiçbir gidiş kabul edilemez. Bas bas bağırın görevlere cevap için ilerlemeden başka çare yok. İşçi sınıfının sendika ağalarını dahi mücadeleye zorlayan mesajları, gençliğin daha radikal biçim alan başkaldırışı, katmerli bir zulüm içinde mayalanarak feryat eden Kürt sorunu gerçeği bunu gösteriyor. Emri yerine getirmeye hazır mıyız? Hazırsak daha da ilerlemeci bir ruhla hareketten başka çıkış olmadığını kavramalıyız!

Hakim sınıflar sahip oldukları sistemin kendi düzenleri içinde çare bulunamaz çelişmelerinin iyice derinleştiği ortamda bunamış ve çıkışsız durumdadırlar. Bekleyecek miyiz? Hayır diyorsak eğer, kolay değil, en zor olanı başarmak için devrimci saflarda yıkılmaz bir birlik için görev başına! Bilinmelidir ki, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesinin kendisine temel almayan her hareket, yığınların kendiliğinden başkaldırısı başarıya götürmeyecektir.

Irak'taki Kürt Ulusal Hareketi'nin, Filistin'li küçük gerillaların, ölümü türkülü gösterilerle kucaklayan Güney Afrikalı karaların görkemli mücadelelerinin zayıflığı tam da buradadır.

Aynı şekilde hiçbir gerici güce dayanmayan, gerçek kurtuluş yolunda ilerleyen Peru'daki kavgası gösteriyor ki, ML-MZD ile donanmaktan başka gerçek çıkış yoktur.

1 MAYIS 1 MAYIS İŞÇİNİN, EMEKÇİNİN BAYRAMI!

1 Mayıs'ın 102. yılındayine coşku vardı alanlarda. Doğuşunun kavgaya naraları yoktu ama, işçi sınıfı yine alanlardaydı. Her türlü engellemeye, yozlaştırılmaya, burjuvazinin kayruğuna takma girişimine rağmen, proletarya kendi kurtuluşunun simgesi olan 1 Mayıs'a sahip çıktı.

Almanya'nın en büyük sendikası olan DGB, "herkese iş ve adalet" şiarı altında 1 Mayıs'a çağrı yaptı. DGB sendika ağaları, heryıl olduğu gibi bu yıl da, işçi sınıfının mücadele geleneğini bir merasim geçidiyle pasifize etmeye çalıştı. Alanlara toplanan binlerce işçi, reformist vaatlerle uyutulmaya çalışıldı.

1 Mayıs'ın yarancısı ve devam ettiricisi olan işçi sınıfı, bu olumsuz gidişata fazla seyirci kalamayacağını ve satılmış sendika ağalarının o çirkef yüzünü açığa çıkaracağını adım adım yaşamaya başlıyoruz. 1 Mayıs'ta konuşmacı olan SPD'ileri, satılmış sendika ağalarını çeşitli biçimlerde protesto ettiklerine tanık oluyoruz. Bundan da öte, DGB'ye karşı eylem içinde bloklar oluşturma ve hat-ta, alternatif 1 Mayıs'lar örgütlemeye kadar varan eylem biçimleri artık gözlenir oldu.

Bu 1 Mayıs'ta "her kese iş" belgisiyle katılan DGB, Almanya'nın NRW bölgesinde güçlü bir protestoyla karşılandı. Her yıl, DGB'nin saflarında Duisburg kentinde alanları doldaran işçiler, bu yıl adeta DGB'yi yalnız başlarına bıraktılar.

Duisburg Rheinhausen semtinde bulunan ve yaklaşık 5 aydır iş yerlerini koruma mücadelesi veren Krupp işçileri, kendi pratik deneyimleriyle DGB'nin

gerçek yüzünü gördüler. Krupp fabrikasının kapanma kararıyla birlikte binlerce işçiye çıkışlar verilmeye başlandı. Krupp işletmesinde başlayan krizin yükünü işçi sınıfının sırtına yüklemeye çalışan emperyalist burjuvazi, her türlü yolu deneyerek direnişi kırmaya çalıştı. Kendi işyerlerini koruma mücadelesi veren Demir Çelik işçileri yaklaşık 5 aydır çeşitli biçimlerde direniyor ve işyerlerini koruma mücadelesi veriyorlar.

Bu 5 aylık tecrübe, DGB'ye bağlı İGM sendikasının işçinin değil, patronun dostu olduğu ve mevcut burjuva devleti koruduğunu ortaya çıkardı. Krupp işçilerini yalnız bırakmaları yanında, önerdikleri "devletleştirme" önerileriyle de burjuva devletini işçi dostuymuş gibi göstermeye çalıştı. Bununla da "özel sermaye insafsız"mış, "devlet sermayesi" ise "insaflı"ymış imajını vererek kendi safını açıkça belirledi DGB. İGM'nin 1987'de sunmuş olduğu "Çelik politikası programı"nda bu durum açıkça ifade edilmektedir.

DGB'nin önerdiği çözüm yöntemi, burjuvazi tarafından dikkate alınmıyor değil. Kitlesel olarak işsizlik baskısı altında bulunan Krupp işçilerinin yoğun mücadelesi sonucu, burjuvazi, gelişen bu mücadeleyi boğarak devletleştirme" önerisini kabul edebilir. Bu durumda devlet sermayesi, daha az baskıcı ve kitlesel çıkışları önleyici bir etmen olarak sunulmaktadır işçi sınıfına.

Gerçek durumun böyle olamayacağını, işçi sınıfı kendi pratik deneyimleriyle gördü. Devletin bu direniş karşısındaki tutumunu da yakinen biliyor. "Devletleştirilen" firmalarda da toplu çıkışların devam ettiğini ve durmayacağını etinde kemiginde hissediyor. Geçti-

ci başarıların uzun vadede başarısızlığa dönteceğini ve yeniden durumun kötü olacağını iyi bilen Rheinhausen Çelik işçileri, kararlı mücadeleden yana tavır koydular. "Herkese iş ve adalet" diyen DGB'nin işçileri nasıl sattığını ve çelik tekellerinin imdadına nasıl yetiştiğini kendi acı deneyleriyle gören işçiler, kendi işyerlerinde kurdukları komiteler öncülüğünde mücadelelerine kararlıca devam ediyorlar.

1 Mayıs 1988 yaklaştığında Krupp işçileri DGB'ye alternatif yürüyüş üzerine tartışmaya başladılar. Direnişe öncülük eden komite alternatif 1 Mayıs'ın yapılmasını karar altına aldı. Eylem alanı ise, Krup direnişinin alanı olan 1. kapı olarak belirlendi. Artık 1 Mayıs vardı Duisburg şehrinde. Birinin öncüsü işçiler, birinin öncüsü ise DGB sendika ağaları. Biri gerçek 1 Mayıs, birisi de sahte!

Duisburg kentinde ve yakın çevrelerde, satılmış DGB'yi alanda yalnız bırakın, Çelik işçilerinin mücadelesine güç katan bildiriler, el ilanları, afişler boy vermeye başladı. Belki de, en büyük rahatsızlığı yaşıyordu DGB. İşçilerin örgütü olduğunu ilan eden DGB işçilerin bayramı 1 Mayıs'ta işçileri yine yalnız bırakmış ve kendi bildiğini okumuştur.

1 Mayıs günü, böylesi bir ortam yaşanarak alanlara gelindi. Krupp fabrikası önünde toplanan binin üzerinde yerli ve yabancı işçi, hep bir ağızdan, Almanca ve Türkçe "Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın Enternasyonal Dayanışma, Krupp İşçileriyalnız değildir, Kahrolsun Emperyalizm" sloganlarını haykırdılar. İşçilerin gur ve militan sesi coşkulu bir ortam yaratmıştı. DGB'nin geleneksel merasim geçidine hiç mi hiç benzemiyordu. İşçiler, kendi bayramlarına kendileri sahip çıkıyordu artık. Yerli ve yabancı işçiler, aynı sloganları atıyor ve Enternasyonal marşını hep bir ağızdan söylüyorlardı. İşçi semtini yaklaşık iki saat dalaşarak yeniden fabrika önüne gelen işçiler daha bir kalabalıklaşarak bir miting yaptılar. Almanca ve Türkçe yapılan konuşmalarda, 1 Mayıs'ın anlamı ve önemi vurgulanarak Krupp işçilerinin kararlı mücadelesi anlatılarak dayanışmanın önemi vurgulandı ve DGB'li ağalar teşhir edildi. Türkiyeli işçiler, kendi ülkelerinde kutlanamayan ve yasak olan 1 Mayıs'ın kutlanması özlemini dile getirerek selamlarını ilettiler Türkiye'deki ve dünyadaki diğer sınıf kardeşlerine, Filistin'e, Kürdistan'a, Filipinler'e, Peru'ya...

İŞÇİLERİN BAYRAMI 1 MAYIS YAŞAYACAK!
SELAM TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA!
Yeni Demokrasi-Köln
Muhabiri

ONUN MEŞALESİ YOLUMUZU AYDINLATIYOR.

ALI DOLUNAY

Kaypakkaya'nın yazıları, onun beş yıllık profesyonel devrimci hayatının bir ürünüdür. Bu görüşler, hayatının son iki yılında yazılı hale gelmiştir. Kaypakkaya'nın bu görüşlerini, uzun yıllar çöl sessizliğine gömülen Türkiye sosyalist, komünist hareketinin o kasvetli, o umutsuz, içler acısı, kara bulutlu gökkubbesinde birdenbire ortaya çıkan bir kılavuz yıldızına, bir kutup yıldızına benzetebiliriz. Bu yıldız, ortaya çıkışıyla birlikte, birkaç yıl dostlarının ve ideolojik planda düşmanlarının saygınlığına şaşkınlıkla karışık suskuluğuna tanık oldu. Eğer düzenin o kelle isteyen karanlık kaba çılgınlığı, yani Kaypakkaya'nın görüşlerine karşı ilk Salvo ateşi diyebileceğimiz iddianemisi olmasaydı, biz bu sessizliğe anlamlı bir sahra sessizliği de diyebilirdik. İddianemeden üç yıl sonra bu sessizliği ilk kez Doğu Perinçek grubu bozdu. Bu grup, Kaypakkaya'nın görüşlerine karşı her alanda sistemli bir saldırı başlattı. Saldırı bir yıl sonra yankısını buldu. Değişik türden oportünist grupları yedeğine alarak daha güçlü bir eleştiri cep-

hesi haline geldi. Ve bu cephenin büyük bir bölümü, aynı silahlarla, ama bu kez daha açık ve cüretli bir tarzda Mao'ya karşı saldırıya geçti.

Kaypakkaya'nın tezlerinin, iddianameden, değişik türden oportünist, revizyonist görüşlere kadar geniş bir cephe tarafından saldırıya uğraması kaçınılmazdı. Kaçınılmazdı çünkü:

İlk olarak, bu tezlerden birisi, Türkiye devrimci hareketini kendi kuyruğuna takan, Türkiye gençliğinin ve aydınlarının devrimci, demokrat ruhunu karartarak onları kendine secde eder hale getiren genç Türk komprador burjuvazisine karşı elli yıllık bir suskunluktan sonra - açılmış güçlü, sosyalist bir ateşti. Bu ateş sözkonusu burjuvazinin işbirlikçi sınıf karakterini değişik yönleriyle açığa çıkardı. Onun, işçi ve sosyalist harekete karşı ikiyüzlü, kurnaz, komplocu yüzünü teşhir etti. Onun her türlü muhalefete, özellikle de Kürt milleti başta olmak üzere diğer ezilen milliyetlere karşı akılalmaz zorbalığına dikkati çekti. Anti-İşgalci karakterine işaret ederken, onun bağımsızlığı değil, "yarı-sömürge bağımsızlığını" temsilettiğini ortaya koydu. Kaypakkaya bu görüşüyle, Türkiye devriminin önündeki çok önemli bir politik ve ideolojik engeli aşmış oluyordu.

İkinci olarak O, Leninizmin milli soruna ilişkin canalcı ilkelerini yaratıcı bir tarzda ülke gerçeğine uyguladı. Bu, dönemin tüm sosyal-şöven, oportünist görüşlerinin yerle bir edilmesi demektir. Türk ve Kürt proletaryasının yeni ve güçlü bir silaha; milli sorunun gordiyonu düğümünü çözebilecek, ezen ve ezilen ulus sövenizmini canevinden vurabilecek biricik silaha kavuşması demektir. Bu, Türkiye devriminin temel bir sorununun ilk kez bu derecede parlak ve kapsamlı bir şekilde açıklığa kavuşması demektir. Bu, sözde Türkiye sosyalistlerinin devrimci, demokrat aydınlarının, milli soruna ilişkin elli yıllık suskunluklarına ve ihanetlerine indirilmiş güçlü bir darbe demektir.

Üçüncü olarak O, Cumhuriyet tarihinin ilk kez özlü ve parlak bir tahlilini yaptı. Buna bağlı olarak, Türkiye devriminin niteliğini ve izleyeceği yolu, yalın ve dürü bir tarzda ortaya koydu. Mao Zedung'un Marksizm-Leninizm'in hazinesine yaptığı katkıları le silahlanarak, modern revizyonizmle arasına kalın çizgiyi çekmiş ve devrimin yolu teori ve taktiklerinin ülkemiz somut gerçeğiyle bütünlüğünü sağladı. Parti, ordu, ittifaklar, cephe ve benzeri önemli sorunları, kendinden önceki oportünist ve revizyonist görüşlere saldırı temelinde açıklığa kavuşturdu. Leninist çalışma tarzını ve kitle çizgisini, sıcak mücadeleden hareket zemini ve ruhu haline getirdi. Onun çalışma tarzı, kadrolar, örgütlenme ve mücadele sorununa ilişkin görüşlerini okuyanlar, bu görüşlerin dokusunun güçlü Leninist bir öğeyle bezendiğini görürler.

Yukarıda sıraladığımız üç noktaya bağlı olarak Kaypakkaya, faşizm ve faşizme karşı mücadele sorunda ülkenin sosyo-ekonomik yapısını tahlil yönteminde, proleter enternasyonalizmi ve proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi sorunda, dünya sosyalist hareketinin sınanmış ilkelerini ve en son tecrübelerini, ülkedeki sınıf mücadelesinin toprağına indirdi.

Kaypakkaya'nın görüşlerini kendine temel alarak yükselen proleter devrimci hareket onbeş yıldır O'nun görüşlerini uygulamanın ve onu aşmanın uğraşı içindedir. Bir yandan ona eleştirel yaklaşırken, diğer yandan Marksizme yabancı akımların saldırısına karşı Onu bir havari titizliğiyle savunmaya çalışmıştır. Gelgelelim ki onu, kendi görkemine layık bir tarzda savunmada yetersiz kalmıştır. Hareketin Onun çevresinde kurduğu savunma mevzileri son derece cılız kalmıştır. Bu zayıf savunma mevzilerinin üzerinden aşan ŞER rüzgârları, Kaypakkaya abidesini değil yıkmak, onda iz bile bırakmamışlardır. Olsa olsa bu abidenin baki kalan kubbesinde hoş bir seda (!) bırakarak çekip gitmişlerdir. Şimdi bu rüzgârların gittikleri yeni yerleri ve yönelimlerini ibretle izliyoruz.

Sözü uzatmaya hiç gerek yoktur. Eğer insanlık, gelecekte bir altınçağ panteonu kurarsa, hiç kuşku yok ki, bu panteonun eskiden adına Türkiye denilen kesiminde, genç ve ateşli bir sosyalist önderin, bir inanç ve direniş sembolünün, defne çelengi içindeki başına, ışıklandırılmış kasketli başına yer verecektir.

Kaypakkaya'yı savunmalıyız. Uygulamalı, eleştirmeli, aşmalı ve yeniden aşmalıyız.

KİTLE ÇİZGİSİNE KISA BİR YAKLAŞIM

Tufan ÖZGÜR

Aydın gayretle siyaset yürütmeye çalışan, bir avuç aydını her şey gören, onların öfkesine tapan, yığınları hesaba katmayan aksine onlara atıl görev biçen her cins fokoculuğa olduğu kadar, yığınlara dayanma adına en vassat kesime adepte olan veya en fazla yığınlar seviyesinde siyaset sürdüren kuyrukçuluğa karşı Marksist-Leninist kitle çizgisi bunun şekillendirdiği çalışma tarzının doruk seviyede özümsemesiydi Kaypakkaya.

Öncelikle o gerçek kahramanların yığınlar olduğunu, onlara güvenip dayanmanın ve doğru çizgi temelinde harekete geçirilmesinin önemini derinden idrak etmiştir. Bu konuda her cins dogmatik, dar deneyci, buyrukcu, sektir, kuyrukçu pozisyonla Kaypakkaya'nın çizgisi arasında kalın bir ayırım çizgisi vardır.

Kaypakkaya, devrimci sosyalist çalışma sittelinin kitlelerden hareket edip, yine kitlelere dönme (kitlelerden kitlelere) prensibine dayanması gerektiğine işaret ediyor. Bu ne demektir? Bu yığınların dağınık, sistemsiz görüşlerinin toplanması bilimsel laboratuvarın süzgecinden geçirilmesi, sistemli hale sokularak ye-

niden kitlelere götürülmesi, uygulanması ve pratikte doğru veya yanlışlığının sınanması ve bu yolun sürekli olarak izlenmesi demektir.

Yığınlara gitmeyen, onlardan öğrenmeyen yani yığınların öğrencisi olmasını bilmeyen bir proleter devrimci, onlara öğretmenlik de yapamaz. Bu yolu izlemeyenler, yığınları harekete geçiremezler. Yığınlar hiç bir şekilde yek pare bir bütün olarak değerlendirilemez. Her yerde ve her zaman başlıca üç kesime rastlanmak mümkündür. Faaller, ortada kalanlar, geri olanlar, Proleter devrimci faaliyet en ileri kesime dayanan, siyasetin tesbitinde faal olanları temel alan ve onların önünde, onlarla birleşerek arada kalan kesimi ileriye çekmeye çalışmayı içerir. Devrimci sosyalistler bu ileri kesimi dayanak yapma yerine arada kalan ya da geri kesime oturma siyasetini hiç bir şekilde benimseyemez. Ve zaten benimserse kuyrukçu, burjuvaliberal yolu tutmuş demektir. Bu yolla düzenin yörüngesine hapsolunur, statükoculuk resmileştirilir. Bu yolla yığınların devrim için harekete geçirilmesi gerçekleştirilemez.

Marxist-Leninist kitle çizgisi Türkiye toprağında en ileri seviyede temsil eden Kaypakkaya, militan sosyalist çizgi ile "anti"leri arasındaki ayırımı net olarak dikkat çekti. İleri bölgelerin ileri kitlelerine dayanmayı, Jakoben mücadele doğrultusunda harekete geçmeye meyilli ileri kesimin önünde olmayı, ateşi kuru yerde tutuşturmayı bu yolla ara bölgeleri ileri çekme, geri kesimi kazanma veya en azından tarafsızlaştırmayı proleter devrimci çalışma tarzının uygulanması olduğu gerçeğini Kaypakkaya ML-MZD temelinde ortaya koydu. İbrahim, acil talepler yoluyla kitlelerin bilinçlendirileceğini, en geniş, en yaygın, en kabül edilebilir talepler ve mücadele metoduyla yığınların devrim için seferber edilebileceğini vaaz eden her cins reformizmine güçlü darbeler indirdi.

Ekonomizmin aşamalı bilinçlendirme şeklindeki artık, posası çıkmış teorilerine karşı yığınların geniş siyasal teşhirler yoluyla köklü bir tarzda sisteme karşı mücadeleye sevk edilmesinin önemine bir kez daha parmak basan Kaypakkaya, bu doğrultuda Jakoben mücadelenin dönüştürücü ve eleştirici gücünü bırakarak ortaya koydu. Doğru bir siyasal çizgi ve bunun aracı militan bir önderlik ve örgüt olmadan yığınların aktifle olsa faaliyetlerinin sonuca götürmeyeceğine de Kaypakkaya açıklık getirdi. Marksizm-Leninizm Mao Zedung Düşüncesinin çizgisine ve devrimci kitlelere, kendi gücüne dayanma, kitle çizgisinin vazgeçilmez bir ögesidir. Öncünün kendi dokusunu proletarya ve yoksul köylülerin en seçkin unsurlarıyla örmesi gerekliliğine doğru bir pratikle cevap veren Kaypakkaya, açığı yolda daha da ileriye gitmeli ve onun sınıf mücadelesinde öncüye bağlı Jakoben halk güçlerinin yaratılması, yaygınlaştırılması, geliştirilmesini en önde gelen ve temel görevlerden biri olarak tesbit eden emrini Jakoben köylü mücadelesiyle yükseltme ile yerine getirmeliyiz. Ve yine bunu besleyecek, öncüyü sarabilecek mücadeleciler geniş kitle örgütlerinin yaratılması sorununa ciddiyetle eğilmeliyiz. Devrimci demokrat güçleri günlük pratik faaliyette öncünün çizgisinin uygulanması işine dahil etmede titiz olunmalı ve bu konuda her cins tereddütü, çekimser, ertelemeli, kuşkucu, muğlak, kendiliğindenci politikaları bir kenare bırakmalıyız.

Köylülüğün örgütlenmesinde, köylük alanlarda öncünün komiteleri ve onun önderliğinde Jakoben birimleri, yansın koöperatif vb. gibi örgütlenmelere de gerekli önem verilmesi gerekliliğindedir dikkati çekmektedir. Kaypakkaya salt Jakoben bakış açısı şeklinde kendini gösteren çeşitli hatalarda dikkati çekmişti. Köylülüğün Jakoben mücadele doğrultusunda örgütlenmesine büyük bir önem verilmesinin

zaruriyetine dikkat çekerken, diğer taraftan bunlara hizmet edecek şekilde köylülerin kitle örgütlerinin yaratılması işi de savsaklanmamasını vurgular. Bu konularda ki bariz yeteneksizlikleri süratle aşılmadan devrimci kitle çizgisi veya çalışma tarzı hoş bir eda olarak kalma durumundan öteye geçemeyeceğini sürekli vurgular. Marxist-Leninist kitle çizgisi mücadele metodunu imkanlara göre ele alan, mücadeleyi elle tutulur sonuçlar vaad edecek temele çeken, kitlelerin mevcut eylemiyle yetinme ve o seviyedeki eylemi yaygınlaştırmaya yükseltmeye soyunan ekonomist vasat çizgi ile Kaypakkaya'nın çizgisi karıştırılmamalıdır. Marxist-Leninist kitle çizgisi ve çalışma tarzı en başta genel plana denk düşecek ve onun ruhuna uygun mücadele zemininde hareket eden, yığınları bu genel plana yakınlaştırma işini hiç bir şekilde akıldan çıkarmayan "süreç olarak taktik" değil, plan olarak taktik fikriyle yola çıkan, herşeyi stratejik başarıyı yakınlaştırmayın hizmetine sokmayı amaç edinir.

Proletarya yine Kaypakkaya'nın düşünceleridir. İdeolojik, politik, stratejik ve taktik yönlendirmesinin yansın kitle inisiyatifinin, müdahaleler cenderesi içine alınarak içiştirilmesi eğilimlerine karşı uyanık olunmasını ve mücadele edilmesini belirten İbrahimsidir.

Geniş yığınların siyasetin bizzat tesbiti ve pratik icraasında aktif rol oynaması, seyirci ve mekanik uygulayıcı konumundan kurtulması özgür-cesur eleştirel bir ruhla donanması, öncüye karşı eleştirel ve denetici bir çizgide yürümesi sınıf mücadelesinin güçlenmesi, zaaflarından arınması açısından vazgeçilmez bir şart olduğunu belirtir İbrahim. Bu aynı zamanda bürokratizme karşı en güçlü panzehirdir de der. Yani İbrahim Kaypakkaya'nın ruhu. Büyük Proleter Kültür Devrimin ruhudur.

Milli Mesele Özünde Pazar meselesidir.

Nihat CİHAN

Diğer temel meselelerde olduğu gibi, ulusal sorun konusunda da ortaya koyduğu hat ile en ileri teoriyi temsil eder devrimci proletarya. Sosyal şovenizmin devrimci-demokrat örgüt ve çevreleri derinden etkilediği, egemenlerin resmi politikasına ciddi bir çit çıkarılmadığı, bırakalım ulusal sorun konusunda doğru çözüm önerilerinin getirilmesini, neredeyse Kürt ulusu ve azınlık milliyetler gerçeğinin dahi görmezden gelindiği, barbarca uygulamaların "ilericilik" diye alkışlandığı bir Türkiye ortamında İbrahim Kaypakkaya'nın düşünceleri şovenizme karşı ilk tutarlı çıktı. Her konuda olduğu gibi bu konuda da tutarlı çıkış, ne yazık ki daha sonraki yıllarda istenilen seviyede temsil edilemedi. Temelde görüşleri savunulmasına rağmen, geliştirilememiş, gelişmelerin dayattığı yeni sorunlara cevap verecek şekilde derinleştirilememiştir. Genel bir tekrar ile yetinilip, hayatın dinamizmini ve bunun sonucu somut gelişmelerin istenilen seviyede tahlil edilip sunulmaması, ister istemez anlamsız bir suskunluğa itmiştir. Bunun sonucu gelişmeler geriden takip edilmiştir. Burjuva milliyetçiliğinin gelişmesinde Ortadoğu'da gerici bölge devletlerine sırtını dayamış sahte çözüm alternatiflerinin daha rahat at oynatmasında da bunun rolü olmuştur.

Başlı başına ele alınması gereken milli meselenin özü nedir? Bu soruya ancak genel kapsamda cevap vereceğiz bu ya-

zımızda. Bilindiği gibi, bu mesele bu yönüyle genel bir açıklığa kavuşturulmadan sorunu sağlıklı bir çözüme kavuşturmak mümkün değildir. Öyleyse bu mesele nedir?

Her toplumsal meselenin özü; onu çevreleyen, onun varolmasına yol açan öğelerin kavranmasıyla açığa çıkarılabilir. Bu öge son tahlilde ekonomiktir. Bu ekonomik zemin üzerinde siyasal ve sosyal olgular şekillenir.

Meseleyi demokratik devrim açısından ele alarak açmaya çalışalım... Herkes bilir ki, demokratik devrim öz itibarı ile bir toprak devrimidir. Demokratik devrimin bu özü rekabetçi kapitalizm döneminde de, emperyalist aşamada da değişmemiştir. Ne var ki bu sorunun çözüm yöntemi ve onu gerçekten çözebilecek sınıf vb. elbette değişmiştir. Sorunun kapsamı, muhtevası, çözümü noktasında gündeme gelen bu değişiklik hiçbir zaman öyle bir sorunun varolmasına yol açan nedenlerin veya ekonomik özün aynı olduğunu karartmamalıdır. Herkeste bilir ki, emperyalizmin ekonomik özü, temel çelişkisi rekabetçi kapitalizm döneminin ayasıdır. Ama bu için kapsam ve muhtevasında gelişmenin ve yeni değişmelerin olmadığı anlamına kesinlikle gelmez. Sosyal ve sınıfsal özlere yeni gelişmelerin ortaya çıkardığı değişikliği tesbit ederken meseleye yol açan ekonomik özünde değiştiği iddia ediliyorsa ispat edilmek zorundadır. Her toplumsal sorun gibi belli bir ekonomik temelden doğan milli sorun doğru kavranmalıdır. Bu mesele kapita-

lizmin şafağında doğmuştur. Kapitalizmle birlikte, pazarların birleştirilmesi ve bu temelde ortak bir dil ve kültür birliğinin şekillenmesiyle ulusal topluluklar biçiminde örgütlenme gündeme gelmiştir. İç pazarların birleştirilmesi (kapitalizmle birlikte) öncesi ulusal topluluklardan bahsedilebilir mi? Kimki kapitalizm öncesi uluslardan bahsediyorsa ahmaktır. Demek ki uluslar ve ulusal örgütlenmeler kapitalizmin ve onun yol açtığı iç pazarların birleştirilmesinin bir sonucudur. Bu olgu öncesi uluslardan bahsedilemeyeceğine göre bu soruna yol açan ekonomik olgunun pazar olduğu gerçeği nasıl yadsınabilir?

Ulusal diye bir sorun neden kapitalizm öncesi dönemde tam da onun şafağında doğdu? Açıktır ki meta dağıtımı için zorunlu olan pazarların birliğinin kaçınılmaz sonucu olarak gündeme geldi. Yani pazarla beraber ortaya çıktı. Demek ki bu olgu olmadan ulusal diye bir mesele olamazdı. Bu sorunu doğuran sözkonusu temel açık olduğuna göre bu dönemde bu sorunu doğuran öz nedir?

Sorunun ortaya çıkmasına yol açan temel aynı olmasına rağmen çözüm Doğu ve Batı Avrupa'da çeşitli farklılıklar içermiştir. Ama sorunun temelinin yine pazar olgusu oluşturmuştur. Ekim devrimiyle birlikte sorunun sosyal, siyasal-sınıfsal özü, çözümünü her ne kadar değişmişse de -ekonomik öz- yine aynı kalmıştır. Eğer tersiyse bu soruna yol açan yeni ekonomik temelin izah

edilmesi gerekmez mi? Veya bu mesele-ye kapitalizmin şafağı değil de onun en üst ve yeni bir aşaması olan emperyalizm mi yol açtı? Yok eğer bu gerçeğin abc'si olan konuda yapılmayacaksa, ulusal diye bir sorunu yaratan kapitalizm ve onun bir ögesi olan pazar değilde nedir?! Şüphesiz bu sorunun çözümü için yürütülen kavranın muhtevası, kapsamında farklılıklar vardır. Özellikle büyük Ekim devrimiyle birlikte bu sorunun çözümü için ele alınışında köklü değişiklikler elbette söz konusudur. Gelişmenin bu aşamasında ortaya çıkan sosyal ve siyasal değişikliklerin doğrudan sonucu olarak meselenin sosyal, siyasal özü veya ele alınışı, çözümü köklü olarak değişmiştir. Ve artık bu mesele emperyalizme, sömürgecilğe karşı mücadelenin bir parçası haline gelmiştir. Artık bu sorunun çözümü dünya proleter devriminin ve onun öncüsü enternasyonal proletaryanın omuzlarına yüklenmiştir. Ancak böyle bir meselenin oluşmasına yol açan ekonomik temel (pazar sorunu) ve bu temelini sonucu olan milli baskının ona karşı gelişen milli hareketin zemini yine aynı kalmıştır. Yeni ilk dönemin sonrasında milli sorunda değişen milli meselenin ele alınışı çözümü ve buna bağlı olarak sosyal ve sınıfsal özüdür. Aynı şekilde demokratik devriminde ekonomik özü (toprak sorunu) değişmesine rağmen emperyalizm ve proleter devrimleri çağında ele alınışı, çözümü, sosyal ve sınıfsal özü değişmiştir. Milli sorunun çözümünün daha sonraki dönemlerde bir rekabet mücadelesi olmaktan çıkması gerçeğine bakarak bu sorunun ekonomik temelinin yine pazar olduğu gerçeği bulandırılmamalıdır. Çözüm yolu ile ekonomik özü aynılaştırılanlar korkunç biryanılı içerisindedirler. Rekabet mücadelesi veya güntümlüde bu sorunun çözümlü olan emperyalizme ve sömürgecilğe karşı mücadele sorunu bu çözüm yollarına yol açan ekonomik özü değişmesi anlamına gelmez. Aksine toplumsal gelişmenin değişik aşamalarında gündeme gelen siyasal ve sosyal değişikliklerin sonucu olarak işin ele alınışı ve çözümünde farklılıklar ifade eder o kadar. Fakat halen işin ele alınışında burjuvazi açısından rekabet mücadelesi diye bir olgu vardır.

Bu kavranmazsa milli hareket ile sınıfsal hareket milli baskı ile sınıfsal baskı vb. birbirine karıştırılır. Sonuçta milli hareketlerin bağrında taşıdığı demokratik potansiyel görülmez ve ona karşı burjuva saldırı cephesinde yer alır. Bu kavranmazsa egemen ulus şövenizminden radikal bir şekilde kopulamaz.

Milli mesele özü itibarıyla pazar me-

sesesidir. Stalin'in "köylü meselesi veya emperyalizme, sömürgecilğe karşı mücadele sorunu" belirlemesinde işaret ettiği şey sorunun sosyal-siyasal ve sınıfsal özüdür. Bu durum meselenin değişmeyen ekonomik özü olan pazar sorunuyla karıştırılmamalıdır. Aksi halde gerici konağa çulu serme tehlikesi mevcuttur. Ve zaten milli meseleyi ekonomik öz itibarıyla "köylü ve toprak meselesi" olarak görenler egemen ulus şövenizminden ciddi şekilde muzdirdirler. Bir daha vurgulamak istiyoruz ve soruyoruz! Hangi aklı evvel kapitalizm öncesi milli sorundan bahsedebilir?! Bilindiği gibi "köylü ve toprak sorunu" kapitalizm öncesi de mevcuttu. Ama ne yazık ki toplumsal gelişmenin bahsi geçen aşamasında ne uluslardan ne de ulusal sorundan bahsedilemez. Aksine bu sorun kapitalizmin şafağının tarih sahnesine getirdiği (öncülleri daha evvel de vardı) bir olgudur. Gayet açıktır ki bu meselenin oluşmasına yol açan iktisadi zemin, kapitalizm ile birlikte oluşan pazarların birleşmesi sorunudur.

Bu noktada açık kafaya sahip olunmazsa ezilen ulus burjuvazisi ve feodalleri önderliğinde hakim ulusun hakim sınıflarının imtiyazlarına yönelen (kendi hükümlerlikleri için olsa da) hareketlerin gerici niteliklerine rağmen bir yönüyle de içinde barındırdığı demokratik muhteva görülmez ve bunlara karşı hakim ulusu hakim sınıfları cephesinin yedeğine düşürülür. Nitekim Şeyh Sait veya Seyit Rıza önderliğindeki Kürt ulusal hareketlerine karşı bugün henüz terk edilmeyen gerici-şöven tutumlar bir yönüyle de bu zirva anlayışlardan kaynaklanıyor. Keza bugün Barzani-Talabani gibi Kürt burjuva ve feodallerin önderliğindeki ulusal harekete topyekün karşı çıkma ve bunu çok "kızi" laf salatalarıyla yutturma rezaletinin beslediği zeminde aynıdır. Karşı-devrimci bir çizgide olmasına rağmen talide olsa bağrında demokratik bir yön taşıyan PKK hareketine karşı topyekün karşı mevzide durulması biçimindeki saçmalığın bir nedeni de bu konudaki bulanıklıktır. Toprak devrimini bırakalım gerçekleştirmeyi ondan yana olmayan, ona karşı duran ezilen ulus burjuvazisi ve feodallerinin bir kesiminin sırf pazara hakim olma, kendi hükümlerlikleri ve imtiyazlarını garantiye alma için ezen ulus hakim sınıflarına karşı çeşitli biçimlerde tavır alabilecekleri mümkün olmayan birşey değildir. Veya egemenlerin bir sömürgecilik statüsüne karşı kendi menfaatlerinden ötürü nisbeten bir tavır alışları (kurtuluş avası ve Afgan Emiri örneğindeki gibi) olanaksız değildir. Ancak yukarı-

da çok genel olarak işaret ettiğimiz gerçekleri anlayamayanlar şüphesiz böyle birşeyi kavrayamazlar. Kavrayamamanın götürceği yer ne kadar keskin devrimci laflarla süsenirse süslenin hakim ulusun hakim sınıflarına koluk çıkma noktasıdır. Yine onun getireceği yer Ulusal Kurtuluş Hareketleri'ne karşı emperyalist değirmene su taşıma çiraklığıdır.

Sosyal şövenizmden dertli karargâhların İbrahim Kaypakkaya'ya "ezilen ulus burjuvazisi ve toprak ağalarına kuyruk olma" şeklindeki saldırılarının özü söz konusu kavrayışsızlıklara dayanmaktadır. Milli burjuvazi önderliğinde milli devlet kurma eğilimi taşıyan milli hareketlere karşı "büyük devrimcilik" (!) adına gerici tutumlar alınmasının sebepleri aynı kavrayışsızlıktan gelmektedir. Çağımızın karakteristik özelliği olmasa da burjuva ve feodallerin önderliğinde emperyalizmi nisbeten geriletken, ona darbe vuran hareketlerin olması beklenemeycek bir şey değildir. Afganistan gerçeği bunun en somut örneğidir. Fakat yine ne yazık ki bugün hâlâ bazı yaman "solcu"larımız aldıkları garip tutumlarla bu hareketler karşısında emperyalistlere el altından destek veren Troçkist teorilerin bayraktarlığından bir türlü vazgeçemiyorlar.

* * *

Sonuç olarak milli mesele konusunda Kaypakkaya'nın mantığı üzerinde yükselmeli ve onu geliştirmeliyiz. Bugün Amerika kongresi, Avrupa parlamentoları vb. arenalarda tartışılmak zorunda kalmış ve sahte çözüm alternatifleriyle dejenerer edilmeye çalışılan bu sorunda devrimci proletaryanın sesini yükseltelim. Kürt sorununun bugünkü Ortadoğu koşullarında kendisini daha da yakıcı tarzda dayattığı, İran-Irak savaşı ile birlikte oluşan ortamda, bölgede derinleşen çelişkilerden bu sorunun daha da alevlendiği, milli gelişmenin geçmişe oranla daha da kızıştığı, ulusal uyanış ve bunun ürünü olarak ulusal potansiyelin daha da yoğunlaştığı gerçeklerini görmeli ve bu alanlarda proletaryanın devrimci sesini yükseltmek için çok daha elverişli avantajlara sahip olduğumuzu derinden kavramalıyız. Bunun için her şeyden önce bölgedeki mevcut özgüllüğü kavramak ve ona uygun özel bir siyaset izlemek bugün her zamankinden çok daha gereklidir. Burada bu meseleye ilişkin genel tezlerimizi bir kez daha ele almayacağız. Amacımız bundan ziyade yeterince anlaşılabilen bir konuya (pazar meselesi) anahatlarıyla işaret etmektir. Heride daha kapsamlı ele alacağımızdan ötürü şimdilik bu kadarla yetiniyoruz.

KÜRECİK BÖLGE RAPORU

Açıklama:

İBRAHİM KAYPAKKAYA'nın 18 Mayıs 1973'te katledilişinin 15. yıldönümü vesilesiyle, Ekim 1971'de kaleme aldığı "Kürecik Raporu"nu O'nun anısına yayımlıyoruz. Türkiye proletaryasının bu ölümsüz yiğit önderinin somut şartların somut tahliline ilişkin örnek bir yazısını yayımlarken, Kaypakkaya'dan öğrenebiliriz, öğretilim... diyoruz.

YENİ DEMOKRASİ

İbrahim KAYPAKKAYA

Bugüne kadar faaliyet gösterdiğimiz alan K nahiyesidir. Nahiye, 21 köyü içine almaktadır. Bağlı olduğu ile uzaklığı 70, ilçeye uzaklığı 25 km.'dir. Doğu Anadolu'nun merkezini Orta ve Batı Anadolu'ya bağlayan karayolu bu nahiyeden geçmektedir. Toroslar'ın doğu kolları, Nurhak dağları üzerinden bu nahiye'nin topraklarına kadar, yüksek tepeler ve dağlar halinde sokulmaktadır. Nahiye genellikle dağlık ve tepeliktir; dağlar ve tepeler çplaktır. Düz alanı çok azdır. Dağlık yapıya uygun olarak, köyler dağlık olarak kurulmuştur. Aynı köyün bir ucundan diğer ucuna, bazı yerlerde yürüyerek bir saatte ancak varılabilir. Genellikle evler, tarlaların yanına konmuştur ve aynı soydan olanların evleri birbirine yaklaşık olup bir mahalle teşkil etmektedir. Davanı olanların, evden ayrı olarak yaylalarda ağulları vardır ve ağıl sahipleri yaz günleri buralara çıkarlar. Faaliyet gösterdiğimiz bölgenin coğrafi yapısı ve yerleşme durumu böyledir.

1.Bölüm

İktisadi, Sosyal ve Siyasi Durum

A) Sınıfları Birbirinden Nasıl Ayırdedebiliriz:

Bölgede sınıfları birbirinden ayırdetmeye yarayacak ölçü nedir? Sahip olunan toprak büyüklüğü mü, hayvan sayısı mı, yoksa mesela armut ağacı sayısı mı, yoksa başka bir şey mi?

Önce şunu belirtelim: Bu bölgede sınıflar henüz kesin çizgilerle birbirinden ayrılmış değildir. Ege'de ve Trakya'da gördüğümüz gibi köylüleri ücretli işgücü yoluyla sömüren zengin köylülere (köy burjuvazisine) pek rastlanmaz.

Genel bir yoksulluk köylülerin büyük bir çoğunluğunu (tahminen % 90'dan fazlasını) kapsıyormaktadır. Bunların içinde durumları çok kötü olanlar, nisbeten biraz daha iyi olanlar vb. elbette bulunmaktadır.

İkinci olarak şunu belirtelim: Bu bölgede, Urfa, Mardin ve Diyarbakır ovalarında görüldüğü gibi, köylüleri yarıçlık, ortakçılık, angarya ve benzeri yollarla sömüren toprak ağalığı mevcut değildir. Köylüler genel olarak "örgür" küçük üreticilerdir.

Üçüncü olarak şunu belirtelim: Sosyal üretimin hiçbir yüzü, henüz ciddi bir gelişme göstererek esas haline gelmemiştir. Yani ne tarla tarımı, ne hayvancılık ve hayvan ürünleri tarımı, ne meyvecilik, esas üretimi teşkil etmemektedir. Bunların hepsi birarada ve aşağı yukarı aynı ölçüde yürütülmekte ve aynı öne sahip görünmektedir. Bunların içinde, nisbeten tarla tarımı ve koyun ve keçi üzerine yapılan hayvancılık ön plandadır, fakat bu alanlarda (ne birinde, ne ötekinde) ciddi bir gelişme henüz yoktur. Bu yüzden de sınıfları birbirinden ayırdetmek için ne toprak büyüklüğü, ne de hayvan sayısı *tek başlarına* doğru bir ölçü teşkil etmemektedir.

Arazinin dağlık olması yüzünden, topraklar verimsiz, kıraç ve bayırdır,

traktör ve biçer-döver gibi modern araçları kullanma hemen hemen imkansızdır, ensantif tarım yoktur. Tarla tarımının gelişip sosyal üretimin esas yönü haline gelmemesi arazinin bu elverişsiz durumundan ileri gelmektedir. En verimli topraklarda bile verim bire beşi nadir olarak geçmektedir. Bu yüzden, çoğu kere 100 dönümden fazla toprağı olan aileler bile geçimini sağlayamamakta, işgücü satmaya mecbur kalmaktadır. Öyle aileler vardır ki, toprağı 200 dönüme ulaştığı halde, geçimini güç bela sağlayabilmektedir. Hatta, çalıştığı topraktan verdiği emeğin karşılığını alamadığı için, bu toprakların bir kısmını kendi rızasıyla terketmekte, ekip biçmemektedir.

Arazinin tarıma elverişsizliği, verimsizliği yüzünden, birinci olarak toprağı fazla itibar edilmemekte, varlıklı köylülerin elinde toprak temerküzüne doğru bir gelişme pek olmamaktadır (oluyorsa bile son derece yavaş olmaktadır); toprak alm-satımı, kiraçlık, ortakçılık, *yaygın, ciddi en önemli* bir mesele teşkil etmemektedir. Yoksul ve orta köylülerin borca karşılık tarlasını vermesi, göç, evlenme vb. sebeplerle tarla satışı olmaktadır; fakat bu, belirttiğimiz gibi, hiç değilse bugün, zenginlerin elinde esaslı bir toprak temerküzüne yol açmamıştır. Göç eden yoksul ailelerin bir kısmı toprağını satmadığı gibi, ortağı vb. de vermeyip bomboş bırakmaktadır.

Arazinin elverişsizliği, ikinci olarak, traktör, biçer-döver, patos gibi teknik araçların ve ilaç, gübre gibi tarım girdilerinin tarımda geniş ölçüde kullanılmasına, bu yolda esaslı bir gelişmeye engel oluyor. K nahiyesine bağlı köylerden, bildiğimiz kadarıyla sadece birinde bir patosla bir traktör vardır. Az miktardaki elverişli arazilerde, başka yerlerden getirilmek suretiyle, traktör ve patos kullanıldığı olmaktadır, fakat bu hiçbir zaman büyük ölçülere ulaşmamaktadır. (Traktörün dönüm ücreti 10 lira, Patosun saat ücreti 50 lira).

İlaçlardan sadece kör hastalığına karşı tohum ilaçları kullanılıyor (kilosu 10 lira) ve az miktarda da gübreleme yapılmaktadır (kilosu 110 kuruş).

Tarla tarımı, esas olarak tahıl (buğday) tarımıdır. Buna rağmen, buğday satan aile hemen hemen yoktur; satın alan aile ise, köylülerin ifadesine göre % 99'a yakındır.

Tarla tarımına yanında, önem taşıyan diğer bir ziraat dalı hayvancılıktır. En çok beslenen hayvan koyundur, ikinci olarak keçi gelir. Fakat, hayvancılık da, tarla tarımı gibi, ticaret amacıyla yapılan, gelişmiş, hakim bir üretim dalı haline gelemediği için, köylülerin sahip olduğu hayvan sayısı da, yalnız başına sınıfları birbirinden ayırdeden bir kıstas olmamaktadır. Bir yanda büyük sürü sahipleri, diğer yanda bu sürülerin bakımında vs. şu veya bu şekilde çalışan yarı-proleterler ve proleterler şeklinde belirgin ve kesin bir ayırım henüz teşekkül etmemiştir. Gerçi, varlıklı olanların bir kısmı, daha çok koyun ve keçiye sahiptirler ve yoksulların genel olarak koyun ve keçileri ya çok azdır, ya da hiç yoktur; fakat, koyun ve keçileri kabarık olanlar arasında da yoksul olanlar, işgücünü satanlar çoktur ve yine hiç koyunu keçisi olmayan veya çok az olan aileler içinde de varlıklı olanlar vardır. Ayrıca, köylü ailelerinin birçoğu şu veya bu ölçüde koyun ve keçiye sahiptirler. Bu sebeplerle, sınıfları birbirinden ayırdederken, sahip olunan koyun ve keçi sayısına bakmak gereklidir ama yeterli değildir.

K nahiyesinde önem taşıyan bir diğer gelir kaynağı, armut ağaçlarıdır. Tarlalarda ve bayırlarda bol miktarda armut ağacı vardır ve köylüler bunların meyvelerini toplayıp satmaktadırlar. Fakat özel olarak bu işle uğraşan, armut bakımıyla, onun yetiştirilmesi, iyileştirilmesi, veriminin artırılmasıyla vs. uğraşan hemen hemen yok gibidir. Armut ağaçları iki yılda bir meyve vermekte ve köylüler ne bulurlarsa onu toplamaktadırlar. Hatta, armut ağaçlarının bir kısmı kesilip yakacak olarak kullanılmaktadır. Bu sebeplerle, sahip olunan armut ağacı sayısı da sınıfları birbirinden ayırdetmekte tek başına bir kıstas olmamaktadır.

O halde, sınıfları birbirinden ayırmakta kullanacağımız kıstas nedir? Sahip olunan *skilip-biçilir toprak* miktarı, sahip olunan davar sayısı ve sahip olunan armut ağacı sayısı, bunların üçü birden sınıfları birbirinden ayırdetmekte doğru bir ölçü olabilir. Fakat bu, pratik ve kullanışlı bir kıstas değildir. Bu yüzden biz, bunun yerine başka bir kıstas kullanmayı daha doğru bulduk. Bir köylü

ailesinin yıllık geliri, o ailenin hangi sınıfa dahil olduğu hakkında oldukça doğru bir fikir vermektedir ve buna hesaplamak, yakardakileri (toprak miktarını, davar sayısını, armut ağacı sayısını) hesaplamaktan çok daha kolaydır.

Dördüncü olarak şunu belirtelim: Ticaret, köylülerin hayatına her gün biraz daha fazla girmektedir. Köylülerin en gerekli ihtiyaç maddeleri, her gün artan ölçülerde pazardan karşılanmaktadır. İdarenen yerini lamba, ocagin yerini soba, elle dokunan çul, çuval, yastık ve kilimin yerini pazardan alınanlar almıştır ve almaktadır. Radyo, teyp, pikap, saat, birçok eve girmiştir. Çay, bir süredir normal tüketim maddeleri arasında yer almaktadır. Sebze ihtiyacı, geniş ölçüde pazardan karşılanmaktadır. Eksik kalan yiyeceklik buğday pazardan alınıyor vs. vs. El zansatları gerilemekte ve çökmektedir. Öte yandan, köylülerin ürettiği ürünlerin bir kısmı da, yine her gün artan ölçülerde pazara taşınmaktadır. Köylülerin pazarda en çok sattıkları şeyler, hayvan (koyun, keçi) ve armuttur. Bunların yanısıra, bazı hayvan ürünleri de (yünden yapılan keçe, yağ peynir gibi) az miktarda satılmaktadır. Bu ne anlama gelir? Bu, köylülerin, her gün artan ölçülerde, ticaret sermayesi tarafından sömürüldükleri, iflase ve sefaletle sürüklendikleri anlamına gelir. Köylüler, bir yandan pazardan ihtiyaçlarını temin ederken, araya giren tacirler tarafından, diğer yandan da, kendi ellerindeki malları satariken hayvan ve armut tacirleri tarafından sömürülmektedirler. Köylülerin arasında az çok varlıklı olanlar, ellerinde ihtiyaç fazlası parası olanlar genellikle ticarete atılmaktadırlar. Emperyalist tekellerin ve işbirlikçi sermayedarların malları, yüksek ticaret kârlarıyla köylülerin eline geçmektedir. Öte yandan mesela armudun kilosu köylülerin elinden 60-75 kuruşa alınmakta, pazarda 200-350 kuruşa kadar satılmaktadır. Bu olay geniş yoksul köylülerin daha çok iflase sürüklenmesine, yoksullaşmasına ve işgücünü daha çok satmasına, proleterleşmelerine yol açmaktadır.

Beşinci olarak şunu belirtelim: Gelirleri ihtiyaçlarını karşılamaya yetmeyen köylüler, yine gittikçe artan ölçülerde borçlanmaktadır. Bankalar, pek küçük bir azınlığı teşkil eden varlıklı köylülerin dışındakilerine çok az kredi veriyor veya hiç vermiyor. Bunlar, elinde parası olan bir kısım varlıklı köylülere borçlanmak zorunda kalıyorlar. Borç faizi ayda ortalama % 5'dir. Yıkda % 60 eder. İkinci yıl, borç ödenmediği takdirde faizin de faizi işliyor. Bu yüksek faiz bedelli, bir avuç faizciyi hızla

yükseltirken, faizli borç alan, almak zorunda olan köylü kitlelerini de gittikçe batırıyor, bir daha hiçbir zaman altından kalkamayacağı ağır bir yükün altına sokuyor; bunların ocaklarını söndürüyor, ellerindeki her şeylerini (topraklarını, hayvanlarını, evlerini vb.) kaybetmelerine yol açıyor.

Altıncı olarak şunu belirtelim: Yüksek ticaret kârları ve borç faizleriyle sömürülen, iflase ve sefaletle sürüklenen köylü kitleleri, bunların çoğunluğu, "gurbetçi" olmaktadır. Köylülerin çoğu, Antep'te, Adana'da, İstanbul'da ve Antakya'da inşaat işçiliği, hamallık, dilencilik ve en çok da seyyar satıcılık (işportacılık) yapmaktadırlar. (Gidenlerin yaklaşık % 80'i işportacıdır.) Sözü geçen yerlerde (özellikle Antep ve İstanbul'da) K nahiyesine bağlı köylülerden yüzlerce işportacı vardır. Yine eli iş tutan bir yığın köylü Almanya'ya gitmiştir; birçoğu gitmek için sıra beklemektedir. Mesela 60 hanelik bir köyden 120 kişi Almanya'dadır. 200 hanelik bir köyden 200 kişi Almanya'dadır. Ortalama her aileden bir kişi Almanya'dadır.

Yine, köylülerin birçoğu, özellikle yoksullar, Antep, Adana, İstanbul ve Malatya'ya göç ediyorlar. Göçenlerin sayısı oldukça artma göstermiştir.

B) Sınıflar ve Bunların Devrime Karşı Tutumları:

Şimdi çeşitli sınıfları tek tek ele alalım:

Tarım proleteryası: Tarım proleteryası, yukarıda açıkladığımız nedenlerle teşekkül etmemiştir. Köyde geçimini sağlayacak hiçbir mülkiyeti olmayanlar, genellikle göçmektedir. (Antep'e ve İstanbul'a). Göçmeyen çok az sayıda aileler ise, 5-10 evin sürüsünü otlatmakta, yani çobanlık yapmaktadır. Bunları, tarım proleterleri sayabiliriz (kendi koyunlarını otlatan bir kısım orta köylüler hariç). Belgenin en yoksulları başkalarının sürüsünü otlatan çobanlardır. Bunların yıllık gelirleri 4-5 bin lira civarındadır. Buna ilave olarak, sadece çobanın yiyecek ekmeğini vb. de çobanlık ettiği aileler sırayla temin etmektedir.

Bölgemizdeki çobanlar, genellikle en devrimci unsurlardır. Bunlar, silahlı mücadelenin en ateşli savunucularıdır. Sinan Cemgil ve arkadaşlarını beslemek, çoğu komandoların baskı ve zulmüne uğramış, karakollarda dayatma çekilmiştir. Fakat çobanlar metanetle dayanmışlar, eğilip bükülmüşlerdir. Ayrıca, Sinan'ların yerini söylemeleri halinde kendilerine yüksek paralar vaad edilmiştir, yiyecek ekmeğini zor bulan, cebi beş kuruş para görmeyen bu insanlar, para karşılığı alçalmayı da tereddütsüz red-

detmişlerdir. Bunlar, araziyi çok iyi tanımaktadırlar. Askeri haritaların almadığı birçok mağarayı, gizlenme yerini vs. bunlar biliyor. Çobanların köylü silahlı mücadelesine çok büyük katkısı olmaktadır.

Yoksul Köylüler: Yıllık gelirleri 5-15 bin lira arasında değişen aileler genellikle bu sınıfa girerler. (Ailedeki fert sayısının azalışı çoğalması bu sınırı biraz değiştirebilir). Köylü nüfusunun çoğunluğunu bunlar teşkil ederler. Yoksul köylülerin arazileri genellikle bayır ve taşlık yerlerdir. Düz ve verimli yerlerde arazisi olanlar, faizcilerden aldıkları borca karşı rehin ettikleri bu verimli toprakları, borçlarını ödeyemediklerinden faizcilere terk etmişlerdir. Suni gübreden faydalanamadıkları için, verim yıldıran azalmaktadır. (Mal gübresini odun yerine tezek olarak yakmaktadırlar.)

Yoksul köylülerin hepsi mevsimlik gurbetçidir. Antep, İstanbul, Adana gibi şehirlerdeki işportacılık, inşaat işçiliği, hamallık, dilencilik yapan K...'ilerin çoğunluğunu bu sınıfa mensup olanlar teşkil ediyor.

Yoksul köylülerin bir kısmı daha varlıklı ailelerin toprağında ortaklık yapar. Toprak sahibi, tarla ve tohumluk (bider) verir. Ortakçı ise, tarlayı eker, biçer, ürünü kaldırır. Hasat sonu buğday ve saman yarı yarıya bölüşülür.

Bir kısım yoksul köylüler de ekin biçme zamanı başkalarının (yukarı orta köylülerin ve varlıklı köylülerin) tarlalarını biçerler. Karşılık olarak tarlaya ekilen tohum kadar (bider kadar) buğday alırlar.

Şehirlere göçenlerin çoğunluğunu bunlar teşkil ediyor. Bunlar özellikle Antep'de, hamallık, odun kırıcılığı, un fabrikalarında işçilik vs. yapmaktadırlar. Almanya'ya gidenlerin de çoğunluğu yoksullardır. Köylüler, "eğer Almanya olmasaydı, çoğu acından ölmüştü" demektedirler.

Yoksul köylüler, Ziraat Bankası'ndan ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nden faydalanamıyorlar. 200 lira kredi alabilmeleri için epey ter dökmüş bir sürü kapı aşındırmaları gerekir. Çoğu hiç kredi alamaz. Gün geçtikçe yaşama şartları zorlaştığından, bu borçlarını ödemeleri ayrı bir dert oluyor. Üç-beş mahalli faizciye, bakkallara vs. borçlu olmayan yoksul köylü hemen hemen yoktur. Toprağı ve hayvanı olmayan yoksul köylülere faizciler de borç vermiyor.

Bu tabaka, devrime ve silahlı mücadeleye kuvvetli bir istek duymaktadır; her türlü reformist ve burjuva görüşlere dudak bükmemektedir. Köylük bölgelerde dayanacağımız esas kuvvet bunlardır, bunların kaderi ve kurtuluşu, proletar-

yanın kaderi ve kurtuluşuyla kesin olarak ve kopmaz bir şekilde birleşmiştir.

Orta Köylüler: Yıllık gelirleri 15 bin lirayı geçen aileler, genellikle bu gruba girerler. Bunlar, ya nisbeten iyi topraklara sahiptirler, ya 50-60 davara sahiptirler, ya da hem bir parça iyi toprağa, hem de bir miktar koyuna sahiptirler. Bir kısmının iki öküzü, bir veya birkaç ineği, bir epeği veya katırı vardır. Bir kısmının ise, toprağı ve davası az olduğu halde (veya hiç olmadığı halde), elinde bir miktar parası vardır. Özellikle Almanya'ya gidip dönenlerin, dolmuşcuların, nahiyede bakkalık yapanların ve benzerlerinin durumu böyledir. Bunlar da orta köylü sayılırlar. Bunların bir kısmı faizle para verir, bir kısmı şehirde arsa vs. satın alır, bir kısmı ticarete atılır. Orta köylü aileleri çokluk bakımından yoksul köylülerden sonra gelirler. Fakat bunların sayısı yoksulların yanında pek az kalır. Almanya'ya gidip dönenlerin aileleri, önceden yoksul köylü iken, orta köylü sınıflarına geçmişlerdir ve bu durum orta köylülerin sayısında bir yükselme yaratmıştır.

Orta köylüler, genellikle tarlalarında kendileri çalışırlar. Yoksulları çalıştıranlar da vardır ama, bu hiçbir zaman büyük ölçülere ulaşmaz. Davar sahiplerinden birkaç aile birleşerek bir çoban tutarlar, az bir kısmı da davasını kendisi otlatır. Yıpranmış toprağı az olan bazı orta köylüler kendilerinden daha varlıklı olan orta ve zengin köylülerin toprağında ortaklık yapar.

Orta köylüler, Ziraat Bankası'ndan ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden yeterince

faydalanamıyorlar. Sahip oldukları toprak oranında 500-1000 lira arasında kredi alabiliyorlar. Gübreden yeterince faydalanamıyorlar, kendilerine çok pahalıya mal oluyorlar. Bu yüzden birçoğu mahalli faizcilere borçludur. Durumları nisbeten iyi olanlar, faizli borçları az olanlarla hiç olmayanlardır. Bunlar, her yıl bir miktar ihtiyaç fazlasını bir kenara koyabiliyorlar. Bir kısım orta köylülerin yıllık gelirleri daha fazla olduğu halde, faizli borçları da o ölçüde fazla olduğu için bunların durumu, geliri daha az fakat borçsuz orta köylülerden daha kötüdür. Mesela bir köylü başka bir yerdeki toprağından 35 bin lira yıllık gelir sağlanmıştır. Fakat bu aile 70 bin lira faizli borç altındadır. Bu yüzden durumları, yıllık geliri 15-20 bin lira arasında olan borçsuz bir aileden daha kötüdür.

Orta köylülerin de çoğu kış aylarında Antep, Adana ve İstanbul'da işportacılık yapmaktadır. Orta köylüler arasında, hamallık, odun kırıcılık, inşaat işçiliği, dilencilik yapan yoktur. Bu işler yoksul köylülere düşmektedir.

Artan hayat pahalılığı ve yaşama şartlarının zorlaşmasından ötürü, orta köylülerin çoğunluğunu teşkil eden alt kesim gittikçe yoksullaşmaktadır; azınlık olan üst kesim ise zengin köylülere ya manmaya çalışmaktadır.

Yoksul köylülerle, orta köylülerin alt kesimi, bölgede, köylü nüfusunun ezici çoğunluğunu teşkil etmektedir.

Orta köylülerin alt kesimi devrime isteklidir. Kendi kurtuluşunun silahlı mücadele ile olacağını gün geçtikçe daha derinden hissediyor ve kavıyorlar.

Reformcu görüşlere kuşkuyla bakıyorlar.

Orta köylülerin üst kesimi de devrim sempoati duyuyor. Yalnız bu kesim, işçi ve köylülerin, silahlı mücadele ile başarıya ulaşabileceğine pek ihtimal vermiyor. Bunlar, çoğu kere burjuva reformculuğuna kapılıyorlar. Ordudaki subaylardan bizim tarafımızı tutanların bulunup bulunmadığını çok merak ediyorlar ve onlara bel bağlıyorlar. Hakim sınıfları olduğundan kuvvedir, halkı da olduğundan zayıf görüyorlar. Bu tür görüşler, özellikle zengin köylü sınıflarına katılma şansı yüksek olanlar arasında yaygındır. İlerde, devrim dalgası büyüyüp kabarmış, orta köylülerin bu kesimi de tereddütlerden arınmış olarak devrim sınıflarına katılacaklardır.

Zengin Köylüler: Bunların yıllık gelirleri, genellikle 40-50 bin liranın üstindedir. Bir kısmının yıllık geliri 100 bin lira civarındadır. Zengin köylülerin sayısı çok azdır. Bütün köylü ailelerine oranı % 1'i geçmez.

Genellikle oturdıkları köylerin en verimli toprakları bunların elindedir. Sebzeleşme ve bostanlaşma elverişli sulu yerlerin çoğu da bunlara aittir. Çoğunun 50'den fazla, bir kısmının ise 100'den üstünde davarı vardır. Yine hepsinin elinde en az 20-30 bin liradan başlamak üzere para-sermaye mevcuttur. Bazılarının toprağı ve davarı az olmakla birlikte, para sermayesi fazladır; bunlarının ise para sermayesi azdır, fakat toprağı ve davarı fazladır.

Arazisi düz olanlar, topraklarını traktör ve pullukla kendileri adına işletirler. Bir kısmı, toprağını yoksul ve orta köylülere ortağa ekirirler.

Zengin köylülerin bir kısmı ticarete atılmıştır: Şehirlerde arsa, dükkan vs. sahibidir; yün, teresağı, peynir, pökelek vs. satar; kaçağalık yapar. Bölgenin en büyük afyon kaçağısı, para sermayesi en fazla olan bir zengin köylüdür.

Zengin köylüler gübreden, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifi kredilerinden geniş ölçüde faydalanabiliyorlar.

Mahalli faizciler, zengin köylüler arasından çıkmaktadır. Zengin köylülerin bir kısmı, elindeki para sermayeyi yoksul ve orta köylülere (hatta zengin köylülerin aşağı kesimine) yüksek faiz oranlarıyla vererek, sermayelerini kabartmaya çalışıyorlar. Bölgenin yoksul ve aşağı-orta halli köylülerini ilihine kadar sömürerler, bunların ocaklarını söndürerler, faizcilik yapan zengin köylülerdir. Bunların bir kısmının % 3-4 oranıyla devlet bankalarından para çekip, köylülere % 60 faiz oranıyla vererek palazlandığını bizzat köylüler anlatmaktadır. Yi-

ne de bunlar, Ege ve Trakya bölgesindeki tefecilerle mukayese edildiğinde zayıf kalırlar. En kuvvetlilerinin sermayesi ancak 250 bin lira civarındadır. Bunların Batıdaki tefecilerden bir farkı daha vardır: Batıdakiler, borca ve faize karşılık, tütün, pamuk, ay çiçeğı, süt ve benzeri ürünlere el koydukları halde; bunlar borcu ve faizini para olarak geri alırlar. Ancak para olarak ödeyemeyenlerin toprağına ve davarına gaspetmektedirler. Çünkü bölgede, pazarda değer taşıyan ve bol miktarda alıcı bulan belli bir ürünün üretimi gelişmiş değildir.

Devrimci fikirler bölge sathına her gün artan bir hızla yayıldığından, ilerdeki silahlı mücadelenin kan kokusunu hissedilen zengin köylülerin bir kısmı, geleceklerini garantiye almak için, ayrıca devrimci mücadeleyi hararetle destekleyen yoksul ve orta köylülerin halihazırındaki baskısından kurtulmak için, devrim sempoati duyduklarını, kurşunlanan devrimciye göryaşı öksüklerini münaşip bir dille belirtme ihtiyacı duyuyorlar.

İçlerinden devrimci karşı olanlar açıkca tavır takınmıyorlar. Dolaylı yollardan karşı çıkıyorlar: "Hükümete karşı çıkılır mı? Çıkarsan işe böyle olur", diyorlar. Bunlar, köylülerin baskısından korktukları için bölgede faaliyet gösteren devrimcileri ihbar edemiyorlar.

Ortakdükler ise, "Bu işin olacağını hiç aklım kesmiyor. Fakat şu ölen, işkence gören gençlere yankı oldu. Çocukları kandırıp ateşe sürdüler" diyorlar. Bunların çoğunun fikirlerine göre, gençleri kandırıp ateşe süren de İsmet Paşa'dır.

Devrimci mücadelenin ileri aşamasında, bunlardan bir kısmı (zengin köylülerin alt kesimi), emekliye devrim katanın peşinden sürükleneceler; bir kısmı tarafsız pozlarla durumu idare etmeye çalışacaklar, çok az bir kısmı işe (özellikle büyük faizciler) açıkca devrimin karşısında yer almak zorunda kalacaklardır.

Toprak ağaları: Bölgede halihazırda toprak ağalığı yoktur. Köylülerin anlatığına göre, eskiden "ağa" adı verebilecek bazı kimseler varmış. Fakat, bunların köylüler üzerindeki baskı ve sömürüsü, büyük toprak mülkiyetinden ziyade, bunların ekonomi dışı cebirinden, zorbalığından, dini otoritesinden, aşiretleri geleni olmalarından (bunun yanı sıra ekonomik güçlerinden) ileri gelmektedir. Bunlar, buldukları köyde bir nevi mahalli despottur; köylülerin elindeki ürününü, beğendiği bir eysasını, hatta karısını zorla elinden alırlar, onları kendi özel işlerinde beşer olarak veya karın tokluluğuna diledikleri gibi çalıştırırlar, istediklerini askere göndermezler, istediklerini gönderirler. Şimdi bile, çev-

redeki köyler bunların ismi ile anılmaktadır: ...uşağı gibi. Bu "ağa"lar ve onlardan ağalığı devralan çocukları, köylülerin mücadelesi ile ve kendi aralarındaki rekabet ve aşiret kavgalarıyla birer birer ortadan kalkmıştır. En son ağa kalıntısı da, 1956 yılında yine rekabet yüzünden, başka bir "ağa" tarafından öldürülmüştür. Böylece bu bölgede ağalık tarihe karışmıştır. Şimdi, bu "ağa"ların çocukları, yakınları vardır ama, köylüler üzerinde hiçbir otoriteleri kalmamıştır, ayrıca ekonomik bakımdan da diğer köylülerden farkları yoktur. Buna rağmen hâlâ kendi kendilerine "ağalık" taslamaktadırlar, böbürlenmekte ve köylülere ve devrimci mücadeleye küçümseyerek bakmaktadırlar. Fakat kimsenin onları taktığı yoktur.

C) Bölgedeki Sınıf Mücadeleleri ve Köylü Kitlelerinin Siyasi Bilinç Seviyesi:

Şimdi sözkonusu bölgede köylülerin yürüttüğü sınıf mücadelesini ve bilinç seviyelerinin ne durumda olduğunu gözden geçirelim.

Faaliyet gösterdiğimiz alanın devrimci geçmiş, Osmanlılara kadar uzanıyor. Yaş köylülerden edindiğimize göre, Osmanlı düzeninin son yıllarında köy ağalarının ve Osmanlı devletinin zorbalığına karşı isyan eden kırk kadar köylü, dağlara çıkarak çeteler teşkil etmişlerdir. Çete mensuplarının hepsi de ağalar tarafından ezilen, yoksul köylülerdir. Kendi kapısından hizmet ettikleri müddetçe, ağa bunları askere aldırılmamıştır; ne zaman ki bunlar ağalara boyun eğmeyi reddetmişler, o zaman, ağalar bunları, "asker kaçağıdır" diye devlet kuvvetlerine ihbar etmişlerdir. Çeteler, zaman zaman ağaların evlerine baskınlar yapmışlar, kendilerine yapılan zorbalığın hesabını sormuşlardır, bir yandan da devlet kuvvetlerine karşı direnmişlerdir.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra "ağa"ların halkın üzerindeki baskısı devam ediyor. Özellikle yoksul köylüler, ağaların kırbağı altında babalarından miras aldıkları kölelik mesleğini devam ettiriyorlar. Ağalar ve devlet, yoksul halkı ezmede birbirleriyle yarış ediyorlar. Bu zulüm yoksul köylülerin sabrı taşıyor. Köylülere tahakkim eden aşiretleri gelenleri, köylülerin devlet baskısından duyduğu öskeyi ve hoşnutsuzluğu zaman zaman kendi amaçları için kaldırarak olarak kullanıyorlar. Mesela Cumhuriyet'in ilanından sonra bölgede bir isyan oluyor. İsyanın başını Kasımoğlu köyünün sahibi ve aşiretleri gelenlerinden olan Kasımoğlu Mehmet Ali diye biri çekiyor. Kasımoğlu 4-5 köyün halkını peşine takarak bağımsızlığını ilan ediyor. Devlet kuvvetleri bölgeyi sarınca,

ancak iki saat dayanabiliyor. Kasımoğlu'yla üç arkadaşta Elazığ'da idam ediliyor, geri kalan halka da işkenceler yapıyor.

Cumhuriyet döneminde, daha önce de belirttiğimiz gibi, köylülerin mücadelesiyle ve aşiretler arasındaki çatışmalar sebebiyle "ağa"lar birer birer ortadan kalkıyor. 1950'lerde "ağa"ların kökü tamamen kazanıyor.

Özellikle 1967'den beri kırık bölgelere yayılan devrimci kıvılcımın tuttuğu noktalar da, faaliyet gösterdiğimiz sahadır. Bölge köylüleri, demokratik hakları uğruna birçok miting ve yürüyüş tertiplemiş, haykırdığı devrimci sloganlarla hakim sınıfların yüreğine korku salmıştır. Hatta bu eylemlerden dolayı bir kısım köyün önderleri hapishanelerine boyanmıştır.

Yurtsever gençliğin verdiği şehitlerden ikisi burasıdır. Bu iki yurtsever gencin ölümü, halkın sınıf kinini iyice körüklemiştir. Ayrıca Sinan ve arkadaşlarının hakim sınıfların zorba güçleri tarafından hunharca kurşunlanması da halkı derinden etkilemiştir.

Bölgede devrimci fikirler, devrim ve silahlı mücadele arzusu, siyasi bilinç umulmadık ölçüde yayılmış ve gelişmiştir.

Bölgedeki 21 köyden 5-6 tanesi Sünni, geri kalanları ise Alevidir. Alevi köylülerin hemen hepsinde dinci baskıların etkisi sifra indirilmiştir. Daha 20 yıl önce, halkın süzülerek ayağını örtüğü dedelerin hali şimdi yöreler acıdır. "Devrimci değişim" diyen dedeyi bulmak imkansızdır. Bunların çevrenin baskısıyla devrimci geçirdiğini halk bildiğinden, onları sahtekarlar olarak görüyorlar ve sözlerine pek itibar etmiyorlar.

Sünni köylerde, dinin etkisi hâlâ kuvvetle devam ediyor, hacıların, hocaların, gerici din adamlarının, köylüler üzerindeki gerici etkileri hâlâ ayakta duruyor. Bölgede, Sünniler genellikle tutucu ve gerici, Aleviler ise ilerici ve devrimci bir rol oynuyorlar. Bunun nedenleri üzerinde burada durmayacağız. Yalnız şunu belirtelim ki, mahalli gericiler ve devlet kuvvetleri, köylülerin sınıf mücadelesini Alevi-Sünni çatışmasına dökererek sosyalizm için ellerinden geleni yapıyorlar; Aleviler aleyhine Sünnileri kıskırtmaya ve böylece ezilen ve sömürülen köylüleri birbirine düşürmeye çalışıyorlar; özellikle gerici din adamları, "devrimciliği", "kızılbaşlık" olarak damgalıyorlar, "baksana hep kızılbaşlar bu fikirleri taşıyor, bu iş kızılbaşlığın ta kendisidir" diye köylüleri sahtekarca aldatmaya çalışıyorlar ve ne yazık ki hâlâ emekçi Sünnilerin çoğunluğu da buna alet ediliyor. Fakat Alevi

halk genellikle bundan etkilenmiyor. Bunlar, "Sünnilik, Alevilik, Kürtlük, Türklük diye ayırım yapmak yanlıştır, bu kavga fakir zengin kavgasıdır, kimden olursa olsun bütün fakirlerin birleşmesi şarttır," diyorlar.

Faaliyet gösterdiğimiz 21 köyden, 20 tanesi Kürt'tür. Alevi köylülerin hepsi de Kürt'tür. Fakat bölgede Kürt milliyetçiliğinin en küçük bir belirtisine bile rastlamak imkansızdır. Tersine, hakim sınıfların zorla "Türk'leştirme" politikası epey başarı kazanmış ve Kürtler arasında bile "Türk milliyetçiliği"nin baş göstermesine yol açmıştır. Halkın çoğunluğu, yoksul Kürt ve Alevi olduğu için yüzyıllardan beri uçlu bir baskının (iktisadi, millî ve dini baskıların) boyunduruğuna koşmuşlardır. Baskıların baş uygulayıcısı olan hakim sınıfların zorba devlet gücü, halkta korku yaratmayı da bir ölçüde başarmıştır. Bu korku özellikle yaşlılarda kendini gösteriyor ve bunlar, silahlı mücadele sözkonusu olunca aşırı bir ihtiyatlılık gösteriyorlar. Kasımoğlu ve Derim ayaklanmalarının bastırılmasının ve bundan sonra ezilen halka vahşice işkence edilmesinin de bu aşırı ihtiyatlılıkta payı vardır.

Burada olumsuz bir nokta olarak şunu da belirtmeliyiz; bir kısım köylülerin Almanya'ya gitmiş olması, diğer bir kısmının da gitme umudu, bölge halkının devrimci öfkesini az da olsa yatırtmıştır. Öte yandan yoksul köylülerin ve özellikle yoksul köylü gençlerinin hemen hemen hepsi silahlı mücadele fikrinde birleşiyorlar. Bunlar arasında, herşeyini feda edip silahlı mücadeleye derhal katılmaya hazır olanlar da var.

İlkokul öğrencileri ve az çok konuşmayı beceren 4-5 yaşındaki çocuklar bile kendilerini devrimci görüyorlar, bozuk Türkçeleriyle "devrimciyim", "sosyalistim" diyerek sol yumruklarını havaya kaldırıyorlar.

Genç, kadınları, gelin ve kızların çoğu devrimci mücadeleye kuvvetli bir sempati gösteriyorlar. Silahlı mücadelenin özlemini çekiyorlar. Ölen devrimci gençler için ağırbaşlı söyleyip, gözyaşları döküyorlar. Bölgede faaliyet gösteren arkadaşları sevgi ve saygıyla bağlarına basıyorlar. Hatta bir kısım genç kızlar, ilerde katılmayı düşündüğü silahlı mücadeleye engel teşkil etmemesi için, evlenmeyi bile düşünmüyorlar.

Bölgede devrimci hareketimizin henüz yeni faaliyete başladığı bu dönemde bile, ihtilalci fikirlerin yoksul halk arasında nasıl kök salıp yeşerdiğinin yüzlerce somut örneğini görmek mümkündür.

D) 1. Bölümün Özeti ve Sonuçları:

Faaliyet gösterdiğimiz bölgenin belli-

başlı iktisadi, sosyal ve siyasi özelliklerle şunlardır:

1) Bölgede *ticari kapitalizm*, özellikle son yıllarda hızlı bir gelişme göstermiş, emperyalist tekellerin ve işbirlikçi büyük sermayedarların malları köylüler kadar sokulduğu gibi, köylülerin malları da her gün artan ölçülerde pazara taşınmıştır. Bu gelişme, köylülerin emperyalist tekeller, işbirlikçi burjuvaziler ve bir yığın aracı tacirler tarafından insafsızca sömürülmesine, iflasa ve sefalere sürüklenmelerine yol açmıştır.

2) Öte yandan, *üretimde sosyal işbirliği* henüz gerçekleşmemiştir; yani bir yanda işgücü satın alan toprak veya arazi sahiplerinin, diğer yanda işgücünü satarak geçinen işçilerin ve yarı işçilerin bulunduğu sistem gerçekleşmemiştir. Özellikle pazar için üretim yapılan bir üretim dahî henüz yoktur. Kapitalizm çok geri ve ilkel bir seviyededir. Zengin köylüler yeni teşekkül etmektedir ve bunlar da, köylü kitlelerini ücretli işgücü yoluyla değil, *faizli borç* yoluyla sömürmekte ve bu yoldan palazlanmaktadır.

3) Bölgenin yoksul ve orta halli köylüleri, iktisadi baskının yanında, ayrıca millî ve dini bakımlardan da baskı altındadır. Köylüler yıllardır, her üç alanda baskıya karşı, yığıtçe karşı koymuş ve önemli mücadelelerden geçmiştir.

4) Yüksek ticaret kârları ve borç faizleri ile iligine kadar soyulup sömürülen geniş köylü kitleleri (yoksul ve orta halli köylüler, hatta zengin köylülerin aşağı kesimi) Demokratik Halk Devriminin güçlerini teşkil etmekte ve *hızlı devrimci mücadelenin* saflarında yerlerini almaktadırlar. Faizciler, bir kısım zengin köylüler, vurguncu tacirler, gerici din adamları, yoz ve rüşvetçi ve züba memurlar, daha dolaylı olarak işbirlikçi büyük sermayedarlar ve ABl emperyalizmi, köylülerin düşmanlarıdır ve karşı-devrim saflarını teşkil etmektedirler.

5) Faaliyet gösterdiğimiz bölgede, mahallî otorite hemen hemen yok gibidir. Urfa, Mardin, Diyarbakır'ın ovalık bölgesinde olduğu gibi, mahallî gericilerin köylüler üzerinde baskı uygulayacağı özel kuvvetlerine ve fedailerine rastlamaz. Gerici, köylüler hakimiyetleri, doğrudan doğruya devlet otoritesine (jandarma, komando ve polis teşkilatına, askeriyeye) dayanarak devam ettiriyorlar. Bu yüzden, iktidarın ele geçirilmesi için "sınıf düşmanlarının imhası" politikası, bu bölgede esas politika olamaz. İktidar mücadelesi, doğrudan doğruya devlet kuvvetlerine karşı (yani merkezi otoriteye karşı) yürütülen mücadeledir.

2. Bölüm

Bölgedeki Devrimci Faaliyet

A) Burjuva ve Küçük Burjuva İlerici Grupların Bölgedeki Faaliyetleri ve Etkileri

Bu gruplardan hiçbiri bölge köylülüğü arasında, ciddi, kalıcı ve esaslı bir iltisaf faaliyet yürütmemiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin seçim nutukları dışında, herhangi bir faaliyet olmamıştır ve zaten sadece burada değil, başka yerlerde de durum aynıdır. Eskiden TIP'e önemli ölçülerde oy çıktığı halde, İleri köylüler arasında TIP'in etkisi hemen hemen sıfırdır.

TIP'in etkisinin yıkılmasıyla birlikte, gençler vastasıyla köylüler arasında Mihri Belli görüşleri yayılmaya başlamıştır. Mihri Belli grubunun da, bölgele ciddi ve kalıcı bir faaliyeti olmamıştır. Ne propaganda, ne ajitasyon, ne de örgütlenme alanında M.B.'nin kendisi, bölgeye birkaç kere gelip gitmiş, birkaç köylüyle temas etmiş, fakat onlara devrimci subayların pek yakında darbe yapacağını müjdelemekten(!) başka bir şey yapmamıştır. Bir seferinde köylülere, "askeri bir darbenin an meselesi olduğunu" söylemiş ve "gece radyolarının bantından ayırmamalarını" tavsiye etmiştir.

Mihri Belli grubuna mensup diğer gençlerin bölgedeki faaliyeti de, arastırma niteliğine çabarmaktan ve gelip geçici ve reformcu propaganda faaliyetlerinden ibarettir. Köylülere silahlı mücadele için örgütlenme akıllarından bile geçmemiştir. Bu bakımdan M.Belli grubunun bir hareket olarak pek bir etkileri olmamakla birlikte, fikirlerinin etkisi hâlâ belli çevrelerde belli ölçülerde vardır, fakat bu etki kolayca silinip yok edilebilecek cinstendir.

Kıvılcımlı grubunun hiçbir faaliyeti ve etkisi yoktur.

Bölgede, halkın en yakından tanıdığı ve etkilendiği hareket THKO'dur, özellikle de Sinan Cemgil grubudur. 1971 ilkbaharında bölgenin dağlarına gelip, kendi deyimleriyle "kıvrılmalı" nı başlatmaları, dağlarda aç kalmaları, soğukta yatmaları, hatta bu yolda üç ölü vermeleri, silahlı mücadeleye büyük bir özlem duyan halkı derinden etkilemiştir ve kedere boğmuştur. Köylüler Cemgil ve arkadaşlarının hareketini silahlı mücadeleye duydukları özlemin somut bir ifadesi olarak görmüştür. Halkın çoğunluğu Cemgil ve arkadaşlarının kendileri için öldüğünü düşünmektedir. Bu yaz, bir ihtiyarın ölümü üzerine toplanan koy kadınları, ölüyü fırsat bilerek, akşama kadar Sinan, Niyazi, Battal ve Cevahir

üzerine ağıt yakıp gözyaşı döktüler. Şimdiye kadar çocukların birçoğuna Sinan ismi koymuştur. Bununla beraber THKO'nun da halk üzerindeki etkisi uzak bir sempatiyle ibarettir ve bu sempati örgütlü ve kalıcı bir hale getirilmiş değildir. THKO'nun örgütlenmesi zaten belirli ve disiplinli bir örgütlenme değil, anarşist bir örgütlenmedir. Ne türüğü, ne programı vardır, ne de saflarına katılanlardan ideolojik bir birlik talep etmektedirler. Gruplarına katılan herkesi kendilerinden ve örgüt üyesi saymaktadırlar. Böyle bir örgütlenme, böyle bir birlik elbette kalıcı olmaz ve olamamıştır. Halkın çoğunluğunun Deniz-Sinan grubuna duyduğu sempati, bunların örgütüne ve siyasi çizgisine duyulan bir sempati değil, gençler olarak devrime ve silahlı mücadeleye duyulan bir sempati'dir. Onların örgütüne ve siyasi çizgisine bağlılık gösterenler, üç-beş köylüyü geçmez. Ayrıca THKO hareketinin kesin yenilgisi birçok köylünün kafasına, bunların tuttuğu yolun yanlış olduğu bilincini yerleştirmiştir. Gençlik içindeki taraftarlarının çoğu tereddüte düşmüş ve başka saflara geçmiştir.

Bölgenin ileri durumdaki köylü devrimcileri, Sinan'ın halkın fikrini almadan işe giriştiğini, halktan gizlendiğini, böyle davranmakla hata ettiklerini söylüyor. Halkın çoğunluğu şu fikirde birleşiyor: Dağda mağaralarda değil, köylerde kalacaklardı. Köylere yerleşip, gizlice çalışarak halka fikir vereceklerdi. Halk da silahlı mücadeleye hazır duruma geldikten sonra başlanacaktı.

Köylülerin bazıları, "yardım edelim, gerekirse biz de katılalım" düşüncesiyle kendilerini günlerce aramış, bulamamışlar, bulanlara ise Sinan ve arkadaşları: "bizimle görüşmeyin, daha iyi olur" diye ikazda(!) bulunmuşlar. Köylüler, onların bu tutumlarını da doğru bulmamaktadırlar.

Köylülerin eleştirileri tamamen doğrudur. Sinan ve arkadaşları, gerçekten de halktan kaçmışlardır. Kitleler içinde en ufak bir faaliyetleri, onları mücadeleye katmak için en ufak gayretleri olmamıştır. Sadece birkaç eve, birkaç temin etmek ve yatacak için uğramışlardır. Köylülerden sağlanan yardım, tamamen köylülerin kendi gayretleriyle gerçekleşmiştir. Bunun sebebi nedir? Bunun sebebi, Sinan ve arkadaşlarının ideolojik ve siyasi çizgilerindeki sakatlıktır; onların burjuva subaylarının darbesine ve burjuva reformculuğuna bel bağlamalarıdır. Bunlar, köylülerin ve işçilerin silahlı mücadelesiyle değil, subayların darbesiyle devrim(!) başarıya ulaşacağını düşünüyorlardı. Kendileri de sadece böyle bir darbeye ortam hazırla-

yacaklardı. Bu yüzden de köylülere örgütlemeye ne ilzüm görüyorlardı, ne de ihtiyaç duyuyorlardı. Yine bunların örgütsel bakımdan bağlılıkları olmasa bile, ideolojik bakımdan en çok beğendikleri ve benimsedikleri çizgi M.Belli'nin revizyonist, reformcu çizgisiydi. Birçok olay, bunların pratik faaliyetlerinden tutun da 12 Mart muhtırası üzerine silah bırakma tartışmalarına ve mahkemelerdeki ifadelerine kadar her şey bu söylediklerimizi doğrulamaktadır.

Şu noktayı kavramakta da fayda vardır: Bu derece kitlelerden kopuk bir hareket bile, hakim sınıfların zorba güçlerine karşı silaha sarılmış olduğu için, halkı etkileyebilir, onun sevgisini kazanabilir.

THKP-THKC'nin sözkonusu bölgede belli bir faaliyeti ve etkisi yoktur. Şehirde bir çalışmaları olup olmadığını bilmiyoruz. Fakat özellikle gençlik içinde faaliyet göstermeleri ihtimali kuvvetlidir. Çünkü şehirdeki ilsel gençler ve bir kısım aydınlar arasında nisbeten etkili oldukları görülmektedir.

B) Komünist Hareketimizin Bölgedeki Faaliyet ve Etkisi

Bölgeye, ilk arkadaş ... ayında gönderildi. Daha önce de, bölgede birkaç propaganda gezisi yapılmıştı. Ayrıca birkaç kişiyle mektuplaşıyor, bazı köylülere İ-K gazetesi gönderiliyordu. Köylülerin büyük çoğunluğu, en ileri unsurların bir kısmı da dahil, çeşitli akımları, komünist hareketle burjuva ve küçük burjuva kliklerini birbirinden henüz ayırmıyor, hepsine aynı gözü bakıyordu. Daha önceki miting ve gösterilere katılmış, adı sık sık duyulan ve çeşitli akımların ayrışıklardan haberdar bir kısım köylüler ise, genellikle bizim hareketimizin karşısında yer almışlardı. Şehir içinde, gençlik arasında, hemen hemen tamamen tecrit edilmiştir. Bunda bizim hatalarımızın payı olduğu gibi, bize karşı çıkanların sınıf karakterlerinin de payı vardır.

Bölgeye, kalıcı bir faaliyet yürütmek üzere gönderilen ilk arkadaş, daha önce de sözkonusu bölgede kalmıştı: Fakat ne ilk sefer, ne de sonradan gönderildiğinde ciddi bir faaliyet yürütebilirdi. Bunda, hem arkadaşın şahsi eksikliklerinin, tecrübesiz ve inisiyatifsiz oluşunun, hem de hareketimizin köylü bölgelerdeki faaliyetini yürütülmesinde belli bir eylem programına ve perspektife sahip olmamasının, ayrıca o günlerde verilen görevleri kontrol imkanından büyük ölçüde mahrum olmasının payı vardır.

Bölgeye ikinci arkadaş, Temmuz ayında gönderildi. Hemen peşinden, ye-

ni gönderilen arkadaşla, bir genç köylü arkadaş örgütlendi. İlk arkadaş zaten örgütlüydü. Böylece üç kişilik bir komite teşkil edildi ve bölgedeki faaliyetin tamamından bu komite sorumlu kılındı. İlk arkadaş sekreter tayin edildi ve kendisine neler yapacağı genel hatlarıyla birkaç defa etraflı olarak anlatıldı. Fakat verilen görevler yine zamanında kontrol edilemedi. Bunun nedeni, görevleri kontrol etmesi gereken arkadaşın, kadro yetersizliği yüzünden bir yığın iş üstlenmek zorunda kalmasıdır. Bölgede Ağustos'a kadar belli bir faaliyet yürütülemediği sonradan anlaşıldı. Sebepleri şunlardır: 1) Her üç arkadaşın da köylüler arasında gizli çalışmada tecrübesiz ve insiyatifsiz oluşu. Gizliliği, kendini kitleden saklamak şeklinde anlamaları. 2) Sekiyönetimin ilkbaharda bölgeye yaptığı baskının köylüler ve arkadaşlar üzerinde yarattığı olumsuz etki. 3) Hareketimizin verilen görevleri kontrol edemeyişi, arkadaşlara zamanında talimat verme ve bunları kontrol etme imkanlarının sınırlılığı.

Bölgede bu üç arkadaşla ciddi bir faaliyet yürütülemediği tespit edilince daha tecrübeli bir arkadaşın bölgeye gönderilmesine karar verildi. Ağustos başında ilk arkadaş, bölgeden alınıp başka bir yere gönderildi. İkinci arkadaş bir müddet yalnız kaldı. Bu arkadaşın da bölgeden alınması düşünülmüyordu. Fakat, sonradan vazgeçildi. Çünkü tek başına kalan arkadaş, kendi insiyatifi ve gayretiyle hatalarını altetmiş, bölgede bir sürü ileri köylüyle bağ kurmuştu. Arkadaşın bu faaliyeti, hem kendisini geliştirmiş, hem de çevresini genişleterek bölgede barınma ve yerleşme imkanlarımızı arttırmıştı.

Arkadaş, bölgeye gönderilen devrimci yayınları, Şafak gazetesini, köylüler arasında geniş ölçüde dağıtmıştı. (Daha önce, gizlilik gereği olarak!) en ileri köylülerden yayınları sakladıklarını da sonradan öğrendik.) Bir yığın, sağlam, kararlı, kavrayışlı ve yetenekli yoksul köylüyle ilişki kurmuş, bunların sevgi ve sempatisini kazanmıştı.

Çalışmanın bu ilk adımından sonra, daha tecrübeli bir arkadaş bölgeye gönderildi. Bundan sonra, çalışmalar yenden gözden geçirildi ve hatalar tespit edildi. En önemli hata şuydu: Arkadaşlar, Türkiye'de gerçek komünist hareketi temsil ettiğimizi, burjuva ve küçük burjuva klikleriyle aramızdaki ayrışıklan kitlenin anlayacağı bir dille anlatmayı büyük ölçüde ihmal etmişlerdi. Gerçi, propaganda faaliyetinin her anında, hareketimizin genel politikasını, genel ola-

rak ortaya koymuşlardı. Fakat, diğer revizyonist ve maceracı klikleri, bunların canabı hatalarını, açık, kesin ve kararlı bir dille, kliklerin isimlerini de zikrederek eleştirmemişlerdi. "Şimdilik, ayrışıklan kavramaya kitlelerin politik bilinci yetmez" diye düşünüyorlardı ve böyle düşünmekle gerçekte kitlelerin gerisinde kalıyorlardı. Çünkü, bizim eleştirdiğimiz birçok noktayı, köylüler, hataların derin teorik temellerini kavrayamamakla birlikte, pratik sonuçlarına bakarak kavramışlar ve bunları her fırsatta ortaya koyuyorlardı. Bu hata yüzünden sağlam unsurlar, hareketimize kesin olarak kazanılamamış ve örgütlenememişti. Bu hata düzeltildi. Şimdi, köylüler ve aydınlar arasında hareketimizin politikasını kavrayan ve kesinlikle benimseyen taraftarlarımız var ve bunların sayısı gittikçe artıyor. Bunlardan bir arkadaş yakında örgütlendi, birkaç tanesi de örgütlenmeye hazır durumdadır. Yine birçok köylü, çeşitli şekillerde hareketimizin hizmetine sokulmuştur. Mesela buluşma ve yazışmalarda adreslerinden faydalanıyoruz; çeşitli yayınları ve gizlenmesi gereken şeyleri evlerinde saklıyoruz; çeşitli yayınları onlar vasıtasıyla başkalarına ulaştırıyoruz; bir kısmına bir grup örgütlemeleri, gizli yayınları birlikte okumaları görevini veriyoruz; kendimiz geniş ölçüde köylülerin yardımıyla barınıyoruz vs. vs.

Bugüne kadarki faaliyetimizle, bölgedeki en ileri köylüleri aşağı yukarı tespit etmiş durumdayız; iyiyi kötüden, cesuru korkaktan, fedakarı bencilden, ağız peki gevezeden, inançlıyı inançsızdan, çalışkanı tembelden, alçakgönüllüyü öğüngeçten, becerikliyi beceriksizden vs. vs. belli ölçülerde ayırmış durumdayız; kimlerden nasıl faydalanabileceğimizi, kimlere ne ölçüde güvenebileceğimizi, yine belli ölçülerde biliyoruz. Önümüzdeki günlerde şunları yapacağız: 1) İleri ve güvenilir unsurları özel olarak eğitip, bunları, yeteneklerine ve hareketin ihtiyaçlarına uygun düşen görevler etrafında örgütleyeceğiz. 2) Henüz hakkında yeterli kanaat edinemediğimiz kişileri, bunlara çeşitli görevler vererek deneyeceğiz. 3) Henüz tanıma imkanı bulamadığımız ileri ve güvenilir ve köylüler arasında "itibar" sahibi köylüleri (özellikle yoksul köylüleri) tanıyıp hareketimizin bir parçası haline getirmeye çalışacağız. 4) Hareketimiz sözkonusu bölgede belli bir gelişme seviyesine ulaştığında, faaliyet sahalarını, yeni bir alana doğru genişleteceğiz.

Şehir merkezinde, bugüne kadar belli bir faaliyetimiz olmamış, olamamıştır. Orada gençliği örgütlemek üzere gelme-

sini istediğimiz arkadaşın durumu hakkında hâlâ bir haber alamadık. Daha önce şehir içinde görevlendirmeyi düşündüğümüz kişi, herseyi yüzüştü bırakıp kaçtı. Şehir içinde örgütlü durumda bir arkadaş var. Bu arkadaş, daha önce kendisine teklif edilen bir görev karşısında gevşeklik ve tereddüt gösterdi. Daha sonra kendisiyle kararlaştırılan bir görüşmeye gelmedi. Daha sonra ise, hem görevlerin çokluğu yüzünden, hem de arkadaşın polise çok tanınmış birisi olmasının yarattığı mahzur yüzünden kendisiyle görüşmek mümkün olamamıştır. İlk fırsatta bu arkadaşın durumu da kesin bir çözüme bağlanacaktır. Ya kendisine bir görev verilecek, ya da gevşeklik ve tereddüt göstermeye devam etmesi halinde örgütle ilişkisi kesilecektir.

Şunu da ekleyelim: Köylük bölgede yürüttüğümüz faaliyet şehir merkezini de etkilenmiştir. Bölgemizdeki köylülerden, liseye giden yüze yakın öğrenci, hareketimizden etkilenmiş ve bizim çizümüze yakınlık ve sempati göstermeye başlamıştır. Ayrıca, köyde tamdiklarımız vasıtasıyla, şehirde geniş imkanlar yaratma imkanı doğmuştur. Gençlik arasındaki tecrit zinciri kırılmıştır. Şimdi, şehir içinde bizim saflarımıza kayan potansiyeli örgütleyecek ve hareketimizin diğer kesimleriyle irtibatımızı sağlayacak tecrübeli bir arkadaşla acil olarak ihtiyacımız vardır.

C) İkinci Bölümün Özeti ve Sonuç

Genel olarak dünyada, özel olarak da ülkemizde devrimci mücadele hızla gelişmektedir. Ülkemizde, büyüyen ve derinleşen iktisadi ve siyasi buhran, silahlı mücadelenin objektif şartlarını yaratmış ve olgunlaştırmış durumdadır. Bölgemizde silahlı mücadele için şartlar daha da elverişlidir. Sınan ve arkadaşlarının yenilgisi, sekiyönetimin baskı ve zorbalığı halkı biraz sindirmekle birlikte, en doğru ihtilali fikirlerin fillizlenmesi şartlarını da yaratmıştır. Şimdi, halk şu gerçeği her gün daha iyi kavıyor: "Burjuva subaylarıyla veya halktan kopuk küçük bir aydın grubuyla devrim yapılamaz. Sömürülen ve ezilen halkın bizzat silaha sarılması gerekir. Devrim, çok iyi hazırlanmayı gerektiren, büyük fedakarlıklar isteyen ağır ve ciddi bir iştir."

Eğer bir komünist hareketin taşıması gereken vasıflara sahip olur ve bunları sürekli olarak muhafaza edersek, hareketimizin hızla büyüüp gelişeceğine, halk kitleleri arasında dal budak salıp kökleşeceğine derinden inanıyoruz. Çünkü halk tava gelmiş toprak gibidir, bizler de sağlama ve yerleşmeye hazır tohumlar olmalıyız.

"Yılmaz Güney'e Özgürlük" Kampanyasını Destekliyoruz!

Devrimci sanatçı Yılmaz Güney ile ilgili basında ve kamuoyunda, son dönemlerde tartışmaların artması ve Yılmaz Güney'in filmelerinin üzerindeki yasakların kaldırılarak gösterime girmesi taleplerinin bir kampanyaya dönüşmesi sonucu biz de **YENİ DEMOKRASİ** olarak elimizden geleni yapmaya çalışacağımızı belirtiyoruz. Keza yurtdışında da Demokrat Sanatçılar Birliği (DSB) ve Sanat Edebiyat dergisi TOHUM'un Yılmaz Güney'e özgürlük kampanyalarını başlatmalarını olumlu bir girişim olarak değerlendirecek destekliyoruz. Yurtdışındaki demokrat sanatçı, yazar ve aydınların bu faaliyetleri '85 yılından bu yana peyder pey açılan kampanyalarla sürüyordu. Türkiye basını ve kamuoyuna pek yansımayan bu faaliyetler hakkında da okuyucularımızı bundan sonra bilgilendirmeye çalışacağız. Aynı zamanda gerçekten "Yılmaz Güney'e Özgürlük" sağlanması için sürdürülen tüm bu kampanyaları selamlıyor, maddi bir güce dönüşebilmesi içinde devrimcileri demokratları kampanyaya katılmaya çağırıyoruz. Aynı zamanda Yılmaz Güney'in sanatıyla, düşünceleriyle geniş halk yığınlarına tanışmanın önemini burada tekrar vurgulayarak, dergimiz sayfalarında Yılmaz Güney'i değerlendiren yazılarına yer vermekle bu görevin yerine getirilmesine önemli katkılarda bulunabileceğimizi düşünüyoruz.

Yılmaz Güney her şeyden önce devrimci proletaryanın mirasçısıdır. O sıradan ve hatta sadece devrimci bir sanatçı değildir. Devrimci sanatçı belirlemesi onu yeterince anlatabilecek bir belirleme olmayacaktır. Yılmaz Güney enternasyonal proletaryanın özellikle sanat alanında güçlü bir silahıdır. Sanatını, kalemını, her şeyini proleter dünya devriminin hizmetine sokmaya çalışmış büyük bir değerdir. Yılmaz Güney herkesin istediği gibi yorumlayabileceği veya herkes için kabul edilebilir bir isim kesinlikle değildir. Onu basit bir aziz derekesine düşürmeye çalışanlara kesinlikle müsamaha gösterilmemelidir. O herkesin değil halkın, onun devrimci güçlerinin, en başta da proletaryanın malıdır. Yılmaz Güney'de öne fazilet çok derindir. Bunun günümüzdeki önemi çok daha derindir.

Yılmaz Güney her türden emperyalizme karşı uzlaşmaz bir kavga adamıdır. O emperyalizm denilince akıllarına sadece ABD gelenlerinden değildir. Veya sadece NATO içerisinde kümelmişlerden ibaret görmüyordu emperyalistleri. O, Rusya gibi yüzlerinde sosyalist maske bulunan emperyalistlerin karakterini çok iyi biliyordu. Bu gerçeği bizzat Y. Güney'den dinleyelim.

"Emperyalizm, sosyal-emperyalizm, Çin revizyonizm ve bütün ülkelerin karşı devrimci toplumsal güçleri, proleter sosyalist dünya devriminin, halk demokratilerini

düşmanlarıdır. Bu güçler, proleter sosyalist devrimimizin ön aşaması olarak kabul ettiğimiz Toplumsal-Demokratik Halk Devrimimizin de düşmanları sayılmalarıdır.

(.....)Dünya gerçeğinin iki ana yönlenitricisi ABD ve SB, dünya halklarının olduğu gibi halkımızın da başdüşmanlarıdır. İçinde bulunduğumuz özgül koşullar nedeniyle (.....) ABD emperyalizmi ve işbirlikçileri ön plana alınmalıdır." (Yılmaz Güney, Siyasal yazılar 11, sayfa 122)

Yılmaz Güney faşizmin değişik türlerine (sosyal-faşizm de dahil) karşı da uzlaşmaz bir kavga adamıdır. Diğer özellikleri gibi onun bu noktadaki tutumunun görülmesinin de daha etkili olacağına inandığımız için yine onun sözlerine yer vermeyi uygun görüyoruz.

"Faşizm ve onun bilinçli maddi güçleri, ki bu en açık ifadesini faşist diktatörlük olarak gösterir. Sosyal-faşizm, sosyal hatimler ve onların bilinçli maddi güçleri

Türkiye (...) devriminde başlıca düşmanları olarak ele alınmalıdır." (age, sf. 129)

Yılmaz Güney proletaryanın ideolojik, politik ilerleyişine tavır alan, ona zarar veren, sapan çıkışlara karşı, devrimci proletaryanın mücadele cephesi içerisinde yer almıştır. Evet bu gerçeği yine ondan dinleyelim.

(.....) Mao Zedung ÇKP içinde Marksizm-Leninizm'i temsil etmiştir. Zaman zaman parti önderliğini ele geçiren ya da yönetimde etkin duruma gelen burjuva radikallere, sağ ve sol oportünistlere karşı, Mao Zedung ML'i savunmuştur." (age sf. 228)

Yılmaz Güney yukarıdaki sözleri, AEP halen tümünden açık değil üstü kapalı bir şekilde Mao'ya saldırırken söylüyordu. Sözkonusu dönemde Türkiye ve Dünya devrimci hareketinin durumu ve sergiledikleri gerçeği görüldüğünde Yılmaz Güney'in bu çıkışının önemi daha iyi kavranacaktır. Sözkonusu dönemde Arnavutluk Emek Partisi (AEP) ve kulakların

Tiran'a dayayıp yürümeye çalışılanlara Yılmaz Güney şöyle sesleniyordu.

"AEP'nin son zamanlarda yayınlanan bazı görüşleri devrimci saflarda kafa bulanlığına neden olacak yanlışları içermektedir. Parti içinde sınıf mücadelesinin ifadesi olan ikt. çizgi arasındaki mücadeleden reddi aşında dünya lektığı reddidir. İmtiyazlar ve krediler konusu, sömürge ve yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, kurların ve köylülüğün devrimci rolü vb. konularda ML ile çelişen görüşler görmekteyiz." (age, sf. 229-230)

"Vestiyer kafa Marksizmi kavrayamaz. Şimdi vestiyer kafalara soruyoruz. Daha dâne kadar, Mao Zedung çağımızın en büyük Marksist-Leninist'idir" diyordunuz. "Yaşasın Marksizm-Leninizm Mao Zedung düşüncesini" diyordunuz. "Mao Zedung Düşüncesini" demeyenleri Marksist kabul etmiyordunuz. Mao Zedung'u beşinci usta olarak görüyordunuz. Ve kendinizi bu öğretiler

doğrultusunda biçimlemeye çalışıyordunuz. Şimdi Enver Hoca "Mao Zedung ve Şürekası" diyor.

(.....) Ne diyeceksiniz şimdi? (.....) uzun bir süre, ÇKP'nin gözüne girmek için, tel cam-bazlarına taş çıkartacak numaralar yaptınız, şimdi de, aynı öz ve tutunla ASHC'nin ve AEP'nin gözüne girmek için parandeler atıyorsunuz. Sosyalistler içten, dürüst ve açık yürekli olurlar. Hile ve entrikalarla uğraşmazlar. (age, sf. 245-246)

Yılmaz Güney ulusal eşitsizliğe, ulusal köleliğe karşı bir mücadele adamı idi. Egemen ulus şovenizminin şiddetli bir aleyh-tarı, ezilen ulusun KKK'nın güçlü savunucusu idi. Bu mücadelede Yılmaz Güney, egemen ulus ezilen ulus milliyetçiliğine de prim vermedi. Durumu daha iyi görmek için yine onu konuş-turalım.

"Ulusal sorunun çözümü için, ulusların kaderlerini tayin hakkı, ulusların ve dillerin tam hak eşitliği, bütün ülkelerin proletaryasının ortak çıkarı ve birleşmesi marksist ilkelere temelinde.....

(.....) Ezilen diğer milliyetlerden proletaryanın ortak örgütlenmesini, devrimin sağlığı ve başarısı açısından zorunlu görüyoruz. (...) Milliyet esasına göre örgütlenmeyi savunmak burjuva örgütlenme anlayışıdır." (age, sf. 138-143)

Yılmaz Güney içinde bulunduğu devrimci süreç, devrimin niteliği, görevleri başarıya ulaştırılmasının yolu, devrimin dostları, düşmanları, devrimi gerçekleştirmede tayin edici önem taşıyan stratejik örgütlenmeler konusunda bazı devrimci güçlerden daha ileri noktadaydı. Yeniden Yılmaz Güney'in konuşması iyi olur. Onun konuşmasını, filmle-rini yasaklayanlara inat onu konuş-turmak özellikle de önem-lidir.

"Çeşitli milliyetlerden proletarya, köylülük, şehir küçük burjuvazisi, ulusal burjuvazinin bir kesimi, devrimimizin itici güçleridir. (...) Proletarya, yoksul köylülük, şehir küçük burjuvazisinin en yoksul kesimi ile

İttifak. (...) Bu ittifak devrimimizin temel iticel gücü ve esas toplumsal temelini oluşturur. Ancak bu temel üzerinde, orta köylülükle, küçük burjuvazinin diğer kesimleri ile, zengin köylülük ve ulusal burjuvazinin bir kanadı ile, ittifak olanakları oluşturulabilir. (...) Parti, Halk Kuvvetleri, Birleşik Devrimci Halk Cephesi, örgütlenmenin birbirine bağlı, birbirini etkileyen ve koşullandıran üç biçimindedir. Devrimimiz anti-emperyalist, anti-sosyal-emperyalist bir karaktere sahiptir... Devrimimiz anti-faşist, anti-feodal, anti-revizyonist bir karaktere sahiptir." (age, sf. 142-144-120)

Yılmaz Güney insanlığın parlak geleceğine ateşli ve derin bir inanç besliyordu. O, bunu Türkiye ve yurtdışındaki pratiğiyle, dışarıda ve cezaevlerindeki örnek tutumlarıyla sergiledi. Şüphesiz Yılmaz Güney'in eksiklikleri, hataları da vardır. Bilimin kantarında tartıldığında onun iyi ve olumsuz yanları gayet berrak açığa çıkar. Bir kampanyayı destekleme vesilesiyle sadece bir giriş ve Yılmaz Güney'i kendi söylediği bazı sözlerle kısaca tanıtmak amacıyla kaleme aldığımız bu birkaç cümlelik yazıda onu değerlendiremeyeceğiz. Yeterince doğru tanımayan bu büyük devrimci sanatçı ve kavga adamının olumlu özelliklerinin daha iyi kavranması için onun uğruna mücadele ettiği fikirlerden bazı pasajlar aktarmayı ona tema olarak seçmiş olmamızı biz yerinde bir tutum olarak değerlendiriyoruz.

Yılmaz Güney'in diğerlerinin yanısıra alçakgönüllülük, derin sorumluluk duygusu, devrimi birleştirme çabası, bölünme ve tertiplere karşı duruş, halka ve devrime fedakarca bağlılık, enternasyonalizm ruhu gibi faziletlerinin geniş olarak anlatılması, kavratılması lazım.

Onun emekçi yığınların yaşam tarzını sosyalist gerçekçi bir ruhla kitlelere sunma, kitlelere geleceği gösterme ve onu fethetme mesajları taşıma zemininde yükselen devrimci sanatının bayrak-

laştırılması en başta proletaryanın görevidir. O'nun sanatının devrim için yığınları şevklendiren kitlelerinin daha geniş çevrelere görülmesine azami duyarlılık gösterilmelidir.

Sanatı devrim için mücadelelenin güçlü bir silahtı olarak ele almış, sanatı bizzat sınıf mücadelesi içindeki emekçilerle ıtra etmeye ve bununda ötesinde sanat türlerini onların kolektif faaliyeti ile yaratmaya önem vermiş bu büyük devrimci

sanatçıdan öğrenilecek çok şey var. Proletarya sanat cephesindeki bu güçlü mevzisine daha tutarlı sahip çıkmalıdır.

Bu bağlamda "Yılmaz Güney'e Özgürlük" kampanyasını yurtdışında da yürüten **Demokrat Sanatçılar Birliği** ile **Sanat ve Edebiyat Dergisi TOHUM**'un ortak çıkardıkları bildirimlerini ve Diyarbakır'dan okuyucularımızın gönderdiği imza kampanyalarını yayınlıyoruz.

SANATTA HER TÜRÜLÜ BASKIYA SON!

Biz aşağıda imzası bulunanlar çağdaş ve demokratik bir Türkiye'de bilim, kültür ve sanat alanında her türlü baskının, sınırlama ve yasaklamanın karşısında olduğumuzu, çağdaş ve uygar bir vatandaş olarak her türlü sınırlama ve kısıtlamanın karşısında olduğumuz tüm kamuoyuna duyuruyoruz.

Bu noktadan hareketle Türkiye'nin yetiştirdiği büyük bir sanatçı olan Yılmaz GÜNEY'in sanatçı kişiliğinin unutturulması çabasına karşı çıkmayı bir görev biliyoruz. Gerek edebiyat, gerekse sinema alanında verdiği başarılı yapıtlarla toplumumuzun yüzünü uluslararası alanda da ağırtmış bir değer olan bu sanatçımızın yapıtlarına uygulanan yasağın kaldırılmasını talep ediyoruz.

Bu imzalar (528 imza) Siverek ve Diyarbakır'da toplanmış olup, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na postalanmıştır.

İbrahim İbrahim
HACİT
Sahin Kurumlu
HACİT
Yılmaz Güney
Tayyar
Lük

YILMAZ GÜNEY'E ÖZGÜRLÜK!

KÜLTÜR EMEKÇİLERİ ÜZERİNDEKİ BASKILARA, YASAKLARA SON

Toplumunu değiştirmeye yönelik, inanç ve bilincini, ustaca sanata dönüştüren, ülkemizde proleter sanatın yüzüğü, büyük sinema sanatçısı ve yazar **YILMAZ GÜNEY'i**, Demokrat Sanatçılar Birliği (DSB) ve Sanat ve Edebiyat dergisi **TOHUM** olarak açtığımız bir kampanya ile yeniden anıyoruz.

Kampanyamız, ülkemiz sanatçılarının dikbaşlılığının, dürüstlüğüne ve özgür yaratıcılık tutkularının simgesi haline gelen **GÜNEY'in** vatandaşlıktan çıkarılması kararının kaldırılması amacını taşımaktadır.

Kampanyamız, ülkemizde özel olarak **GÜNEY'in** yapıtları (kitapları-filmleri) üzerindeki, genel olarak yurtdışındaki yazar ve sanatçılarımıza başta olmak üzere, tüm yazar ve sanatçılarımızın ürünleri üzerindeki baskıların, toplatma kararlarının kaldırılması amacını taşımaktadır.

Kampanyamız, Paris'te komünistler mezarlığında yatan, büyük sanatçı ve dava adamının mezarının yaptırılması amacını taşımaktadır.

İster hayatta olsun, ister olmasınlar, büyük sanatçılar hükümetlerden daha etkilidirler. İçin için fukurdayan canlı hayatın, devamını ve yönelimini kavramada, ve bu anlamda sanatıyla mevcut durumu, geleceğin aynası yapmada onların üzerine yoktur.

Geleceğe yönelik mücadele etme, gerçeği görme ve gösterme gücü en otoriter güçtür. Ve insana anıtsal, destansı bir otorite ve saygınlık kazandırır. Büyük sanatçılar işte böylesi bir silaha sahiptiler.

YILMAZ GÜNEY bu soydan bir sanatçı olarak, bağırında geleceğin kıvılcıklarını ve bilgelikliğini taşıyan, halk hayatını ve aksiyonunu sanat aynasında ustaca ve gerçeklikle düle getirdi.

YILMAZ GÜNEY, yaratıcılık sorununa, kaçınılmaz tarihi ilerleyişin bizzat içinde yer alma perspektifiyle yaklaştığı nokta

halkın manevi dünyasındaki güzellikler, **YILMAZ GÜNEY'in** ruhunda tüm parlaklığıyla kendisini gösteriyordu.

Bu ruh O'nu, geniş enternasyonal ilişkiler kurmaya, çeşitli ülkelerin sanatçılarıyla dayanışma içine girmeye, dünya ezilen halklarının haklı mücadelelerini, içten sıcak duygularla desteklemeye ve bizzat onların faaliyetlerine katılmaya yöneltiyordu.

YILMAZ GÜNEY gibi büyük sanatçılar, güzel, mutlu ve özgür geleceğin habercileri, bununda ötesinde temsilcileridir. Bunun için:

1) Yılmaz Güney'in vatandaşlık hakkı geri inde edilmelidir!

2) Filmleri üzerindeki yasaklar kaldırılmalıdır!

3) Kitapları üzerindeki yasaklar kaldırılmalıdır!

4) Kültür emekçileri üzerindeki baskılara ve yasaklara son!

Aydınlarımız başta olmak üzere bütün halkımızı başlattığımız bu kampanyayı desteklemeye çağırıyoruz.

HALKA TÜRKÜMÜZÜ DİNLETEBİLMEK

Sedat Yılmazsoy

Bir köklü dönüşüm yapmak istiyoruz. Ve bu köklü dönüşümü "halk için" değil, halkla yapmak istiyoruz... Bu soylu amaç için işçi sınıfının bilinçli önderleri bugün henüz tam anlamıyla bütünleşemedikleri halk yığınlarına türlü araçlarla ulaşmaya ve onları kendi kurtuluşlarına ikna etmeye çalışıyorlar. Mümkün olan her türlü yolla eğitim, propaganda, ajitasyon, örgütlenme çalışmaları ve uygun eylemler, bu soylu amaç

için seferber ediliyor.

Millitan devrimci sanat ve edebiyat da bu çalışmaların bir parçası. Sanat ve edebiyatın eğitici-öğretici olduğu kadar, propaganda ve ajitatif amaçlara da hizmet ettiği biliniyor. Sanat ve edebiyat, davamız için çok önemli ve gerekli bir araç. Ve bu aracın önemini küçümsemek kadar büyütmek de zararlıdır. Bugün her iki eğilim de gözleniyor. Geçmişte ise, küçümseme eğilimi ağır basıyordu. Bu bir gerçek. Sanat ve edebiyat gibi "duygusal ve ince işler"le uğraşmak, neredeyse "pasifistler" in işi gibi

ulusal gerçekleri kavrayabiliyorum. İşte bu yüzden de, üniversiteye gidenler gerçekten insanların mutluluğunu istiyorlarsa bizim dilimizi öğrenmelidirler ki, biz de onların öğrendiği her şeyi anlayabilelim diyorum. çok önemlidir ve yurdumuzda daha iyi yaşam koşullarının gerçekleştirilmesi için bir yol ya da

katkı diyebiliriz."

Yahın, ama düşündürücü değil mi?

Evet, militan devrimci edebiyat, "seçkin"lerin "popülizm" umacasıyla mücadelesini kesintisiz sürdürmelidir. Gününde büyük tantanalarla ortaya çıkan empresyonizm, dadaizm, leprizm, kübizm, ünanimizm, fütü-

rizm, sürrealizm, sembolizm, vb... gibi "seçkin" burjuva sapmaları nasıl tecrit olduysa, olmaksızın, olacaksa bir küçük-burjuva aydın hastalığından başka bir şey olmayan "seçkin" edebiyat da kendi sırça köşkünün tek düze ve boğucu havasında iyice yalnızlaştırılmalıdır.

"AÇLIĞIN İÇİNDEN GÜL"

Halit Bostancı'nın 87 Temmuz direnişi içinde, hükümlü şair Mehmet Çetin'le yaptığı söyleşi, aşağıda sonuyoruz. Hükümlüden hükümlüye sorular ve yanıtlar... Yani, yüzlerce "eylem adamı"nın, iki kişide somutlaşan içtenliği, sıcaklığı ve bilinçliliği.

-Yeni bir açlık direnişinin üçüncü günündeyiz. Hep bunun üzerinde konuşacak değiliz, ama söyleşimize buradan başlayalım. Bu "açlıklar"ın anlamı nedir?

Ateşi ve kıbı, yetkinlikle kullanılan insanlık. Buna "açlık"ı da eklemek gerek. Tarihin kanlı sayfalarının üstü kazındığında, bir tercih sonucu değil, ama başka başkaldırı yolları kalmadığında, insanlar kendilerini "açlık"la ortaya koymuşlardır. İspanya, İrlanda köylülerinin, tarlalarındaki kitlesel açlık direnişleri ve ölümleri... Çarlık Otokrasist zindanlarında "açlık"ın başkaldırısı, Karagool Hapishanesi kadınlarının direnişi, İrlanda zindanları ve ölüm... Benzeri tarihsel kesitlerde, "açlık" kendini direniş olarak ifadelemiştir.

İnsanın kendi bedeniyle giriştiği bu sarsıcı eylem daha çok zindanlarda kullanılmış. Bedenin suyu çekilen bir söğüt dalı gibi kuruması, diş etlerinin geri çekilmesi ve gözbebeklerinin yuvalarını terketmesiyle başlayan, adım adım ölümle sonuçlanan, dehşetli bir serüven bu. İnsanlık, zamanla buna "korkunç bir şey" demekten de uzaklaşmış. Çünkü, daha korkunç ve katlanılmaz şeyler var... Açlık grevinin kaçınılmaz olarak kullanıldığı, arkadaşlarımızın kendilerini ölümle ortaya koydukları, sarsıcı günlerden geldik bugüne. Ve devam ediyoruz!.. "Ya Kalküta'da barış sağladım, ya da alev alev yanarım kardeş kavgasının içerisinde." diyen Gandhi "barış" çağrısıyla açlık grevindeydi. Sands'lar da, "Tlocaidh ar ca"

diye... Biz de "beden eriten çılgın öderken ölüm kalım günlerine", bu direnişimizle bir şeyleri anlatabilmenin, yerli yerine oturtmanın çılgınlığındayız.

Daha çok eylem sıcaklığındaki bir insan olarak konuşuyorum. Sanatçı gözüyle neler demek gerekir? Savunduğum "partizan sanat" ise, konumlanışım da elbet ki gereğince olacak. Yaşadıklarımız bir başkaldırıdır ve buna denk düşen sanatın tavır karakteristiği de budur. Yazılacak, sahibi olduğumuz hayatın şiri, öyküsü, romanı da yazılacak.

-Anlıyorum. Çünkü tanıyıyorum bunun. "Açlık", birçok çalışmada yaslandığı bir izlek. İnsanlık tarihindeki açlık direnişlerini kesitler halinde veren "Açlığın İçinden GÜL" başlıklı çalışmandan da haberdarım. Niye, "açlığın içinden gül?"

-Cennette zaten gülememiştik. Arafta da gülünmez ve cehennemde hiç!.. Bu yüzden, "açlığın içinden gül" diyorum. Şaka bir yana, "açlığın içinden gül"ün gerçekliği ifade ettiğini düşünüyorum. Sevgili ozanımızın dediği gibi, "Mesele esir düşmekte değil/Teslim olmamakta bütün mesele". Özellikle zindanlardaki direnişlerin en yetkin şifresel ifadelenişti bu. "Gülme"yi, böyle bir direniş olarak alıyorum. Bana, dehşetli bir olay gibi geliyor. Adım adım bilinçli bir tercihle, ölüme gidiyorsun ve yetmezmiş gibi "gülüyorsun."

*açlığa yazılı alev gülleriyiz
temmuzda ağustosta
sıcak günleriz
gülünce
inan olsun bir başka güleriz*

Dosyadaki bir şirtimden bunlar. Sözünü ettiğim gülmek bu.

Çalışmalarında "açlık" izle-
ğine yaslanmam, hayatı sahip-
lenip savunma tavrımın bir
gereği. Yaşadığımız bu. Yaşanan
ve kuşatıldığımız bu. Yoksamak
niye? Nesnel gerçekliği sanatsal
düzlemde yeniden üretirken, her
cephede hakkını vererek yapabi-
liyor muyuz bu işi? En azından
ben, yapabildiğimi düşünmü-
yorum. Yapabildiklerime kanmak
istemiyorum. Nitekim, "Açlığın
İçinden Göl" dosyam da, alçak
gönüllü bir çalışma. Yaşanmışın,
sanat çevresindeki örgütlenişin-
de, çok gerilerdeyiz henüz. Bunun
temel nedeni...

(Burada, söyleşinin üçüncü
kişisi Mustafa Dana, Mehmet
Çetin'in sözünü kesiyor. "Bu
açlıkla, onca ağır şey kaldırılmaz
(!)" diye takılıyor. Arada küçük
sevinçlerden de konuşulmalıydı.
Basından öğrenmişlerdi. Yeni
Türkü Şiir Yayınları'nca düzen-
lenen yarışmanın ertesinde,
Çetin'in de aralarında bulunduğu
yirmi ozanın şiirleri, "Barış
Seçkisi" olarak kitaplaştırıl-
lacaktı. Öte yandan, en anlamlısı
da o gün, Pir'in yaşgünüydü.
"Açlıkta, bütün ve acılaşan su ile
de olsa kutluyoruz. Direnişin ilk
günlerinde, böyle küçük sevinçler
tatmanın, özel bir anlamı olmalı"
şeklinde bağlıyor Mustafa Dana.

Haklıydı. Ama o anda, daha
farklı bir çabadaydılar. Yine de
duygulandırmıştı bu Mehmet
Çetin:

"Bir insanın, bir insanın yaş-
günü, yine direniş mücadelesinde

kutlanmamız, onun o eşsiz gülü-
şünü savunuyor olmamız, kuşku-
suz ki çok değişik duyguların
kesiştiği, ama mutlak ki di-
rencemi de motive eden bir an-
lamlılık. Bu küçük küçük şeyleri,
hayatın içindeki yerleri kadar
önemsiyor ve sahipleniyorum.
Çalışmalarında da bu tem ve
izleklere yaslanabilmeyi özellikle
istiyorum. Yenilmemek, biraz da
bu küçük şeyleri, içerde
direnişin anlamı içinde
deltalamaktan geçiyor."

Araya yoğun günler girdi.
Söyleşiyeye onüçüncü güne kadar
ara vermek zorunda kaldı. Bu
sürede, diğer cezaevlerinde de,
"destek ve hak alma" direnişleri
başlamıştı. Yani "açlık yığını"
ülkenin bütün zindanlarını
sarmadaydı. Dışarda alleler
Adalet Bakanlığının önünde
oturma eylemi düzenlemiş ve
Bakanla görüşmüşlerdi. Bakan
allelere, cezaevlerindeki
"yakınlarını bırakmaları" ve
onların "içerde durmadan
şişmanladığını" söyleyecekti.

-Bunca yaşanan, yazın-sanat
cephesinde kendini ne ölçü de,
nesnellikle ifade edebilecek? Bu
çağrının sahibi olanların, olayı
bu düzlemde sahiplenişlerini,
daha çok cezaevindekiler ger-
çeğinde- nasıl buluyorsun?

-Apaçık söylemek gerekiyor
24. 12 Eylül'den sonra, yazar-
larımızın önemli bir kısmı, dil tu-
tulmasına uğradı. Yaşanan deh-
şetli yoksayarak, yine de toplum-
sal gerçekçi (!) sanat yaptıklarını

iddia ettiler. Bir kısmı, egemen
sınıfların ışıklandırdığı kulvar-
larda savrulularak, bizim adımıza
yine bize küfretmeyi amaç edin-
diler. Bir kısım demokrat sanatçı
ise, payına düşeni yüreklice
sahiplenmeyi bildi. İşte bunlar,
bu dönemde nispeten en iyi
ürünler veren sanatçılar oldular.
Fakat şizofrenik parçalanmalar,
nevrotik inlemeler ve pişmanlık
hummasının şiddetle hakim
kılmak istediği yazın-sanat
cephesinde, yaşanan denk düşen
direniş mezzileri oluşturulmadı.
İnkâr ve kaçışın temel dürtü
olduğu bu alanda küçük küçük
direniş odaklarını, geçilmez
barikalara dönüştüren moti-
vasyon yine cezaevlerinden geldi.

**-İşte yaşadığından ve
tanıklığından söz ederek,
daha çok bunu sorgulayalım.**

-Yukarıda verdiğim birkaç
kaba çizgiden sonra, daha çok
içerdeki oluşumları vurgulamak
istiyordum. Çünkü yenilgiler,
tükenişler ve direnişler tanıdık...
Yıllardır bize yüreklerini ödeyen
anneler, sevgililer; o dünya
güzellerini... İşkencelerle kuşa-
tıldık, akran ölümleriyle... Yıkıl-
madık, geldik bugüne. Kuşkusuz,
yazınsal-sanatsal-siyasal vb.
pekçok alanda sonuçlar oluş-
turmak zorundadır bu yaşan-
mışlık. Kendini yeniden üre-
terek...

Yoğun işkence-sorgu süre-
cinden çıkıp da cezaevlerine ge-
len binlerce insan, bir yandan
cezaevlerinde de yaşanan işken-
ce ve yaptırımlara tavır almaya
çalışırken, diğer yandan da ye-
niden üretiminin telaşına düştü.
Çünkü, yaralar tazeydi ve ka-
nıyordu. İçtenlik, bu yaralara
kendini yeniden üretmek sargı
olmayı gerektiriyordu. Bu an-
lamda, telaş mükemmel bir
değerlilikteydi. Ne ki, koşullar
güç, olanaklar sınırlı, baskı ve
yaptırımlar şiddetli, daha da
önemlisi bakış açıları sığı. Bun-
ların koşullanmasıyla da diren-
me mezzileri genişleme yerine
daralmaya başladı. Sonunda
gelip can alıcı bir noktada,
neredeyse ancak filli saldırılara
karşı koymak...
reği olarak ayakta durma

görülyordu. Genellikle de başka ülkelerde üretilmiş eserlerin okunmasıyla yetiniliyor, kendi ülke edebiyat ve sanatımızın ürünleri çoğunca (günün ivedi sorunlarına yanıt vermedeki yetersizliği ölçüsünde) okunuyordu bile. Diğer yandan da militan devrimci sanat ve edebiyatımızı yaratmak için de, ya yeterli çaba gösterilmiyor ya da mevcut çabalar pek teşvik görmüyordu. Kimileri de bu alandaki çalışmayı esas olarak devrimden sonra üzerinde durulması gereken bir çaba olarak ele alıyordu... Nereden bakılırsa bakılsın ciddi eksiklikler vardı. Ve aslına bakılırsa, militan devrimci bir sanat ve edebiyat yaratmak için, önkoşulu olan teorik donanım eksikti. Bir bilim dahi durumundaki estetik için gerekli kuramsal çalışmalardan yeterince haberdar değildik.

Bütün bunlar ayrı ve ayrıntılı incelemelere konu olabilir. Ama konumuz (sanat ve edebiyat bağlamında) geçmişin değerlendirilmesi değil. Bu nedenle genel irdelemelerle yetiniyoruz.

Bugün de geçmişe bir tepki olarak sanat ve edebiyatın önemini abartma eğilimleri, neredeyse politik görevlerin önüne çıkartılması eğilimleri gözleniyor. Genel hareketler düzeyinde değil ama, tek tek unsurlarda böylesine raslanıyor. Bu da ayrı bir sorun... Fakat eğilimleri bir yana bırakıp, genclere gerçeğe bir göz atarsak, bu alanda geçmişe göre daha sağlıklı bir yola girildiği görülüyor. Belki henüz yeterli değil, ama umut vaadedici. Koşullar ve özellikle de son yıllarda kazanılan birikimler geçmişe göre daha olgun.

Geçmişte, bazı inkarcı eğilimlerin göstermeye çalıştığı aksine, militan devrimci sanat ve edebiyat alanında, mevcut tüm köçümseme eğilimlerine karşın, yine de bir şeyler yapılmıştır. Yapılmıştır ama, teslim etmek gerekir ki, gerek koşulların zorlamasıyla gerekse de kuramsal donamındaki eksiklikler nedeniyle, pek gürbüz ürünler yaratılmadı ya da pek az yaratıldı.

Evet, araç olarak sanat ve edebiyattan bir ölçüde yararlanıldı ve pek te yararlı oldu, ama sorunun bilim yanı güdük kaldı.

Bugün artık iyi biliyoruz ki, sanat ve edebiyat her hangi bir eğitim propaganda ve ajitasyon çalışmasından farklıdır. Konumuz açısından söyleysek, örneğin edebiyat, tüm politik niteliğine, eğitimsel ve diğer özelliklerine karşın, her şeyden önce estetik bilimin bir nesnesi ve imgelerle konuşma ve yazma sanatıdır. Bir bilim adamı rakamlarla veya kavramlarla düşünür, bir sanatçı ise, imgelerle.

"Sanat yapıtını bilimsel yapıttan ayıran özellik, gerçeği lojik (bilim) yoldan değil, imajlar aracılığıyla anlatmasıdır... Bir yazar, imajlar yerine mantıksal kanıtlar kullanırsa veya yarattığı imajlar onun şu veya bu konuyu kanıtlamasına yararsa, o artık bir sanatçı olmaktan çıkıp bir makale yazarı olur." (Piehanov)

Fakat diğer yandan da kimi yazar ve sanatçılar bu doğru ve basit gerçeği, bir yığın anlaşılmasız imgelemelerinin payandası yapmaya kalkışıyorlar. Ve bir yığın anlaşılması güç sözcükler arasına birkaç anlaşılabilir (mahpus, volta, kelepçe, duvar, grev, savaş, dağ vb.) sözcük serpiştirmekle, "halk için" edebiyat yaptıklarını sanıyorlar veya sanılmasını bekliyorlar. "Halk anlamayınca" ya da "anlamakta güçlük çekince" de, "halkımızın geri kavrayış düzeyi" üzerine yığınla açıklama yapıyorlar. Yada bir gün "anlaşılacakları" karametinde bulunuyorlar. Edebiyatın bu "seçkin" kişileri, politik edebiyatı elbette yadsımıyorlar. Tarafı olunması gerektiğini yüksek sesle haykırıyorlar ve çoğunca da "toplumcu gerçekçi" olduklarını sık sık vurguluyorlar. Ama diğer yandan da, sanat ve edebiyatın artık "seçkinleştirildiğini" ve "bir lüks" olduğunu bir sanatçının salt "sanatsal kaygıları" olabileceğini, eserin "sıradan halk yığınları" tarafından anlaşılıp, anlaşılmasının sanatçının değil, halkın sorunu olduğunu, "anlaşılabilir" olmak uğruna estetikten ödün veril-

meyeceğini (sanki böyle bir şey zorunluymuş gibi) ısrarla belirtiyorlar. Ayrıca tüm politik kişiliğine ve tarafsızlığına karşın, sanatçının bir örgüt ya da parti doğrultusunda "angaje eser" üretmemesi gerektiğini, sanatçının "bağımsızlığı" ve "özgürlüğü"nü korumasının zorunlu olduğunu vaaz ediyorlar. Ve sanatçının bir yandan eserin sanatsal (estetik) yanını ihmal etmeksizin, ama bir yandan da eserinin geniş halk yığınları tarafından anlaşılması kaygısından uzaklaşmaması gerekliliğini savunan yazarları "popülist", "kitle kuyrukçusu" olmakla değerlendirtiyorlar. Onlara göre geçmişte yapılan buydu. Yakın geçmişin militan devrimci edebiyatı ilkel, slogancı, bağırıp çağıran bir edebiyattı, onlara göre, Artık bu durum, tabii "devrimci tarzda" aşılmalıydı!

Militan devrimci bir sanatçının anlaşılmasız kaygısı taşıdığı taşıması gerektiği doğrudur. Çünkü devrimci sanatçı perspektifine bir avuç insanı değil de, ulaşmayı ve bütünleşmeyi istediği geniş halk yığınlarını alır. Bunun için de, "sanatçı halka türküsünü dinletmek için en uygun şekilleri durup dinlenmeden, ömrünün sonuna kadar aramak zorundadır." (N.Hikmet) Eğer halka ulaşmak gibi bir kaygısı varsa, her sanatçı bunu yapmak zorundadır. Bütün biçim denemeleri ve arayışları bu hedefe yöneliktir. Ama yineleyelim, bu estetik kaygıların bir yana itilmesi anlamına gelmiyor. Yoksa sadece anlaşılabilir, ancak sanat değeri taşımayan, içertik olarak belki doğru, fakat biçim olarak cılız, gücsüz salt belli doğruların alt alta veya yanyana geldiği bir sözcükler yığından başka bir şey üretmiş olunmaz. Devrimci bir sanatçı içeriği esas alır ve içeriğine uygun bir biçim yaratır. Bu biçimin ne olacağı, hangi içeriğe hangi biçimin uygun olduğu hakkında hazır kalıplar ve formüller yok. Her sanatçı bunu kendisi arayıp bulacaktır. Ama bu arayış içinde geniş halk yığınlarını perspektifinden uzaklaştırmayacaktır. Çünkü:

"Sanat (elbette devrimci sa-

nat) halkın malıdır. Sanat büyük emekçi kitleleri içinde iyice derinlere kök salmalı. Bu kitleler tarafından anlaşılmalı. Bu kitlelerin duygularını, düşüncelerini ve iradesini birleştirmeli, bunları üstün bir seviyeye çıkarmalı. Bu kitleler içindeki sanatçıları kamçılamak, geliştirmek. İşçi ve köylü kitleleri, kara ekmeği bulamazlarken bir avuç azınlığa şekerli ve zarif bisküvi vermek olur mu?" (Lenin)

Olmaz. Olmamalı...

Hele Brecht'in Lucaks'la bir tartışmasında söylediği şu sözler özellikle bugün çok önemli bir açımlayıcı:

"Egemen estetik anlayışı, kitap fiatları ve polis baskısı, yazarla halk arasında her zaman belli bir uzaklığın olmasına yol açmıştır. Ne varki bu uzaklığı tamamen 'dışsal' bir olay sanmak yanlıştır. Yani gerçekçi değildir. Hiç şüphesiz bugün popüler bir üslupla yazabilmek özel çabalar gerektiriyor. Öte yandan, böyle yazmak biraz daha kolaylaştı, kolaylaştı ve acılaştı. Halk ile tabakalar arasındaki kopukluk daha netleşti. Sömürücüler, baskıcılar iyice öne çıkıp halka karşı büyük boyutlara ulaşan kanlı bir savaş açtılar. Yan tutmak daha kolaylaştı... Egemen sınıflar eskisinden daha çok ve daha büyük yalanlara başvuruyor. Doğruyu anlatmak eskisinden de acil bir görev şimdi. Çekilen acılar çoğaldı, acı çekenlerin sayısı da. Yığınların büyük acıları gözönünde tutulunca, küçük güçlükler ya da küçük grupların karşısına çıkan güçlüklerle uğraşmak nefretle karşılanmaya başladı. Giderek artan barbarlığa karşı tek dostumuz halktır; bu barbarlıktan en çok çeken halk. Yalnızca ondan bir şey bekleyebiliriz. Demek ki halka dönmek, onun dilini konuşmak zorunluluğu ortada. Böylece popüler sanat ve gerçekçilik günümüzde doğal mütefakker haline gelmiş bulunuyor. Halkın geniş kesimlerinin çıkarı edebiyatla hayatın dürüst bir imgesini bulmaktır; hayatın dürüstlüğüyle verilen imgeleri yalnızca ve yalnızca halka, geniş

emekçiler yığına hizmet eder. Dolayısıyla bu imgeler her koşul altında anlaşılır olmalı, onlara hizmet edebilmelidir. Başka türlü söylersek halkçı olmalıdır...

...Halkçı şu anlama gelir: Geniş yığınlarca anlaşılabilir olmak, onların anlatım biçimlerini benimseyip, zenginleştirmek, onların görüş açısını kabul edip, bunu pekiştirmek ve düzeltmek, halkın en ilerici kesimini yansıtarak onun önderliği elde etmesine yardım etmek ve böylelikle halkın öteki kesimlerine de bunu anlatmak, geleneklerle bağ kurup geliştirmek."

Dimitrov da, "yazarken ve konuşurken daima geniş halk yığınlarını hesaba katmalıyız" derken aynı perspektifi açınıyor.

Hasan Hüseyin'de ise şunlara rastlıyoruz:

"Hem 'ozan günününün tanığıdır' diyeceğiz, hem de gününde ilgi görmemiş, kamusallaşmamış, kitlelere ulaşmamış bir kişiyle, bir yapıtı, bugün değeri anlaşılmalı ama ileride mutlaka anlaşılacaktır" diyerek onurlandırmaya çalışacağız. Böyle şey olmaz!.. Ozan gerçekten günününün tanığı ise, gününde mutlaka anlaşılacaktır, anlaşılır, anlaşılacaktır. Çeşitli nedenlerle 'gözlerden uzak kalma'lar, günün koşulları içinde yitkilere karışmalar, dolayısıyla yıllar, yüzyıllar sonra ortaya çıkmalar, bu bilimsel gerçeği değiştirmez... Yani şunu demek istiyorum: Kullanım değeri olan bir yapıtı, gününde tepki görür kitleden."

"Kullanım değeri olan yapıtı", işte sorunun can alıcı yanı. Yani hem sanat değeri, hem de kullanım değeri olan yapıtlar üretmeliyiz.

Bu da Mayakowski'den:

"Benim anlayışına göre iyi bir şiir yapıtı, öngörülen toplumsal buyruğa göre yazılmış, amaç olarak proletaryanın kazanımını benimsemiş, sesleneceği herkesti sarsan, herkesin anlayacağı bir dille... (yazılan şildir)"

Ozanın yerine sanatçıyı ve yazarı, şiirin yerine de roman ve yöküyü koyabiliriz.

Nazım Hikmet, bir mektubunda sanatçı arkadaşına şunla-

rı yazıyor:

"Yalnız unutulmaması gereken bir şey var: Yapıtı, ilginizi bir an için yitirmeden ve sıkıntıya düşmeden okumalıyız. Yani bir okuyucu olarak karın ve ben okuyabilmeliyim. Çünkü en modern teknikte yazılmış da olsa bir yapıtı için, bir işçi olan karınla bir ileri muharrir (yazar) olan ben ölçüyoruz."

Bu ölçülere göre, "seçkin" (elitist) sanatçıların, Nazım'ı da Lenin'i de, Dimitrov'u da, Mayakowski'yi ve Hasan Hüseyin'i de birer "popülist" ilan etmesi gerekecek! Bu türden "sanat dışı kaygılar" taşıdıkları (ve elbette yapıtlarına yansıttıkları) için, "sanatlarından ödün verip vermediklerini" araştırmak gerek!

Anlaşılacağı gibi bütün büyük sanatçı ve devrimciler yazarken daima geniş halk kitleleri tarafından anlaşılmalı, belirsiz bir gelecekte değil, gününde anlaşılmalı savunmuş ve uygulamışlardır. "Ben yazdım anlayan anlar, anlamayan anlamaz" ya da "ben halkın geri kavrayış seviyesine inmek için, sanatımdan ödün verememe bir gün nasılla anlaşılacağı" türünden yaklaşımlar, geniş kitleler yerine "bir avuç azınlığa şekerli ve zarif bisküviler" vermeye kalkan bireysel ve "seçkin" sanatçıların yaklaşımı olabilir, devrimci sanatçının değil.

Aşağıdaki sözler de, bu kez bir sanatçının değil, Bolşevik bir madencinin yiğit eşi D.B. CHUNGARA'nın çağrısı. Üniversiteler yerine sanatçıyı koynun, bir şey değişmez.

"Ve onlar bizim dilimizi konuşmayı bilmezler, yani bir şeyi anlar, her şeyi karmaşık bir biçimde açıklarlar da, birbirimizi anlamayız. Çünkü onlar, üniversiteden pek çok şey öğreneceklerine göre bundan biz de yararlanmalıyız değil mi? Bence çocuklarımızın bilimsel bir tavır olması ama, onları biz de anlayabilmeliyiz. Yalnızca kendilerinin anlayabilecekleri çizgilerin ve yazıların diliyle yazmamalı, ne demek istediğimi anlıyor musunuz?.. Çünkü biz üniversiteye gidemedik... Fakat

kaygusu ve telaşında somutlaştı. Bu yanlışta demiyorum, aksine elzem di ve mevzilerin genişletilmesinde temel dayanak noktasıydı. Ancak yetersizdi. Bu yetersizliğine üzerine gitmenin perspektifi edinilemedi. Sonuç ağır yaklaşımlar bilince taşınmadı. Doğal olarak, "okul" diye değerlendirilmesi gereken bu mekanda, pek çok insan "değirmen taşının" insafına kalktı... Buradaki sıcak bağlantı noktamız şu: Toplumsal bireyin yetkinleşmesi, direnme ve yeniden üretimi gerçekliğinin yaşamın her cephesine dağıtılabilmesi.

-Bu noktada, yazım-sanat alanında olayın ifadelenişi ana hatlarıyla nasıl ele alınabilir?

-Zaten yoğun bir yaşanmışlıktan gelen, artı olarak işkence-ölüm-thanel-direnme'ye fazlasıyla tanık olan birey, içine düştüğü özgül koşullarından yoğun duygusal atmosferinde yaşamı savunmayı ve direnişi çeşitli yentiden üretim araçlarına dağıttı. Hevesle birçok alana yöneldi. Örneğin şiirde, o sıralar bir sağanak yaşandı. Neredeyse, herkesin saklısında bir şiir defteri ve karalamaları vardı. Güzeldi... Öğrenmek yakışıyordu bize. Hayatı böyle savunmak da... an cak yukarıda sözettiğim koşulların etkisiyle bu fazla sürmedi. Bir diğer olumsuz etken, ortak yaşayış ve davranış çizgisi oluşturmaya çalışanların, bu imaklanışı sonuç alıcı bir yerde daltalayacak yeterlilikte olmamalarıydı. Yine kolay olan tercih edildi. Çabaların önünü açmak yerine, bunlar küçümsendi, yoksandı. İçerdekileri oldukça dar bir alana, -salt fiili direniş düzlemine- sıkıştırmak isteyen yasak, baskı ve yaptırımlar karşısında direnme mevzilerini, toplumsal birey yaşamının diğer cepheslerine yayamayan bu eksik kavrayışla buluşan, yeni bir dönüm noktasına gelindi. İnsanlar bu kadar çok şeye, yeni bir dönüm noktasına gelindi. İnsanlar bu kadar çok şeye, nasıl kafa tutacaklardı? Tuttular... Ancak, bu soruna ilişkin geneldeki tavır yanlışlığının ötesinde, bu

duruma bireysel karşı koyuşlar fazla yaşanmadı... Bu alanda kafa tutmaya devam edebilmek için, gerekirse örgütsel politikalarla (politikasızlıklarla) hesaplaşmak, soruna dair sağlıklı bakış açısı kazanmak, bireysel yeti, kuramsal donanım, her an gelişmekte olan bir estetik beğeni gerekiyordu...

[Açlık direnişinin onsekizinci günündeydiler. Henüz biten bir açık görüş tufanının da akşamında. Analar... Demokratik kamuoyu... Avrupa'daki ilgili çevreler... Söylenecek çok şey vardı yani. Ne ki, yaptıkları süre giden "açlık"ın ne güncesi, ne de tarihçesi olmayacaktı... Ve bu söyleşi belki usulca bir yürek aralaması...]

-İkinci aradan sonra, kaldığımız noktadan sürdürülmeye istersen. Çok yönlü zorluklara, engellemelere kafa tutanlar neler yapabildiler?

-Doğal olarak devam ettiler. Hem de pek çok şeye; koşulların güçlülüğüne, bilgi ve deneyim yetersizliklerine, desteksizliklerine, Latifeleşmelere karşı zorlu bir mücadele vererek. Bu direniş ve güzellik biraz da bize özgü. Başarıyla yakın bir yerdeyiz. Buna şaşmamak gerekiyor. Türkü sesine kavuşuyor. Kimi arkadaşlar, bize güzel haberler verdiler. Çığırını bulan bu çığı, herkes önemle gözslesin derim.

-Peki bu gelişmeleri, nasıl yaşadın. Tartıştığımız noktayı, biraz da kendi özelinde açar mısın?

-Sorgulama gerekçesiyle, değişik dönemlerde defalarca cezaevinden aldım. İlk üç yılın hep böyle geçti. Bu sürede, işkence sorgudan fırsat (!) buldukça, birlikte mantığıyla yazdım. Yoğun emek ürünü olmayan, yaşanmışlığın zengin tem ve izleklerine yaslanma kolaylığını seçen, estetik kuruluşun yoksun, daha çok duyguların hükümları olduğu, yaşamı ve değerlerimi savunma işlevli çalışmalardı. Zamanla aşıldı bunlar. Niçin ve ne yazdığımı, kimi eksikliklerine karşı ayrımsındayım. Çünkü,

uzun yıllardır mücadele sığındaydım ve bu zindanda da sürüyordum. Sorun, "nasıl" a verilecek yanıtta odaklaşıyordu. Artık kuramsal donanımı sağlanmaya, estetik kaygıyı taşımaya, dil söylem arayışını sürdürmeye ısrarla özen gösteriyordum. Bu çaba, o günden bugüne, -içerik adına popülizme, biçim adına elitizme, formalizme ödün vermeme ısrarıyla- sürüp geldi. Henüz öğreniyorum, çalışmalarının donanım ve kavrayışının gerisinde olduğu bilinciyle öğrenmeyi sürdürüyorum.

Biliyorsun, suskunluk kimilerinin işine geldi. Kendilerini, toplumsal gerçekçi sanatçı olarak kabul ettirmeye, kurgusal ve yapay duyarlılıklarını içtenlik olarak, diz çöküp isyan (!) edişlerini de, dövüşmek olarak lanse etmeye çalıştılar. Toplumsal gerçekçiliğin temel ilkelerinden olan partililik ilkesini, partizanlığı sürekli yoksayan bu küçük-burjuva/revizyonist çevreler dışında, devrimci saflarda da, partililik ilkesine yaklaşımda, sığ-sekter-normatif yaklaşımların etkisinin güçlü olduğunu söylemeliyim.

Hangi hayatın şartına, hangi dilin sözlüğüne denk düştüğümüzü ve çığlığımızın hangi iklimin çağrıcısı olduğunu iyi biliyoruz. Çağın sanatı, salt içerikle kurulmuyor. Estetik arayış ve kuruluşları, yazınsal faaliyetimizin nabızı yapmak zorundayız. Bu alanda öncülük, örgütsel bildirgeler ve görevlendirmelerle değil, devrimel dünya görüşümüzün kazandırdığı perspektif, bilince çıkarılmış bir yan tutarlık, yazınsal yaratım somutunda ideolojik estetik bütünlüğü ve sonuçtaki estetik dengeyi sağlayabilme ve tarihsel ilerleyişe denk düşen yeni çığır açmakla mümkündür.

[Söylenecekler bu kadarla bitmiyordu elbet. Ancak, söyleşilerinin, o günkü bölümünü de bitirmişlerdi. Direniş süresince ve güçleri elverdikçe devam edeceklerdi. Evet, ne çok şey vardı konuşmaya değer. Ne çok!..]

"gelir gün değişir rüzgar ölkem olur göl bilim."

“Bir”eycilik, “tek” yanlılık ya da inkârcılık + resmî tarih

“Biz, ne ‘proletarya’ kahramanlarının anısı üzerine tekel kurmak istiyoruz, ne de onların çevresinde dar parti çıkarları için mücadele vermek istiyoruz. Ama ‘onların’ anısına gösterilen saygı, gürültü ve aptalca bir spor gösterisi haline getirilirse, siyasal bir grubun yararına kullanılan basit bir reklam düzeyine indirgenirse... İlk görev, bütün bunları yüksek sesle protesto etmektir.”

Rosa Luxemburg

“Yeni Çözüm” dergisinin 5.8.9. ve 10. sayılarında kendilerini “Türkiye solunun devrimci sol kesimi” olarak adlandıran arkadaşlarımızın içeriğini inkârcılık, subjektivizm, tahribat ve demogoji başta olmak üzere hemen hemen tüm küçük-burjuva eksik ve zaafiyetleriyle doldurdukları görüş ve açıklamaları yayımlandı.

Ökmeniz devrimci hareketinde klinik bir vaka olarak kabul ettiğimiz küçük-burjuvazinin “devrimci sol kesimi”nin yapısal bir karakteri sayılabilecek kronik kriz nöbetlerine İstanbul cezaevlerinde uzun yıllar boyunca her gün, her saat tanık olduk, oluyoruz. Yıllardır özlemle bekledikleri imkân ve fırsatları yararlanarak, onlar bugün “gerçek”leri açıklama adına kamuoyuna kriz ürünlerini kusuyorlar. Kendi kendilerini kandırmalarının yanında kamuoyunu da aldatmaya çalışıyorlar.

Yeni Çözüm dergisinde yayımlanan yazıların sahibi arkadaşların yazı ve açıklama-

maları her zaman olduğu gibi “ahlak” ve “özlüp” dersleri vererek başlıyor, “gerçek”leri açıklama çabası içinde olduklarına inanmamız istiyorlar. Gerçek ve ahlak gibi kavramlar sınıflı toplumlarda genel geçerlik arzuetmeyip sınıfsal ideolojilere sekabül eden bir farklılık gösterirler, bu yanıyla görecektirler.

Proletarya ile burjuvazi arasında ortak bir gerçek ve ahlak anlayışı ideolojisi yoktur. Burjuvazinin ahlakı; ahliksizliktir. İdealizm ise gerçekleri tanrıya kurban eder, onun varlığını ispatlamak için gerçekleri yadsır. Burjuvazi ile proletarya arasında tek bir ortak gerçek vardır; uzlaşmaz sınıf karşıtlığı ve yaşamın her alanında kıyana ve aralıksız süren sınıf mücadelesi.

“İki ucu ince, ortası kalın” bir toplumsal-sınıfsal yapıya sahip olan ülkemizde temel sınıflar haricindeki ara sınıf ve tabakalar büyük bir külesellik oluşturmaktadır. Bu ara sınıfların en yaygın olan küçük-burjuvazi, bir (esas) yanıyla burju-

vazi tarafından mülksüzleştirilerek proletarleştirilirken; diğer (talı) yanıyla da palazlanarak burjuvaziye bir adım daha yaklaşır ve/veya proletaryadan bir adım daha uzaktır. Nicelik olarak etkin bir güç olan küçük-burjuvazi sınıfsal, siyasal ve ideolojik mücadelede tam tersine nitelik olarak edilgin bir rol oynar. Çünkü (diğer bir dizi etkenin yanı sıra) kendi içinde yekpare bir bütün olmayıp tam tersine sayısız katman ve gruplara ayrılmış olmasının getirdiği bölünmüşlüğe ilaveten, gıdasını idealizmden almasına karşılık proletaryadan da etkilenen karma bir siyaset ve ideolojiye sahiptir.

“Maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entelektüel hayat sürecini koşullandırır.” Maddi hayatın üretimi içinde küçük-burjuvazi sayısız katman ve grupla geniş bir yelpazeyi kapsayan bir mozaik oluşturduğundan; dünyaya ve yaşama, tek bir bakış açısıyla değil, tek bir noktaya binlerce farklı uzaklık ve açıdan bakan etkeler topluluğuna benzetilebilir. Sayısız nüans farklılığına, sağ ve “sol” görünümlere karşın küçük burjuvazi, bir bütün olarak dündeki kurbağa gibi dünyaya ve yaşama dardan bakışından dolayı dar pratikçi, dar görüşlü ve dar deneycidir. Bu temel özellikler küçük burjuvaziyi oluşturan tüm katman ve gruplara (hatta tek tek bireyler) maddi hayatın üretimi, toplumsal, siyasal ve entelektüel yaşam içindeki kendine has konum ve yerleri temelinde şu veya bu ölçüde ve biçimde damgasını vurur.

Marxist öğretisi, küçük-burjuva aydınların, küçük-burjuvazinin iktisadi, siyasal ve entelektüel yaşam içindeki yeri ve rolü paralelinde bir dünya görüşüne sahip olduğunu tanımlamıştır. Küçük burjuvazinin “devrimci sol kesimi” küçük-burjuvazinin karakteristik genel özelliklerini bağrında taşıyarak Marksizmden etkilenir, kendi bakış açısıyla Marksizmi algılar ancak idealizmle bağlarını tümden koparıp atamaz. Küçük-burjuvazinin “devrimci sol” kanadının Marksizmi benimseyişinin bilinçli bir istismar veya katıksız bir iyi niyet sonucu olması objektif olarak sorunun özünü değiştirmez, proletaryanın ona yaklaşım perspektifini biçimlendirir.

Yeni Çözüm’de yayımlanan yazıların sahibi arkadaşlara göre dünyanın merkezi kuracağının arka ayağını bastığı yer değil, edağına ego’larını yerleştirdikleri kendi buldukları noktadır. Dünyaya, olgulara geçiş ve yaşanan an’a gerçekleri “devrimci sol” açıdan eksik ve çarpık algılayan, dolayısıyla böylece yorum ve aktarımları korilerin fil tarifleri gibi nesnel bir durum kabul ederek anlayışla karşılayabildik. Ancak, Yeni Çözüm’den arkadaşların binlerce tutsağın an an, saniye saniye birlikte yaşadıkları olguları bilinçli bir tahribat ve inkârcılıkla yadsıyıp, yerine kendi “gerçek”lerini inşa etmeye çalışırken önelirine gelen herkese çamur atmala-

ruun, demogöji yapmalarının anlayışla karşılanacak, hoşgörülecek bir yanı yoktur.

Yeni Çözüm'de yazıları yayımlayan arkadaşlar yazı ve açıklamalarını dikkatle, dikkatlice inceledik. Bu görüşleriniz çerçevesinde ortaya koyduğunuz çoğunlukla fütüristik bir çizim, inkırcılık ve demogöjiye koşut olan olumsuz ve burjuva yanlarımızdır. Kuzkusuz, devrim mücadelesinde genelde esas yönünüzü oluşturduğuna inandığımız olumlu yanlarımız, yazılarınızla küçük-burjuva eksik, hata ve zaafiarında öylesine içiçe geçmiş ki, onları sizin koyduğunuz şekilde kabul etmek olası değildir.

Bu yazımızın konusu acın verdiği ve Pinokyo'yu fersah, fersah geride bırakan, burnu büyüklüğünüz, kendi küçük-burjuva "gerçek"leriniz, "ahlak"ınız ve "üslup"unuzla elinize geçen her araçla, her cepheden yürüttüğünüz haçlı seferimizdir.

Yeni Çözüm okumu arkadaşlar 12 Eylül sürecinde ve günümüzde İstanbul Cezaevlerinde yaşanan olgulara ilişkin olarak kendi anlayışlarıyla bir "Resmî Tarih" yazmaya çalışıyorlar. "Resmî Tarih", yaşanan olguların rastlantılardan, ayrıntı karmaşasından, iniş ve çıkışlarından soyutlanarak nesnel yorumlanışı olmayıp, tam tersine gerçeklerin inkârına, çarpıtılmasına ve yerlerine subjektif niyetlerin geçirilmesine çalışılmasına dayanır. Onların sınıf görüşü ve ahlâki budur. Tarihsel materyalizm anlayışlarıyla geçmiş ve yaşanan an' yorumlamaları eşyanın tabiatına aykırıdır.

Yeni Çözüm'de resmi tarih şöyle yazıyor:

"Türkiye sol'unun devrimci sol kesimi... Ülkemiz devrim tarihine zindanlardaki direnişini altın harflerle yazdı, direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu." (Yeni Çözüm, Sayı 9)

"Cezaevlerinde... direniş geleneğinin yaratılması ve yaşatılmasında" (DS'nin daime ön saflarda yer aldığı belirtmeye sanız gerek yok." (Yeni Çözüm, Sayı, 8)

Böylesi temelsiz iddialar öne sürülebilmek için "gerçek"lere, "devrimci sorumbuloğa" ve "ahlâk"a gerek yok, ancak iddiaların kanıtlanmaya samıyoruz şiddetle ihtiyacımız olacaktır.

Bu yazımızın kapsamı 12 Eylül'den günümüze İstanbul cezaevleri direniş tarihinin özetlenmesine bile izin verecek genişlikte değil. (Bu, İstanbul cezaevleri direniş tarihinin tüm yönleriyle yazılmayacağı anlamına gelmiyor.) Yazımızda konumuzla ilgilendirdiği yönleri (ve kadarı) İstanbul cezaevleri direniş gerçeğinden kesitler vermeye çalışacağız.

Evet, Yeni Çözüm okuru arkadaşlar, "Geçmiş değil, eski defterler karıştırılmalı"dır, davetiniz kabulümüzdür.

1980 Ağustos'a öncesi cezaevlerinin durumu konumuz dışı. Halka ve devrime karşı bir haçlı seferi olan 12 Eylül saldırılarının provasını 1980 Ağustos'unda An-

kara'da Mamak, İstanbul Davutpaşa askeri cezaevlerinde yaptı. "1980 Ağustos Operasyonu" olarak da adlandırılan zindanlardaki devrimci tutsakların siyasal kimliklerine ve mücadeleleriyle elde ettikleri kazanımlara öncelik bu ilk saldırılar karşısında Mamak geri adım atarak teslimiyet sürecine sürüklenirken, Davutpaşa'daki devrimci tutsaklar sökonusu kapsamı saldırıları fâli direnişlerle ve 9 günlük açlık grevi ile (AG) geri püskürttüler. Böylece İstanbul cezaevlerinde "direnme gerçeğinin" filizleri boy verirken, devrimci cephaneliğe faşist saldırıları göğüsleyip geriletmeye ve etkin bir hak alma aracı olan AG, silahıyla zenginleştirdi. O dönem, 9 günlük bir AG hem düşman, hem de devrimciler açısından oldukça uzun bir süre olarak kabul ediliyordu. DS davasından arkadaşlar Davutpaşa'da tutukluların çoğunluğunu oluşturuyor olmasına karşın 9 günlük bir AG'ne katılmadı, sadece 3 günlük bir destek vermeye yetindi.

1980 Ağustos Davutpaşa Operasyonu faşizm için oldukça kadar devrimci tutsaklar yönünden de ilk olması açısından tarihi bir önem sahipti. Bu saldırı ve direnişlerle, siyasal kimliğe ve kazanımlara yönelik faşist saldırı ve yaptırımlar gündeme gelirken Mamak teslimiyet yoluna sürükleniyor. Davutpaşa'da ise direnişçiler İstanbul cezaevleri direnisinin önünü açıyor, direnme geleneği yaratıyorlardı. Direnişçilerin boyun eğmez karşı koymalarıyla başarısız olan düşman, geri çekilerek 12 Eylül'ü beklemeye koyuldu.

12 Eylül tüm askeri cezaevlerinde olduğu gibi, Davutpaşa'da da devrimcileri teslim alma, siyasal kimliklerini reddetme, devrimci ilkeler ve onuru ayaklar altında çigneme ve devrimcileri karp-devrim tarafından idare edilen kuklalara dönüştürme... Amaçlı saldırıların yoğunlaştırılarak yeniden başlatıldığı gün oldu. 12 Eylül'ün gerçekleştirilişinin sabahında etkeleri zil çalarak sayıma giren bir yığın silahlı asker ve subayın başında olan Binbaşı ADNAN ÖZDEY "Artık her şey izim elimizde. Bundan sonra anayasa, manayasa yok, kanun da bizim anayasa da bizim! Bizim her dediğimiz anayasa sayılacak, her dediğimize uyacaksınız" derken kursağına tıklan amaçlarına ulaşma hayalinin sevincini yaşıyordu. Yüzbaşı Şevket Sayar ise; "Bu gece elbiselerinizle yatın, gece zaman zaman koğuştan adam alacağız" diyerek girişecekleri işkenceleri müjdeleyordu. 13 Eylül Cuma günü öğleden sonra devrimci tutsaklar birer ikişer sorgulanmak üzere koğuşlardan alınmaya başlandı. Bu özel işkence baskıların yanı sıra tüm tutsaklara yönelik yaptırım ve saldırılar da başladı.

12 Eylül sonrası İstanbul Askeri Cezaevleri direniş tarihinin ilk yapıklarından biri bu saldırı, yaptırım ve şubeleri aratmayan işkencelere karşı dışı dışı mücadeleyle izlendi.

Direnış bayrağı "tecrî" olarak adlan-

dırılan 5. koğuş'ta ve o bölümde kalan ağırhalk olarak TKP/ML davasından yargılanan arkadaşlar ve HDÖ, HK, K, DHB... davalardan direnişçilerce açıldı ve göndere çekildi. Davutpaşa'da tutukluların ezici çoğunluğu DS'li arkadaşlardı, direnişçilere destek dahi olmadılar, faşizmin saldırılarını ve devrimci direniş sesiz, tavırsızca seyrettiler. Burada Binbaşı Adnan ÖZBEY'ce uygulanan böl-yönet politikasına değinelim. Faşizm, o güne kadar öne çıkmış devrimcileri tecrit bölümüne topladı ve saldırılarını bunlara yöneltirken, diğerlerine geçici olarak dokunmadı. DS bu politikaya alet olması yanında, devrimci direnişçilere yapılan işkencelere, saldırılara sessiz kalarak, her şart ve koşulda, kime yapılsa yapalsın işkenceye karşı çıkma devrimci ilkeleri de unuttu. (1) Direnişçilerin sloganları, marşları yitkilerinin ağır kulaklarını aşamadı.

"Direnme gerçeğinin yaratıcısı" tutsaklar arasında DS davasından yargılanan iki devrimciye düşman tarafından zorla atılmıyordu, bunlar genel tavra uydular. Ayrıca, direnişe kayıtsız kalan DS temsilcilerine yarıtsız kalan direnme çağrılarını yaptılar. DS'ne direnişe katıldı ne de destek oldu.

Faşist saldırı "tek sıra yürü" yaptırımının dayanılması ve direnişçilerin bunu reddetmesi üzerine her sayında toplu işkence operasyonu, baskı ve tehditler, özel olarak işkenceye adam alma ve faşist subay ve sembolere saygı göstermek için, "ön ilikleme" dayatması biçiminde tecrit bölümüne yönelik olarak odaklaştı. "Böl-yönet" politikası gereği ilk başta DS'lilerin kaldığı koğuşlara saldırılmadı.

Bu arada traşî-komik "kibrit kutusu"

* Bu azah faşist işkenceleri daha o zamanlar Balkın kendisinden yaptıklarının hesabını ergeç soracağını bildiğinden dolayı, ölüm korkusuna kapılarak, işkenceye aldığı H.Karakuş'tan estetik ameliyat yaptırmak için para istiyordu. (Bkz.: YD-S.5) Bugün yitirildiği bu korku büyümesi ve ölüm korkusuyla depresyona girmiş durumda. Kendisini geçmişte işkence yaptığı bir devrimci tutsağın psikiyatrist olan ablası tedavi etmektedir. Bu doktor, hipokrat yemini ve her şeyden önce insan oluşu nedeniyle acı çeken hasta bir insan olarak kabul ederek tedavi ettiğini söylemektedir. İşkencelere katılan ve devrimcilerin işkencedeki katini "kalp yetmezliği" vs. gibi sebeplere bağlayıp işkenceleri aklamayan, raporlar yazan, insan olamadığı için doktor da clamayan "doktor"lara ithaf olur.

olayı nedeniyle DS'yi bağlayan bir arkadaş tecrit koğuşuna (kendisi isteği dışında) alındı. Hazret koğuşa adım atar atmaz direnişçileri "solculukla, maceracılıkla" suçlayarak, Binbaşı Adnan'ın "faşist olmadığını, onu direnişçilerin kışkırttığını" vs. söylemeye başlayınca, ağzının payı verilerek susturuldu.

Kısa bir süre sonra koğuşlar değiştirildi ve her tutuklu yargılandığı dava arkadaşlarıyla aynı koğuşa kondu. Bu direnişçilerinde bir talebi olduğundan kabul edildi. Bizler, 5 koğuşta kaldık, DS 4. koğuşta toplandı.

"Tek sıra yürü" yaptırımı ile faşist subay ve sembolere saygı gösterilmesi için "ön ilikleme" dayatmaları kabul edilmediğinden toplu işkence operasyonları, baskı, tehdit ve yasaklar karşısında direnişçilerin fiili direnişleri olanca hızıyla devam etti. DS dışında tüm tutsaklar direnirken, DS'li arkadaşlar sayımlarda şapkası dışında F. Castro'ya benzer yanı bulunmayan ünlü temsilcilerinin ardından paşa paşa "tek sıra yürü" komutuna uyarak yürüdüler. Direniş safalarında "daima ön safalarda" yer alan bir arkadaşımız ve birkaç direnişçiye Binbaşı Adnan ÖZBEY'ce kendisine saygı gösterilmesi için onlerini iliklemeleri dayatılınca, buna aynayı reddeden arkadaşın Binbaşı "siz kim oluyorsunuz, bakın DS'nin ülke sorumlusu karşında önünü ilikliyor" diyerek DS'nin teslimiyetçiliğini direnişçilere örnek gösteriyordu. DS, Davutpaşa'da dışmanın "her dediğimize ayacaktır" komutuna beyaz bayrağı sallandırarak avdet ederken, direnişçiler "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu."

İstanbul Cezaevleri'nde Direniş Tarihi'nin ilk sayfaları böyle yazıldı. Direnişçiler toplu işkence operasyonları yanı sıra tek tek alınarak özel işkence seanslarından geçirdi. Halka, devrime ihanet emeyere zorlandı. Bu direnişçilerden bir de yaşadıklarını.

Yeni Demokrasi'nin 5. sayısına açıklanan TKP-ML 1. davası sanıklarından Hüseyin Karakaş'tur. Yapılan ağır ve özel işkence sonucu devrime ve örgüte ihanet yerine İrfan Çelik kendi eliyle ölümü seçti. Birçok direnişçi işkencelerde yaralandı hastalandı.

12 Eylül sonrası Davutpaşa'daki bu direniş direnme yolunu açması, gelenek yaratması faşizmin hevesini kursağına tıkmaması açısından özel bir öneme sahiptir. DS, çoğunluğu teslimiyetin, direnişçi azınlık direnme gerçeğinin bayrağını dalgalandırdı.

DS'nin Davutpaşa'daki teslimiyetçi tavrlarını küçük-burjuvazinin yenilgiler erdesinde içine düştüğü yığılık, karamsarlık ve güçlü olan karşısında diz çökme yapısına bağlıyor. Şubelerdeki yoğun çözümlerin verdiği yıkım ve moral bozukluğu, 12 Eylül karşısında düştüğü panik bu teslimiyetçi tavrların ortamını oluşturdu. Küçük burjuvaz, kendini güç hissettiğin-

de tepeden tırnağa kontrolsüz bir öfke duyduğu karşı-devrim karşısında kolay devrim hayallerine kapılır. İskender vari vuruşlarla "suni denge"yi devrim lehine bozacağı yanlışına düşer. "Sol" çıkışlar karşı-devrimce ezildiğinde ise bu kez görünürdeki "sol"culuk, sağlığa döndürür. Kendini yeniden "güçlü" hissettiğinde olumsuzlukları unutup (1) en keskin direnişçi pozlarına bürünüp kendi dışındaki herkesi statükoculukla, teslimiyetle suçlar.

Yeni Çözüm'den arkadaşların kendilerine ve halka karşı dürüst olmalarını beklemek hakkımız olmasına karşın, "zindanlardaki... Direniş gerçeğinin yaratıcısı onları" "direnme gerçeğinin yaratılması ve yaşatılmasında... Daima ön safalarda" yer alanları ters yüz ederek yansıtılmaları karşılıyoruz.

Tahrifat ve demogojilerimize sessiz kalacağımızı düşünüyorsanız fena halde yanlışsunuz.

İstanbul Cezaevi Direniş Tarihi'nin ilk yapıtlarında Selimiye, Kabakoz, Sultanahmet, Alemdağ Hasdal ve Metris sayfaları da var.

12 Eylül eresinde açılan Kabakoz ve Selimiye bir süre devrimcilerin yüz karası ve utancı olmuştur. Tek tük parılayan direniş kıvılcıkları bu gerçeği değiştirmiyor.

Ülkemiz devrimci hareketinin olumsuz bir sınav verdiği şubelerde Selimiye'ye getirilen devrimci tutsaklar burada dışmanın azgın saldırılarıyla birleşen moral çöküntüsü, veren ideolojik zaafılar ve tecrübesizlik yüzünden askeri yaptırımlar olan İstiklal Marşı, Yemek Duası, Komutanım, Askeri Marşlar söyleyerek yürüyüş ve eğitim vs. gibi devrimci ilkelere ters düşen tavırlar sergiledi. Hiçbir yaptırıma boyun eğmeyerek direniş bayrağını yere düşürmeyenler de oldu, ama genelde bu küçük bir azınlık olarak kaldı.

Selimiye geçici bir uğrak yeriydi, devrimciler buradan diğer cezaevlerine sevk ediliyorlardı. Büyük çoğunluğu sevk edildikleri cezaevinin tavnına uydular.

Kabakoz cezaevine ilk giden siyasi tutsaklar DS'li arkadaşlardı. Faşist MHP'li-lerin ve kaçakçılarının da bulunduğu Kabakoz'da DS "direnme gerçeğinin yaratıcısı olma" yerine faşizmin İstiklal Marşı, yemek duası gibi tömsiyasi kimliği yadsıyan yaptırımlarına boyun eğerek teslimiyetçiliğin Kabakoz şubesi oldular. Yeni açılan bir cezaevinde ilk tavır çok önemlidir, direniş ya da teslimiyet geleneği yaratılmasında önemli bir rol oynar. DS Kabakoz'da teslimiyet yolunu açınca buraya sevk olan birçok kişi de teslimiyet kervanına katıldı. Teslimiyet çizgisini kırıp direniş geleneği yaratmaya çalışanlar da oldu.

TKP-ML davasından tutuklanan bir grupta yaklaşık 2 ay sonra Kabakoz'a sevk edildi. Bu arkadaşlar aralarında direnme kararı alıyorlar, ancak bunu gerçekleştiremeyip DS teslimiyetine ayak uyduruyor-

lar. Koğuşa toplandıklarında İstiklal Marşı ve diğer askeri marşları bilmedikleri (3) iç söyleyemiyorlar. Subay "1 Mayıs marşını biliyor musunuz" dediğinde içeride sadece birisi ben biliyorum, söylerim diyebiliyor. Hemen koğuştan alınıp işkence ve tehditlerden sonra faşistlerin bölümüne atılıyor. Düşman hem direniş kıvılcığını parıldamasından ve diğer tutsakları (4) sarmasından korkup tecrit yöneliyor, he de faşistlerin içine atarak komplo fırsat yaratıyor. Bu arkadaş ile konuşan DS temsilcileri, tek başına direnme tavır koymayı; genelle uymasına, birlikte toplu direniş örgütlenmesine katılmasını öneriyorlar. Bunun üzerine bu arkadaş tek başına tavır koymaktan vazgeçiyor. Aradan geçen 2-3 ay taf dışında direniş yönünde bir şey yapılmıyor. Bu arada yaptırımlar genişliyor. Önce faşistlerle çıkan bir münakaşa sonucu tüm tutsaklar subay komutasında sabahtan akşama pestilleri çıkıncaya kadar kostürülüyor, dayaktan geçiriliyor. Bunu protesto için açık grevi yapmak düşünülüyor. DS ve diğer tüm tutsaklar yemek duası okuyarak yemeği tabaklara alıyor, bir süre bekletip karavanaya döktüğü ancak idareye AG yapıldığı vs. söyleniyor. İlgali bir AG yapılmış oluyor (!) sadece bir arkadaş Protesto için AG yaptığını yemek almayacağını açıklıyor. İdar geri kalan herkesin yorgunluktan yeme yiyemediğini sanıyor, AG'den haberi bilmiyor.

Bu arada faşist idare askeri pentaton sıhası inşasında çalışmak üzere "gönüllü" alıyor. Ne acıdır ki 20-30 kişilik angary gönüllüleri çıkıyor. Arkadaş DS'ye kesinlikle angaryaya gidilmesini önerdiğinde, temsilcilerinden insanların canları sıkılıyor, dışarıyı görüyorlar vs. şeklinde angaryayı onaylama cevabı alıyor. Kar ve soğuk olduğundan "gönüllü" yeterli çıkma yınca, DS ayıp olmasındıye arkadaşlardan da angaryaya adam yolluyor. Ertesi gün kimse gitmek istemeyince, idare operasyon yaparak tüm devrimcileri işkence den geçiriyor ve daha önceki "gönüllü"leri toplayıp zorla çalıştırıyor. Nazi çalıştırma kampları kabakoz'da DS'nin uzlaşmacılığı sonucu yeniden diriliyor. Şimdi kalkıp bizleri biz angaryaya gitmedik demesin, gitmiyorum diyebilecek tek kişi çıkmamıştı ancak idare hukuki durumu ağır olanlar kaçır vs. diye çıkarmıyor ya da güzel manzaradan mahrum bırakıyor. (5)

Mamak vb. cezaevlerindeki teslimiyet baskın ve TV'de sergilenince faşist idare de bundan sonra havalandırma saatlerinde subay komutasında askeri eğitim yaptırılacağını açıklıyor. Arkadaş, DS ve diğerlerine kesinlikle direnilmesini önerdiğinde kimileri başını öne eğip susuyor, kimler ise "maceracılık"la suçuyorlar. Herke subay komutasında postallar seviyesinde sürünüp askeri eğitim yaparken, o arkadaş tek başına çıkarak "ben askeri eğitim yapmıyorum" diye tavır koyuyor. Teslim ol

uş suskun kâfînin gözleri önünde meydan dayığı atılınca oda kendisine vuran rağbe oranın vuruşu karşılık veriyor. Kimse kâfîni kıpırdatmıyor. Bu aktif evrimci direniş dahi teslimiyet psikozunu kırmıyor. Arkadaş gözleri bağlanarak kenceye götürülüyor, elektrik, falaka ve zehir işkencesine tabi tutuluyor, teslim olmuyor, hücreye atılıyor. Genel hoşnutsuzluk sonucu idare direniş patlamasından çekinerek arkadaş hücreden alıp kitleden yararlanarak gözetime evine götürüyor. Kaba-koz'da teslimiyetin sorumlusu devrimci ile değil, başta DS'nin oradaki teslimiyetçi çizimidir.

Biz tek tek kişileri değil, siyaset adına yuvayı koyuşlar üzerinde duruyoruz. Şu veya bu davadan yargılanan kişiler olumsuz tavrı koyabilirler, bu o siyaseti bağlamaz. Ancak bu kişiler siyaset adına tavır koyuyor ve yetkili kişilerse siyaseti bu tavırlardan direkt sorumludur. DS sorumluluğunu üstlenme yerine "cezaevlerindeki... Dönüş geleneklerinin yaratılması ve yaşatılmasında daima ön saflarda" olduğu şeklinde "zerçek" dışı ve "devrimci sorumluluk", "ahlâk" ile bağdaşmayan iddialarla bulunmakla kalmıyor, kendisi dışında gelişen direnme geleneklerini gerçek yaratıcıların direnişlerini inkâr da ediyor. Tek tek kişilerle işimiz olmadığımızdan isim açıklamaya gerek duymuyoruz, yine de Kaba-koz'da teslimiyetin beyaz bayrağını sallayanları daha sonra da çeşitli cezaevlerinde DS'nin resmi temsilciliğini yaptıklarını vurgulayalım. Çünkü DS bunları boşunaya getirip sorumluluktan kaçmakta istedir.

12 Eylül öncesinde insiyatifin devrimcilerin elinde olduğu Sultanahmet Askeri Cezaevi'nde (diğer tutuklular değil de kendi adımıza konuşursak) orada bulunan ve bizi bağlayan arkadaşlarca belirli bir şaşkınlık ve kararsızlıkla karşılandı. 12 Eylül generallerinin devrimcilere yönelik toplu kıyımlara girişecekleri ve bunun da ilk etapta cezaevlerindeki tutukluları toplu katletme şeklinde olacağı yönünde bir beklenti oluştu. Bu beklenti ve tecrübesizlik havası içinde yapılan temsilciler toplantısında temsilci arkadaşımız, "duvar dibi tahliyelerin olması durumunda İstiklâl Marşı'nın söylemlebileceğini" yani ya İstiklâl Marşı söylersiniz ya da sizi duvar dibinde kurşuna dizeriz diye bir durum olduğunda İstiklâl Marşı söyleyebilir görüşüne savundu. Ve C blokta bulunan bizden, DS'den ve diğer bazı davalardan tüm tutsaklar bir kez İstiklâl Marşı söylediler. Diğer A blokta bulunan ve çoğunluğunu MLSPB'den arkadaşların oluşturduğu direnişçilerde bu olumsuzluğa katılmadıkları gibi, doğru devrimci tavrında başını çektiler. Böylesi ilk tavırların geleneği yaratma özelliği biliniyor. Arkadaşlarımız hatalarını bu olumlu tavrında yardımıyla göerecek düzelttiler. İstiklâl Marşı söylenen blokta başta DS olmak üzere bir dizi siyasetten birçok

kişi de bulunuyordu. Ancak bizden başka kimse olumsuzluktaki kendi sorumluluğunu üstlenmedi.

Sultanahmet'te ortaya çıkan bu görüntü ve uygulama ne merkezi tavrımız ne de oradaki arkadaşlarımızın tumtunun onayladığı bir uygulamadır, temsilcimizin kişisel görüşü ve tavrıdır. Ancak bizi bağlayan temsilcimizin bize nit olmayan bu görüş ve tavrının sorumluluğuna üstlenerek özleştirilip yapmaktan kaçınmadık. Aynı tavra ortak olanlarsa orah dahi olmadılar. Ayrıca özleştirilip yaparak aplan bu eksikliği yıllarca bir saldırı malzemesi olarak kullanmaya çalışanlar da oldu.

Diğer yandan devrimci onur ve ilkelirin ihlali anlamına gelmemesine karşın, önemli bir askeri yaptırım olan askeri tek tip elbise'nin tüm tutsaklara giyilmesi de ayrı bir olumsuzluktur. Askeri TTE'ler kısa sürede laçkalaştı ve göndemden kalktı. o tarihsel kesitte Askeri TTE'nin kabul edilmesinin mümkün olmadığı gibi, bu uygulama dolaylı olarak siyasi tutsakların "asker kişi, askeri tutuklu" olarak kabul edilmesi yaptırımına tekabül ediyordu. Bu olumsuzluğu 12 Eylül karşısında yeterince hazırlıklı olunamamasının verdiği geçici ve kısmi bir bocalama ile tecrübesizliğe bağlıyoruz.

Olumsuzlar proletaryanın gözeneğlerinden içeri sızan burjuva mikropların ürünüdür. Bizler burjuvaziye ait olan bu pislikleri savunmak ve gizlemek anlayışında değiliz. Aşağı'nın ağaları gibi bir pislik yuvaya olan sınırlı ve zülfim düzenini yıkmak isteyen kişinin üstüne pislik sıçramadan edemez. Bizlerde "Sufi" değil. Eksiklerimiz, hatalarımız, yanlışlarımız olması kaçınılmazdır. Önemli olan ortaya çıktığında böylesi olumsuzlukları aşmaktır. Her gün süpürülmeyen bir oda nasıl çöplüğe dönerse, hata ve olumsuzluklarını aşma yerine gizlemeye kalkarsanız da birer pislik yuvası haline gelirler. Olumsuzlukları aşmanın tek yolu herkese açık özleştirilip yapmaktır. Hatalardan dersler çıkarmak, bu tecrübeleri dostlarınıza aktarmak ve gelecekte aynı hataları tekrarlamayı önlemek özleştirilip mümkündür.

Sultanahmet'te bu olumsuzluklar dışında direniş ruhu hiçbir yaptırıma uymama ve siyasal inanç ve varlığını tavizsiz savunulması biçiminde gelişip yükseldi.

DS Sultanahmet cezaevinde de iddia ettikleri gibi direniş geleneklerinin daima ön saflarında değil, eksik ve yanlışlarıyla içinde yer alıyordu.

Alendağ Askeri Cezaevi'nde 12 Eylül sonrasında faşizmle devrimci tutsaklar arasındaki mücadele yubeye adam alma sorusunda ortaya çıktı. Sloganlar atıldı, yubeye alınacak gizlenmeye çalışıldı. Düşman bunun üzerine havalandırmada askeri eğitim yapılacağını ve içeriye tek sıra yürünerek girileceğini açıkladı. İlk olarak TKP/ML ve DS davasından arkadaşlar havalandırmaya çıkarıldı. Subay kendi ko-

mutasında askeri eğitim yapılacağını açıkladığına tutuklu kitlelerinde bir suskunluk oldu. Böylesi anlarda öne çıkıp tavır takınmanın büyük bir önemi vardır. TKP/ML'li bir arkadaş öne çıkıp devrimcilerin asker olmadığını, siyasi tutuklu olduğunu ve askeri eğitim yapılmayacağını açıkladı. Bu arkadaş hemen alıp idareye götürüp işkenceye aldılar. Arkadaş boyun eğmedi, uzlaşmaz tavrını sürdürdü. 10 dakika düşünme payı tanıdılar. Tekrar geldiler, yine askeri eğitim yapılacak dediler, tutuklu kitleyi yine suskunluğunu korudu, işkenceye geçirilen arkadaş yine öne çıktı, yaptırımı reddetti. Adeta bir dönemeç yaşanıyor. Düşman operasyon için özel birlik getirtti. Censelere bindirilmiş askerler "topçular geliyor" diye sloganlar atarak geldiler. Düşman DS'li tutsakları koğuşlarına sokup TKP/ML'ileri havalandırmada bıraktı. DS hiç itirazsız içeri girdi, diğerlerine operasyon yapılacağı açıklandı, ancak yanlarında kalmak için direnme yerine direnişçiler yalnız bırakıldı. Havalandırmada bırakılan TKP/ML'ilere subaylar, önce yarım saat yapılacak dedikleri askeri eğitim süresini her olumsuz yanıtta indirerek 5 dakikaya kadar düşüldü. Süre değil içerik, önemli olduğundan tutsaklar birbirlerine kenetlendiler, işkence ve dayakla tek tek kırılıp tek sraya sokuşmaya çalışıldılar. Koğuşlarında olan diğer tutsaklar direniş sessizce izliyorlardı. Fırlı direniş karşısında yenilen düşman arkadaşlarımızın kendi istedikleri gibi koğuşlarına dönmelerini engellemedi. Düşman daha sonra diğer koğuşlarında havalandırmaya çıkmasını istedi. DS de dahil hiçbir koğuş havalandırmaya hakını savunup yaptırımlara orada direnmeye yanaşmadı, havalandırmaya haklarından vazgeçerek dışarı çıkmadılar. Bizlerde her defasında havalandırmamızın kazanılması bir hak olduğunun, havalandırmaya çıkılarak yaptırımlara orda fırlanmasını savunduk. Bizler havalandırmaya çıkmak istedik, düşman çıkarmadı, diğerlerini ise düşman çıkarmak istedi, onlar çıkmadı. Bu sırada bizlerin havalandırmada işkence ve dayığa maruz kaldığını gören DY, HK, K ve diğer siyasetler hemen bir AG başlatıyorlar. AG'ye DS de katıldı. AG'nin 6. günü DY, HK, K ve diğerleri sporu kendilerinin birinin yönetiminde yapacaklarını kabul ederek idareyle bizlere danışmadan anlaşarak AG'yi bıraktılar. Biz ve DS bu uzlaşmaya katılmadık ve AG'nin devamını savunduk. Bir-iki gün içinde Metris'e sevk olunacağı açıklandığında AG'ni bıraktık.

12 Eylül'den kısa bir süre sonra generaller yönetimi yeni bir Maimak hayaliye Metris'i alelacele "hizmete" açtı. Başına da azırlı faşist işkenceci Binbaşı Adnan Özbey komutasındaki Yüzbaşı Şevket, Yüzbaşı Emin gibi işkenceci faşist grup ile özel olarak seçilmiş MHP'li faşist ve lampen askerler ekibini getirdi. İlk tavırların

önemini ve gelenek yaratma özelliğini daha önce vurgulamıştık. Cezaevini açan MLSBP davasından arkadaşlar örnek bir direniş koyarak düşmanın hevesini kursağında bıraktılar. Bunu Davutpaşa'dan sevkedilen TKP/ML davasından yargılananların dışı dış direngen tavrı tamamladı. Metris, düşman tarafından pilot cezaevi seçilmiştir, faşist baskı ve işkenceler diğer cezaevleriyle kıyaslanmayacak ölçüde sert, kapsamlı ve bilinçli olarak sürdürüldü. Devrimci kararlık ve inatçı östansı "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu".

Kabakoz Cezaevi'nden Metris'e sevkedilen adlarını açıklamaya gerek duymadığımız ilk DS grubu DK'lı arkadaşların iki gün süren uzun çağrılarında sonra ancak camlara çıkabildi, "subayların cama çıkmak yasak" dedikleri için çağrılara cevap veremediklerini, İstiklâl Marşı'nın kaç kez ve nerede söyleyebileceklerini sorarak meraklarını dile getirdiler. Bu arkadaşların cezaevine girişte nasıl bir tavır sergilediklerini bilemiyoruz, ancak olumsuz olduğunu söylemek haksızlık olmaz. Onlar da olumsuzluklarından kurtulup daha sonra genel direnişe katıldılar.

Metris'i açan arkadaşların alınmış ortak kararlar doğrultusunda başlattıkları AG'ne daha sonra sevkedilen tüm tutukular katıldılar. 19 gün süren AG, DS'li arkadaşların sağcı özerlerini ve olumsuzluklarını gizleme çıkışı "sol" görünümü "tavrlarına rağmen başarıyla sona erdirdi.

Düşman saldırılarının boşa çıkarılmasına ve uzlaşan bir direnme karşılığına karşın umutlarından vazgeçmedi. Ve kısa sürede yeniden saldırıya geçti. Yaptırım ve dayatmalar yeniden uygulamaya sokuldu, topluca reddedildi diyemeyeceğiz, çünkü DS'li arkadaşlar yine "sol" çıkışı uzlaşma eğilimleri sergilediler.

DS dışındaki tüm siyaset ve gruplar düşmanın 12 Eylül sonrasında çıkardığı "ceza ve tutukevlerinde şübe adam alma" uygulamasına direnme kararı aldı. DS "çoğunluk kararı tanımadıklarını, şübe adam alama direnmenin anlamsız olduğunu kendi arkadaşlarını direnmeden şübe göndermelerini" açıkladı. Gerekeceği sağcı özerin gizlemek için kullandığı "sol" görünümü. Böylece direnişlerin bir fayda getirmeyeceği, nasıl olsa da direnile de şübe operasyonla zorla aldıklarını, sorunun yasa sorunu olduğunu ve ancak bir ödem orocuyla yasasını kaldırılacağını vs. belirtiyorlardı. DS dışındaki tüm tutukular işkenceye alınan arkadaşlarını işkencecilerin eline teslim etmemek için var güçleriyle direndiler, saatler süren işkence operasyonlarından geçirildiler. Ancak yine işkenceye giden arkadaşlarını boynu bükük mahzun göndermediler, direniş ruhıyla, slogan ve marşlarıyla işkence si-navlarını uğurladılar. DS'li arkadaşlar, TTE konusunda kimse "yasa ve yönetmelik gereği" olduğu için giyilmesi gerektiğini savunmadılar. Sol, burjuvazinin sal-

dırılarını TTE konusunda kimse "yasa ve yönetmelik gereği" olduğu için giyilmesi gerektiğini savunmadığı halde, burjuvazi dirillerini TTE ardında perdeleme çabasının TTE'nin o özgün süreçte geçici olarak giyilmesinin bir dizi gerekçesinden sadece biri olduğu halde onu öne çıkartıp TTE'nin "yasa ve yönetmelik gereği" giyildiğini eleştirmesi çifte standart olmuyor mu? Şübe almaların yasa gereği olduğu, direnişin yasayı değiştirmeyeceği, direnile de operasyonla nasıl olsa aldıklarını vb. gerekçeyle işkenceye adam alma dircamesine karşı çıkan, üstelik bunu çoğunluk kararına uymama ölçüsünde taviz vermeyeceği siyasi bir karar haline getiren DS mantığı, tam da kendisinin eleştiri konusu yaptığı mantıktır. DS herkesi kendi gibi biliyor.

"Sol" görürüm sağcı özerin kılıdır. 1981'de DS'nin sağcı özerin kaynaklanan "sol" çıkışlarından biri vasıtasıyla Metris acunası bir biçimde "dazlaklar" modasıyla tanıştı. Bildiğimiz kadrlarıyla dazlak modası İngiltere çıkışıdır. Metris'e nasıl girdiği ise bir ibret öyküsüdür. 19 günlük AG ortasında düşman yeniden saldırıya geçti. Bunların en önemlilerinden biri de "askeri cezaevlerinde bulunan herkes 13/1 maddesine göre asker olduğundan er statüsüne tabiydi" dolayısıyla da saçlar üç numara kesilmeliydi. "Saç Kesme Operasyonları" bu gerekçeyle başladı. Binbaş Adnan önce "bol-yönet" politikasına başvurdu. Keyfi bir şekilde bazı koşullara saçları üç numaradan uzun olduğu içi ziyaret, kantin, gazete, çay vb. yasakları koymaya başladı. Oysa tüm tutukuların saçları aynı uzuntuktaydı. Amacı tutukuların bolmekti. Bu uygulama direnişçilerin DS dışı çoğunluğuna boşa çıkarıldı. DS yine devrimci çoğunluğa uymayacağı ölçüde siyasi bir karar olarak DS'li-lerin kafasını aldığı merkezi bir kararla usturaya vurdurdu. Bu saçma ve yakışsız tavra DS külesinden uymayanlar oldu. Bunun merkezi bir kararı tanımamaktan mı yoksa haberleşme eksikliğinden mi olduğu kendi iç sorunlarıdır. Ancak bu karar DS'nin merkezi siyasi kararıydı. Böylece kendince saçların üç numara kestirilmesi dayatmasını protesto ediyordu. Tüm ikna çabaları boşa çıktı. Direnişin başarısının en önemli güvencelerinden birinin de birlik olduğu yönündeki çağrılar yine şiddetli bir kriz geçiren DS'nin tıkalı kulaklarını aşamadı. Böylece DS dazlak direnişi (!) ile "sağacı, statükocu" devrimci direnen işçilerden oluşturulan "barikatları ezip geçti" ve "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu." DS'li arkadaşlara bizler "starükoyu bozacak her direniş önerisi karşısında debçete kapılır..." dık, yanlıyoruz, sadece kahkahadan kırıldık. Ağlanacak halimize güldük. DS'nin düşmanın bol-yönet politikasına yandan destek olmasını Binbaş Adnan Özhey "DS bize yardım ediyor"

diyerek vurguluyordu. Yasaklar ve DS'nin "dazlak direnişi" aracılığıyla mücadeleyi bölmesi de direnişçilere sökmüdü. Bu kez, düşman ziyaret, kantin, çay, gazete vs. yasaklarına ek olarak işkenceyi koğuş içlerine sokarak, hem saldırılarını etkinliği güçlendirmeyi, hem de bölünmeyi koğuş içlerine taşımayı düşünerek, "Saç Kesme Operasyonu" olarak anılan saldırısını başlattı. Zorlu koşullara girerek tutukuların saçlarını kesmek için işkenceye başladı. Direnen tutukular içinden saç uzun olanlar zorla arkadaşlarından tek tek kopartıyor, onları asker tarafından zorla saçları kesilmeye çalışılıyordu. DS'li arkadaşlar bu direnişlere yarım katıldılar çünkü kesilecek saçları yoktu.

12 Eylül sürecinde İstanbul cezaevlerine direniş geleneğinin yaratılması özde böyle gelişti. Biz mümkün olduğunca kısa tutarak ilk tavrı ve gelişmeleri kısaca aktardık. Birer tutsak bu gelişmelere şahittir.

DS'li arkadaşlar kendi olumsuzluklarını kedinin pisliğini örtmesi gibi gizlemelerinin yanısıra direnme geleneğinin yaratıcılarının mücadelesini inkâr etmekle de kalmıyorlar, hak etmedikleri halde kendilerine "direnme gerçeğinin yaratıcısı", direniş geleneğinin yaratıcısı ve yaşatılmasında... daima ön saflarda yer aldıkları gibi payeler yakıştırıyorlar. Hayır arkadaşlar özülerek söyleyelim ki, İstanbul cezaevleri direniş geleneğinin ne yaratıcısı ne de bu mücadelede daima ön saflarda yeraldılar. Açılan direniş yolunun sol kenarından yürüdüğünüzü söylesek bilmiyoruz yere-göğe sığdıramadığımız "ego" naz incine mi? Öyle bedevadan önderlik ve summi direnme geleneği yaratıcılığı yok arkadaşlar.

"Nasıl ki, bir kimse hakkında, kendisi için tasadı fikre dayanarak bir hüküm verilmezse" sizlerin de kendi kendinize "Marksist-Leninist" proleter devrimci "direnme gerçeğinin yaratıcısı" ve önderi gibi sıfatlar yakıştıramanız pratikte bir değeri yoktur. Direnme geleneği ve önderlik mücadelenin doğal seyri içinde doğru siyasi ve pratik önderlik yapılarak yaratılır, yoksa dergi saflarında "mücadelenin önünde yalnız ben, biz" gibi dayanaksız ve kendiniz bile inandıramadığımız böbürlenmelerle herkesi kendimize güldürürsünüz.

Metris direniş tarihinden kısa kesitler vermeye devam edelim. Yukarıda aktardığımız "Saç Kesme Operasyonu" koşullarına yönelince, sopanın ucuna gören DS, direniş tüm tutukularca kararlıkla sürdürülmesine rağmen yine de panîşe kapıldı. Kendisine ve kitlesine güvenemeyen DS, hemen "Kitleli Silersiz Açlık Direnişi" (KSAD) önerisinde bulundu. Direnen devrimci çoğunluk hemen bir KSAD'ne bağlanmaya karar verdi. KSAD koşul-

ların olgunlaşmasını beklenmesini, kitlenin bu uzun süreli direnişe hazırlanması için çalışmasını ve AG'nin direnen devrimci çoğunluğun ortak kararıyla başlaması gerektiği genel bir kabul gördü. Koşullara kadar sokulan işkence operasyonları, ziyaret, avukat vs. yasakları karşısında çoğu orta öğrenim öğrencisi genç ve tecrübesiz devrimcilerden oluşan kitlesinin yığın halinde bağımsızlaşacağı korkusuna düşen DS direnen tüm devrimcileri hiçe sayarak sadece Metris'i aslında kendini kurtarmak için alel acele bir şekilde, kendi kitlesiyle AG'ne başladı. Birlik yeniden DS tarafından sorumsuzca parçalandı. DS çoğunluğun devrimci sorumluluk taşımaya güveniyor, kendisinin defalarca yaptığı gibi düşman karşısında devrimcilerin yalnız bırakılmayacağını düşünüyordu. Diğer yarıda "ben başlattım, onlar beni izledi, ben önderlik ediyorum" gibi seviyesiz küçük hesaplar yapıyor, daha o günden yıllar sonrası için, "İstanbul cezaevindeki tüm açlık direnişlerini" DS önerdi DS "örgütledi", (Yeni Çözüm, sayı: 9) böbürlenebilmenin hazırlıklarını yapıyorlardı. DS peşine taktığı birkaç grupla birlikte AG'ni başlattı. DS'nin bölücü, grupçu tavırlarına başta taviz vermeyen direnen devrimci çoğunluk, buna rağmen DS'nin AG'ne başlaması nesnel durumu karşısında DS'ni düşman karşısında yalnız bırakmak için AG'ye başlamaları kararı aldı.* AG'lerin birleştirilmesi için, ortak ilke ve kararlarla çoğunluk iradesi doğrultusunda sürdürülmesi şartı getirildi. DS bu şartları kabul eder gözüktü, direniş birleştirildi. Bizde dahil olmak üzere tutuklu kitlesi henüz AG'ne hazır değildi, hazırlanmamıştı. Buna DS'nin grupçu, bölücü tavırlarına dayanan tepkinin de eklenmesiyle zaafı başlayan AG, önemli döktümelere neden oldu. AG'nin başarısız için katılan kitlenin eylemin gerekliliğine gönülden inanması, saldırıları püskürtmenin başka bir yolunun kalmaması, eylemin birlik ve coşku içinde ortak talepler ve iç ilkelere sürdürülmesi, demokratik merkezizetçi bir şekilde kararların alınması, yani katılan herkesin kararlarda söz ve oy hakkına sahip olması ve azınlığın çoğunluğa uyması zorunludur. Buna eyleme yetkin bir şekilde önderlik edilmesi de eklenmelidir. Söz konusu 1981 17 günlük Metris AG'nde, yukarıda sıraladığımız AG'nin başarıyla bitmesinin teminatı olan koşulların bir çoğu bulunmuyordu. Ve eylem bunun doğal sonucu olarak esasta başarısızlığa uğradı. AG'nin DS tarafından da kabul edilen iç ilkelere yine DS tarafından sulandırıldı. Tedavi kabul edilmemesi, şekerli su alınmaması kararları laçkalığıydı. DS'nin yanlış politikası sonucu, DS kitlesi baskı ve işkence kopya dayandırdığında AG'siz duramaz, şekerli su almadan da AG yapamaz. Direnen devrimci çoğunluğun ortak kararlarına demokratik merkezizetçilik ilkesi temeline uymayı başta kabul eder

gözükün DS'nin bu samimiysizliği, eylem sonunda bir kez daha ortaya çıktı. Direnen devrimci çoğunluk gelinen aşamada AG'nin başarı şansının kalmadığı gerekçesiyle topluca bitirme, direniş fiili olarak sürdürme kararı aldılar. DS yine kendisine ileride demagoji malzemesi yaratılabilmek için AG'yi toplu bırakmak kararına uymayacağını açıkladı. Bununla da kalmadı. Anons yaparak Öllüm Orucuna başladığını ilan etti. Bizler DS'nin ÖO'na başlama ilanını basit bir propaganda manevrasından başka bir şey olmadığını biliyorduk. Nitekim birkaç saat sonra değişen hiçbir şey olmamasına karşın eyleme son verdiler. Neden ÖO anonsu yapıp neden bitirdiklerini anlayabilmek için DS'yi tanımak gerekir. DS eylemi bırakırken pervasız saldırılarda bulunmaktan da geri durmadı. AG'yi alınan çoğunluk kararıyla bırakan tutuklulara "eylemi bayram şekerine sattınız" gibi seviyesine denk düşen sözler sarfetmeye başladı. Elbette ki AG'nin başarısız olmasının tüm sorumluluğunu devrimci çoğunluğa yükleyip ve bitirmesindeki olumsuzlukların hesabından kaçmaya çalıştı. Eğer karşılıklı eksik ve hatalar var ve DS gibi kendilerini saklamak isteyenler salvo ateşlerine başlarlar. Bizim böyle bir sıkıntımız yok.

Sınıf mücadelesinde eksiklikler, hatalar kaçınılmazdır. Hiç hata yapmamak, mücadele etmemek demektir. Önemli olay hatalarından, gelecekteki hataları önlemek için dersler çıkarmak, bu tecrübelerle güçlenerek daha az hata yapmaktır. Her eksik ve hatanın siyasal, sınıfsal ve ideolojik bir kaynağı vardır. Yine her hatanın düzeltilme, her eksikliğin giderilme yöntemi vardır, yeter ki eksik ve hatalara karşı dürüst ve açık yürekli olunsun, doğru bir bakış açısına sahip olunabilsin. Sınıf bilinçli proletarya, eksik ve hatalarından arınmak için özel bir çaba sarfeder, griseceği tüm etkinliklerde, kararlarda gerek etkinlik öncesi gerekse sonrası nesnel değerlendirmeler yapmaya çabalar. Kuşkusuz bazı eksik ve hatalar eylem öncesi her zaman görülmez, pratik her türlü düşüncenin mihenk taşıdır. Devrimci teori pratikte sınanır, ondan çıkardığı derslerle gelişir güçlenir.

Soruna bu perspektifle yaklaşan sınıf bilinçli proletarya hatalarına ve eksikliklerine karşı amansız ve acımasızdır. O yaptığı hatalardan çıkardığı derslerle güçleneceğini bilincindedir. Proletarya, salt kendi eksik ve yanlışlıklarına karşı değil, dostlarının eksik, hata ve zaafılarına karşı da acımasızdır. Onların proletaryanın dostça eleştiri ve uyarılarına kulaklarını tıkamaları, eleştiri ve uyarı görevini aksatmasını getirmez. Sınıf bilinçli proletarya dostça yapılan eleştiri ve uyarıları özendikten gözden geçirir. DS gibi dostça olmayan eleştiriler yürütenlere karşı da dikkatli davranır. Haklı eleştiri ve uyarılar kabul edilerek, haksız olanları reddedilerek gereken yapılmaya çalışılır.

1981 17 günlük AG'ne tekrar dönüp baktığımızda bizlerin o günkü koşullarda şu eksik ve hatalarımızı görmekteyiz: Birinci olarak Saç Kesme Operasyonları ile beraber Kitleli Süresiz Açlık Direnişi'nin nesnel koşulların olgunlaşma başladığını, ikinci olarak, bu nesnel koşullara bağlı olarak KSAD için gerekli hazırlıkların yapılması gerektiğini saptaaymadık. Saç Operasyonu olarak adlandırılan saldırılara fiili direnişe karşı konulması, ancak başka bir yoi kalmadığında AG'ne girilmesini savunduk. DS'nin direnen devrimci çoğunluğun iradesini hiçe sayarak panik içinde başlattığı AG'ne bağlı olarak, üçüncüsü, eylemin başarısının güvencesi olarak öylem ve koşulları öne sürerek ilkel bir eylem birliğinde ısrar etmesi doğrudur, ancak süreç içinde bunların sulandırılması ve eylem başlarken taşınan eksik ve zaafıla-

* DS'nin grupçu ve anti-demokratik tavırlarına rağmen neden AG'ye başladığımız sorulabilir. AG'nin objektif koşulların henüz olgunlaşmamış olmasına, kitlenin eylem için hazırlanıp eğitilmesini, örgütlenme eksikliklerini bir de üstüne üstlük DS'nin olumsuz tavınımsı ileri sürerek AG'ye başlamayarak, DS için kendi başlatıldı, "ne hali varsa görsün" anlayışıyla hareket edemedik. DS önemli bir kitleli sayıya sahipti, DS saflarından çıkacak kopmalar aynı zamanda direniş saflarının da zayıflamasına yol açmaktaydı. Yalnız bırakılsaydı DS ağır bir yenilgi alır ve belki bir daha devrimci çoğunluğun yadsınarak bununun doğrultusunda hareket etmeye kalkınmaya bilirdi. Bizlerin fiili direniş sürdürmede bir sıkıntımız olmamasına karşın, sorumluluğumuz sadece kendimizi değil, DS dahil tüm tutuklu kitlesini düşünmemizi gerektiriyordu. Bu sorumlu davranışımız, her ayrılıkçı ve anti-demokratik tavra boyun eğeceğimiz anlayışa gelmiyor. Nasil ki mücadelenin genel çıkarları için zaman zaman ayrılıkçı tavırlara tahammül gösterilsen, yine mücadelenin genel çıkarlarına zarar verdiğini de hiç tereddüt etmeden ayrılıkçıları kendi başlarına bırakır, mücadeleyi biriktirtilen yarı olanları sürdürürüz, sürdürmeliyiz. DS gibilerinin ayrılıkçı, anti-demokratik ve sorumsuz tavırları onların karakteristik özelliğidir. Bizler onları tüm eksik, hata ve zaafılarına karşı mücadelenin genel çıkarları önüne geçmeye çalışmalıyız. Bırakalım onları, dağları ben yaratım havasında olsunlar, kendi kendilerini önderlik payelerini donatsınlar, bizlere saldırıp dursunlar. Onların böylesi tavırları bizim tepkisel davranmamıza yol açmamalıdır. Onların gerçekleri budur, sorumlu davranışlarımız ve mücadelenin genel çıkarları önüne der grup koymamaları beklemek saflik değilce sonuçsuz bir yoi üzer beklentisidir.

rin atılmamasına rağmen, bunları eylem içinde göstermeye çalışmalı, AG'nin başarısı için sonuna kadar kararlı davranılmalı, AG'nin bırakılması gerektiği görüşünü savunmamalı, tersine eylemin iç zaaflarından arındırılarak sürdürülmesinden yana tavır koymalı, buna rağmen devrimci çoğunluk bırakılmasına karar verirse demokratik merkezîyetçilik ilkesi gerektiği bana yemeli, yani çoğunluğu oluşturan değil, çoğunluğa uyan olmalydı. Bizlerin, devrimci ilke ve onur sorunları ile siyasi varlığımıza ters düşen kararlar dışında devrimci çoğunluğa kurulan ilkel birlikleri parçalamaya anlayışımız olamaz.

Bizler AG'nin bırakışından kısa bir süre sonra eksik ve hatalarımızın farkına vararak, bunların özleştirilmesini eyleme katılan tüm devrimci kitleye açık olarak verdik. Kendi eksik ve hatalarımıza örtmek için sağa sola çamur atma çabası içine girmedi. Çuvaldız kendimize iğneyi de dostlarımızdan eksik ve hatası olanlara batırdık. Ne ilginçtir ki, bizden başka en ufak bir eksik ve hatası olduğuna söyleyen çıkmadı, karşılıklı eleştiri ve suçlamalar sürdü. DS fiili direnişi bir süre daha sürdürmekten yana olan devrimci çoğunluğun iradesini saygısızca dar grup çıkarları için çiğnedi. O dönem, 1000'den fazla devrimcinin bulunduğu Metris'te azınlık, çoğunluğu hiçe sayarak başlatacağı bir AG eyleminin başarı şansını sıfırdan. Direnen kitlenin kararlılıkla sürdürüleceği bir eylem dışında DS'nin başarı şansını olmayan bir AG'ni başlatması için geçerli bir neden bulunmuyordu. Saç kesme operasyonlarına karşı fiili direniş tüm devrimcilerin aktif katılımıyla coşkulu bir şekilde sürmekteydi. Eylemin bir süre sonra toplu olarak başlatılması direnişe zarar vermezdi. Devrimci onur ve ilkelerin düşmana çiğnenilmesi söz konusu olmadığı gibi tam tersine tavizsiz bir şekilde savunuluyordu. Saçlarını usturlaya vurarak direnişi zayıflatan DS'nin Metrisi kurtarma (!) derdine düşmesine gerek yoktu. Ayrıca başarı şansını olmadığı halde anti-demokratik bir biçimde AG'ni başlatan DS'nin eylemin başarısızlığının sorumluluğundan kaçması neyle açıklanabilir. Eğer eylem azınlık olarak da başarı kazanma şansına sahipse neden sürdürmedi? Çünkü, DS eylemin azınlık olarak sürdürülmeyeceğini çok iyi biliyordu, azınlık olarak başlatılmasının nedeni yoğunlaşan işkenceler karşısında paniğe kapılması, kendine ve kitlelerine güvenememesi, Metris'te çiçek açan "dazlak" modasını yaratmış olmanın sorumluluğundan kaçmak ve de bir 3 gün önce başlatılmı, nasılsa bizi yalnız bırakmazlar, peşimizden gelirler anlayışına sahiptir. Böylece DS ölüce hesapları ve sağcı özünden dolayı sorumsuzca başlatıldığı hazırlıksız, örgütsüz, moralisiz eyleme, toplu olarak örgütlenilecek bir kitlesel AG'nin varılabileceğinin imkansızlaştırdı. Direniş bir kez daha zarar verdi. DS'li arkadaşlar bugün kal-

kıp onların AG yapmaya niyeti yoktu. Hatta AG olması Metris teslim olacaktı da diyebilirler. Açık yürekli ve dürüst olmak gerekir. Kim teslim olacaktı? Ya da kimi teslim olmaktan korkardınız? Bizce bu mantıkla ısrarlı olursanız, bu soruların tek cevabı vardır: Kendinizi zor durumda olduğunuzu söyleseydiniz yardımcı olmaya çalışırdık. Ancak siz, dürüst davranmadınız, kazançları kayıplarını yanında deve de kulak kalan bir AG'nin sorumsuzca başlattınız ondan sonrada başkalarının eksikliklerini olumsuzluklarınıza külf yapmaya çalıştınız, çabalıyorsunuz. "Metris'in açlığı" sözü üzerine ötek spekülasyona ne gerek vardı? Böylesi basit şeylere bu kadar çok ihtiyaç duyuyor olmanız sizi düşündürmüyor mu? Bunun yanına da "gelip" "biz de direnişe katılacağız dediniz, bul edildik", türü saçmahalkların sizleri komik duruma düşürdüğünü farketmiyor musunuz? Kimisi gelip "bende direneceğim" diye yüksek mütadelerinizi almak için başvurmadı. Hele kalıp bu sözleri unak içinde alıntı gibi geçmenize ne demeli? Böylesi bir ruhsal masturbasyonu kendi kendinize yaparsanız kimsenin bir diyeceği olmaz ama kamuya açık yerlerde yapılanca adab-ı muamele kuralları suskun kalmamıza izin vermiyor.

DS'li arkadaşlar "Resmî Tarih" yazmaya devam ediyor. Olumluluklara gelince nalıncı keseri gibi "hep bana, hep bana" olumsuzluklar söz konusu olduğunda rende siyasetiyle "hep size, hep size". 1982'deki 28 günlük toplu AG'nin başlatılması konusunda gerçekleri ters yaz etmekten çekinmiyorlar. Şöyle diyorlar: "1982 Süresiz Açık Grevine" bizim "tarafar olmadığımız", "ancak çok çoğunluk kararına" uyarak AG'ne katılmamız. Direniş DS'nin "önerisiyle gerçekleşmiş ve çoğunluk kararına dönüşmüştür." (YÇ, Sayı 9) DS'nin gerçek olmayan gerçekleri bunlar.

1981 17 Günlük AG'nin yenilgisinin ardından düşman saldırılarında devrimci direnişte tüm hızıyla sürdü. 1982 Mayıs'ına gelindiğinde düşman sonuç alabilmek için işkencenin dozajını arttırdı. Kahin olmaya gerek yok, DS hemen AG önerisi yaptı, çoğunlukça hemen bir AG reddedildi, ama bu reddediş AG'nin yapılmaması doğrultusunda değil, biraz daha beklenip hazırlıkların eksiksiz tamamlanabilmesi için idi. Metris tekrar bir yenilginin faturasını çok ağır ödeyebilirdi. İşkencelerin koşuş içinde yoğunlaşması olan, sayımlarda ön lileklemi, hazırlarda durma yaptırılmalarını kabul ettirmek için günde her koşuşa iki kez işkence operasyonları başlatıldı. Bu arada "Tecri Koşuşu" açılarak genellikle önder unsurlar kitleden yalınlmaya çalışıldı. Sayın operasyonları arasında Metris sa- bahtan gece geç saatlere kadar işkenceye karşı direniş sloganlarıyla, marşlarıyla çınladı. Kitlesel direniş için şartlar olgunlaş- tı. Eylemin başlatılması gerektiğini savundu- duk. Çoğunlukta bu eğilimlerdeydi ve Genel

Karar çıkartıldı. 1982 AG'nin 18 Mayıs gün- ne başlatılması sizde bir çağrışım yapıyor- muyor mu?

1982'deki "mahkemeye çıkmama direnişleri" konusunda DS'li arkadaşlar ya yüzleri kızarmadan ve sonunu düşünme- den açıkça yalan söylüyorlar, ya da toplu bir hafıza kaybına uğranışlar. Mahkeme kararları tutanakları açık, bu döneme ta- nıklık eden yüzlerce devrimci yaşıyor. Bu- na rağmen DS'li arkadaşlar şunları ileri sür- rüyorlar: "... 1982'de yaşanan mahkemeye çıkmama direnişleri de ayrı bir örnek tir. Mahkemeye toplu şekilde gruplar halin- de götürülmelerini, ahlak dışı aramaları ve savunma materyallerini yanlarında götür- meleri engellenince DS protesto amacıyla mahkemeye çıkmama tavrı geliştirdi. Ama siz ve sizin gibiler yine katalamınız." (YÇ, Sayı: 9)

Böylesi bir hayağışılması aklımız almı- yor. Böylesine kısa vadeli, böylesine kü- çük hesaplar peşinde nasıl koşabiliyorsunuz? Bu yalanınız çok kısa bir sürede bel- gelerde çürütülecekken neden bunlara bağ- vurma gereğini duyuyorsunuz? Denizle dü- şen yılanı sarılar derler, içine düştüğünüz bataklıktan kurtulmak için böylesi adı de- moğöklere başvurmanızın inanın hiç gerek yok, salt devrimci olduğunuzdan dolayı si- ze uzanacak yığınla dost eli bulabilirsiniz. Çok kısa bir süre sonra açığa çıkarılacak yalanlarla ne elde edilebilir ki? Bir şeyler elde edilsede de, ne kadar elde tutulabilir ve- ya böylesi yollardan elde edilecek ne işe yarayabilir? Yine şiddetli bir nevroz dö- nemindedesiniz anlaşılır. Bilinciniz duma- ra uğramış, sağlıklı düşünemiyorsunuz. Ki- zamiyoruz, her şeye karşı dostumuz ol- marızdan dolayı uzulüyoruz.

1982'de mahkemeye çıkmama direniş- leri toplu olarak gerçekleştirildi. Tek tük katılmayanlar önemli değil. O dönem sü- ren devaların birçoğunda mahkemeye zor- la çıkartılması kararları alındı. Buna rag- men direnildi. Zorla götürüldüklerinde de sorgu vs. verildi. İşte TKP/ML (Ü) dis- vasi tutanakları.....

"Her ne kadar bir kısım vekillere, sa- nıkların zorla darbe maruz kalarak duruş- maya getirildiklerinde, bu hususları kana- na ve nizama aykırı olduğu ve cezaevi yö- neticilerinin yetkilerini aşarak zor kullana- rak sanıkların duruşmaya getirilmelerinin özgür iradeye tesir edici bir mahiyet arz- ettiğini bildiren cezaevi yöneticileri hakkın- da suç duyurusunda bulunulmasını talep eylemiş iseler de mahkemeye bu celse sor- guları yapılması gereken sanıkların çok da- ha evvel, alınan karar gereğince mahkeme- de hazır bulunulması, cezaevi yönetimine yazılan bir mütakere ile savcılık kararı ile- tilmiş, fakat sanıklar kendilerinin cezaevi yöneticilerinin duruşmaya getirilme- ni çok sıkı bir şekilde arandıklarını, hatta kilot- larını dahi indirerek aramalarını sürdür- dükleri ve bunun utanç verici olduğunu bü- direcek gelmediklerini öne sürmüşler, ay-

ni gereğiyle daha evvelki duruşmalarda ileri sürerek gelmekte imtina etmişler, bu sebeple sanıkların mahkemeye sorguları bir türlü yapılamamış bulunduğundan duruşma günü heyetçe alınan bir karar üzerine yargılama ceza usulünün 119. maddesi gereğince sanıkların bu madde hükmü gereğince duruşmaya zorla getirilerek...

"Değişen usul hükümleri nazara alınarak bahemahul ifadesi alınması gereken sanıklar Selman Yıldız, İman Düğün, Hüseyin Yaman, Saadet Kargın, İmam Candan, Metin Eker, Hüseyin Çankıran, Ömer Şahin, Yaşar Kabakçık, Erhan Maçit, Bedriye Gözül, Yıldırım Sengül, Nail Özer zorla getirilmeleri için cezaevi Metris binliğine müzakere yazılmasına karar verildi." (TKP/ML 1. Davası Tutanakları, 10.5.1982 sf. 141-150)

Görüldüğü gibi mahkeme bile direnişimizi inkâr etmiyor; ancak DS destekli atışlarda bulunmakta sakınca görmüyor. Yazı ve açıklamalar içinde böylesi inkârcılıklar bir-iki tane olsa "Hafıza-ı DS, risyan ile meşhurdur" der üstünde durmazdık. Ancak, yazı ve açıklamalarımız baştan sona inkârcılık, iftira ve demagoji ile dolu olduğundan bu gafiziz umutlanmaz ve tenezzül. Ayrıca, 1982'de ahlak dışı arama vs. nedeniyle gerçekleştirilen mahkemeye çıkarmada direnişini çoğunluk iradesinin ürünü bir Genel Karar (GK) olduğuna yadınarak salt kendi kararımızın gibi aktarmasına ne demeli? Evet, siz söyleyin ne diyelim? Olmaktan öte bir şey değildir.

1983 27 günlük AG ve İstanbul cezaevlerinde parçalanmış birlik:

Birlik ve mücadele birbirlerine kopmaz bağlarla bağlıdır. Mücadele eden güçler arasında ikeli bir birliğin sağlanamadığı koşullarda yenilgi ve kayıplar sık sık karşımıza çıkar. 1982'deki 28 günlük kitlesel AG'nin başarısızlığı ardından Metris'te koşullar bir süre iyileşti. 1983 başlarında kitap ve kalem operasyonları gerçekleştirildi. Buna karşın askeri yaptırımlar dayatılmıyor, işkence uygulamalarına başvurulmuyordu. Toplu olarak dışa dönük olarak sevh yapılan emeller nedeniyle düşman ziyareti yasakları koymaya başladılar. Okuyan akıldan geçen gerçekleşti. DS ve "sağlıkla ilgili" ünlü iki siyasetçi'nin biri olarak nitelendiği TDKP kutsal ittifakı hemen bir açıklama yayınladı. "Hem AG koşulları olamıyorsa, hem de TTE dayatmasının gündeme gelebileceği dışarıya karşı üleri tarafımızdan reddedildi. 1983 Temmuz'un da Sağmacılar 2 Cezaevi açıldı ve sevkler başladı. Bu sevkler öncesinde Sultanahmet Cezaevi'nde Metris'te dahil tüm cezaevlerini bağlayan şu karar alındı: Sağmacılar'a sevk olan tutuklular TTE çıkmayacaklar, "Hoşgeldin" dayatıldığı sürece sistemli bir işkence olursa hemen AG başlatılacak, eğer sistemli işkence olmazsa AG yapılabileceği orada değerlendirilecek, diğer cezaevleri de Sağmacılar 2 AG başlatılırsa onu desteklemek amacıyla eylemler yapılacaktır.

Metris'ten sevkler yapılmaya başlandı. Birinci ve ikinci gün bir grup sevk oldu. O gün kaynağı olmayan, güvenilirliği düşük bazı haberler alındı. DS ve TDKP'den arkadaşlar hemen AG'ye başlanmasını önerdiler. Öneri o gece tartışıldı ve çoğunluk tarafından Sağmacılar 2'nin AG'ne başlatılmasına ilişkin kesin bilgi alınmadan AG'ye başlanmayacağı, alınan genel kararın zaten bu paradede olduğu hatırlatılarak hemen AG'ne başlanması önerisi reddedildi. Ertesi sabah sevk listesi okunduğunda adlarını listede gören DS ve TDKP'den arkadaşlar iki sorumsuz kişi AG'nin sorunsu yaptılar. Bu AG başlatılmadan aynı koşullarda olduğumuz DS ve TDKP'nin resmi temsilcilerinin kısmın da haberi yoktu. AG tamamen güvensizlik ve panik içindeki bu iki kişi tarafından başlatıldı, daha sonra sorunsuz iki siyasetçi bu tavra sahip çıktılar. Bu sorunsuz ve anti-demokratik girişimin bir komplo şeklinde her iki siyasetinde bilgisi dahilinde mi düzenlendiği yoksa bu iki sorunsuz daha sonra diğer arkadaşlarımızın da ortak mı olduğu tartışması anlamsız olacaktır. Böylece Sağmacılar 2 adına önce Metris AG'ne başlandı, Sağmacılar 2'de mecburen AG'ne katıldı. Sultanahmet'te desteğe başladı. Bir kez daha AG örgütsüz ve hazırsız başlatıldı. Ve bugüne kadar da bu sorunsuzluğu öslenen olmadı, DS haberi o getirdi diyerek sorumluluğu sorumsuzlaşına yüklemeye cabaladı, cenaze ortada kaldı.

Herkesin üzerinde birliği ve herkesi bağlayan ortak almış bir genel karar vardı. Buna göre Sağmacılar 2'de AG başlatılırsa bunu Metris ve Sultanahmet destekleyecekti. DS ve bugün "sağlıkla ilgili" diye suçladığı yandaş önce bu genel kararı çiğnediler. Bununla da kalmadılar, gelen haberlerin kesin ve güvenilir olmadığını, kesin haber gelene kadar AG'nin başlatılmaması daha o gece yarısı Metris'teki devrimci çoğunluk tarafından belirlenmiş kararın bu irade de çiğnendi. Böyle bir eylem başlatacaklarından devrimci tutukluların haberdar bile olmadılar, tibi durum yaratma saygınlığına başvurular.

Küçük burjuvazi büreyici çıkarlarını her şeyin üstünde tutar, DS'de dar grup çıkarları için defalarca çiğnediği demokrasiyi bir kez daha çiğnedi, defalarca parçaladığı birliği bir kez daha parçaladı. "Tutarlı demokrat" olmaktan söz etmeleri beş para etmez bir demagojidir. Mücadelede birliğin önemini anlamak için, birliğin sorunsuzca parçalandığı 1981 17 günlük, 1983 27 günlük AG'lerinin ve DS-TİKB ölüm orucunun başarısızlıkla, aş birer yenilgiyle son bulduğu, birliğin korunduğu 1981 19 günlük, 1982 29 günlük AG'lerinin zaferle sonuçlandırıldığı hatırlamak yeterlidir.

Mücadelelerin zafer kazanması mı, dar grup çıkarları için küçük hesaplar mı? DS her zaman ikincisini tercih etmiş, dar grup çıkarlarına mücadelelerin başarısını kurban etmiştir.

Mücadelede dayanmayan ilkesiz birlikler elbette savunulamaz, tam tersine reddedilmelidir. Ancak mücadele temelinde ilkel birliğin temel kuralları nelerdir? Bunları öz olarak ortaya koyarsak; halk saflarında olmak, yani antifaşist, anti-empyrist olmak, cezaevlerinin o örgütlü koşullarında her türlü faşist yaptırım ve uygulamalara karşı aktif mücadele etmek, devrimci onur ve ilkeleri düşünmeye çinnetmek; demokratik merkezizyetçilik ilkesini kabul etmek, Konsey örgütlenmesini bu temellerde oluşturmak. Konsey için de demokrasiyi işletmek ve azınlığın çoğunluğa uymasına kararını benimsemek ve devrimci tutuklular kitlelerinin ekonomik-demokratik haklarını koruyup genişletmek; mücadelede ilkel birliğin temel kuralları bunlardır. İstanbul Cezaevlerinde bu ilkelerin çerçevesinin çizilmesinde bir devrimci tutuklu ortaya çıktı. Örneğin, kimlerin halk saflarında olduğu, bilinen en eski tartışmadır. Bu konuda bizler elimizden gelen en etkili gösterdik. Zaten büyük bir bölümü (TKP, TIP, TSİP vs. gibileri) cezaevlerinde direniş ortamını iyi olduğu kısa dönemler dışında hemen hiç katılmadılar. Biz bu sosyal-faşist, karşı-devrimci akınların Konsey içerisine alınmaması gerektiğine bağından itibaren işaret ettik ve karşı çıktık. Bizim bu tavrımıza rağmen, halk saflarında gördüğümüz DS gibi dostlarımız karşı-devrimci sosyal-faşistlerin alınmasında diretiklerinde buna karşı çıkmamızla rağmen, onlarla hiçbir siyasi ilişki kurmayarak Konsey'e alınmaları durumunda "ya biz ya onlar" diyerek birliği parçalamadık. Kimlerin Konsey'e alınması gerektiğine de devrimci çoğunluğun karar vermesini savunduk. Yine halk saflarında görmemize karşın, hürer cezavi grubu olan ve kendi içinde iktidar-özer kişilik minimal grupçuklara bölünenlerin de Konsey'e alınmasına karşı çıktık, ancak dostlarımızın bu yöndeki istemlerine çoğunluk kararına uyarak birliği bozucu engeller çıkarmadık.

Bizlerin tarihi demokratik-merkezizyetçiliği savunma, koruma ve işletme tarihidir. Bu, dünya görüşümüz olan ML-MZD'nin örgütlenmedeki en temel ilkelere birisi olan demokratik merkezizyetçiliğe her koşulda sıkı sıkıya sarılıyor olmanın sonucudur. Hotzotçu, grupçu ve anti-demokratik tavrılardan özele kaçınmaya çalıştık. 8 yıllık İstanbul cezaevlerinde yerimiz her zaman devrimci çoğunluğun yanında olmuştur. Kendimize ve düşüncemize verdiğimiz değeri ve duyduğumuz saygıyı, devrimci dostlarımıza da gösterdik, benimsemek de, şiddetle karşı çıkıyor da olsak devrimci çoğunluk iradesini çiğnemeyerek kabul ettik. Çünkü, örgütsel yapımız ve işleyişimiz de demokra-

tik merkezîyetçilik temelinde yükseldi, 15 yıl aşkın süzür bu temelde işletilmektedir. Demokratik merkezîyetçilik bilinçlenmeye bir daha söktürmeyecek ölçüde kazanmış, onur duyulacak bir geleceğimize olmuştur.

Demokratik-merkezîyetçilik ilkesini sadece süssü bir oyuncak olarak görenlerden biri olan DS İstanbul cezaevlerinde hemen her dönem ayrışık, anti-demokratik, çoğuruk üzerinde kast hegemonyası kurmak isteyen bir azınlık ola gelmiştir. Bir değil, beş değil, onlarca kez çoğunluğun iradesini saygısızca çiğnemiştir. Kendi yazdıkları okumak bunu görmeye yeterlidir. Üstelik bu olumsuz tavırların utamlasak değil övünülecek bir şeymiş gibi böbürlenerek savandıkları görülmektedir. Bu onların küçük-burjuva sınıf yapısından ileri gelmektedir. Onlar demokratik merkezîyetçilik ilkesini bir bütün olarak almayıp ikiye bölmekte, kendilerine demokrasiyi, başkalarına merkezîyetçiliği layık görmekteler. "Kendine liberalizm, başkalarına Marksizm" küçük burjuvazinin görürürde Marksizmi benimseyen "devrimci sol kesimi"nin soruna ideolojik yaklaşımıdır. Bu küçük-burjuva ideolojisinin bir başka varyantı da geçmişte sık sık karşılaştığımız "eylende birlik, ajitasyon ve propagandada serbestlik" ilkesinin reddedilmesidir. Böylesi bir yaklaşım eylem birliklerinin önünde önemli bir engel, hâli de engeldir. Onlar ajitasyon ve propaganda da kendi dar grup çıkarları etrafında "birlik" isteyerek muhataplarının siyasi faaliyetlerine ambargo koymaya çalışmaktadırlar. Bu kabul edilmediğinde ise "böhtan, birlik düşmanı" edebiyatı yapmaktadırlar.

Küçük burjuvazinin "devrimci sol kesimi" kendi örgütlenmesi içinde de demokrasiyi reddeden bir tekke örgütlenmesidir. Demokratik merkezîyetçilik temelinde ne örgütlenmesi, ne tüzüğü ne de işleyişi vardır. Farklı görüşlerin tartışılması, kararlarda eşit söz ve karar hakkı, seçme ve seçilme hakkı yabancı oldukları birer luktur. Bu başlarını tutan tekke şeyhleri misali kendilerini hak'ın yeryüzündeki temsilcileri olarak görür, müridlerinden kayıtsız şartsız biat istiyorlarsa, tekke şeyhleri de kendilerini halk'ın tek ve yanlışmaz iradesi olarak görmek, önce tiranlar gibi davranmaktadırlar. Bu önce tiranlar için eksik, yanlış, hata, zaaf gibi şeyler yoktur, her yaptıkları doğrudur, eksiksiz, yanlışsız, hatasız ve zaafsız kadri mutlak otoritedirler. Zaman zaman yüksek lütufatlılıkları nedeniyle tebaralarına görüş danışır ancak son söz ve karar hakkı her zaman onlara bahşedilmiş bir hak ve güçtür. Bu hak ve güçlerinin kaynağı yine bu hak ve güçlerdir. Böylesi bir anti-demokratik ideolojiye, örgütlenmeye ve işleyişe sahip olanların demokratik-merkezîyetçilik ilkesine tabi olmaları düşünülebilir mi? Bizler, bu tekke şeyhleri ile yıllarca koyun koyuna yaşadık, özellikle müridlerine karşı

despotça, dayatma tavırlarına defalarca şahit olduk.

DS'nin anti-Marksist görüşleri ve uygulanması (ve işleyişi) çok daha kaba bir şekilde cezaevlerindeki birlikli somutlaşmış olan Kınsey örgütlenmesine ve işleyişine de yansımalar, kendi görüş ve iradelerine saygı olmayacağına, devrimci çoğunluğun görüş ve iradesine de saygı göstermediler. Ancak bunu da açık yüreklile savunmadılar. Zaman zaman Kınsey işleyişine ve kararlar üşar görüktüler, ama genellikle de ayrışık tavırlarına tarifi "dönemeç", Metris'i Marmak'laştırmaktan kurtarma, (!) vs. gibi gerekçeler buldular. DS hiçbir zaman kendisi dışında kınseyi kurtaramadı ama doğrusu kendilerini ve direniş kurtarılacak duruma getirmeyi iyi becerdiler. Bugün bu herçhikler, gözönünde tutulmuş gerekçeleri çarpıtmaları içine düştükleri batakta kurtulma çabası değil de nedir?

DS'nin birliği parçalama gerekçeleri hiçbir zaman haklı olmamıştır. Bizler mücahede temelinde ilkel bir birliktelikten yanayız. Devrimci onur ve ilkelir ihlal edildiğinde, siyasi grupların siyasi varlıktan yok sayılıp görüş ve iradeleri çiğnendiğinde birlikte olmanın koşulları ortadan kalkmış demektir. Devrimci çoğunluk genel olarak hiçbir zaman devrimci onur ve ilkelirlerden taviz vermemiş, bunları faşizme çiğnetmemiş. Elbette, azınlıkta kalan bazı siyasi grupların devrimci onur ve ilkelirlerden taviz verdiği durumlar oldu. DS'nin Davutpaşa'da ve Kabakoz'un açığına da devrimci onur ve ilkelirlerden taviz vermiş, Kurtuluş'ta bir süre ahilik dışı soyunarak aramayı kabul ederek olumsuz bir tavır sergilemiştir. Biz bunlara sessiz, tavırsız kalmadık, bu arkadaşların bu tavırlarının özleştirilmesini yapmadıkları sürece Kınsey'de yer almamalarını, KONSEY'den atılmalarını özendik, bunda ısrarlı da olduk. Arkadaşlar söz konusu olumsuz tavırlarını düzelttiler, böylece sorun halloldu, yine genelde halk saflarında gördüğümüz Rızgari, SVP, Bulçevik, KO gibi grupların KONSEY'de ve KÖMÜN'de özleştirilmesini yapmadan yer almayacaklarını ısrarla savunduk, halen de savunuyoruz. Devrimci çoğunluk hiçbir zaman devrimci ilkelir ve onurdan tasiz vermedi, sağcıyla, "sol"cuyla mücadele içinde yer aldı, herhangi bir mücadele biçimini ilkesel olarak reddetmedi ve tek tek aykırı tavırlara rağmen demokratik merkezîyetçilik ilkesine esasta uygun davrandı. Zayıf olan birliğin parçalanması, her fırsatta küçük gruplar için kengire düşürülmesi değil, eksikliklerden arındırılarak birliğin daha da pekiştirilerek güçlendirilmesi gerekiyordu. DS birliği hangi dönemlerde hangi gerekçelerle parçalandı?

Davutpaşa'da devrimci onur ve ilkelir bizzat DS tarafından faşizme çiğnetirildi. "Tek sıra yürü" mame ve faşist subaylar karşısında "ön ilikeme" yoluyla saygı gösterirken, hazretler Davutpaşa'yı tesli-

miyet dönemecinden mi kurtarıyorlardı? Neden birlik parçalandı? Mutlaka "Tek sıra yürü" mek, "ön ilikeme" mi gerekiyordu? Bunlar direnenlere katil olmayacağız, ya da hiç olmazsa destek olmayacağız kadar vazgeçmeyeceğimizi nasıl ilkelir miydi?

Devrimci çoğunluk "Saç Kesme Operasyonları"na fiili direnişini kararlılıkla sürdürürken tüm eleştiriyi ve uyarıları rağmen kafalarını ustaraya vurup fiili direnişten kaçarak Metris'e "dadalar"lar modasına getirmeniz birliği parçalamaya geçecek miydi? "Dadalar"lık vazgeçilmez devrimci ilke ve onur sermayesi, yoksul siyasi varlığımıza tekabül eden bir kavram mıydı?

1981 17 günlük AG'ni, panik içinde direnen devrimci çoğunluğun iradesini ve direnişini hiçe sayarak başlatılan birliği bormanın hangi gerekçesine dayanıyordu? Metris teslimiyete dönülen tarafa bir "dönemeç"te değildi, tersine siz şiddetli bir depresyon dönemindediniz. Ağustos bir hafta, 15 gita sonra başlaması neyi değiştirdi? Veya hiç başlamaması fiili bir kabile dilse ne olacaktı, zaten fiili direniş kararlılıkla sürdürülüyce, yılmıyınca, kararsızlığınız dışında panik kapılmak bir "dönemeç" yaşanmıyordu. Birliği neden parçaladınız? Aynı şekilde AG'nin bitirilmesi karşısında olumsuz olumlu bir tavırdı. Ancak devrimci çoğunluk eylem bitirme kararı aldığında neden siz de buna uyarak bırakmadınız da komik ÖG, anonsu yapıp birkaç saat sonra hiçbir şey değişmediği halde sırf "biz sonra bırakırız" demek için siz de bıraktınız. Sadece böyle uzuz bir kahramanlık için ÖG, anonsu yapıp birkaç saat sonra bırakmaya gerek var mıydı? Hangi "devrimci" öfke adımı... Eylemi zaten devrimci çoğunluğu yönlendiren başlatmıştınız, başarısızlığın ve bitirmenizi neden devrimci çoğunluğa yüklemeye çalışıyorsunuz?

1983 AG'ni neden devrimci çoğunluğu çiğneyerek başlattınız? Birliği parçalayacak ölçüde sorunsuz davranışımızın altında yatan endişe ve panik neydi? Biz kalkan, bir başlatmasak AG hiç olmazdı demeyin. Sizde minoreyi çalınız, elbette ona bir kılt balmaya çalışacaksınız. Mizrak çuvala sığmıyorsa, minerede kıltına sığmaz. Böylesi sorunsuz, faydasız çabalar nedir?

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI CONSTANTİNOPLÉ'DA KÜRT ÖRGÜTLENMELERİ ÜZERİNE BAZI BELİRLEMELER

-ÖN AÇIKLAMA-

Bu sayımızda batılı demokrat bir aydının Kürt sorunu üzerine doktora tezini yayımlıyoruz. Doktora tezi, birinci emperyalist paylaşım savaşının hemen akabinde Kürt ticaret burjuvazisinin ve toprak ağalarının en iri kesimlerinin Kürdistan sorunu üzerinde izledikleri taktikler üzerinde duruyor. Halka ve kendi güçlerine güvenmeyen bu sınıfların, "bağımsız" ya da "özzerk" bir Kürdistan için emperyalistlerle ilişkilerine ışık tutuyor. Bu sınıfların emperyalist desteği esas aldıkları savını ıleri sürüyor. Yazı o dönemde, kurtuluşu için çalışan orta sınıfların ve emekçi halkın

fedakarlığına yer vermiyor. Bu ciddi bir eksikliktir. O dönem Kürt egemenlerinin büyük bir bölümünün ruh halini anlamak bakımından bu yazı öğreticidir. Emperyalist işgale karşı çıkan ve Kurtuluş Savaşı'na katılan bir bölüm Kürt burjuva ve toprak ağalarının Kürdistan sorunu konusundaki tavırlarına ise hiç yer vermemiştir.

Bu tip belgelerin dergimizi bağladığımız, devrimci demokrat kamuoyunu Kürdistan sorunu konusunda detaylıca aydınlatmak amacıyla yayımladığımızı ve yayınlamaya devam edeceğimizi bir kez daha belirtiriz.

YENİ DEMOKRASİ

Not: Bu yazı, "Studia Kurdica" dergisinden alınmıştır.

Daniel METHY**

19. yüzyıl sonu 20. yüzyıl başında Kürt toplumunun en çarpıcı ve en belirgin özelliği iktidar odaklarının yaygın bir şekilde parçalanması, ufalanması sîrecine sahne olmuştur.¹

"Modernleşme" özlemindeki Osmanlı iktidarı önemli birer güç odağına dönüşme ve dolayısıyla da aşiretsel, yöresel otoritelerin dışına taşma ihtimali bulunan tüm öğeleri ezmeye çalışmış ve bunda kısmen de başarılı olmuştur.

"Modern" bir devlet yaratmanın başlıca şartlarından birisi de iktidar merkezi ile özneleri arasında yer alan ve kontrol edilemeyen tüm ara-ölemlerin ortadan kaldırılmasıdır. Bu nedenle Osmanlı iktidarının yaptığı ilk iş "Bey"lerin iktidarını kırmak olmuştur. Beylik İktida-

rının çıktığı yer ve dayandığı kesim aşiret olmasına rağmen beylik aşiret yapısını belirli ölçüde aşmıştı ve aşiretin tarihten silinmesinin tohumlarını bağrında taşıyordu. Beyliklerin ortadan kaldırılmasıyla Osmanlı devletinin karşısında sadece aşiret reislerinin ilkel otoritesi kalmıştı ki, bunlar özgüçleri ne olursa olsun varolan otoriteleri ile yetinmeye mahkumdu. Bu aşiret güçlerinin ortadan kaldırılması görevini de Kemalizm üstlendi. Fakat aşiret yapısının çözümlenmesini sağlayan devlet yapısının yanında özellikle iktisadi-toplumsal gelişmeler olmuştur. Buna rağmen "Kürt politikası" bugün bile aşiret yapısının derin izlerini taşır.

I. Dünya Savaşı'nın sonunda, ki bu dönem ortadoğu tarihinde hayati öneme sahiptir, bu sîrecin (aşiret yapısının çözümlenmesi derecesi ç.n.) birinci bölümü çoktan sonuçlanmış ikinci bölümü ise henüz başlamış bulunmaktaydı.

"Osmanlı İmparatorluğu yönüştüğünde Kürtler" üzerine yaptığı değerli ça-

lışmada Kürt tarihçisi Kendal Nezan Mondros müterakesinden sonra Kürdistan'ın siyasal durumu üzerine şöyle yazmaktadır: "Tam bir siyasal boşluk mevcuttu... Bağımsız beyliklerin ortadan kaldırılmasından sonra yöresel siyasal otorite daha da ufalanmıştı. Her aşiret reisinin elinde ufak bir otorite parçası kalmıştı. Öyle ki hiçbir geleneksel önder tek başına bir Bedir Han ya da Yezdan Şer beylerin seferber etmiş olduğu gücün yarısını(*) dahi toplayabilecek durumda değildi."² Aksini iddia etmek mümkün değil. Gerçekten de Kürt ulusunun geleceğini belirleyecek olanlar birkaç Kürt önderi ya da örgütünün dolduramadığı bu iktidar boşluğunu sonradan kuzeyde ve güneyde dolduranlar olacaktır. Böylece göçebeler ve yerleşikler, aşiretler ve beylikler, köyler ve kentler gibi Kürt toplumunun eski çelişkilerini tarihsel sonuçlarına ulaştıracaktır. Kürt reisleri ve önde gelen şahsiyetlerinin Constantinople'de ya da başka yerlerde yürüttükleri eylemler de kesinlikle bu çerçevede içinde kahr.

Müttefik güçler ise Osmanlı İmparatorluğu arasındaki düşmanlık dönemi de bu çeşitli Kürt "şahsiyetlerinin" yürüttükleri eylemlere pek yararlı olmamıştır. İttifak devletlerinin diplomatik arşivlerinin incelenmesi, Müttefiklerinin Kürt politikasının temel özelliklerini göstermesi açısından ilginç bazı bilgileri ortaya çıkarır.

Kürt sorunuyla en yakından ilgilenen güç hareket arenasında dolaysız yer alan ve Kürdistan'ın savaş sonrası kaderiyle birincil olarak ilgilenen Rusya idi. Gerçekten Osmanlı İmparatorluğu'nun bu bölgesinde Ruslar'ın yürüttüğü politika kılıç-tufek politikasıydı. Uzun dönemli amaçlara yönelik, üst düzeyde alınmış kararlara dayanan, iyi hazırlanmış bir politikanın hiçbir zaman varolmadığını rahatça söyleyebiliriz. Bu boşluğun nedenleri karmaşıktır ve derin-

(**) Paris (Sorbonne) Üniversitesi'ndeki Kürt Sorunu üzerine doktora tezi yapmaktadır.

(*) Bu iftihar bir tespit olarak gösteriyor.

leştirilmesi gereken ayrı bir çalışma konusudur. Ancak çeşitli genel açıklamalar arasında N.Bekass'ın şu tahlilinden söz edebiliriz: "...20. yüzyıl başında Çarın Kürtlere karşı tutumunda bir değişiklik göze çarpar. I. Dünya Savaşı sırasında Rusya ile dostları arasında yaradılan gizli anlaşmalar şu varsayım haklılık kazandırmaktadır: Bu dönemde toprakların genişletme emellerine ulaşabilmek için uluslararası anlaşmalara güvenen Rusya Kürtlerle iyi ilişkiler kurma politikasına gösterdiği eski ligistini dolayısıyla yitirmişti."⁵ Bu nedenle çarlık, güç kazanma ihtimali olan hiçbir Kürt şahsiyetini, hiçbir zaman ön plana çıkarmamıştır.

Ancak bambaşka bir düzeyde çok açıktır ki işgal politikasının yaptırımları sonucu Ruslar yerel eşrafın yararlanmak zorunda kalmışlardı. Bu eşraf içinde en önde Bedir Han ailesinin üyeleri gelir. Özellikle de daha savaştan önce Tiflis'e iltica etmiş ve sonra da Rus işgalindeki Bitlis ve Erzurum vilayetlerinde vali olan Kamil Bey Bedir Han'dır. Ancak Kamil Bey'in manevra alanı son derece kısıtlıydı. İşgal kuvvetlerinin sürekli ve yoğun zulmü altında başka türlü olması da beklenemezdi. Değişik kaynaklar Bedir Han Bey'in çeşitli aşiret şeflerini biraraya getirmek için harcadığı boşuna çabalarından söz etmektedir.⁶

Bedir Han Bey'in somut olarak tek yararı, Ermenilerin hırsın aşırıya kaçtığı anda zaman zaman bunu bastırmak için araç olarak kullanılması olmuştur.⁷ Bir alt kademe de, aşiret reisleri düzeyinde de durum aynıdır. Ancak yöresel koşullar son derece değişken olduğu için kayda köşede tek tük de olsa farklı durumlara rastlanabilir.

İngiliz politikasının daha farklı olması için her türlü neden vardı. İlk zamanlarda Çarlığın ortadan kaldırılmasına kadar geçen süreçte bu politika ittifakların değişmezliği ve Mezopotamya'daki İngiliz Yüksek Komutanlığı'nın Kürt sorunu karşısındaki derin ehaleti ve kararsızlığıyla belirlendi.⁸ Zaten İngilizlerin Kürdistan'daki askeri hareketle doğrudan ilgilenmeye başlaması ancak 1917 başında olmuştur. Rus devriminin başlangıcıyla çalışması, bu tarihin önemini iyice artırmıştır. Rus ipoteğinden kurtulan İngiltere ve Fransa artık Kürt sorunu ile açıktan uğraşabiliyorlardı. Üstelik Başlı bakanlar Çar'ın politikasından hiçbir şey anlamamışlardı ve Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Kürtler'in koz olarak oynanmamış olmasından yakınmaktaydılar.⁹ Rus ordusunun dağılması bu duygularını daha da güçlendirmişti.

Hatta Mütefliklerin üst derece yetki-

lerinden bazıları Arap ülkelerinde Mekke Şerifiyle yürütülen politikaların ayasının Kürdistan'da da güdülmesi gerektiğini düşünüyorlardı. "Türkiye'ye karşı girişilecek her türlü askeri hareket heterojen yapıdaki bu İmparatorluğun siyasal çözümlünlü amaçlayan bir eyleme dayanabilir ve dayanmalıdır da". Fransa'nın Rusya'daki askeri ataşesi General Niesel, 1917 Kasım'ında yazdığı bir raporda şöyle demektedir: "İttifak Devletleri 'Arabistan Araplarıdır' sloganı ortaya atmışlardır. Aynı şekilde 'Kürdistan Kürtlerindir' sloganıyla devam etmelidirler."¹⁰ İngiliz meslektaşları da onunla bu görüşü paylaşmaktaydılar. Ancak, öncelik taşıyan Ermenilerle ilişkilere zarar verebilir endişesiyle bu görüş sonuçta reddedilmiştir. Daha önemiz başka bir neden de Şerif Hüseyin'in rolüne iyi-kötü üstlenebilecek bir Kürt şahsiyetinin bulunamayacağına inanılmıyordu.¹¹ Böyle bir politika gerçekten de aşiret reisleriyle varolan görüş birliklerinden daha ciddi anlaşmalar gerektiriyordu. Böyle bir şefi bulmanın olanaksızlığını bilen İngilizler ciddi bir şekilde aramaya da girişmişler. Aksini deneyen Fransızlar ise Kürdistan'daki politik güçlerin dağılımı karşısında bu tür politikaları yürütmeyeceğini kesinlikle gördüler.

Bu yolda yapılan denemelerden Kamil Bey Bedir Han ile Tiflis ulusal Ermeni komitesi başkanı Mösyo Aharonyan arasında, Kafkasya'daki Fransız askeri ataşesi Albay Chardigny'nin himayesinde 28 Ocak 1918'de yapılan anlaşmaya işaret etmekte yarar var.¹² Bu anlaşma Kürt ve Ermeni halkları arasında Türk hücumlarına karşı bir savunma ittifakını pekiştirmekten öte bir amaç taşımıyordu. Hiçbir sonuç vermemiş olmakla birlikte bir Kürt üleri gelinin ilk kez "ulusun temsilcisi" olarak ortaya çıktığı ve halkı üzerinde varsayılan nüfuzundan yararlanarak kendini büyük devletlerin gözünde değerlendirmeye çalıştığı bir durumdur.

Güney Kürdistan'a giren İngilizler, kendilerini daha da yakıcı sorunlarla karşı karşıya buldular. Çarlık ordularının yakıp yıkmış olduğu bu bölgede çok az aşiret reisi Türklere verdiği çok az destekten vazgeçmeyi kabul etti. Bu nedendir ki 1918 baharı ve yazı boyunca sürdürülen ek mills toplama işlemi birkaç istisna dışında başarısızlığa uğradı.¹³ Buna karşılık bu tarihten itibaren birçok Kürt üleri geleni İngilizlerle ilişki kurarak kendilerini göstermeye çabaladılar. Bunlardan tartışması en önemlisi Osmanlı birliklerinin geçici olarak terlettikleri Süleymaniye'den İngiliz güçlerine 1918 Mayıs'ında alelacele-

bir heyet yollayan Şeyh Mahmut'tur.

Bunun gibi sayısız örnekler verebiliriz. Kürdistan tarihinin bu döneminde büyük siyasi güçlerden herhangi birinin bir lütfü ya da sağlayacağı bir avantaja karşılığında onbinlerce savaşı yollama ya da hazır önemli Kürt üleri gelenlerinin sayı hayli kabarktı. En şamimi ve saygıdeğer Kürt milliyetçilerinden kendine bir resmi görev bulma peşindeki Osmanlı paşazadelerine kadar uzanan geniş bir yelpaze oluşturan bu kişilerin aralarından en önemlileri, Mondros Mutarekesi'nden sonra Constantinople'de biraraya gelip bir "Kürt Yönetimi" oluşturmaya çalışmıştır. Bunlar aynı zamanda uluslararası arenada tamamen korunmasız olan bir toplumun dramıdır.

Daha önce de sözü edilen "Osmanlı İmparatorluğu Yönetiminde Kürtler" adlı çalışmada Kürt tarihçisi Kenda Nezan şöyle demektedir: "Biliyoruz ki Ortadoğu'da devletleri yaratan (Irak Suriye, Lübnan, Ürdün, v.s.) öncü devrimciler ya da burjavazi değildi. İngiliz ve Fransız emperyalizminin çıkar ve ihtiyaçları bunları yaratmıştır. Eğer bunlar bağımsız bir Kürdistan'a ihtiyaç duymuş olsalardı onu da kurarlardı, çünkü o dönem ki Kürt yönetimi, Arap yönetimlerinin birçoğunun az gelişmişlik düzeyine yakındı."¹⁴

Bu değerlendirme fazla kısmi gözükmektedir. O dönemde Irak ve Suriye'deki İngiliz, Fransız emperyalizminin karşı ortaya çıkan güçlü ayaklanmalar hesaba almamak olmaz(*). Bu ayaklanmalar çeşitli düzeylerde açıklanabilir. Ancak son tabiiide, kentsel ve kırsal kesimler tarafından çeşitli bir biçimde ortaya konulsa da bir ulusal bilincin ifadesi olarak değerlendirilir. Kürdistan'ın durumunda ise, unutulmamalıdır ki bu bilincin Kemalist dönemden önce sadece yöresel ve kısmi bir biçimde ifade ediliyordu; aşiret yapısındaki bir toplum ile çekirdek halinde bir siyasi sınıf arasındaki onarımız kopukluk önemli bir elemandır. Ayrıca eğer İngiliz ve Fransız emperyalizmleri bağımsız bir Kürt devleti oluşturmadıysa bunda, her şeyden önce, Kemalizmin kendini Kürdistan'da tek siyasi güç olarak kabul ettirmesinin rolü büyüktü. Kemalizm'in yerine geçmek ise İngiliz ve Fransızların gücünün çok üzerindedir.

Bu belirlemeler Constantinople'deki "Kürt Siyasi Şufranın" faaliyetleri üzerine yapılabilecek her türlü çalışmanın kesin boyutlarını ve önemini saptanmasını sağlar.

1919 Nisan'ında çektiği telgraflardan birinde Bağdat'taki Fransız Konsolosu,

(* 1920'de Irak'ın arap kesimindeki büyük boyut ve 1925'de Suriye'deki kırsal belirtmek gerekir.

büyük Britanya ile Kürt siyasi sınıfı arasındaki ilişkileri aydınlatması açısından ilginç bir anıdır anlatır: "1919 başında Çahö bölgesinde bulunan -ki o sırada bu bölge gevşek de olsa İngiliz kontrolü altında idi- Celadet Bedir Han Bey, bu tentin siyasi subayına verdiği tüm Bahlınan bölgesinden bir çok aşiret reisinin nührünü taşıyan bir dilekçeyle Kürdistan'ın Bedir Han ailesinin üyelerinden birinin yönetimine verilmesini ve İngiliz korunması altına alınmasını talep etmekteydi. Aynı türde bir çok dilekçenin arasında bunun kendi başına özel bir anlamı olmazdı, eğer şahsi mühtürlerinin ortadan yok olduğuna dair şikayetler duyulmaya başlanıyorsa idi." Bu olayın tahramanı Bedir Han gibi son derece önemli ve Kürt davasına derinden bağlı bir kişi (bütün hayatı bunun örnekleriyle doludur) olmasaydı pek de ilginç sayılabılırdı. Ama tam da bu yüzden, comik yönü bir tarafa, bir çok sorular ayandırmaktadır.

"Kürt milliyetçisi olarak açıkça tanıyandan Kürt asıllı halis Osmanlı yurtseverlerine kadar" giden bu beyliksiz prensler, askersiz komutanlar.¹⁵ Osmanlı Devletinde bakan ya da yüksek dereceli memur olan ve ailesel ya da kişisel sürtüşmelerin derin bir şekilde bölüştüğü Constantinople'deki Kürt kulübünü (*) oluşturan bu insanların en azından bir ortak yanları vardı: Birinci Dünya Savaşı sonrası Kürdistan'ıyla artık çok azak ilişkiler içinde olmaları. Çoğunlukla Abdülhamit siyasetinin ürünleri olan bu insanların büyük bir kısmı Osmanlı devlet çarkıyla bütünleşmişlerdi. Siyaset anlayışları sınırlıydı ve gönlü alıcı vaatler ile kapalı tehditlerin ustaca karıştırıldığı gizli toplantıların dışında bir siyasi eylem tasavvur edemiyorlardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisi ve bu dönemi allak bullak eden olaylar onları Osmanlılık bağlarından kurtarıyordu. Bu zevat, Wilson'un milliyetlerin kendi kaderlerini kendi tayin etme ilkelerini çok iyi biliyordu ve onlara büyük bir önem veriyordu. Bu ilkelerin onlar açısından anlamı açıktı: Her halkın kendi irkından yöneticiler tarafından yönetilme hakkı, yani onların Kürdistan'ı yönetmeye tartışmaz hakları.

Bununla birlikte, onlara kişisel çıkarları peşinde koşan, obur kişiler gözleriyle bakmakta tamamen yanlış olur. Çoğu Kürt ulusunun durumuna derinden duyarlı ve bunun düzenlenmesini sâmmiyetle temenni ediyordu. Sadece, kafalarında kendi öz çıkarları ile Kürdistan'ın çıkarları arasında ne çelişki, hat-

ta ne de fark olabileceği fikri yoktu. Örneğin müttefik devletlerin tüm ileri gelen şahsiyetlerin¹⁶ mektup ve dilekçe yağmuruna tutulmuş atalarının toprak ve mülklerinin iadesi talebinde bulunan Bedir Han ailesi üyeleri, hemen para peşinde koşan sıradan sakit asilzadeler olarak etiketlenilmemelidirler. Atalarının servetinin iadesiyle hem Bedir Han ailesi mali yönden rahatlamış olur, hem de Kürdistan'ın bir parçası yeniden kendisine şan vermiş bir sülâlemin hakimiyetine girip, kurtuluş yolunda ilerlemiş olur, der özetele (müttefiklere gönderilen) mektuplardan biri.¹⁷

Böylece çok doğal bir şekilde sabahleyin bir safta, akşam başka birinde bulunmanın kolay olduğu rahatça tasavvur edilebilir. 'Le Mouvement National Kurde' adlı eserinde Chris Kutschera, 1975'te Irak Kürdistan'ı hareketinin çoğu Bağdat ile ilişkilerini koparmışlardı. Bu 'müttefiklerden' biri -ki 1974-75 Kürdistan'ının en temiz, en az oportunist kişilerindendi- savaş sonrası yapmayı düşündüklerinden bahsederken şöyle konuşuyordu: 'Hükümet bugüne dek ödemiş memur aylıklarını öderse şunları satın alacağım...' Yazar, isabetle, bu kişinin '1920 yıllarında bir ayağını Osmanlı kampında bulunduran Constantinople'deki Kürt liderleri' gibi olduğunu ekliyor. Bu, Kürt siyasi hayatının değişmeyen, en iyi saptanmış özelliklerinden biridir. (*)

Bu insanların çoğu, 1918 sonrasında İttifak Yüksek Komiserlerinin İstanbul Boğazı'na demir atan zırhlı gemilerden indiklerini gördüklerinde çok doğal olarak onlara kaderin vasıtaları, bir peşit 'Deus ex Machina' (*) muzaffer güçlerin sinelerinden silah olarak çıkan devlet yapımcıları gözleriyle baktılar ve bu beklentileri saflıklarından ve cehaletlerinden değil, uluslararası siyaset anlayışlarından kaynaklanıyordu.

Doğrusu zihinlerinde bir tek güç

(*) Örnek olarak Constantinople'de kendisine "Kürt Demokrat Partisi" adını veren bir örgütün varlığına işaret edilebilir. Bu "parti" kendisini sadece İttifak devletlerinin çeşitli temsilcilerine gönderdiği Kürdistan'ın bağımsızlığını talep eden beyanlarla göstermektedir. Şurası kayda değer ki, yüksek dereceli bir İngiliz memuru bu örgütün "Kürt ulusal ödemelerini savunma, fakat derbeylik ve ağıret sistemine bağlı olduğu için karşı olan demokratik ve sosyalist temellere dayanan bir ulusal örgütlenme taraftarı..." Emriyi Daşnaklarına benzeren küçük bir gençlik grubu" olarak tasvir ediyor ve... ekliyordu: "Bu asıl Kürt milliyetçi hareketinin Constantinople'de doğmuş bir alt ürünüdür, ciddiye alınmaya değer." ¹⁸

(*) Deus ex Machina (makineyle inen tanrı): Tiyatrodaki beklenmeyen müdahalesiyle çok gerçek ya da trajik bir duruma umulmayan bir çözüm getiren kişi ya da güç.

önemliydi, o da İngiltere idi. Bunun nedenleri çeşitli olup anlaşılması kolaydır. Herseyden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun Ortadoğu'da tek başına yenen İngiltere'dir. Arap ülkelerini işgal eden ve İran'a hakim olan da İngiliz ordularıdır. Constantinople'de bir Fransız generalinin biçimsel komutanlığına rağmen duruma hakim olan yine İngiltere'dir, ayrıca İngilizlerin Arap siyasetleri örneğini Osmanlı İmparatorluğunun diğer müslüman milliyetlerine uygulamalarını ummak da meşru idi. Diğer güçler yani özellikle Fransa, gerektiğinde baskı aracı olarak kullanmaya yarayabilecek tali kuvvetler olarak algılanıyordu.

Constantinople'deki Kürt Kulübü ile İngiliz Yüksek Komiserliği arasındaki ilk temaslar 1918 yılının hemen sonlarında oldu.¹⁹ (Ayrıca bu kurumun memurlarının Kürt meselesine herhangi bir rol oynamaları öngörülmemiştir (*): Londra bu konuda onlara nadiren danıştı ve onlar da Kürtlere karşı izlenen siyasetten haberdar edilmekten sık sık yakınıyorlardı;²¹ üstelik Foreign Office diplomatları Bağdat'a yerleşmiş Indian Office'in memur ve subaylarına kuşkuyla bakıyorlardı).

Savaş sonrası yılları Constantinople'deki Kürt kulüplerini incelemiş olan tarihçilerin çoğu karşıt görüşlü iki ana eğilim ayırdediler; biri "özerklikçi" olarak bilinen ve Şeyh Abdülkadir'in temsil ettiği müstakbel Kürdistan ile Osmanlı İmparatorluğu arasında siyasi bağların sürdürülmesini arzu eden akım, diğeri de Bedir Han ailesi üyelerinin temsil ettikleri daha radikal ve "bağımsızlıkçı" telakkî edilen eğilim.

Bu ayrımı yapmak bizce doğrudur ama, onu son derece izafileştirmek yerinde olur. Diğer siyasetlerde olduğu gibi, Kürt siyasetinin de arında çoğu kez kişisel faktörler vardı ve zaten Türk hükümetiyle ilişkiler sorununda sözkonusu olan stratejiden ziyade taktik seçimiydi. Gerçekten İngiliz arşivlerini incelediğimizde bu iki "eğilim" yöneticilerinin İngiliz temsilcilerine aynı ölçüde güvendiklerini ve onlarla yaptıkları görüşmelerde "bağımsızlık" ya da "özerklik" kavramlarının sınırlarının tespitinin çok zor olduğu kolaylıkla görülebilir.²²

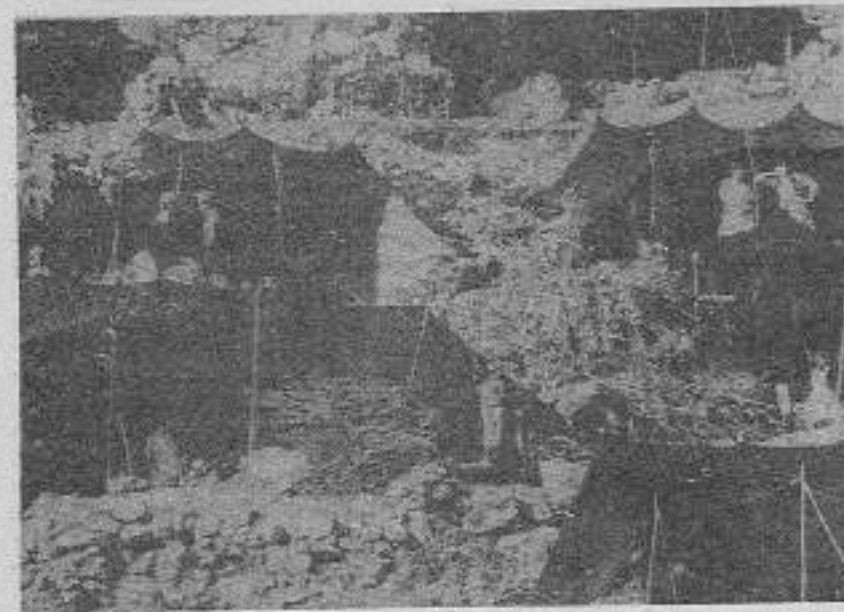
(*) Bu kurumun Kürt meselesi hakkındaki yetkileri oldukça sınırlıydı. Çoğu kez İletme rolüne indirgeniyordu; 1919'un ilk aylarında Bağdat Sivil Komiseri, Mısr Yüksek Askeri Komutanlığı (Filitin, Suriye ve güneybatı Kürdistan'ı işgal eden orduların yöneten) ve Constantinople Yüksek Komiserliği arasındaki görev ve yetki bölüşümü iyi tanımlanmamıştı. Neticede tam bir koordinasyon eksikliği gördük. Nihayet 5 Haziran 1919'da en üst düzeyde alınan bir kararla Kürt sorunuyla ilgili tüm yetkiler Bağdat'taki İngiliz Komiseri'ne devredildi. Bu şekilde danışma kayıyaydı.

13 Nisan 1919 tarihli telgrafında, o zaman Constantinople'de İngiliz Yüksek Komiseri olan Amiral Caltrope, Şeyh Abdülkadir hakkında şunları yazıyor: "...son görüşmelerde, kendisine İngiliz himayesindeki Hicaz Emirinin konumuna benzer bir konumun tamamlanmasını arz ettiğini ararla bildirdi."²¹

Foreign Office'e gönderdiği ve yüksek dereceli bir İngiliz memuruyla Kürt yöneticisinin 8 Aralık 1919'da yaptıkları görüşme hakkında bilgi veren bir memoranduma Amiral şöyle yazıyor: "O, Kürdistan'ın kaderinin İngiltere'nin politikasına kopmazcasına bağlı olduğunu düşünüyor ve bizim tam onayımızı almayacak hiçbir şey yapmamaya özen gösteriyor". Yüksek dereceli görevli izlenimini şöyle özetliyor: "Abdülkadir'in Kürdistan'ın bağımsızlığı ve Türklerden ayrılması hedefini gerçekleştirmedeki ke-

dikal görünüşü açıkça bağımsızlık talebinde buldukları da doğrudur. Bu çelişki, 1920 ilkbaharında Şeyh Abdülkadir'in "İkdam" gazetesine verdiği kendisinin sadece Kürdistan'ın özerkliğine taraftar olduğunu belirten mülakatından sonra Kürt Kulübünün parçalanmasına ve İngilizlerin aydınlar grubu olarak tanımladıkları kesimin öfkesine neden olacaktı."²²

Tüm derinliklerine ve ciddiyetlerine rağmen bu görüş ayrılıkları İngiltere ile ilişkileri asla tartışma konusu yapmıyorlardı. Bu devlet kendisine yönelik olumlu duygulardan her zaman en iyi şekilde yararlanmaya çalıştı. Bu tutumda iki farklı düzey ayırılmamalıdır: Kürdistan'ın siyasal geleceğiyle ilgili uzun vadeli projeler ve mevcut durumu gerektirdiği güncel zorunluluklar.

sin kararlılığı beni yeniden oldukça etkiledi."²⁴ Yüksek Komiserliğin 3 Mayıs 1920 tarihli telgrafı Şeyh Abdülkadir'in tavrını daha da aydınlatıyor: "Onun için, Kürdistan Türkiye'den idari olarak ayrılıp İngiliz himayesine girmeye muhtaçtır ve eğer bu temin edilebilirse bağımsızlık zorunlu olmayabilir. Eğer İngiliz hükümeti bu istemi yerine getirir ve ona görüşlerine göre kurulmuş bir Kürdistan'da hakim bir konum sağlarsa o da, arzu ettiğimiz anda bağımsızlığı ilan etmeye hazır olacaktır."²⁵

Bununla birlikte Şeyh Abdülkadir'in Kürdistan'ın bağımsızlığına hiçbir zaman açıkça taraftar olmadığı ve Halife'ye derin bir şekilde bağlı olduğunun da herkesçe bilindiği doğrudur. Öte yandan Bedir Han'ların da İngiliz severlikte ondan hiç de geri kalmadıkları ve daha ra-

Bu alanların ilkinde İngilizler büyük bir ihtiyatla davrandılar. Kürt yöneticileriyle yaptıkları konuşmalarda hiçbir zaman bu ihtiyattan uzaklaşmadılar. Bu, İngilizler'in boşuna ve ciddi bir şekilde Türk hükümetini karşılama almak istemeyişlerinden ve özellikle Londra'nın Kürt politikasındaki derin tereddütlerinden ileri geliyordu. (*) Osmanlı Hariciye Nazırına verilen bir memorandumda yüksek dereceli bir İngiliz görevlisi şöyle yazıyor: "Mütarekenin akabinde envayi türlü gruplar ve bu arada Kürt

(*) Özellikle Lord Curzon gördüğü Kürdistan'da herhangi bir taahhütte bulunulmasına karşı koysuyordu. O, uzun süre, İngilizlerin, süney Kürdistan'ın egiliminin senasız bir hasmı olmuştur. Hatta İngiltere'nin Musul vilayetinin Kürt ağıret bölgelerini ılgal etmesinde sorumlu olduğu kime ait olduğunu saptamak için bir tahkikat komisyonu kurulmasını istemeye kadar gittiği iş.²⁷

Kulübü de Yüksek Komiserlikle temas geçti. Hükümetimizin bize onları Paris ve Londra'ya herhangi bir delegasyon göndermekten caydırma, faka amaçları ve taleplerine dair yazılı beyanlarını iletme ve gelecekte bekleyebilecekları hakkında oldukça ihtiyatlı tutumumuzu koruma emrini verdi."²³ Gerçekten de İngilizler bu düzeyde et küçük bir taahhütte bulunmaktan özen kaçındılar ve sistemli bir şekilde ilgililere Barış Konferansının gelecek kararlarını beklemelelerini bildirdiler. Ayrıca Kürt yöneticilerinin güçsüz olduklarını bilincindeydiler ve biliyorlardı ki "Kürtlerin büyük çoğunluğunu bir di iktidarın hükümü altına girmekten bi şey beklemiyor, çok azı ağa ve şeyhle rinden daha yukarıya bakıyor, Kürdistan'ın dışında eğitilen ve bölücü fikirle savunan küçük sayıdaki Kürt ise nüfus larını ve önemlerini abartmaya meyillidirler."²⁸ Bununla birlikte tüm bu verilere rağmen Barış Konferansının bi Kürt devleti kurmaya karar vermesi halinde bu Kürt liderlerinin yararlı olabilecekları açıktı. Fransız ve İngilizler'in Sevr Antlaşması ve gelecek Kürdistan üzerine müzakerelerinin epeyce ilerlemi olduğu bir anda Foreign Office 26 Mar 1920 tarihli telgrafında Constantinople'de görevli diplomatına Kürdistan'ın gelecek statüsü hakkındaki görüşünü soruyordu: "Bağımsızlık ya da özerklik seçeneklerinin mümkün olup olmadıklarından emin olmak için Kürt kamuoyunun önemli liderlerinin görüşlerini alın lıyız. İnsanlara istemedikleri ya da yararlanma kabiliyetine haiz olmadıkları birşeyi sunmak hiç de iyi olmaz... Abdülkadir ya da bir Kürt sözcüsüne Londra'ya gelmesi için davetiye göndermemizi tavsiye eder misiniz? İngiltere'nin böyle bir programın kaynağında bilinmesinde pek büyük avantajlar olabilir."²⁹

Constantinople'deki Kürt yöneticilerin bu muhtemel fayda dışında daha somut ve daha az ihtiyat gerektiren başka bir faydaları da vardı: Az önce, Kürt "siyasal sınıfının" nasıl tümtüyle ülkesinden kopuk ve gerçek "temsilcilik" ni telgi olmadığını zikretmiştik; bundan et "sınıf" üyelerinin hiçbir şeyi temsil etmedikleri sonucu çıkarılmamalıdır Constantinople'deki göçmen Kürt cemaati Şeyh Abdülkadir'i önder olarak kabul ediyor ve bunun dışında da Şeyh b zamanlar babasının hakim olduğu mekezi Kürdistan'da çok sayıda ve önem ailesel ilişkiler sürdürüyordu. Aynı şekilde birçok kaynak Botan ve Cizre bölgesinde Bedir Han isminin çoğu aşire reisi ve köylü tarafından saygıyla anıldığını teyit eder.³¹

Sınırlı olsa da nüfuzun imkân tabii

İngilizlerin gözünden kaçamazdı. Musul vilayetinin Kürt bölümündeki geleneksel şeyhleri otoritelerini (*) yerleştirmek için kullandıkları gibi, Constantinople'deki Kürt yöneticilerini de Osmanlı İmparatorluğu'na ilişkin politikalarını kolaylaştırma amacıyla kullanmayı düşündüler.

Hemen Abdülkadir konusunda ciddi bir sorun baş gösterdi, zira onun amcası Seyit Taha Nehri ile ilişkileri çok kötüydü. Oysa Seyit İngiliz siyasetinin Güney Kürdistan'daki, özellikle Rawanduz bölgesindeki temel direklerinden biriydi.³³ Bu durum uygulamada Abdülkadir'in bizzat Kürdistan'da 'kullanılmasına' engel oldu; Bağdat Sivil Komiseri, sadakati zaten şüpheli olan Seyit Taha'yı kaybetmemek için, birkaç kez onu kesinlikle veto etti.³⁴ Fakat o daha bakan iken, geleneksel Osmanlı politikacıları gibi, onun da hükümet içindeki konumu sadrazam ile İngiliz temsilcileri arasındaki sıkı müzakerelerde tartışılıyordu.³⁵ Bu arada Türkiye Kürdistan'ının işgal edilmemiş bölgelerinde durum, daha vahim gelişmelere meydan vermemek için müdahalede bulunulması gerektiğini gösteriyordu. Örneğin, 1919 Nisan'ında, Kuzey Zaho yöresindeki Türkiye'ye bağlı topraklarda meskun Goyan aşireti mensupları bu şehrin (Zaho) İngiliz siyasi subayını katletmişlerdi. Bu büyük bir sorundu, zira bu bölgeye düzenli orduların gönderilmesi söz konusu değildi ve Türk hükümetine de yardıma bulunulamazdı, çünkü o bunu bir zaafiyet işareti olarak yorumlayacaktı. Genel olarak Türkiye Kürdistan'ındaki her karışmanın işgal altındaki bölgelerin güvenliğini tehlikeye düşüreceğinin bilincinde olan İngilizler, bu yörelerde asayiş korumaya dikkat ediyorlardı, her ne kadar bazı subaylarının mahalli inisiyatifleri tam olarak bu amacın doğrultusunda olmadıysa bile.

1919'un ilk aylarında İngiliz sorumlularında, İngiliz subaylarının yanında Constantinople'deki Kürt teşkilatlarının saflarından seçilen Kürt şahsiyetlerini de içeren bir heyet oluşturma fikri hasil oldu.³⁶ Bu heyetin görevi "Türklerin panislamist propagandalarına karşı mücadele etmek, Hıristiyanların mümkün mertebe canlarını ve mallarını korumak, Mezopotamya'nın kuzeybatı sınırında yaşayan aşiretlerle ilişkileri düzeltmek"³⁷ ve tali olarak da bu üçer bölgeye İngilizlerin müjdelilerini yaymaktı. Türk hükümeti bu projelerden haberdar edildi ve kendisine amaç, kontrolü altında bulunması gereken Kürdistan'ın bu bölge-

lerinde asayişin sağlanmasını kolaylaştırmak olarak sunuldu.³⁸ Heyeti yönetme sorumluluğu bizzat Major Noel'e verildi. Bu ateşli subay Kürdistan'da geçirdiği birkaç hafta ve halk ile ilişkiler konusundaki mahareti sayesinde Majestelerinin (*) tüm servislerinin en uzman kürdologu olduğunu dair evrensel bir şöhrat yapmayı becerebilmişti.³⁹

Uzun süre bu heyete Abdülkadir'in katılması düşünülmüştü,⁴⁰ fakat bu aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı mümkün olmadı. Neticede, Major Noel'e görevinde Bedir Han kardeşlerden ikisi, Kämuran ve Celadet ve daha küçük çapta kişilik şahsiyetler refakat ettiler. Gezi daha tam başlamaya vakit bulamadan fena bir şekilde sona erdi. Başlangıçta tüm Kürdistan'ı gezmesi gerekirken heyet son derece anlamlı bir olay nedeniyle Malatya'dan öteye gidemedi: 1919 Eylül'ünde, Mustafa Kemal taraftarı Kuvayı Milliye'nin başlıca liderlerinin Sivas'ta bulunduğu bir anda, Bedir Han ailesinden olan Malatya Mutasarrıfı, Harput(**) valisinin muvafakatı ve İngiliz heyetindeki Kürt üyelerin de faal yardımlarıyla bölgedeki Kürt aşiretlerinden süvariler toplayıp Sivas'a gidip bizzat Mustafa Kemal'i ele geçirmeye teşebbüs etti. (*) Telgrafların Türk milliyetçilerinin eline geçmesi nedeniyle teşebbüs tamamen başarısızlığa uğradı ve Bedir Han kardeşlerle Major Noel tutuklanmaktan kıl payı kurtuldular.⁴¹ Bu olay önemlidir, Kemalistler şiddetle öfkelenirdi ve onların Constantinople hükümetini ve İngilizlerin Kürdistan'daki entrikalarını şiddetle mahkûm etmelerine neden oldu. İngilizlere gelince, onlar artık kesin bir hükme vardılar ve aracı kişilerin kanah dışında Kürdistan'la ilgilenmekten kesinlikle çekindiler.

Buna paralel olarak da, Constantinople'deki İngiliz temsilcileri, hükümeti Kürt vilayetlerinin valilik makamlarına güvendikleri Kürt teşkilatlarının en önemli üyelerini atamaya ikna etmek için büyük çabalar sarf ettiler.⁴² Bir Bedir Han'ın Malatya Mutasarrıfına getirilmesi bu teşebbüsün ilk semeresiydi, fakat olaylardan ötürü bu doğrultudaki çabalar başarısız kaldı.

Türk Millî Hareketinin faaliyetlerinin Doğu Anadolu'da yoğun bir şekilde gelişmesi ve 1920 yılı başlarında Constantinople Hükümetiyle bağlarını koparma-

(*) 21 Temmuz 1919 tarihli bir telgrafta, Sivas'taki İngiliz Yüksek Komiseri, Major Noel'i "bir fanatik Kürdlerin peygamberi" olarak tasvir ediyor ve penlen ekliyor: "Korkarım o Kürdistan'ın Albay Lawrence'ine dönüşüyor."³⁹

(**) Şimdiki Elazığ

(*) Major Noel'in bu olaydaki rolünü öğrenmek için bkz. geçti. Hiç değişir başlangıçtan beri yol aradıklarına projelerinden haberi vardı.

sı Kürt hareketinin önemli bir rol oynaması için bir fırsat teşkil edebilirdi.

Gerçekten de, 1920'nin ilk aylarında, ön saflarında Abdülkadir'in bulunduğu İstanbul'daki Kürt şahsiyetlerinden birkaçı İngilizlere Mustafa Kemal'e karşı Kürtleri desteklemelerini önerdi. Fakat İngilizler kabul etmediler, Doğu Anadolu'daki her türlü askeri hareket çıkarlarına ters düşüyordu ve Kemalistlere karşı mücadele de tamamen başka araçlar gerektiriyordu.⁴³ Constantinople hükümeti de ciddi bir şekilde "Kürt kâğıdını" kullanmayı düşündü; Anzavur örneğinde olduğu gibi Kürt silahlı çeteleri kurup onlardan etkin bir askeri cihaz oluşturmayı tasarladı.⁴⁴ Fakat zaten Türk hükümeti Kürt teşkilatlarına güvenemiyordu ve Nisan 1920'deki parçalanmayı memnuniyetle karşıladı. Bir İngiliz diplomatının müşahede ettiği gibi: "Abdülkadir'in muhalifleri çok bölünktürler... Çoğu Türklerle çok yakındır ve sadece Kürtleri bölmeye yarıyorlar."⁴⁵

Constantinople'deki Kürt Kulübünün parçalanmasıyla savaş sonrası Kürdistan tarihinin ilk safhası sona erer. Sevr Antlaşmasının imzalanmamasının potansiyel olarak geniş ufuklar açtığı bir anda "Kürt Siyasal Sınıfı" inandır bir siyasi yönetim kurmaya muktedir olmadığını ispat ediyordu. Bu antlaşmanın Kürdistan'a ilişkin maddelerinin önemini küçümsemek hata olur, öngördüğü toprakların ve atfettiği yetkilerin sınırlı olmasına rağmen bu antlaşma Kürt siyasi sınıfına ülkesinde hakim olan siyasi boşluğu doldurma imkânı veriyordu. Fakat iş işten geçmişti ve Kürtlerin Kürdistan'ın özgürlüğü adına yapamadıklarını Kuvayı Milliyeçiler çeşitli maskeler altında Türkiye'nin özgürlüğü adına yapmış oldular.

KAYNAKLAR

- 1 Detaylı bir analiz için bkz. M.M. Van Bruinessen, Agha, Shakh and State, on the social and political organization of Kurdistan.
- 2 Kendal, "Les Kurdes sous l'Empire Ottoman", Gerard Chaland, Les Kurdes en le Kurdistan içinde, Paris, Maspero 2. baskı 1981.
- 3 N. Bekas, "Les Relations Soviets-Kurde", Critique Socialiste, Paris, 1982, s.102.
- 4 L'Action Assyro-Chaldéenne, no 1, Şubat 1920 s.11.
- 5 "Kurdistan and the Kurds", Binbaş Noel ve Yüzbaşı C.F. Watney tarafından hazırlanmış bir rapor, C.S.I. Printing Section, Mount Carmel, Filistin, 1919, s.116.
- 6 Bkz. A.J. Wilson, Mesopotamia 1917-1920: A Clash of Ideologies, Oxford University Press, Humphrey Milford, Londra, 1931.
- 7 Örneğin bkz. "Intelligence Summary I Aout 1916 Egyptian Expeditionary Force", Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 7 N 1282.
- 8 Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 7 N 762.

⁹ Dış İşler Bakanlığı arşivi, 1914-1918 Savaşı, cilt 494, Komsey Başkanının Petrograd Fransız Askeri Heyeti Şefine 13 Aralık 1917 tarihli telgrafı.

¹⁰ Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 4 N 62, Genel Kurmay 3. Bürosunun Notası, 2 Nisan 1918.

¹¹ A. J. Wilson, s.g.e.

¹² s.g.e.

¹³ Kendal Nezan (s.g.e.)

¹⁴ Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 20 N 167, Deniz Kuvvetleri Haberleşme Servisi Haftalık Bülteni, Constantinople 9 Ocak 1920.

¹⁵ Hindistan Dairesi Arşivi (Indian Office, I.O.) L/PS/10 781 İstanbul'daki Britanya Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 8 Eylül 1919 tarihli telgrafı.

¹⁶ Örneğin bkz. I.O., L/PS/11-151, Süreyya Bedî Han'ın Lord George' a Kahire'den gönderdiği 30 Mart 1919 tarihli mektup ve L/PS/11 168 Süreyya ve Celadet Bedîr Han'ın Lloyd George'a Kahire'den gönderdikleri 9 Aralık 1919 tarihli mektup.

¹⁷ Aynı mektup.

¹⁸ I.O., L/PS/18-8352, Hindistan Dairesi Siyasi Kısımının 27 Ağustos 1919 tarihli notası. "Mesopotamia- British Politics with the Kurds."

¹⁹ Örneğin bkz. I.O., L/PS/11 154 Foreign Office'in Indian Office'e 23 Haziran 1919 tarihli mektubu ve Bağdat Sivil Komiserliğinin Foreign Office'e 2 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

²⁰ I.O., L/PS/10 781 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 1919 tarihli telgrafı.

²¹ I.O., L/PS/11 154 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 10 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

²² I.O., L/PS/11 150 Amiral Calhoun'un Foreign Office'e 13 Nisan 1919 tarihli telgrafı.

²³ I.O., L/PS/10 781 Mr. Mohler'in Abdülkadir ile bir görüşme konusunda muhürat. İstanbul 8 Aralık 1919.

²⁴ I.O., L/PS/11 171 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 3 Mayıs 1920 tarihli mektubu.

²⁵ Aynı mektup.

²⁶ Lord Curzon'un Kordistan'a bakış konusunda temsil bir kaynak departmanları arası konferansına orta-doğu ilişkileri için hazırladığı raporlar, I.O. L/PS/10.907, 17 Kasım 1919 konferansı ve I.O. L/P.S./2.100, 21 Şubat 1920 Konferansı.

²⁷ I.O., L/PS/10 781 Mr. Ryan'ın Omanah Hariciye Nazırı ile görüşmesi konusunda Muhürat, İstanbul 27 Kasım 1919.

²⁸ I.O., L/PS/11 171 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 29 Mart 1920 tarihli mektubu.

²⁹ "Kurdistan and the Kurds."

³⁰ I.O., L/PS/11 13330 "Kurdistan: note by secretary of Inter Departmental Conference on Middle Eastern Affairs" ve I.O., L/PS/10 151 Bağdat Sivil Komiserinin Seyid Taha'ya 22 Mayıs 1919 tarihli mektubu.

³¹ Aynı mektup.

³² I.O., L/PS/10 781 Mr. Pyan'ın Sadrazamla görüşmesi konusunda 28 Nisan 1919 tarihli notası.

³³ I.O., L/PS/10 781 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 3 Mayıs 1919 tarihli telgrafı.

³⁴ I.O., L/PS/11 135 Bağdat Noel'in Bağdat Sivil Komiserliğine telgrafı Constantinople 10 Temmuz 1919.

³⁵ I.O., L/PS/11 135 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 13 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

³⁶ I.O., L/PS/10 781 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e gönderdiği 21 Temmuz 1919 tarihli resmi olmayan mektubu.

³⁷ Aynı mektup.

³⁸ I.O., L/PS/18 13330, "Kurdistan: note by Secretary of Interdepartmental Conference on Middle Eastern Affairs."

³⁹ Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü Arşivi, 20 N 167, Deniz Kuvvetleri Haberleşme Servisi Haftalık Bülteni No. 1148 Constantinople 4 Ekim 1919 (Malatya olayları ve İngilizler).

⁴⁰ I.O., L/PS/11 154, Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 13 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

⁴¹ I.O., L/PS/11 171, Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 17 Nisan 1920 tarihli

telgrafı.

⁴² I.O., L/PS/11 172, Constantinople Yüksek Komiserliğinin seni Sadrazam Ferid Paşa'ya yazdığı ile ilgili Foreign Office'e 8 Nisan 1920 tarihli mektubu.

⁴³ I.O., L/PS/11 171, Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 3 Mayıs 1920 tarihli telgrafı.

Devrimci Gençliğin Mücadelesi Yükseliyor!

Günler ağır ağır 1 Mayıs'a doğru ilerlerken, öğrenci gençliğin eylem hazırlığı da hızlanmıştır. Türkiye devrim tarihine yazılmış belli günlerin anılması, üniversite gençliğinin ekonomik-demokratik mücadelesinin giderek yaygınlaşmasına paralel olarak artıyordu. Öğrenci gençliğin ağır baskı koşullarında robotlara dönüştürülmesi işlemi de mücadelenin artmasıyla yeni boyutlara geçiyordu.

Ekonomik ve siyasi krizin yoğunlaşarak derinleşmesi sonucu, toplum kaynağan bir kazana dönüşmüştür. 12 Eylül'ün getirmeye istediği sistem, artık parça parça da olsa yırtılıyor. Elbise dikislerinden sökülmeğe başladı. İşçi sınıfımız grev gömleklerini giyerek haklarının alınabileceğini çok iyi görüyor. Öğrenci gençlikte bu doğrultuda ekonomik ve demokratik haklarının alınabileceğinin bilincinde.

Geçmişten bu yana topluma düzen tarafından sürekli angaje edilmeye çalışılan bir düşünce var: "Üniversiteler anarşi ve terör yuvalarıdır", "anarşi ve terörün kaynağı gençliktir" vb. gibi. Tüm bu suçlamaların ne kadar ayakları havada olduğunu son dönemlerdeki İstanbul Üniversitesi'nde yaşanan olayları izleyen, takip edenler rahatlıkla gördüler. Öğrenci gençliğin örgütlenmesini parçalayıp dağıtmak için düzen güçleri elinden geleni artlarına koymuyorlar. Derneklere karakollar kurulmuş, okullarında bir araya gelen öğrenci gençler polis tarafından dağıtılıyor, gözaltına alınıp işkence tezgahlarından geçiriliyor. Öğrenci gençliğin devrimci mücadelesinin diğer öğrenci katmanlarını kucaklamaması için öğrenci gençlik teşhir ve teçrit edilerek yalnızlığa itilmek isteniyor. Bu durumu en son olarak Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı H.Celal Güzel

dile getirdi: "Öğrenci derneklerinin arka kasında illegal örgütler var, bundan dolayı öğrenci derneklerini kapatacağız" Doğrusu bundan daha açık belirtilemezdi. Derneklere karakollar kurulmuş, be gelen gözaltına alınıp işkenceye çekilmiş durduk yerde derneklerin kapısına kilit vurulmuş, tehdit edilmiş ve tüm bunlarla hareketin gelişmesini engelleyememiş. Artık bundan sonra resmi ağzılardan ve rücecek beyanlarla kamuoyunun önüne alınarak saldırılarının boyutu artırılmayacaklardır.

Elbette bunlar devrimci gençliğin aşaya mayacağı sorunlar değildir. Geçmişten bugüne yığıla tecrübesi olan devrimci gençliğin mücadelesi daha da üst boyutlara yükselmeğe açık bir gerçektir.

Son haftalarda tüm Türkiye çapında öğrenci gençliğin protesto eylemlerini başarıyla sonuçlanması buna göstergedir. İstanbul Üniversitesi'nde polis acizleşerek saldırması buna örnektir. Onlar kendi gerçek yüzlerini simgelemekten başka bir şey yapmamaktadırlar. Haklı mücadele daha da yaygınlaşarak devam edecektir. Üniversiteler birer karakolları, karargahları dönüşmeğe de, idare ne kadar da öğrencileri işi yonlarsa, polis ne kadar ağza alınmadı laflarla provakasyon yaratsa mücadele sürecektir. Ekonomik ve demokratik tüm haklar, örgütlenme hakkı, birer birer koparılıp alınacaktır. Alınmasını tek yolu devrimci mücadeleden geçmek tedir, öğrenci gençlik bunun bilincindedir. Reformist, pasifist, kendiliğinden ci anlayışlara pabuç bırakılmamaktadır. Öğrenci gençliğin üzerindeki tüm baskıları, gözaltına alınmaları, dernekleri zaa altına sokularak kapatılmak istemesini nefretle kınıyor, devrimci ve demokratları sessiz kalmamaya çağırıyor.

İşkencelerde tavizsiz direniş geleneğini yaygınlaştırmak için yaşanmış tecrübelerden öğrenmesini bilelim! -3-

İŞKENCEDE ÇÖZÜLME İRADE DİŞİ BİR OLAY MIDIR?

Cafer Can

Sözümüne bilim adamları, tıp otoriteleri derler ki, "insan bünyesine dıştan yapılacak çeşitli cebir ve zorlamalarla, onların söylemek istemedikleri şeyleri, yani sırlarını söyletmek mümkün. Öylesine acı veren yöntemler uygulanır ki, bunlar karşısında direnmek mümkün olmaz" vs. vs... Acaba, gerçekten öyle midir? İnsan acıya dayanmaz mı? Acıyı yenebilir mi? Ve hatta bir gaye uğruna acı çekmekten "mutluluk" duyamaz mı? Dedikleri gibi, gerçekten fiziki-psikolojik vb. yöntemlerle uygulanan işkenceye dayanılmaz mı? Yoksa bu söylenenler işkenceciler ve işkenceyi bir yöntem, bir silah kullanmak isteyenlerin, onların uzaklığını yapan sözümüne bilim adamlarının işkenceyi etkili kılmak için baş vurdukları bir taktik mi? Bütün bunlara başkaları ne yanıt verir bilemiyoruz ama, bunu yaşayan, gören, tanık olan ve yüzlerce, binlerce örneğini kitaplardan, bildirilerden okumak, canlı tanıklarından dinleyen bizler, bu ve benzeri soruları yanıtlamakta zorluk çekmeyeceğiz.

Evet, sayısız insan, pratik yaşamlarıyla, hemen hemen her türlü işkence yöntemleri üzerinde denemiş olmasına ve adeta bir "kobay" olarak kullanılmış olmalarına rağmen, bütün o şaşaal iddiaları, "bilimsel" saptamaları boşa çıkarmış ve bu iddiaların işkenceyi etkili kılmak isteyenleri bir taktiği olduğunu kanıtlamışlardır.

Kera insanların çeşitli telkin ve şartlanmalar sonucu doğruluğuna ve gerekliliğine inandıkları şeyler uğruna kendi kendilerine veya birbirlerine yapmış ol-

dukları eziyetleri büyük bir mutluluk içinde yaptıklarını okuyor, duyuyor, görüyor ve biliyoruz. Örneğin şii mezhebine bağlı bazı toplulukların her yıl belli bir günde, bir mescitte veya benzeri bir yerde toplanıp tarihin bir kesitinde atalarınca yapılan bir hatadan dolayı kendi kendilerini cezalandırmalarında görüleceği gibi kendilerine envayi çeşit eziyet yapıyor olmalarına, kan-revan içinde kalmalarına rağmen bu işlem esnasında suratlarında acının zerresini görmek mümkün değildir. Adeta mutluluk akıyor yüzlerinde. Bununla büyük bir gönül rahatlığına erişiyorlar... Peki bu yaptıklarının acı vermediğini söylemek mümkün mü? Kesinlikle değil! Yaptıkları şeyler korkunç acı verici işlemler olmasına rağmen, bu insanlar o noktada acıyı yenmişler. Daha doğrusu acının DOĞALLIĞINA ve OLMASI GEREKTİĞİNE kendilerini şartlandırdıkları için, kaçmıyor, kendilerini ondan sakımmıyorlar. Bu acıyı bir "ibadet" sayıyor, bu acıyı çekmeyi bir gereklilik olarak kabul ediyor ve psikolojikmen kendilerini ona karşı HAZIRLIYORLAR. "Törene" başladıklarında ise, duydukları acı değil, görevini başarıyla yerine getirmenin, "borçlarına" sadık kalmayı onu ödemenin rahatlığı ve mutluluğu oluyor... İçin keramehi bu olsa gerek...

Bu örnekte bizi ilgilendiren en önemli nokta, bu insanların bunca acıya, hangi güç ve duygularla karşı durabildikleridir. Bunu doğru bir şekilde tahlil etmek, bize acıyı yemenin, onu önemsiz, sıradan bir şey derekesine indirgemenin önemli ip uçlarını verecektir.

İlk bakışta bu insanların davranışları ve acı karşısındaki tepkileri, bir hasta-

lık hali imzazıdır: kendisini eziyet yapılımasından zevk alma) gibi görünse de, aslında bununla hiçbir ilgisinin olmadığı gayet açıktır. Çünkü, her şeyden önce bu insanlar, bu eziyeti kendilerine olur olmaz zamanlarda ve zevk almak ya da kendilerini tatmin etmek için yapıyor değiller. Bunlar her yıl belli bir günde, bir gaye ve inanış uğruna bunu yapıyorlar.

Gayeleri ne olursa olsun, orası konumuz açısından pek bir önem taşımıyor. Bizi ilgilendiren yanı, insan iradesinin bir inanç uğruna gık dahi demeden çok büyük acıları yenebildiği, onları katlanabilir, çekilebilir hale getirebildiğidir.

Bu örnekteki durumdan da anlaşılacağı gibi, insan iradesi her türlü acıya hükmedebilir bir kudrete sahiptir. Yeter ki acıyı NİYE ÇEKTIĞİMİZİ, NE İÇİN DİRENMEMİZ GEREKTİĞİNİN BİLİNCİ içinde hareket ederek acıyı da, ölümü de, her türden zorluğu ve eziyeti de kavmanın doğal bir sonucu, bir bedeli olarak kabul edebilelim. Bunu başarabildiğimiz an, her türlü korkuyu yener ve her türden zorluğun, eziyetin üstesinden gelme gücünü kendimizde bulabiliriz. İşte örneğimizdeki bu insanlar da, tarihi bir hesap vermenin, bedel ödemenin ve bu amaçla eziyet çekmenin gereğine kendilerini inandırdıklarından, ya da bu konuda şartlandırıldıklarından bunu yapabiliyorlar. Toplumsal bir amaç uğruna, bilimsel bir inançla savaşan insanlar ise, eline düştükleri zaman düşmanlarının kanlı işkence tezgâhlarında acının, ızdırabın çok daha katmerlisini çektikleri halde, büyük bir irade gücüyle bunlara katlanıp, ikkelerinden milim taviz vermeden, yiğitçe direnerek,

inançlarını celtatlarının suratına suratına haykırarak onları aczin, çaresizliğin pençesinde kıvrandırıyor, eli-kolu bağlı bir tutsak olarak içine çekildikleri bu eşitsiz, vahşi, amansız savaşta her türlü zulüm makinasına karşı insanlık erdemlerinin üstünlüğünü ortaya koyup, yürekleriyle zafer kazanıyorlar. Tabii ki zaafa düşmedikleri takdirde...

Yaşamın bu yalın gerçeğini, bilimsel (I) şartlanlıklarla inkâr ederek böylesi bir savaşta en inançlı, en kararlı yüreklerin bile yenilgiye mahkûm olduğunu ileri sürümlere söyleyecek fazla bir süzümz olamaz. Ne de olsa, karşı saftadırlar. Kişilikleri ve amaçları bellidir. Nihayet ortaya atıkları zavallı iddiaların ciddiye alınacak bir yanı da yoktur. Üstünde durmaya değmez ama, bizim taraftan olup da bu savaştan yenilgiye çıkan kimi arkadaşlarımız, dikkatle bakıldığında, aynı anlamda geldiği farkedilebilecek olan, kendini savunma bazı sözlerini, meseleleri özünü daha iyi bilince çıkartmak ve kötü bir eğilimi önlemek amacıyla burada inceleyip, eleştirmek gerekir.

Sözünü ettiğimiz yanlış savunma, "düşmana surlarını neden verdin, neden çözüldün?" sorusuna verilen "korkunç işkenceler, eziyetler yaptılar; onları için konuşup istediklerini vermek zorunda kaldım" şeklindeki cevaplardır. Bilinçli ya da bilinçsizce söylenen bu gibi sözlerin altında yatan gerçek; yapılan yanlış olduğu gibi kabul etmemek ve suçun oluşunda "zorunluluk" hazretlerini devreye sokup, kendini mazur göstererek sonucun hafif olmasını sağlamaktır. Evet, ince bir hesapla bilinçli olarak söylenmiş olmasa da bunun objektif anlamı budur. İnsanın doğasında, çoğu zaman kendiliğinden harekete geçen bir öz-savunma güdüsü bulunur. Bu içgüdü, her insanda mevcuttur. Ve çeşitli fizyolojik-psikolojik etkiler karşısında bütün canlı yaratıklar gibi, insan da savunma vaziyetine geçiren şey çoğunlukla budur. Ama insan aynı zamanda, bilinçli eylemde bulunabilen sosyal bir yaratıktır. Gelişkin bir beyni vardır ve esas davranış biçimini düşünerek hareket etmesidir. Bu ona sahip olduğu ideolojik değerler ölçüsünde sorumluluk bilincini öne geçirip, kişisel çıkarlarını belli toplumsal çıkarlara bağımlı kılmak, kendini sosyal-siyasal bir davaya adanma, bütün çabasını bu davanın zaferine hasretme ve bununla geliştiği noktada kendini savunmak içgüdüüstü bastırma yeteneğini verir. Bunu başaran insan ancak toplumsal ereğine denk düştüğü ya da, en azından, ters düşmediği durumlarda kendini savunmaya, yaşamını korumaya çalışır. Aksi takdirde böyle bir reak-

siyon göstermez. Her zaman, her yerde, her şeyden önce savunduğu, her tür zararlı etken karşısında koruyup sakındığı yüce davası uğruna gerektiğinde yaşamını feda etmekten çekinmez. Bu olumlu özellik, bu sorumluluk bilinci insanın kendi hatalarına karşı acımasız kılar, kendini yanlış bir noktada ve hak-sız bir şekilde savunmasına engel olur. Ancak, bu duygunun eksikliği ya da za-yif olması halinde, kendini koruma içgüdüsü öne çıkar ve insan işlediği hatalar ya da ciddi suçlar karşısında, açık yürekli davranmaktan alıkoyar.

İşte yukarıda verdiğimiz örnek de bu türdendi. Yapılan ağır işkenceler karşısında da olsa, gösterdiği ihaneti (ki subjektif niyet ne olursa olsun düşmana sıt vermek objektif olarak davaya ihanettir) Hiç kimse kendi iradesinden büsbütün soyutlayamaz. Bunu, aksi yöndeki tüm çabalarına rağmen, isteği ve iradesi dışında oluşan kaçınılmaz bir sonuç olarak gösteremez. Zorunluluk nedir? Sözlük tanımıyla, "olayların iç ve dışındaki düzenlilik ve yapı gereği belli koşullar altında ortaya çıkması kaçınılmaz olan şey" ya da, bir başka anlamda "insanın doğanın ve toplumun nesnel yasalarına bağlı olması durumu"dur. Şu halde, "zorunlu çözümler"den söz edilebilir için, işkencede çözümlenmenin "kaçınılmaz" bir şey olduğunu ve toplumun nesnel yasaları tarafından kendiri irade ve isteginin dışında insana dayatıldığı ve buna karşı durmanın, insanın doğasına aykırı ve olanaksız bir şey olduğunu ileri sürülebilmek gerekir. Ki, bu da yaşanan sayısız örneklerle kanıtlanmış bir gerçeğe apaçık inkârı olur. Herkesçe bilindiği gibi, işkencede inançlarına sıkı sıkıya sarılan nefisleri yerine yüce ideallerini düşünüp, acıyı bal eylemeye çalışan; sahip oldukları bütün irade gücünü bir toplum savaşçısı olarak o güne dek verdikleri mücadeleyi onurla, gururla sürdürme yönünde ortaya koyan insanlar, yalnız dostlarının değil, canlarına kasteden sadist ruhlu, taş yürekli düşmanlarının bile saygı ve hayranlık duygularını depreştirecek ölçüde büyük direniş destanları yaratmışlardır. Bunu başaranlar da, her insan gibi etten, kemikten, sınırdan meydana geldiklerini ve insan üstü bir kudrete sahip olmadıklarına göre, işkencede direnmeyi insanın doğasına aykırı ve olanaksız bulmak, bu anlamda da çözümlenmenin zorunluluğundan dem vurmamak mümkün değildir. İnsan iradesini hiçe saymayan veya gözardı etmeyen hiç kimse bunun aksini ileri süremez. Bir takım doğa ve toplum olaylarında görünen kaçınılmazlık burada söz konusu değildir. Örneğin, toplumda geçerli olan zorunlu uygunluk

yasası ve doğadaki benzeri kurallar, mekânîk bir şekilde alımp, irade dahilindeki insan davranışlarına uygulanamaz. Keza doğanın bir parçası olan insanın istek ve iradeye hiçbir şekilde bağlı olmaksızın belli koşullarda meydana gelen, gelmesi kaçınılmaz olan çeşitli biyolojik, fizyolojik ve hatta bazı durumlardaki ani psikolojik değişiklikler de örneğimizdeki ihanet olayına benzeyebilir. Evet, diyelim ki insan ne kadar cesur ve yürekli olursa olsun, bazı hallerde elinde olmaksızın anlık bir korkuya kapılır; bunun kaçınılmazlığından ve ruhsal yanındaki zorunlu bir haf alışı olduğundan rahatlıkla sözedilebilir. Ama, o korkuya yenilmenin, o korkunun esiri olup zora boyun eğmenin kaçınılmazlığı, aynı rahatlıkla nasıl ileri sürülebilir? Bu noktada artık iradenin gücü ve onun ne yönde, nasıl kullanılacağı söz konusudur. Ve onu kullanacak olan insan niteliği... Demek ki aksi yöndeki tüm istek ve iradeye rağmen çözümlenemez. Irade dışında çözümlenemez de olmaz. Bu anlamda çözümlenmek, bir doğa kuralı gibi zorunluluk değildir.

Ama iradenin rolünü inkâr etmemek kaydıyla ve ne için olduğunu belirtmek şartıyla, başka çıkar yol bulunmadığını vurgulama anlamında direnmenin de, çözümlenmenin de zorunluluğundan söz edilebilir. Gerçekten de işkencede toplumsal davasını savunmak; sınıfının, halkının, ya da vatani ve ulusunun çıkarlarını korumak isteyen bir insan için, direnme bir zorunluluktur. Başka bir seçeneği yoktur. Kendi kişisel çıkarlarını ön plana almadığı sürece direnecektir. Marks'ın özgürlüğü tanımlarken söylediği ünlü "zorunluluğun bilincinde olma" sözü burada geçerlidir. Toplumsal kurtuluş için, bireyin üzerine düşen yükümlülükleri, yani bu uğurda zorunlu olarak yerine getirilmesi gereken görevleri kavrayıp, buna uygun hareket etmesinden söz etmektedir Marks. İşkencede bu görev ve yükümlülük, dolayısıyla zorunluluk ve özgürlük direnmektir. Ama her insan orada özgür olamaz. Toplumsal kurtuluşun yerine, bireysel "kurtuluş"u geçirdiği anda köleleşiyor. Yani daha açıkça, kendi canını düşündüğü ve işkenceden, acıdan, olumsuz kurtulma isteğini öne çıkardığı zaman zorunluluğu artık direnme yerine boyun eğmede, çözümlenmede görüyor. Beşinci çıkarlarını koruyabilmenin tek yolu düşmana istediği şeyleri vermek olduğundan iradesini bu yönde kullanıyor ve bunu yapıyor.

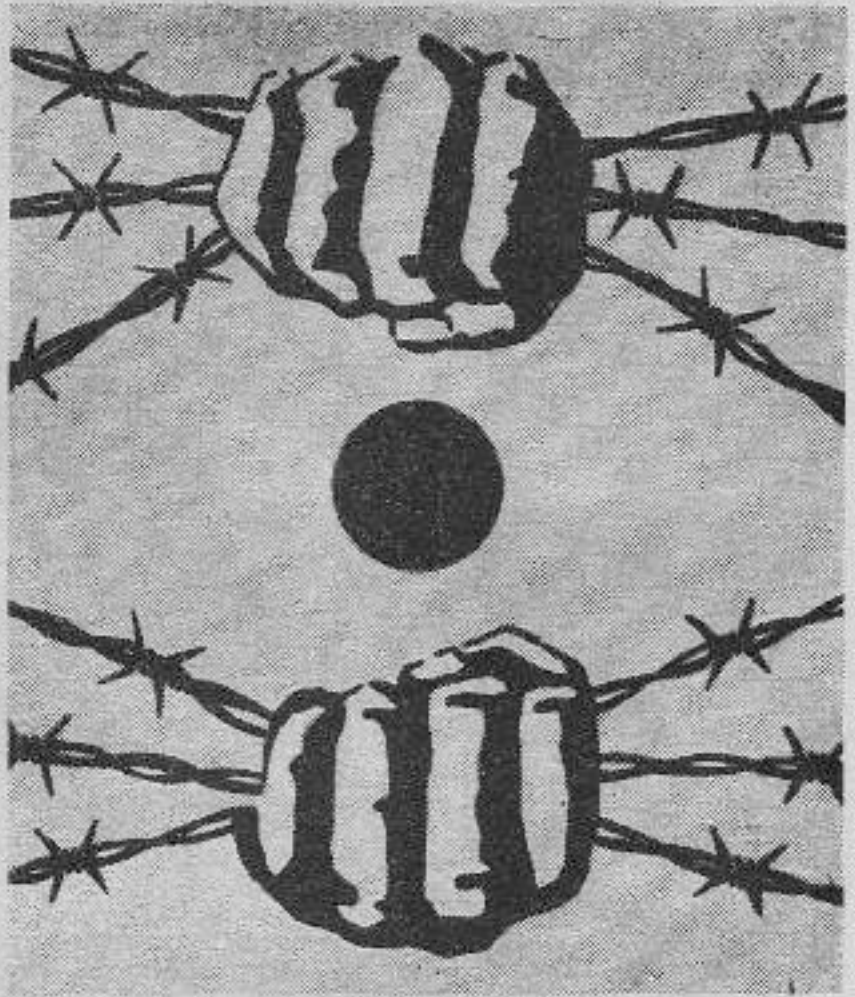
Zorunluluk kavramının irade dahilindeki eylemler için kullanılmasının çarpıcı bir örnek olarak, saldırıya uğrayan ve ölüm tehlikesiyle ciddi şekilde karşılaşan

bir insanın nefsi müdafaa amacıyla saldırganını öldürdükten sonra "ölmek için öldürmek zorunda kaldım" demesini gösterebiliriz. Bu durumda olan nedir? Normal koşullarda bu kişinin öldürme düşüncesi ve niyeti yoktur. Fakat saldırıya uğrayıp kendisinin öldürüleceğini hissedince ölmek için kendini savunmaya çalışmış ve bunun tek yolunu da rakibini öldürmekte gördüğünden bu fiili gerçekleştirmiştir. Burada kişinin iradesine ve hareketine yön veren şey yaşama isteği, ya da başka bir deyişle ölümden kurtulma arzusudur.

Buradan hemen bizim örneğimize dönersek, işkencede çözülen bir devrimcinin iradesine yön veren şey de orada çektiği acılardan kurtulma ve / veya ölme isteğidir. Evet bu örnekte de kişinin normal koşullarda düşmana surlarını verme, davasına ihanet etme gibi bir düşüncesi de, niyeti de yoktur. Hatta işkenceye çekilmeden önce ve çekildikten sonra belli bir süre, ne olursa olsun öyle onursuz bir yola girmeyeceğini inanır. Bu aşamada henüz davaya bağlılık duygusu öndedir. Ya da en azından kişisel gurur ona ihanet etmesini önlemektedir. Ve fakat bir noktadan sonra kendini koruma, bedenini işkenceden, acılardan, ölümden kurtarma isteği şiddetle depresyona girer ve her şeyin önüne her duygu ve düşüncenin üstüne çıkınca (ki bazen toplumsal çıkarların aleyhine öne çıkan şey kişinin kendinden ziyade bir yakınına koruma duygusu da olabilir) iradesini direnme yerine çözülmüş, surlarını düşmana verme yönünde kullanması kaçınılmaz olmaktadır. Şüphesiz bu durumda bile niyeti düşmana hizmet etmek değildir. Sonunda büyük olasılıkla pişman olup yaşadığı azabı da çekecektir. Fakat bu zorlu mücadele alanında bir kez yürekliliğini kaybedip sınıfının yüce çıkarları yerine kendi sefil canını (ya da bir yakınına) koruma/kurtarma telaşına düştükten sonra hemen kendini toparlayamazsa çözülmüş surlarını vermesi ve dolayısıyla düşmana hizmet etmesi kaçınılmaz olacaktır. Evet burada kişinin yegane amacı çekmekte olduğu maddi ve manevi acılardan bir an önce kurtulma (ya da toplumsal çıkarlarla çelişen o andaki herhangi bir çıkarını korumak)tır. Düşmana hizmet ise bu amacı gerçekleştirmenin tek çıkar yolu olduğundan normalde böyle bir niyet taşımamakla birlikte -guursuz bir arayış içinde gırpınan kişi sonunda bu çaresizliği yapmaktaki, objektif olarak davasına ihanet etmektedir. Aynı durumda başka bir alternatif, örneğin acılardan ebediyen kurtulmak için intihar ya da bir yolunu bulup firar etme olanlığı varsa böyle bir çözüm de ona çekici gelebilmekte ve bunu

denemektedir. Ne ki her isteyen bunları başaramamakta, firar ya da imkân bulamamakta; bu ise şiddetli kurtulma arzusunu yenemediği takdirde kişiye çektiği acılardan kurtulmak için önünde tek yol olarak kalan çözülmeye/ihanete yönelmektedir. Diyelim ki kişinin o somut durumdaki sorunu kendini tatlı canından bezdiren acılardan kurtarmak değil de ciddi bir ölüm tehdidi karşısında bizzatlı canını kurtarmaktır. Bu durumda yine bencil bir çıkar duygusu, ille de yaşama arzusu insanın içinde ağır basıyorsa ve önde gelen amacı nasıl olur-

nu belirtmek zorundadır. Aksi takdirde çözülmeyi irade dışı gelişen ve işkence altındaki her insan için kaçınılmaz olan bir doğa kanunu gibi göstermiş olur. Eleştiriye konu ettiğimiz yaklaşım esasen budur. Ama örneğin çözülmüş bir kişi, "yapılan ağır işkenceler karşısında bir noktadan sonra tüm devrimci ideallerinin, sınıfının ve halkının çıkarlarını unutup kendi canının dardına düştüm, bundan dolayı çözüldüm. Acılardan kurtulmak için başka bir yol bulamayınca, düşmana surlarını vermek zorunda kaldım," der. Öyle gerçeği ifade

sa olsun yaşamak oluyorsa; bu amaç içinde davaya ihanetten başka seçeneğe sahip değildir. Ve bilinçli bir çabayla duygularına yön verip bencilliği fedakârlıkla alt etmediği takdirde ölmek için düşmana boyun eğecektir.

Anlaşılabileceği üzere bu boyun eğiş de kişinin yaşama isteğinin pratik sonucudur. Ve bu yönde ortaya konmuş bir iradenin ürünüdür. Her türlü istek ve iradeden bağımsız kendiliğinden oluşan bir şey değildir. Oyle ise "işkence de çözülmeyin zorunluluğu"ndan bahsedecek kişi bunun ne için, ne adına bir zorunluluk olduğu-

edebilir. Bu durumda ona "hayır sen hiçbir şey için surlarını vermek zorunda değildin, yalan söylüyorsun" diyemeyiz. Çünkü sorgu ve işkence devam ederken, geçici bir süre için de olsa, (geçicilikten kastımız bir anlık veya birkaç dakikalık değil) acılardan kurtulup, rahata kavuşmanın yolu bellidir. Ne olursa olsun, kurtulmayı isteyen ve başka bir şey düşünmek bile istemeyen insan, bu amacına ulaşabilmek için, zorunlu olarak o yolu seçecek, o yola girecektir. Ama bu böyle olduğu halde isteğini, amacını, duygu ve düşüncelerini hiç belirtmeden,

sait işkencenin korkunç derecede büyük acılar verdiğini ve buna dayanamadığını öne sürerek, "çözülme zorunda kaldım" diyen bir kişi, gerçeği doğru dürüst ifade etmiyor. Çözülüşünü kendi istek ve iradesinden soyutuyor demektir. Böyle bir açıklamadan, o kişinin hiç istemediği halde ve hatta aksi yöndeki istek ve iradesine rağmen çözüldüğü anlamı çıkar ki, yukarıda belirttiğimiz gibi bunu kabul etmek mümkün değildir. Bunu kabul etsek bile, bilim yadsır. Mesela, her türlü acı veren şeye karşı bağırma şeklinde kendiliğinden oluşan doğal tepkiyi, çeşitli nedenlerle iradi tavır koyarak önlemek, ses çıkartmamak, hatta bununla kalmayıp, cellatla olay edezcesine gülme tavrını koymak... O zaman artık, organizma öyle şartlanır ki, her darbeye kendiliğinden kahkahalar gelir. İşte duygu ve güdülere hükmedip, tepkilere, davranışlara bilinçle yön vermekten anlaşılması gereken budur. Bunu devrimci irade başarır.

Bütün bunların olabilmesi, (yani insanın bu en zorlu mücadele alanında tüm acılara göğüs gererek, sonuna kadar direnmesi) aynı zamanda ciddi bir hazırlık sorunudur. Orada yalpalamamak için, her devrimcinin bütün ruhuyla bu amansız savaşa hazırlanması, ideolojik bakımdan gerekli dönüşümü sağlaması, kişilik zaaflarını gidermesi, savaş kurallarını vs. öğrenmesi ve hiçbir olumsuzluğun çökertemeyeceği yüksek bir moral gücüne sahip olması gerekir. Burada çokyönlü bir manevi hazırlıktan söz ediyoruz. İradeyi, tam anlamıyla çelikleştirmeden gelir. Çünkü direnme ruhu kararlı insan, onu içinde yeniden canlandıramadığı sürece, hiçbir varlık gösteremez. Sapanın ucunu gördükçe boyun eğer. Yaşanan gerçekler bunu göstermektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, kimi insan başlangıçta maddi işkencelere karşı hatırı sayılır bir mukavemet gösterdiği halde, ideolojik bakımdan yeterince sağlam ve psikolojik bakımdan, savaşa geçince hazır olmadığından, çözüme eğilimini içinde taşır. Bu eğilimin açığa çıkıp, pratik bir hal alması (kişinin çözülmeye başlaması) çok değişik etkenlerle olabilir. Ama her ne şekilde gelişirse gelişsin bu bir çöküntünün ifadesidir. Bu noktada, acılara dayanıp direnmek, daymana karşı devrimci değerleri savunma istek ve iradesi yerini, kendini koruma çabasına bırakmış demektir. Tekrar edelim ki, çözülmeye davaya ihanet insanın iradesi dahilinde gelişen bir olaydır. Bir "kader", bir "alın yazısı", ya da "kaçınılmaz son" değil, önlenilebilir bir şeydir ve tek yolu da kişinin burada devrimci olan inancını, arkadaşlarına ve, ken-

disine olan güvenini muhafaza etmesi, psikolojik üstünlüğü elde tutması, iradesine her şart altında hakim olup, duygu ve güdülerine bilinçle hüküm etmesi, davranışlarına bununla (devrimci düşünceleriyle) yön vermesidir.

Duygu ve güdülere hükmetme olayına yukarıda biraz değinmiştik. Kendini koruma, savunma içgüdüleri ile görev ve sorumluluk bilincinin çatışması işkence- de, her yerde olduğundan fazla geçerlidir. Davaya bağlılık zayıfsa, devrimci irade hakim kılınamıyorsa, diğer tüm savunma yolları tıkanmış bir organizmanın işkenceden kurtulmak için, karşısındaki düşman güce boyun eğmesi, itaat etmesi içten değildir. Buna karşılık davasını düşünen, sorumluluğunun bilincinde olan, bu bilinçle hareket eden insan, hemen o anda içgüdüsel savunmanın öne çıkartmak istediği tepkiyi bertaraf ederek, tam tersi bir tepkiyi (kendini inançlarına, yaşam felsefesine ve kişiliğine uygun düşen davranış) gösterebilir. Halkın çıkarları açısından, doğru tavır işkencenin yaratacağı sonuçları göze alarak, direnmek ve saldırganın koşullarını kabul etmemekse, bu noktada iç güdülerine hükmederek onları bastırır ve bundan sonra, organizma artık o iradi tavır doğrultusunda işlevini sürdürür.

En azından işi çekip çeviren ve yönetenler böyledir ama, onların hiçbir mahareti, hiçbir ilahî devrimci iradede üstün değildir. Gücünü devrime olan derin inançtan, halk sevgisinden, düşmana duyulan büyük kin ve nefretten, gelecek güzel günlere beslenen umuttan, aydınlık bilinç ve sağlam kişilikten alan, zorlu kavgalar içinde kan ve terle sulanıp bükülmez çelik haline gelen bu iradenin direnci karşısında, tüm cellatlar, tüm işkence aletleri, tüm psikolojik yöntemleri acizdir, çaresizdir! Ancak böylesine güçlü olmayan, içinde önemli zaafırlar barındıran bir kişilik ve bükülmeye elverişli bir irade karşısında, başarı şansları vardır. Başarıları özünde, tek bir şeye bağlıdır: **Tutsağın ruhunu koruyarak...** İster maddi işkencelerle olsun, ister manevi, ister her ikisinin birbirini çesidini topyekün etki gücüyle; bunu sağladıkları an başarının yolunu çizilemiş sayılırlar. Ondan sorası artık fazla zahmet çekmeden gelir. Azar azar, yedire yedire, sindire sindire, merhametsizce, hayasızca, tıpkı farelerin ağacın mukavemetini kemirmesi gibi, yavaş yavaş sabırla insanı kemirip parça parça, toz toz ediyorlar. Ama insan iradesini kırmak, o kadar kolay olmuyor. Cepheden saldırı bir sonuç vermiyor. Bunu bildikleri için, istenilen sonucu, sinsice almak istiyorlar... (Haydari Kampı-Themos Korucos, Bunun yolu da, psi-

kolojik saldırı oluyor. Tutsağı tedirgin etmek, akılna kurt düşürmek, kuşku, endişe, güvensizlik duygusu yaratmak, korkutmak, yıldırma ve teslim almak için, türlü oyunlar oynuyorlar. Çünkü, fiziki işkence, ancak bir yere kadar etkili oluyor, hatta kimi zaman tünden etkisiz kalıyor ve o zaman tutsağın ruhuna nüfuz etmenin başka yollarını denemek gerekiyor.

Fiziki saldırıların hedefi, insanın bedeni midir? Hayır! İşkence, bedene yapılırsa da, amaç insanı yok etmek olmayıp, çözmek olduğu sürece, yine doğrudan ruhunu hedefliyor. Konuşmamakta direnen kişinin, "dilini çözmek" için düşman en başta fiziki işkence yöntemlerine başvurarak, muazzam şekilde can acıtarak, beyini dumura uğratmaya, duyguları alt-üst etmeye, tek kelimeyle onun inancını sarsmaya çalışıyor. Ama bununla da yetinmiyor. Fiziki işkenceyi, psikolojik işkenceyle destekliyor; insanın duygularına hitap eden, değerlerine yönelen ve iç çelişkilerini körükleyen akıl almaz yöntemlerle tamamlıyor. Örneğin, kişinin toplumsal idealinden, devrimci inançlarından başka, sahip olduğu ne tür değerler var? Nasıl bir çevreden geliyor? Zayıf yanları neler?.. Bir bir tespit edip, bu noktalardan saldırıyor; "Gururunu incitmek", "onurunu zedelemek" için, yakası bağı açılmadık küfürler savuruyor, en aşağılık biçimlerde hakaret ve sarkıntılık ediyor, aynı şeyi sevdiğine, yakınlarına yapıyor, onlara işkence ederek, vicdanını rahatsız etmeye, bir iç düşman olarak kendi karşısına dikmeye çalışıyor. Örgütüne, yoldaşlarına güvenini sarsmak, "kandırılmışlık" hissi uyandırmak, bunalmak yaratmak için çözülmüş, ihanet etmiş kişileri yüzleştiriyor, onların yılmak, karamsarlık, inançsızlık saçan sözlerini dinlettiriyor. "Bak işte herkes çözüldü, bir tek kahraman sen misin?" Ya da, "sen burda acı çekerken, şeflerin dışarda kendi keyfine bakıyor, yakalandıkları zaman da, kendilerini ezdirmen bildiklerini anlatıyorlar. Filanca şefinizi yakaladık bir fiske yemeden, her şeyi anlattı" şeklinde laflar ediyor, örgütün dağıldığından, her şeyin bittiğinden dem vuruyor, devletin "güçlü" olduğunu, "yakında tüm örgütlerin kökünü kazıyacağı"nı, Türkiye'de devrimin "haya" olduğunu halkın devrimcileri değil, kendilerini desteklediğini ileri sürüyor, bu ve benzeri propagandalarla kişinin geleceğe olan inancını ve umudunu söndürmeye, "her şey boşunaymış" düşüncesini geliştirmeye çalışıyor, aleyhte olan her durumu, her olumsuzluğu kullanarak, devrimci değerlerle alay ederek, moral bozmaya çalışıyor, işkence

seansları dışında, başka kurbanların canı huras çığlıklarını dinleterek, işkence sırasında ve sonrasında avaz avaz arabesk müzik çalarak, gözle bağlı bir duvarın dibinde saatlerce bekleterek, tedirgin edici gizemli hareketler yaparak, sinirleri adam akıllı yıpratmak istiyor, çeşitli ölüm senaryoları düzenleyip, ardından birbirinden dehşetli blofler çekerek, yüreğe korku salmayı deniyor, sonra celallığı bir kenara bırakıp papazlığa soyunarak "iyilik timsali" kesiliyor, sahte şefkat gösterileri yapıyor, "Seni kurtarmak istiyoruz, eğer bildiklerini söylersen, mahkemede yardımcı oluruz, birkaç yıl yatıp çıkarsın" diye kandırma ya yelteniyor, hatta hemen serbest bırakma vaatlerinde bulunuyor, böylece bir de ters yönden duygularına hitap etmeyi, düşüncelerini etkilemeyi deniyor, olmayınca yine sopayı ellerine alıp hiddetle saldırıyor, böylece envayı çeşit taktikle insani duyguların git-geli içinde her an, her saat psikolojikman yıpratmaya, zayıf düşürmeye, giderek devrimci iradesini kırmaya ve teslim almaya çalışıyorlar. Tutsağın karşılaştığı şey, çok yönlü, bol varyasyonlu, komple bir saldırı oluyor yani. Dört bir yandan her açıdan, değişik silah ve yöntemlerle, beynini ve yüreğini, çapraz ateşe tutuyorlar insanın ve hiçbir şey boynuna yapılmıyor. Ne de can sıkıntısından dolayı...

"Hapisholün bir savaş demek olduğunu kavramamış tutuklulara vay! Kendini, benliğini, insanlığını yitirmek istemiyorsan dayanacaksın. Cellatların her çığına karşı, bir başka çıkışla cevap vereceksin. Onların en önemsiz, en eripülten çıkışlarını bile. Hiçbir iş amaçsız yapılmaz. Sana yapılan işkenceler daima soğukkanlilikle hazırlanmış, hesap edilmiş, en acıaip ayrıntılarına kadar gözden geçirilip, kararlaştırılmıştır." (Haydari Kampı)

.....Sınıf mücadelesinin olumsuz yöndeki seyri, gerekse... Düşmanın yaptığı anti-propagandaları sonucu içten içe gelişen umutsuzluk, karamsarlık, "bu iş buraya kadar" yargısı, kiminde ise süren giden acılara katlanmanın zorluğu ile birlikte, öldürülme/sakat bırakılma korkusu bu işlevi görmüştür. İnsanın direncini kırmak, iradesine ve hareket yönünü ters döndürmek için düşmanın psikolojik saldırıya büyük önem verdiği bir gerçektir. "Psikolojik vuruş beyne, ruha! Psikoloji harap olursa, insanın morali çökerse, onu kovalayabilirsin, yetiştirilir, öldürülebilirsin. Moral yıkılırsa senden çok daha kalabalık kitleleri tutsa edebilirsin!" (Moskova Önerinde -Alexandr Bek) Evet, bu yalnız askeri alanda değil, iki düşman kuvvetin karşı karşıya geldiği her alandaki savaşlar-

da geçerlidir. Tutsaklık koşullarında, işkencede, hapiste) bir kat daha fazla!.. Çünkü, bir işkenceci celladın sürekli ve amansız çabasının merkezi hedefini, insan ruhu teşkil etmektedir. Sorumluluğunu yüklediği savaşın yapıldığı alan budur. Tutsağın ruhu?

"İnsan duygularını bir kimyagerin inceliğiyle tahlil etmişler, dayanma gücünü ölçmüşler, seni analize etmek, tek başına bir köşeye..... sadece gerçek bir insan değil, aynı zamanda açık seçik şuuru olan proleter devrimciler ve diğer devrim savaşçıları ise, sıradan bir insana göre çok daha direnişçi kişilerdir. Yüce idealleri uğruna yapmayacakları şey, alt edemeyecekleri engel yoktur. Dayanamayacakları hiçbir acı da... Burada sorun, insanın fiziksel yapısıyla şu ya da bu işkenceye dayanıp, dayanmayacağı sorunu değildir. Fiziki bakımdan bün-yenin sağlamlığı -zayıflığı diyelim ki insanın bayılma-ayılma, hastalanma-iyileşme, sağ kalma-ölme durumunu/süresini belirler. Daha sağlıklı, daha güçlü, daha sağlam yapıtlı bir insan, hasta ve zayıf olan bir diğerine göre ayakta, yere yığılmadan daha uzun süre kalabilir vs... Ama bizim burada sözünü ettiğimiz direnme bu değil, vücut çökse de, yığılsa da iradenin dündük ayakta durması, acıyı yemesi, düşmana boyun eğmemesidir. Bu ise, fizikle değil doğrudan doğruya devrimci ruhla, bilimsel inançla, bilinçle ilgilidir ve fiziki bakımdan en çelimsiz, en zayıf, en narın yapıtlı insan bile iradesinin gücüne, işkencenin her türüsüne dayanabilir. Yeter ki, ona bu gücü verecek bir inançla, bir amaçla, bir bilince sahip olsun. Yeter ki, başarmaya azmesin, çaba sarfetsin. İşte en yalın şekilde sorun budur. Bu nedenle, devrimciliik iddiasında olan bir kişinin çözümlüğüne kaynaklık eden temel unsurları ortaya koymadan basitçe, "dayanamadım" demesi doğru bir tavır değildir.

"Dayanamaz korkunç acılar!" Bu tabiri çoğumuz, bilerek ya da bilmeyerek kullanırız, zaman zaman. Bu bizim yukarda koyduğumuz anlayışla, çelişmez mi? Çelişmez! Çünkü, bu tabir "acılara dayanılmayacağı" nı anlatmak için değil, acının boyutunun, derecesinin büyüklüğünü ifade etmek için kullanılmak-tadır

İŞKENCENİN MERKEZİ HEDEFİ VE DİRENME GÜCÜNÜN KAYNAĞI

Heride aktaracağımız örneklerde açıkça görüleceği gibi, bir çok kişi düşmanın fiziki işkencelerine uzun süre dayanmış ve hatta kimisi bu işkenceler yapı-

larken, gık bile demediği halde, çeşitli psikolojik saldırılara veya meydana gelen bazı olumsuz etkilerin yarattığı moral çöküntüsüne sonucunda, çözümlene yolluna girmiştir. Kimin de, bir yakınına yapılan bir işkenceyi önleme kaygısı, kiminde güvendiği, inandığı (ya da sorumlusu niteliğindeki) kişinin / kişilerin karşısına geçip konuşmaları, o güne dek sakladığı, uğrunda direndiği bir bilgini, malzemenin ya da insanın başkalarının verilmesi, ya da tesadüfen ele geçmesi sonucu oluşan güvensizlik, "boşuna direndim" duygusu, kiminde gerek..... dayanamamak, insanın kişiliği, inançları ve o somut durumdaki ruh haliyle ilintilidir. Sağlam kişiliğe sahip, inançlı, kararlı biriyse, şu ya da bu olumsuzluktan kolayca etkilenerek moral çöküntüsüne uğrayacak, yığınlığa kapılacak biri değilse, işkencenin her türüsüne dayanır ve sonuna kadar da direnir. İnsanoglu, doğadaki bütün canlıların en dayanıklısıdır. Bir beygir kadar güçlü, bir kaplan kadar çevik, bir antilop kadar hızlı değildir ve helki fiziksel yapısıyla birçok hayvana göre daha naziktir; ama bütün bunlara rağmen, değişik ortamlara kendini uydurup karşılaştığı çeşitli zorluklara göğüs germede en yetenekli, en dirençli varlıktır. Bu üstünlüğünü bir bütün olarak organizmasının gelişmişlik düzeyinden ve esas olarak da, gelişkin bir beyne sahip olmasından alır, alet yapan, düşünen, konuşan, bir dünya görüşüne, bir felsefeye sahip olan, belli amaçlar için bilinçli faaliyette bulunan, duygu ve davranışlarına düşüncesiyle yön verebilen, zekâsı, yetenekleri ve iradesiyle doğaya meydan okuyup akıl almaz işler başaran sosyal bir hayvan olarak, kuşku yok ki, en mükemmel varlıktır. İnsanın daha da ileri gitmesi için çalışan, toplum için savaşan, dünyayı değiştirme mücadelesi veren, bu özellikle.....

Bunları biraz açmak gerekirse, işkencehanelerde ve başka alanlarda, savaşta tüm benliğimizle hazır olmak için, öncelikle, her şeyin bir bedeli olduğunu, güçlü seviyorsak dikenine katlanmak gerektiğini bilmeli; savunduğumuz, istediğimiz şeylerin bir başka kesimin varlık koşullarıyla çeliştiğini, elbet de bunları bize bahşetmeyeceklerini ve her türlü yola baş vurarak, bizi bu "sevdedan" vazgeçirmeye çalışacaklarını, velhası deyiş bir mücadele gerektiğini, bu mücadelede düşmanımızın her türlü aracı mübah görecak kullanacağını, en aşağılık yöntemlere başvuracağını; yani bu kavgayı parasıyla, puluyla ve bilumum iğrenç, aşağılık yöntemlerle sürdüreceğini, kolay kolay pes etmeyeceğini, buna karşılık bizim ise, şu anda "güçsüz" ol-

sak da hak olduğumuzu, tarihin bize hak verdiğini, zaferimizin bundan dolayı mutlak olduğunu ama, asla kendiliğinden gelmeyeceği, bunun için, düşmanın topuna-tüfegine, işkencelerine ve bütün aşağılık yöntemlerine karşı, kan ve can pahasına acı, ızdırıp pahasına, şu anki durumdan daha büyük yoksunluklar pahasına, büyük bir cesaret ve özveriyle savaşı sürdürmemiz gerektiğini, ancak ve ancak, zorlu mücadeleler sonucunda toplumsal amacımıza ulaşabileceğimizi ve bunun başka bir yolu bulunmadığını bilince çıkarmalıyız. Yani manevi hazırlık öncelikle ne istediğinin ve bu isteklerinin neler pahasına olacağını bilincinde olmak ve savaşın yukarıda belirttiğimiz doğasının doğallığını kabul etmektir. Bir düşün sol planda (zihinde) beşarlamaz ise, elbette ki pratikte gerçeklerle yüz yüze gelince yan çizmeler, bo-calamalar, "vay be!"'ler, "bu da mı olacaktı?", "bu kadarını düşünmemiştim", "ben bunu kaldıramıyorum",

"bu iş bana göre değilmiş"ler baş göstereceklerdir. Ama insan düşünsel planda, bütün bunları bir bir hesap ettikten sonra, "DEĞER Mİ" sorusuna hiç tereddütsüz "DEĞER" yanıtını kendi kendine verebiliyorsa, pratikte şaşkına uğramaz, "vay be" filan demez. Çünkü bunların olacağını zaten hesaplamıştır ve savaşın böyle süreceğinin, yapılan şeylerin doğal ve olağan şeyler olduğunu bilincindedir. Bunlara göğüs germeden zafer ulaşamayacağını da... Evet, savaşa ruhen hazır olmanın ilk şartı, yaptığının, yapacağının gerekliliğinden ve doğruluğundan kuşku duymamak ve bunun neler malolacağını bilincinde olmaktır. Bütün bunların bilincinde olmasına rağmen, savaşa girmekte tereddüt etmiyorsa, manevi olarak buna hazırsın demektir.

Ne için savaştığını, kavgada ne derece hak olduğunuzu düşünmek; düşmanın sana, halkına çektiediklerini ve daha da çektireceklerini gözlerinin önüne

getirmek, bu düzenin iğrençliklerini ve bedeflediği düzenin güzelliklerini bir an olsun aklından çıkarmamak... İşte savaşıma ve direnme gücünün kaynağı! Düşmanın haksızlığını, yaptıklarının ve su andaki "güçlüğü"nü(!) onu yekimdan kurtaramayacağı gerçeğini düşünmek... İşte, moral üstünlüğünü elde tutmanın temel kaynağı! Birimize yüzle, binle saldırması, topla, tüfekle, bombardıman uçaklarıyla karşı koymaya çalışması, eli kolu bağlı savunmasız insanlara hayasızca işkence yapması ve her türlü adillğe başvurmaması... İşte sana düşmanın hakir görme, onu zavallı görmemesi ve o "gücünün altındaki gerçek, GÜÇSÜZLÜĞÜNÜ" görerek, üzerine üzerine, topuna, tüfegine karşı, so-payla, tabancayla, işkencelerine karşı İRADENİN GÜCÜNÜ kullanarak gitme CESARETİNİN kaynağı!

SON

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA ANKARA

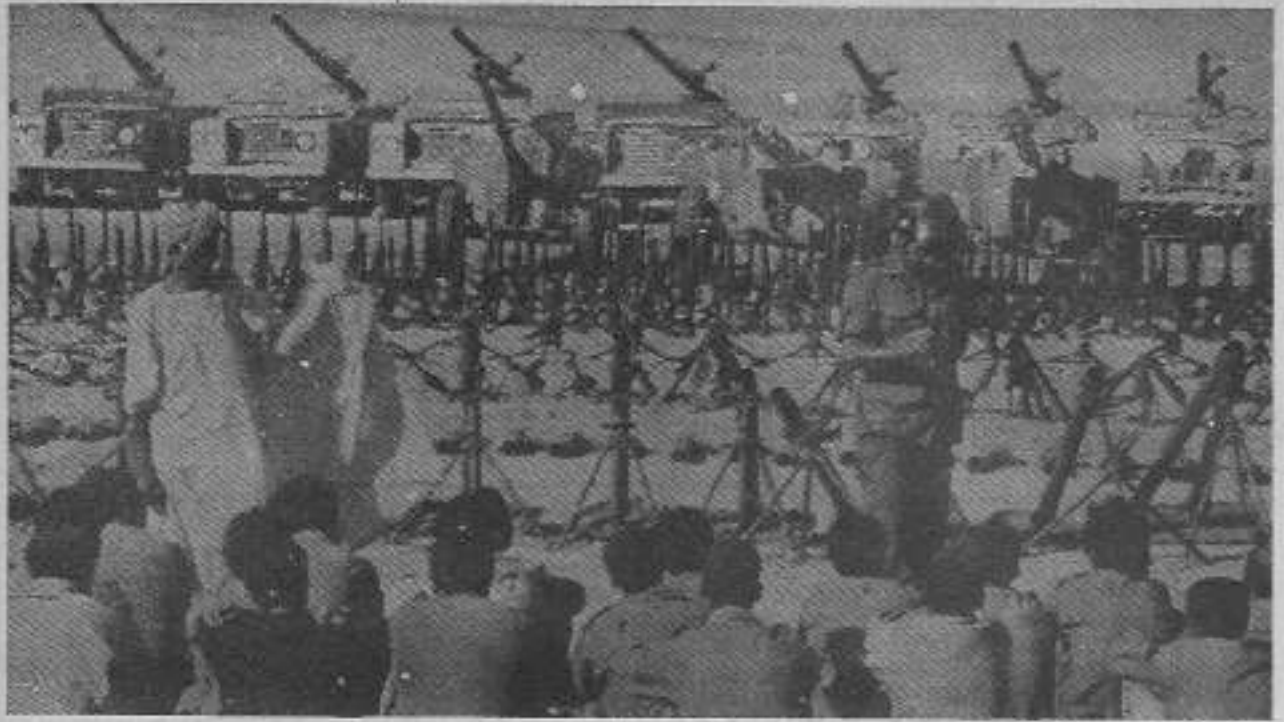
AÇIKLAMA

12 Eylül "Adalet"nin "kılı kırk yararcasına" inceleyip araştırarak verdiği kararlara hayran kalmamak elde değil. İşte size ilginç bir örneği bu sayımızda vereceğiz. Yıl Mart 1987. Yer Kırşehir Kapan cezaevi siyasi tutuklulardan Hacı Demirkaya; Türkiye'nin Irak sınırı kilometrelerce geçerek sağ-solu bombalamasının TBMM nezdinde, aşağıda yayınladığımız mektubuyla protesto ediyor. Etmesine ediyor ama, ilk önce işgüzar cezaevi müdürlüğü 15 günlük bir hücre cezası ile tepkisini çok normal bir şekilde dile getiriyor. Meclise göndermesi gereken dilekçeyi ilk önce Kırşehir Cumhuriyet Savcılığı'na sunuyor. Kırşehir Cumhuriyet Savcılığı olayı Adalet Bakanlığına iletir. Olay Kayseri DGM'si tarafından soruşturılmaya başlanır ve "gıyapta TBMM başkanlığı tehdit edildiği" savıyla cezalandırılmalarını isteyerek, davanın Kırşehir Sivil Mahkemesinde görülmesini talep eder. Olay Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesinde görülür ve "atılı bulunan suçtan dolayı beraatine" karar verilir. Tam bu esnada Kayseri

DGM'si Kırşehir Ağır Ceza'ya gönderdiği dava hakkında "milli duyguları yok etmek ve zayıflatmaya matuf propaganda yaptıkları anlaşıldığından" diyerek karar verir. Karar "5'er yıl ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarını" diyerek biter. Durum karışıktır. Burada kim, hangi yargı organı tanınacaktır. Acaba dört duvar arasında "milli duyguları zayıflatıldığından" dolayı ceza veren Kayseri DGM'si mi, yoksa Kırşehir ağır ceza mahkemesinin verdiği beraat kararı mı? İşin cabası kendini yargı organı yerine koyan cezaevi müdürlüğünün verdiği 15'er günlük hücre cezasıdır. Böylesi ilginç bir yargılamamanın kamuoyuna yansımalarının önemi yadsınmaz. Hem 12 Eylül adaleti ve hem de bugün sıkıyönetim mahkemelerinin işlevini yerine getiren DGM'lerinin iç yüzü daha somut görülmesi açısından bu olayı dikkat çekicidir. Dergimiz bu tür olayları yargı sisteminin çarpıklığını görülebilmesi için belgeleriyle birlikte kamuoyuna ve okuyucularına önümüzdeki dönemde de sunmaya çalışacaktır.

Hacı Demirkaya

Geçtiğimiz Şubat sonlarında Uludere-Taşdelen köyünde yapılan bir olay bahane edilerek Türkiye ve Irak Kürdistanı'ndaki ulusal hareketi ve sınıf mücadelesini kanla bastırmak için, Türkiye Kürdistanı'nda zaten bulunan 2. ve 3. ordunun yanısıra, Türk ordusunun en gözde güçleri Türkiye Kürdistanı'na, özellikle Güneye terör estirmek için yığıldı. Amaç sadece bu olmadığı için, bu baskılara yeni bir halka eklenerek 4 Mart sabahı kendi ifadeleriyle Malatya ve Diyarbakır'dan kaldırılan "30 savaş uçağı" ve ayrıca helikopterlerle Irak Kürt gerillalarının kamplarına ve köylerine "yarın saat"ı aşkın zaman bomba yağdırdılar. Bu bombardımanda muhtemelen onlarca, yüzlerce Kürt peşmergeşi ve masum halk katledilmiştir. Ve şimdi bölgede karadan terör estirmeye devam edilmektedir.

Bu katliama vardırılan hareketin görünürdeki sonucu gelinene kadar gelişim sürecine bakıldığında en önemli iki amaç güdüldüğü görülmektedir. Biri Türkiye içinde güdülen amacın devamı; diğeri uluslararası alanda güdülen amaç. Bu amaçlar için kamuoyu yaratılıp görünürde de olsa "haklı" bir bahane yaratmaları gerekiyordu. Ve bu, Uludere-Taşdelen köyünde gelişen ve 14 kişinin ölümüyle sonuçlanan olay bahane oldu. O olay yapıldığı tarzıyla devlet tarafından tertiplendiği de ihtimal dahilindedir. Kürt aşırı milliyetçisi PKK'nın devrime, halka zarar veren benzeri kimi yanlış amaçlı eylemlere başvurmaması, hakim sınıfların bu olayı da onlara maletmesine neden olmuştur. Önemli ölçüde kamuoyu da buna inanmıyordu. Hakim sınıflar bu olayı kullanarak her türlü araçlarla PKK'nın şahsında "terörist", "bölücüler" vb. safsatalarıyla genel olarak sosyalist ve devrimci karalamaya, devrimcilerin çocuk, kadın demeden halka saldırdığı, katlettiği imajını yaratma-

★ ★ ★

İçte güdülen amaç; bu tür olayları bahane ederek devrimcilere ve halka karşı estirilen terörü artırmak. Halkımızın ekonomik, demokratik ve siyasal mücadelesine çeşitli vesilelerle saldırarak bastırma ve gözdağı vermektir. Kamuoyunda PKK'nın şahsında genel olarak sosyalist ve devrimci karalamaya, devrimcilerin çocuk, kadın demeden halka saldırdığı, katlettiği imajını yaratma-

ya çalışmak ve kendi halk düşmanı yüzünü gizlemeye çalışarak, devrimcilere ve halka saldırılarına "haklı" zemin yaratmaya çalışmaktadır. Burjuva basın ve yayını vasıtasıyla yaratmaya çalıştığı kamuoyu izlenimiyle yakaladığı devrimcileri kurşunlayarak imha etmeyi haklı çıkarmaktadır. Nitekim, özellikle köylük bölgelerde, karşılaştığı partimiz TKP-ML-TIKKO'nun onlarca üyesine, devrimcilere ve PKK savaşçılarına bomba ve kurşun yağdırarak toplu imha etmiştir ve buna devam etmektedir. Burjuva politikacıların muhtelif açıklamalarında savdukları gibi yakaladığı devrimcilere işkence yapmayı meşrulaştırmaktadır. Cezaevlerindeki baskıları haklı çıkarmaktadır. Mahkemelerde en ağır cezaların verilmesine ve idamların onaylanmasına, infaz edilmesine ortam hazırlamaya çalışmaktadır. Köylülük bölgelerde estirdiği terörle yetinmeyip "köy koruyucusu" adı altında oluşturduğu ölüm mangalarının estirdiği terörü yaygınlaştırmak ve bununla da yetinmeyip daha büyük sayıda ordu güçlerini yığarak özellikle Kürt ulusuna terör estirmektedir.

Uluslararası boyut taşıyan ise; işgalci durumu "sınır ötesi hareket" adı altında gizlenmeye çalışılan hareketin esas amacı, birincisi; Irak yönetimince ulusal baskı altında tutulan Kürt ulusal hareketini bastırmaktır. İkincisi; bugün resmiyette Irak devletinin toprakları gö-

rüntümünde olup, özünde Irak Kürt ulusunun toprakları olan Kerkük ve Musul petrol yataklarını işgalle ele geçirme denemesidir; Irak yönetimine dolaylı desteklerdir.

Bilindiği gibi 1983'ten beri hemen hemen her yıl tekrarlanan benzeri saldırılarla yetinilmemiş, geçen yaz sonunda başlatılan saldırılarda Kerkük ve Musul petrol tesislerini korumak için 2500 işgalci askeri güç zaten bulunduruyordu. Bununla yetinilmeyip şu anda kalıcı gözükmesine de Irak Kürdistan'ında işgal denemesine girilmektedir. Bunun hazırlıklarına geçen sonbahardan bu yana girilmiştir.

Bilindiği gibi ABD'nin bölgedeki jandarmahıncı isteklerinden biri olan İran Şah yönetiminin yıkılmasıyla ABD önemli bir darbe yemiş oldu. Bölgenin zengin maden, petrol yatakları, stratejik konumu vb.'den dolayı bunu hazırlamayan ABD, Irak'ı İran'a karşı karşı kıskırttı ve ve 1979'dan buyana süren haksız savaşa soktu. Bu savaşta tarafların üstünlük sağlamasını hiçbir emperyalist güç istememektedir; özünde savaşın sürmesinden yanadırlar. Bu savaşta ABD'nin ve bölgedeki uçaklarının Irak'a yardımlarına rağmen Irak ağır kayıpları almıştır. Bir taraftan İran tarafından toprakları işgal edilerek sıkıştırılmıştır. Diğer taraftan Irak Kürt ulusal kurtuluş hareketi, ulusal devletini

kurmak için faşist Irak yönetimine ağır kayıplar verdirecek Irak yönetiminin sonunu yakınlaştıracaktır. Irak yönetiminin gerek İran, gerekse Irak Kürt peşmergelerin yıkılması başta ABD emperyalizmi ve Rus-sosyal emperyalizmi olmak üzere emperyalistlerin ve usaklarının yarana tehlikeli bir durum olacaktır.

Bu nedenle emperyalizm ve usakları Irak'a desteğini esirgememektedirler. Irak çok zor durumda kaldığında ABD bizzat savaş gemileriyle İran ve Irak kaplarına dayanmaktadır. Teknik haber vb. ağıyla da adeta savaş Irak lehine yönlendirmektedir. Basra'nın düşme tehlikesi olduğu günlerde ABD'nin durumu buydu. Yine ABD, geçen yıl sonlarında Türkiye'deki başta İncirlik Havaalanı'nda, en modern savaş uçakları ve isgaller için kurduğu "çevik kuvvet" ordusuyla haftalarca süren, "tatbikat" adı altında Irak, İran, Suriye vb. gibi bölge ülkelerini gerektiğinde isgal etme provaları yapmıştır. Böyle bir planın tatlı olduğunu düşünmekle beraber başlangıçta hasımlarını da hesaba koymak zorunda olduğundan ve sorularının ağır olacağını düşündüğünden şimdilik böyle bir macerayı göze alamadı. ABD için en uygunu şu işi olan Türk hakim sınıflarına bu işi bırakmaları oldu. Bu durum, ABD-Türk görüşmelerinde perde arkasında görüldü. Bunun için Musul ve Kerkük'ün çekiciliği, askeri yardım, uluslararası destek vb. vaad edilmesi sonucu geçen yaz sonunda yine faşizmin orduları Irak Kürdistanı'na girdi ve Kerkük Musul Türkiye petrol boru hattına asker yerleştirdi. Ardında aylarca Kerkük ve Musul'un Türkiye'nin olduğu, "Tarihi çıkarlarımız" (!) olduğu, oralarda "Türk vatandaşları" yaşadığı vb. propagandalarına ağırlık verildi. Hatta TV ve basında diziler hazırlandı. Eski ve yeni kimi bakanlar, siyaset kurtarı vb.'nin görüşleri yayınlandı. Konuya toplantılarda, konferanslarda değinildi. Velhass aylardır ortam hazırlanmaktaydı. Hazırlık yapılmaktaydı. Nitekim Uludere'deki olay bahane edildi. O olmasaydı başka bahane yarıtalardı, tertiplenirdi. Bahane bulundu ve "sınır ötesi hareket" adı altında yine Irak yönetimiyle işbirliği yapılarak işkâci bir saldırıya Irak Kürtleri'ne saldırıldı. Toprakları işgal edilmeye çalışıldı.

Bu gün hâlâ sürmekte olan bu saldırıların amacı Irak Kürt ulusal hareketini terör estirerek bastırmaktır. Çünkü Irak'ta kurulacak bir Kürt devleti esas olarak ABD uşağı olan faşist BAAS Partisi iktidarını yıkılmasıyla sonuçlanacaktır. Ve Irak'ta bir Kürt devletinin kurulmasını sağlayacaktır. Bu

da, başta ABD ve Rusya'nın işine gelmeyecektir. ABD usaklarının da işine gelmeyecektir. Irak'ta Kürt devleti kurulması Türkiye Kürt ulusuna da ilham kaynağı olacaktır, mücadelesini arttıracaktır. Bu da petrol tüketiminin % 40-50'sini oradan karşılayan Türk hakim sınıflarının petrol tüketiminin orda kesilmesi demektir. Yine, İran'ın Irak'ta zafer sağlaması Irak Kürtleri'nin zaferini çabuklaştırır. Bu da yukarıdaki sebeplerle Türk hakim sınıflarının işine gelmemektedir. Bütün bunlar sonucudur ki, Türk hakim sınıfları ve emperyalist efen-dileri çılgına dönüyor, uykuları kaçıyor ve Irak Kürtleri'nin ulusal mücadelesini bastırmak için sürekli saldırıyor. Haklı mücadeleleri bastırmaya çalışıyor.

Irak Kürtleri'ne yapılan bu saldırı hareketi aynı zamanda Irak yönetimine destektir. İran'a karşı dolaylı saldırıdır. ABD'nin bölgedeki "çıkartmaları"na koruma jandarmalığı yapmanın bir parçasıdır. Bu durum, İran-Irak savaşında "tarafsız" olduğu koca yalanını nesnel olarak ortaya koymasıdır.

Irak'ta bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasını Rusya dahil hiçbir emperyalist devlet ve usakları istemeyecektir. Tersine engel olmaya çalışacaklardır. Ancak kendi paralelinde oluncu kontroleline almak için destekleme durumu olacaktır. Ama o zaman Irak Kürt ulusal devleti tam bağımsız olmaktan çıkacaktır. Ancak gözünüzde "devlet bağımsızlığı"na kavuşacaklardır. Bu durum, diğer Kürdistan ulusları için de geçerlidir.

Bugün sözkonusu Irak'taki Kürdistan ulusal hareketi Rusya'ya yanaştığı oranda ve Suriye Kürtleri'ni harekete geçirmede ve geçirmeye yardımcı olmadığı oranda kontrolüne almak için Rusya destekleyecektir. Saddam yönetimine karşı mücadelesini de istememektedir ama engel olmadığı için kayırlarak tavır takınmaktadır veya iradesi dışında desteklemek zorunda kalmaktadır.

Özetlersek, bugün Kürdistan'da estirilen devlet terörü, hakim sınıfların geçmiştin beri sürdürdüğü soykırım ve asimile politikasının devamı ve tırmandırılmasında, bu politika, bugün ve son yıllarda Türkiye dışına da taşırılmıştır. Bu kanlı politika, Türkiye'de milli baskıya tabi tutulan Kürt ulusuna (ve ta ki diğer azınlık milliyetlere de) karşı bugüne kadar onlarca büyük katliamlara varmıştır. Son yıllarda Türkiye'de sınıf mücadelesini kanla bastırmak için daha ağırlık verdikleri bir politikadır. Bugün olanda bunun bir parçası ve devamıdır. Son yıllarda hemen hemen her yıl Türkiye Kürdistanı'nda büyük çaplı operasyonlar yapılarak küçük-büyük, kadın-

erkek demeden dağlarda, köylerinde ve karakollarda en iğrenç işkencelere tabi tutulmuşlardır. Genelde olduğu gibi özellikle Kürdistan'ın köy ve şehirlerindeki her karakol ve karakol olarak kullanılan her "okul" birer işkence merkezi olmuştur. Bu işkencelerde onlarca, yüzlerce komünist, devrimci, demokrat ve masum Kürt halkı katledilmiş, yüzlerce sakat kalmıştır. Yine buralarda, bir o kadar da kurşunlanarak katledilmiştir. Komünist, devrimci ve ezilen ulus milliyetçileri önderliğinde gelişen sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadeleleri faşist kanlı terörle bastırılmaya çalışılmaktadır.

Bu estirilen teröre rağmen halkımızın mücadelesi yok edilememiştir. Kitleler kendi davasına sahip çıkmakta ve davaları içinde savaşçıları da desteksiz bırakmamaktadır. Bu durum karşısında öfkeden kuduran hakim sınıf ve sözcükleri atesten çember içinde kalmış azgın bir boğa gibi sağa-sola saldırmaktadırlar. Yörede bu saldırıların bir amacı da "Köy korucuları"dır. Kürdistan'da en geri köylülerin bilinçsizliğinden, aralarındaki feodal çelişkilerden ve yoksulluklarından yararlanarak, kimilerini de zorla satın alıp işbarcı ve sivil faşist ölüm mangaları oluşturmuşlardır. Bunların da çabasına rağmen umduğunu bulamayan hakim sınıflar, özellikle sivil ölüm mangaları oluşturamadığı, işbarcı bulmakta zorluk çektiği, her türlü baskıya rağmen yöre halkının partimiz TKP-Mİ ve devrimcilere verdiği desteği Tunçeli ve Erzincan başta olmak üzere yüzlerce Kürdistan köyünü başka bölgelere sürgün edilmeye çalışılmaktadır. Kürdistan'da köylüler yıllardır göçe zorlanmaktadır. Bunun amacı baskı ve devrimcilere olan desteğini koparmak olduğu gibi Kürtleri topraklarından kovmak, nüfusunu azaltmak ve sürgün ettiği yerlerde asimile edilmesini daha da hızlandırmaktır. Böylece Kürt ulusunun ulusal yapısı parçalanmaya, yok edilmeye çalışılmaktadır. Ama bu çabaları da sonuç vermeyecektir. Hiçbir gücün Kürt ulusunun varlığını ortadan kaldırmaya gücü yetmeyecektir. Hiçbir güç ve hiçbir zeka devrimci mücadeleyi, Kürdistan halkının devrimcilere desteğini, sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadelesini yok edemeyecektir. Zafer er geç halk kitlelerinin, bizim olacaktır.

Sonuç olarak, işler hep parlamento arkasında hazırlanmasına rağmen görünürde meclis yürütüyormuş gibi gözüktüğü için, meclisin nezdinde, çeşitli milliyetlerdeki halkımıza ve özellikle Türkiye ve Irak Kürdistanı'na yönelik baskı, terör ve katliamları, dünya ve Türkiye halkının da paylaştığı duygularla şiddetle ve nefretle protesto edilmiştir!

İran Irak Savaşı ve Kerkük tartışmaları üzerine

Haydar Ali DÖNMEZ

Çaresizlik kentler savaşına yol açtı. İki taraf da savaşı bir an önce bitirme taktiğini izliyor. İki taraf da yığınları -kendi, hilikmetlerini başına zorlamaları için- kitlesel kurum silahlarıyla cezalandırıyor. İran dalgalar halinde saldırmaya ve bazı önemli stratejik noktalara yaklaşmaya başlayınca gazete yorumcuları Saddam'ın devrilebileceğinden dem vuruyor. Güç dengelerini, emperyalistlerin bugünkü taktiklerini iyi kavrayamayan kafalar ancak bu tip yüzeysel değerlendirmeler yapabiliyorlar. Bazıları son aldıkları haberi tayin edici öge haline getiriyor. Davranışlarını son okuduğu kitaba göre biçimlendiren aydınların gelişen olayları yorumlamasından, sözde perspektifler döktürmesinden daha komik ne olabilir?

Körfez ülkelerinin petrol kralları Saddam'ın arkasındadır. Saddam'ın başında bulunduğu Tekrit cuntası, Körfez'de etkinliği altına alabilecek İran dalgalarının önünde büyük bir set rolünü oynuyor. Tekrit cuntasının yıkılması ve İran'ın Irak üzerindeki egemenliği, Körfez ülkelerinin, Ürdün'ün ve Mısır'ın içte ve cephede yeni problemlerle keleşçelenmesi demektir. Saddam'ın yıkılmasına başta ABD ve Rusya olmak üzere tüm emperyalistler karşıdır. Bu ülkelerin tekelleri, başta petrol olmak üzere Irak'ın madde zenginlikleri üzerinde cömert paylara sahiptir. İran mollalarının "fanatik - radikal" despotizmi altına girmek istemiyorlar. Saddam'a dinletilebildiklerini onlara kolay kolay dinlete-

meyeceklerini düşünüyorlar. Ortadoğu'da Hizbullah ruhunun daha geniş kitleleri kavramasından çekiyorlar. Afganistan'da zaten bir İslam Cumhuriyeti'nin kurulma ihtimali alabildiğine güçlendi. İran radikal İslami hareketinin Orta Doğu'ya yayılması için Irak kapısının açılması şarttır. Ruslar, bu kapının açılması halinde, kendi egemenliği altındaki bazı cumhuriyetlerde filizlenen ulusal hareketlerin bu İslami etkiyle daha da güçleneceği olasılığından çekiniyorlar. Irak petrolü ve bazı sanayi kuruluşları üzerinde de önemli haklara sahip olduklarından, Irak üzerinde İran etkisinin artmasına karşıdır. Bunun yanında Tekrit Cuntası, demir yumrukle sağladığı güçlü bir iç birliğe sahiptir. Ve yığınları bugün "saldırganlığa karşı Irak bağımsızlığının savunulması" şiarı etrafında toparlama, seferber etme yeteneğini gösterebiliyor. Emperyalist ülkelerin ve petrol krallarının bir bölümü Irak'a desteğini kesmedikçe, cunta içinde parçalanmalar olmadıkça, halkın cuntaya karşı muhalefeti ete kemiğe bürünmedikçe İran'ın zaferinden ya da cuntanın yenilgisinden dem vurmamak boşunadır. Bugün emperyalistler haritanın Irak ya da İran lehine değişmesine, Orta Doğu'daki dengeyi bozulmasına taraftar görünmüyorlar. Petrol sevkiyatının sağlıklı yürütülmesi şartıyla savaşın sürmesine, silah ticaretinin yoğunlaşmasına karşı değiller.

Bugün güç durumunda olan Irak değil, aksine İran'dır. Ayetullah'lar savaşın sona ermesi için daha önce öne sürdükleri ağır şartlardan teker teker vazgeçmişlerdir. Pirus'un "Tanrım bana bir daha böyle zaferler nasip etme" sözünü bile bugün seve seve kabullenebilecek durumdalar. Devrim coşkusuyla saldırıya

geçen ve bataklığa giren bir ulusun bataklıktan çıkışı, emperyalistlerin çıkışından daha zordur. Devrim coşkusuyla bataklığa düşen uluslar kendilerini saran balçığın farkında olamıyorlar. Kendi debelenmelerini son zafer saldırısı sanıyorlar. Napolyon Moskova'ya girdiğinde, kendisini Rus aristokrasisinin aynaları karşısında yeryüzünün biricik zafer kartağı kılığında görüyordu. Kendisini saran Moskova alevlerinin, yaklaşan kıy felaketinin, gerillalaşan bozkır farkında değildi.

Saddam savaşı kutsal ve vahşice sürdürüyor. Kürdistan'ı napalm ve kimyasal silahlarla, stratejik hava saldırılarıyla kitlesel kurumların cenderesine sokuyor. Saddam'ın taktik ataklığı, şeytani şiddeti İran generallerinin cüretini büyük ölçüde kırmıştır. İran mevzilerini "sonumuz ne olacak" psikozu sarmıştır.

İran ilerlemeye başladığı zaman Türkiye'de Kerkük tartışmaları yoğunlaşıyor. Egemen sınıfların bir kanadında Kerkük istahı iyice kabarıyor. Emperyalist cepheden Türkler'in Kerkük'e seyirci kalamayacağı görüşleri yayılıyor. Aleksandr Haig, "Türkiye yeni bir Irak haritasına seyirci kalamaz" diye konuşuyor. (31 Mart 1988 Cumhuriyet.) Bu tip teşfikler, Türk kompradorlarının istahını daha da artırıyor. Türk egemenleri iki şeyden çekiniyor: Kuzey Irak'ta bağımsız bir Kürdistan devletinin kurulmasından ve Irak Kürdistan'ından geçen petrol boru hattının tehlikeye girmesinden. Çünkü Türkiye'nin tükettiği petrolün üçte biri bu boru hattından geliyor. İran'ın Kuzey Kürdistan'a tamamen egemen olması halinde burada bağımsız bir Kürdistan devleti kurulmasına izin vere-

ceğini söylemek de hayaldir. İranlılar bu konuda el altından güvence veriyorlar Türkiye'ye. "Biz Kuzey Irak'ta 'dengeyi' bozmayacağız, herhangi bir müdahale ile siz de bozmayın" diyorlar. Bu tip güvencelere Türk egemenleri inanıyorlar. Çünkü Kürt sorunu her üç devleti de tehdit eden ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmış durumdadır. Barakalım bağımsızlığı, yüksek İran yetkilileri M.Ali Birand'ın "buraya egemen olmanız ha-

birçok aydından daha iyi kavrayan Birand, mevcut durum hakkında şöyle diyor: "Bugün İran ve Irak yetkililerinin Türkiye ile bu konuyu tartışmak istemeleri, işbirliği çağrılarında bulunmaları ve Ankara'nın bu konudaki yaklaşımını değiştirmesini arzulamalarının temelinde, bölgede giderek büyüyen 'Kürt sorununa ortak bir çözüm veya yaklaşım oluşturulması' isteği yatıyor. Savaş şartlarında bu sorunu düşünen ve ortak ça-

maya çağırıyorlar. En büyük düşmana karşı diğer düşmanlarla birlikte hareket etmek politikasını ısrarla izliyorlar. Bu politikayı oylesine ileri götürüyorlar ki, bazı Kürt ileri gelenleri, Türkiye ile bazı önemli noktalarda anlaşmaları halinde, bu ülkenin Kerkük'e müdahalesine engel çıkarmayacaklarını ama Kürtler'i bir yana iterek müdahaleye kalkışmanın Irak Kürdistan'ını Türklere mezar ocağını söylüyorlar. Tabii bu, tüm Kürt liderlerinin ortak görüşü değildir.

Kürt burjuva ve toprak ağalarının özerklik ya da bağımsızlık kazandırmak için çeşitli emperyalist devletler arasında nasıl mekik dokuduklarını, onların desteğini ve zaman zaman da himayesini sağlamak için nasıl akıl almaz çabalar içine girdiklerini tarih ayrıntılarıyla kaydedebilir. Bu köklü geleneği ve sınıf tavrını onların günümüzdeki temsilcileri çocukları da şu ya da bu biçimde zaman zaman sürdürüyorlar. Bu tavır, sadece Kürt burjuva ve toprak ağalarına değil, tüm sömürge ve yarı-sömürgelerin burjuva ve toprak ağalarına özgü bir sınıf tavrıdır. Bu bakımdan normal karşılamak gerekiyor.

Türk egemen sınıfları bugün Kerkük'e girmekten korkuyorlar. Bazı hususlar onların hevesini kursağında bırakıyor. Irak Kürdistan'ında onbinlerce peşmergeyle çatışmak, İran'la çatışmak ve Türkiye Kürdistan'ında çatışmak. Türkiye Kürdistan'ının da gerillaıyla başedemeyen bir devletin Irak Kürdistan'ında otuz yıldır döngüsel düzenli ve hareketli Kürt birlikleriyle, dağları tutan ve çok güçlü bir kitle desteğine sahip olan gerilla gruplarıyla hesaplaşabileceğini iddia etmek gülünçtür. Kürdistan Kıbrıs değildir. İstila orduları için zehirli, karanlık ve derin bir bataklıktır. Türk genelkurmayı da bunun farkındadır. Ve o kadar hayalci değildir. Kaldı ki, savaşan Kürtler Türk egemenlerinin Kerkük'e müdahale söylentilerini de pek fazla ciddiye almıyorlar.

Sonuç olarak tüm zafer çığlıklarına ve ilerlemelere rağmen savaş İran'ın aleyhine geliyor. Kürtler'in Kuzey Irak Kürdistan'ında bağımsız bir Kürt devleti kurma ihtimali dahi ufukta görünmüyor ama savaşın sona ermesini elde etme ve sağlamlaştırma şartları git-tikçe güçleniyor. Sınırlara asker yığına seferberliğine rağmen Türk egemenlerinin Kerkük'e müdahale etme söylentileri ise mevcut gerçekler tarafından söylenti olarak kalmaya mahkûm ediliyor. Yazımızı bir uyarılama türüyle noktalayalım:

Şen olasin Kırkek şehri
Sende nem kaldı
Tabakam kaldı.

linde Kürtlere otonomi tanıyacak mısınız?" sorusuna dahi cevap vermeden kaçınıyorlar. İran Kürdistan'ındaki feci durum, Ayetullahlar'ın Kuzey Irak Kürdistan'ına egemen olmaları halinde burada nasıl bir politika izleyeceklerini yeterince gösteriyor. İranlılar Türkiye'nin Irak'la imzaladığı "sıcak takip protokolu"ne savaş süresince uygulanmaması şartıyla karşı değiller. Onların asıl derdi, böyle bir takibin Saddam'a soluk aldırmasındadır. Çeşitli görüşmelerle üç devlet egemenlerinin ne düşündüklerini

reler arama eğilimine giren devletlerin, savaşın sona ermesi işbirliği siyasetini yeniden izleyecekleri açık değil midir?

Gelgelelim ki Kürt savaşını kurtarmayı bu geçeceği biliyor. Çünkü onlar, bu devletlerin siyasetlerini ve kendi çevrelerinde kurdukları şeytan çemberini, onbinleri feda ederek kavradılar. Bazı Kürt liderleri savaşın sona ermesi üç devletin de yeniden Kürdistan'a karşı birleşeceklerini söylüyorlar. Ama şimdi savaş var ve onlar düşmanları arasındaki çatlaklardan, çatışmalardan sonuna kadar yararlan-

ELİ TAŞLI KÜÇÜK GENERALLER DÜZENLİ ORDULARIN YAPAMADIĞINI YAPTI!

Aydın CEVHER

Filistin Halkı taşlarla, sopalarla, dişleyle, tınağıyla mücadele ederek haklı davasını bir kez daha dünyanın gündemine soktu. Bütün dünya haftalardır, siyonist İsrail Devleti'nin işgal altında tuttuğu Batı-Şeria ve Gazze'deki Filistin Halkı'nın direnişini, işgal güçlerinin vahşetini konuşuyor.

7 Aralık günü bir panzer taşıyıcısı İsrail askerleri tarafından İsrail'deki işlerinden, Gazze bölgesindeki kamplarına dönmekte olan Filistinli işçilerin duran araba konvoyunun üzerine sürüldü. 4 Filistinli işçinin öldüğü 7 Filistinli'nin de yaralandığı bu katliama kaza süsü verilerek istendi. Çok sayıda Filistinli işçinin gözü önünde İsrail askerleri tarafından bilinçli olarak gerçekleştirilen bu katliam, 5 Aralık günü Gazze bölgesinde bir siyonist işgalcinin Filistinli direnişçiler tarafından öldürülmesinin intikamının alınması için yapılmıştı. Katledilen Filistinli'nin cenaze töreninde kin ve intikam hıncıyla dolu binlerce Filistinli taşlarla, yangın bombalarıyla işgal güçlerine karşı saldırıya geçtiler. Saatlerce süren çatışmalarda bir Filistinli direnişçi katledildi, çok sayıda direnişçi de yaralandı. Bu olaylar; yıllardır baskı ve zulüm altında, insanlık dışı yaşam koşulları içinde, her türlü hakları gaspedilmiş olarak Gazze ve

Batı-Şerla işgal bölgelerinde yaşayan yüzbinlerce Filistinli'yi siyonist işgal birliklerine karşı mücadeleye sevketti. Yılların biriken kin ve öfkesiyle ayağa kalkan Filistinli'lerin direnişi aynı zamanda, "barış" görüşmelerleriyle, diplomasi oyunlarıyla da oyalanmaya karşı tepkiyi de içeriyordu. Siyonistlere, "İsrail hiçbir zaman bu kadar çaresiz kalmadı" dedirten Filistin mücadelesi bütün dünya ezilenlerinin sempati ve desteğini kazanırken, emperyalistlere ve gericiğe korku saldı.

Modern silahlarla donatılmış siyonist İsrail güçlerine karşı kadın-erkek genç-ihtiyar mücadele eden Filistinli'lerin en ön saflarında da çocuklar yürüyor. Bir ellerinde Filistin bayrakları, bir ellerinde de taşlarıyla makineli tüfekli, panzerli, gaz bombalı siyonist işgal güçlerinin üzerine yürüyen Filistinli'ler, dünyanın en iyi eğitilmiş ordusu olarak emperyalistlerin gurur duydukları İsrail askerlerine korku salıp, onları köşe bucak kovuyorlar. Emperyalistler ve siyonist İsrail tarafından kendi kaderi zorla gaspedilen, parçalanmış, yok edilmeye çalışılan Filistinli'ler bütün zor koşullara rağmen bağımsız Filistin mücadelesinin zaferine olan inançlarını, bu mücadeledeki kararlılıklarını onlarca şehit vererek haftalardır sürdürdükleri kahramanca direnişleriyle bir kez daha dünyaya ispatladılar. Hemde Lübnan'daki Filistin katliamlarından ve FKÖ'nün Lübnan'ı terketmek zorunda kalmasından sonra, Filistin Halkı'nın artık belini doğrultamayacağı görüşlerinin yaygınlaştığı, Filistin sorununu bölge devletleri ve süper güçler arasında bir sorun olarak görenlerin çoğaldığı, Filistin Ulusu'nu ve onun temsilcilerini hesap dışı tutan "plan" ve "çözüm"lerin ortalıkta çokça dolandığı, hatta sağcı Filistin yöneticilerinin bile, "artık Filistinli'ler askeri alanda mücadele vermeyeceklerine göre, siyasi alanda mücadele vermeleri zo-

runludur" dedikleri bir dönemde.

1967 işgalinden beri en yaygın ve en uzun süren kitle direnişleriyle karşı karşıya kalan siyonist İsrail Devleti işgal politikasını dahada sertleştirerek devam ettiriyor. Filistin gençliğinin taş ve yangın bombalarıyla başlattığı mücadele, İsrail'de çalışan onbinlerce Filistinli'nin işe gitmeme, işgal bölgelerindeki esnafın kepenkleri kapatma eylemleriyle birleşince mücadele, işgal bölgelerindeki yaşayan Filistinli'lerin topyekün direnişine dönüştü. Uluslararası yardım kuruluşlarının kamplara yiyecek dağıtımını engelleyen İsrail Hükümeti, esnafın dükkanlarını açmadığı, Filistinli'leri aç bırakma tehdit etmektedir. Kudüs'te yayınlanan İsrailce Times gazetesini Savunma Bakanı'nın işgal birliklerine gönderdiği talimatta, "bir tutuklu yasa gereği onsekiz gün sonra serbest bırakılıyor ve tekrar taş atmaya başlıyor, fakat askerler

kolunu kırarlarsa, o ancak birbuçuk ay sonra taş atmaya başlar" dediğini yazmaktadır. Nitekim son iki ay içerisinde onlarca Filistinli'yi katleden işgal birlikleri, kurşunlu sopalara yüzlercecinin ayak ve ellerini kırmaqlardır. Vahşet bununla da bitmemekte, Filistinli'lerin oturdukları evler eşyalarıyla birlikte yakılmakta, kadın ve çocuklar saldırılara uğramaktadırlar. Bu bölgelere bilinçli olarak yerleştirilen fanatik-siyonist Kaahane militanları saldırı ve cinayetlerini son dönemde daha da azımlaştırarak devam ettirmektedirler. Filistinli'leri kendi topraklarında etrafı tel örgülerle ve beton duvarlarla çevrili insanlık dışı yaşam koşullarının hüküm sürdüğü kamplarda baskı ve terör altında yaşamaya ve zoraki göçe zorlayan siyonistler, Filistin topraklarını İsrailleştirmeye devam ediyorlar. İsrail Devleti işgal altında

FKÖ Temsilcisi Sayın Ebu Firaz'a

Filistin halkının önderlerinden ve FKÖ'nün kurucularından Yürütme Komitesi üyesi Ebu Cihad adıyla bilinen Halil El Vezir'in ABD emperyalizminin sadık köpekleri faşist İsrail terör örgütü olan MOSSAD ajanlarınınca Tunus'ta 16 Nisan 1988 günü evinde silahlı baskıyla alçakça katledilmesi, başta ulusal kuruluş mücadelesi yürüten Filistin halkı ve önderlerini olduğu gibi, bizleri ve bütün dünya emekçilerini derin acıya boğmuştur.

Emperyalistler ve uşağı İsrail, ülkesini işgal eden emperyalistlere ve on yıldır ABD uşağı işgalci faşist İsrail devletine karşı küçük yaşlardan beri yurtsever-devrimci bir mücadeleye en ön saflarda katılan Ebu Cihad'ı katletmekle FKÖ ve halkının mücadelesini bastıracağını sanıyorlar ama boşuna! Ebu Cihad Filistinli'lerin devrimci mücadelesinin sembolüdür. Onun örnek yurtsever mücadelesi Filistin halkının meşalesi olup, kadın ve erkek her bir Filistinli, emperyalistler, İsrail siyonistleri ve aynı zamanda Filistin'in en verimli toprağı olan Beka vadisini işgal eden Rus uşağı Suriye içinde birer Ebu Cihad olup, onların yüreğine korku salacaktır. Ve Filistin halkının işgalci güçlere karşı bağımsızlık mücadelesi eninde sonunda başarı sağlayacaktır.

Emperyalistler ve terörist İsrail devletince Ebu Cihad'ın ve Filistin halkının haince ve alçakça katledilmesini şiddet ve nefretle kınıyor, şahsınızın, FKÖ ve halkının derin acısını paylaşıyor, hakk mücadelesini yürekten destekliyoruz.

Ebu Cihad, Filistin halkının mücadelesinde ebediyen yaşayacaktır.

Yaşasın Filistin halkının bağımsızlık mücadelesi!

Kuşehir E-Tipi Cezaevi'ndeki
TKP/ML-TİKKO davası tutsakları
adına Hacı Demirkaya

tuttuğu topraklarda oluşturduğu yerleşim alanlarına İsrailiileri yerleştiriyor. Amaç, Arap ve Filistin topraklarında kurulan İsrail Devleti gibi, işgal altındaki Filistin topraklarında İsrailleştirilme.

Siyonist-faşist İsrail Devleti, bu gücünün ve cesaretini kimlerden alıyor?

1948'de İngiliz ve diğer emperyalistler tarafından Filistin Ulusu'nun hakları gaspedilerek oluşturulan siyonist İsrail Devleti, kurulduğu günden bu yana ABD ve batılı emperyalistler tarafından güçlü bir biçimde desteklenmektedir. Emperyalistlerin bölge halklarına karşı bir saldırı karakolu işlevi gören İsrail Devleti, emperyalist sistemin militan bir savunucusu olarak dünyanın dört bir yanındaki ırkçı, faşist, gerici iktidarların ayakta durması için yardımcı koşmakta, destek vermektedir. Kanlı ellerini Pinoşe Şili'sinden, Güney Afrika ırkçılarına, Güney Kore'deki faşist diktatörlükten, Pakistan'daki Ziya Ülhak diktatörlüğüne kadar destek için uzatmaktadır.

ABD Emperyalizmi'nin askeri, ekonomik, siyasi olarak cömertçe desteklediği Orta-Doğu'nun bu küçük, Amerika sı, bölgedeki ilişkilerden de yararlanarak başta Filistinliler olmak üzere bölge

halklarına yönelik saldırı üzerine saldırı, katliam üzerine katliam düzenlemektedir. 1967'den beri Gazze, Batı Şeria ve Golan Tepeleri'ni işgal altında tutan İsrail Devleti, Lübnan'ı da parçalamaya çalışmaktadır. 1982'de ABD ve Fransız Emperyalistlerinin askeri desteğiyle Güney Lübnan'ı işgal eden İsrail, Falanjist işbirlikçileriyle el ele Beyrut'taki Sabra ve Şatilla Filistin kamplarında yüzlerce Filistinliyi hunharca katletmişlerdir. Estirdikleri tüm vahşi teröre rağmen Filistinliler'in ve Lübnan yurtsever güçlerinin yoğun mücadeleleri sonucu 680 ölü vererek, 1984'te Lübnan'dan geri çekilmek zorunda kalmıştır. İsrail geri çekilirken kendi eğittikleri ve finanse ettikleri Lübnan'lı faşist güçleri Güney Lübnan'a yerleştirerek Filistin ve yurtsever güçlerin saldırılarından kendini korumayı amaçlamıştır.

Emperyalizmin çürümüş halkası ırkçı Güney Afrika Cumhuriyetiyle birlikte, ABD ve Fransız Emperyalistlerinin teknolojik yardımlarıyla atom silahlarına sahip olan siyonist İsrail devleti, bölge halklarını ve devletlerini atom bombasıyla tehdit etmekte, bu şekilde ilelebel ayakta kalacağını düşünmektedir.30 Eylül 1985'te Tunus'taki FKÖ Karar-ı bombalayan, Libya uçağını kaçırarak, çeşitli ülkelerde Filistin'li yöneticilere suikastlar düzenleyen siyonist İsrail Devleti, ABD ve batılı emperyalistlerce

desteklenirken, kendi hakları ve toprakları için İsrail Devletine karşı mücadele yürüten Filistin direniş örgütlerine ve militanlarına bu ülkeler tarafından "terörist" damgası vurulmakta, İsrail'de olduğu gibi bu ülkelerde de Filistin'li olmak tutuklanma, gözaltına alınma gerekçesi sayılmaktadır.

"Yüz Milyonluk Arap Alemi, Üç Milyonluk İsrail'le başedemiyor" şeklinde yaygınlaştırılan siyonist propaganda, İsrail'in ardındaki güçlü emperyalist desteği, emperyalizmin bölgedeki böl-yönet politikasını gizlemenin aracı olarak kullanılmaktadır. Filistin'in bağımsızlık ve Arap Halkları'nın demokrasi mücadelesi her zaman dünya emperyalizmini direk veya dolaylı olarak karşısında bulmuştur. Bundan dolayı bölünmüş parçalanmış Filistin Halkı, ABD ve batılı emperyalistlerle onların bölgedeki saldırı karakolu olan İsrail nezdinde savaşmaktadır.

Orta-Doğu ve Filistin Devrimi

Orta-Doğu, dünyanın hiçbir başka bölgesinde görülmeyen ölçüde çok çeşitli toplumsal ilişkilerin keskinleşerek iç içe geçtiği, emperyalist sistemin yoğunlaştığı ve bir yumak haline geldiği İkinci Dünya Savaşı'ndan beri fokur fokur kaynayan bir bölgedir. Zengin petrol kaynaklarının bulunduğu Orta-Doğu, üç

kitayı birbirine bağlayan önemli bir jeopolitik konuma sahiptir. Asırlar boyu zenginliğin, büyük gelişmiş medeniyetlerin beşiği olan Orta-Doğu, emperyalizm çağında dünyayı paylaşmış bulunan emperyalist güçlerin üzerinde en fazla dalaştıkları alanlardan biri olmuştur.

20. yüzyılda, yoğun ulusal bağımsızlık savaşları sonucu bölgede çok sayıda ulusal devlet ortaya çıkmış, bunlar burjuva önderlikleri sonucu emperyalizmin çeperleri içinde kalarak veya süreç içinde emperyalizmin ağına düşürülerek emperyalizme her yönüyle bağımlı yarı-sömürgeleler haline gelmişlerdir. Bunlardan bir tanesi, istisnai bir özelliğe sahiptir. O da İsrail'dir. 1948 yılında İngiliz ve ABD Emperyalistlerinin yardımıyla kurulan bu devleti dünyanın çeşitli bölgelerine dağılmış bulunan Yahudiler'in 19. yüzyılın sonlarından itibaren Filistin topraklarına göçleri, buralara zor ve toprak satın alma yoluyla yerleşmeleri üzerinde şekillenmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrası İngiliz Emperyalistleri'nin hükümraniği altında kalan Filistin topraklarına İsrail Devleti kurmak amacıyla yoğun olarak yerleşen Yahudiler, buradaki Filistinliler'i ve Arapları İngiliz idaresinin desteğinde baskı ve katliamlarla zoraki göçe zorlamışlar, büyük bölümünü göç ettirmişlerdir. İkinci Dünya Savaşı öncesi İsrail Devleti'ni kurmak için Arap ve Filistinliler'e arka arkası kesilmeyen saldırılar düzenleyen siyonistler, İsrail Devleti'nin kurulmasından sonra da bu saldırıları sürekli sürdürmüşlerdir. Bundan dolayı Orta-Doğu Halkları'ya, özellikle de Filistin Ulusu'ya siyonist İsrail Devleti arasındaki çelişki sürekli keskinlik arz etmiştir. Bu çelişkilerden dolayı İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana dört defa (1948-49, 1957, 1967 ve 1973 yıllarında) Arap-İsrail savaşları patlak vermiştir.

Emperyalistler, siyonistlere Filistin topraklarına yerleşme bir devlet kurdururken, Filistin ve Kürt Ulusları'nın kendi toprakları üzerinde kendi kaderlerini tayin

etmelerini, yani bağımsız devlet kurmalarını bölge gericiğiyle elele, zor yoluyla engellemişlerdir. On yıllardır baskı ve katliamlarla engellenmeye çalışılan Kürt ve Filistin Ulusları'nın ulusal bağımsızlık mücadeleleri yıllardır emperyalizme ve gericiğe karşı bölgede yürütülen mücadelelerin en güçlü halkaları olmuşlardır.

Her toplumsal hareket gibi Filistin mücadelesinin de başarı ve başarısızlıkları, bir dizi diğer etmenlerin yanısıra önemli ölçüde harekete önderlik eden siyasi yapılanmanın niteliğine bağlı olmuştur. Bilindiği gibi çok karmaşık yapıya sahip olan Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Filistin mücadelesine tartışmasız damgasını vurmakta, ona önderlik etmektedir. FKÖ, farklı siyasi çizgilere sahip, çok sayıda örgütün birliğinden oluşan, bir cephe örgütüdür. Çok çeşitli siyasi örgütlerden oluşmasına rağmen, her yönüyle ona damgasını vuran, Yaser Arafat'ın önderlik ettiği El-Fetih'tir. El-Fetih'i Filistin burjuvazisinin geniş yelpazeli bir siyasi örgütüdür. El-Fetih içinde radikal küçük burjuvaziden, uzlaşmacı ve hatta gerici burjuvaziye kadar geniş kesimler yer almakta, onu şekillendirmektedirler. El-Fetih'in kurucusu ve önderi ve aynı zamanda FKÖ'nün son 20 yıllık mücadelesine damgasını vuran Yaser Arafat karizmatik özellikleri olan, Filistin hareketiyle önemli ölçüde bütünleşmiş bir önderdir. FKÖ içinde ayrıca, Gazze'deki mücadelede önemli rol oynayan anti-emperyalist, radikal İslami akımlar, Suriye ve Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler içinde bulunan Havetme'nin demokratik cephesi, Habbaşın halk cephesi ve sosyal-emperyalistlerin güdümündeki FKÖ'de yer almaktadırlar, yönetiminde temsil edilmektedirler.

1982'de Suriye gericiğinin FKÖ'nün bağımsızlığına yönelik saldırılarını yoğunlaştırması sonucu, FKÖ içinde meydana gelen bölünme, 4 yıllık bir bunalım ve iç mücadele sürecinden sonra Mayıs 1987'de Cezayir'de yapılan

Filistin Ulusal Konsey toplantısında Ürdün ve Suriye gericiğine karşı FKÖ'nün bağımsızlığı onaylanarak, birliği tekrar sağlandı. Filistinlilerin sürgündeki parlamento işlevini gören Ulusal Konsey toplantısı pratik olarak, Suriye'nin FKÖ'yü bölme girişimi, Ürdün'ün de kendi gerici çizgisine çekme çabalarını mahkum etti.

1960'lı yılların ortalarından itibaren El-Fetih ve diğer Filistinli örgütler yoğun olarak yürüttükleri çok çeşitli eylemlerle Filistin sorununu dünya kamuoyunun gündemine getirdiler. Ezilen halkların emperyalizme ağır darbeler vurduğu ve dünya çapında devrimci durumun yükseldiği o dönemde, bu elverişli objektif koşulların ve Mao Zedung önderliğindeki Çin Cumhuriyeti'nin çok yönlü desteğinin olumlu etkileri ile, devrimci bir yönelemlerde bulunan Filistin Kurtuluş Örgütü, 1974 sonunda Arap Zirvesi ve Birleşmiş Milletler tarafından Filistin halkının temsilcisi olarak kabul edilmesinden sonra, adım adım sağa kaydı. Giderek, diplomasi alanındaki mücadeleyi her şey gören bir anlayışa sahip oldu. Bu anlayış, Filistin mücadelesine çok ağır zararlar verdi. Ve hala da vermektedir. FKÖ'nün burjuva yapı ve çizgisinden kaynaklanan ve Filistin mücadelesini sekteye uğratan bu olumsuzluğa rağmen, o hiç bir emperyalist gücün ve bölgedeki gerici devletin uzantısı, uşağı haline gelmedi. İçinden geçilen tarihsel dönemde dünya ve bölge koşullarının oldukça olumsuz ve zorluklarla dolu ve bir burjuva hareketinin bu koşullarda uzun süre bağımsızlığını sürdürme olanağının çok sınırlı olmasına rağmen FKÖ'nün bağımsızlığını koruması, onun olumlu yönüdür. Bağımsız Filistin mücadelesi emperyalizme karşı mücadelede devrimci bir rol oynamakta, emperyalist sisteme ve bölge gericiğine darbe vurmaktadır.

Filistin halkının düşmanları sadece İsrail ve Batılı emperyalistler değildir. Filistin devriminin özelliklerinden biri de, belki de en önemlisi de farklı düş-

manlarla bir çok cephede savaşmak zorunda olmasındır. Ekim Devrimi sırasında emperyalistlerin Sovyetler'e ahluke ve müdahalesi örneği dışında hiç bir devrimci hareket bu kadar çok ve farklı düşmanla farklı cephelerde savaşmak zorunda kalmamıştır. Filistin halkının baş düşmanları İsrail ve ABD'dir. Bunlar görünürdeki ve açık düşmanlardır. Bir de "dost" görünen gizli düşmanları vardır. Onlar da Sovyetler Birliği'nin güdümündeki güçler ve Arap gerici iktidarlarıdır. Camp-David'de İsrail işgalcileriyle ABD emperyalistlerinin istediği temelde anlaşan Mısır yönetimi, Filistin mücadelesini arkadan hançerlemiştir. Kendi gerici saltanatı tehlikeye gireceği endişesiyle Ürdün Kralı Hüseyin'de Filistin devriminden korkmaktadır. 1970'de 25.000 Filistin'liyi katletti Kral Hüseyin, Ürdün nüfusunun % 60'ını oluşturan Filistin'lilere ikinci sınıf insan muamelesi yapmaktadır. O da, Mısır'ın izinden giderek, İsrail'le gizlice görüşmeler yapmakta, Filistin Kurtuluş Örgütünü tasfiye etmeye çalışmaktadır. Sovyet sosyal-emperyalizminin güdümündeki Suriye devleti Filistin mücadelesini kendi hegemonya ve yayılma amacının bir aracı olarak görmekte, bundan dolayı da FKÖ'yü kendi denetimine alma isteğinden hiç bir zaman vazgeçmemektedir. Tel-Zaatar'da binlerce Filistin'liyi katleden Suriye ordularının görevini 1996 yılında Suriye destekli Şii-Encl örgütü yerine getirmiş, Lübnan'da binlerce Filistinli'yi katletmişlerdir. Bölgedeki gerici Arap devletleri de özgür ve bağımsız Filistin mücadelesinin devrimci-demokratik muhtevasından kendi ülkelerindeki ezilenlerin mücadelesine ışık tutacağı endişesiyle korkmakta, bu muhtevayı yok etmek için hareketi kendi güdümüne almaya çalışmaktadırlar.

Filistin Devrimi ve "Uluslararası Konferans"

"Şiddetin dalgaları bizi kendi

kontrolüne çekmeden, ne kurtarabilirsek, onu kurtarmak zorundayız.", Ürdün Kralı Hüseyin'in bazı Batı Avrupa ülkelerinin başkentlerine düzenlediği turdan önce söylediği bu sözler bir panik havasını ve telaşı yansıtıyordu. Filistin mücadelesinin tabandan yaptığı baskının yarattığı baskı ve panik sadece Kral Hüseyin'i değil, ABD, İsrail ve Mısır yönetimlerini de sarmıştı. Bu panik havası yoğun bir diplomasi trafiğine yol açtı. Mısır ve Ürdün yönetimleri bir yandan önceden beri İsrail'le sürdürdükleri gizli görüşmeleri sıklaştırırken, diğer yandan ABD ve Batı Avrupa başkentlerine tura çıktılar. ABD bölgedeki etkinliğini zayıflatıcı gelişmeleri frenlemek için özel temsilci Habib ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Murpy'den sonra Dı-

şışleri Bakanı Schultz'u da Orta Doğu seferine gönderdi.

FKÖ'de dahil Orta-Doğu'daki gelişmelerle dolaylı ve dolaysız ilişkide bulunan güçlerin önemli bir bölümü, Filistin sorununun çözümünün yolu olarak "uluslararası Konferans" önermektedirler. Sovyetler Birliği'nin 1970'li yılların başında önerdiği bu çözüm yolunu, farklı içerik ve birleşimlerle Birleşmiş Milletler, Ortak Pazar ülkeleri, Bağlantısızlar Konferansı, Çin ve Arap ülkeleri de benimsemektedirler. ABD ve İsrail'deki hükümet ortağı Siyonist İşçi Partisi'de uluslararası konferansa evet derken, İsrail Koalisyon Hükümetinin diğer ortağı Başbakan Şamir önderliğindeki Likud bloku ve fanatik siyonistler, uluslararası bir konferansa karşı çıkmak-

tađırlar.

ABD, uluslararası bir konferansa gitmeden, Camp-David ruhunu yeniden canlandırmaya, İsrail, Mısır ve Ürdün arasında bir anlaşma sağlamaya çalışıyor. Bu şekilde bir taşla birkaç kuş vurmaya amaçlayan ABD, Filistin mücadelesini kontrol altına almak, FKÖ'yü devre dışı bırakmak ve Sovyetler Birliği'nin bölgedeki etkinliğini genişlemesini engellemek istiyor. ABD'nin BM'deki temsilcisi Herbert Okun, işgal altındaki Filistinlilerin Birleşmiş Milletler Barış Gücü Askerleri'nin güvencesti altına alınması ve Birleşmiş Milletler gözetiminde Arap-İsrail görüşmelerinin başlatılması önerisini veto gerekçesini açıklarken, ABD'nin bu planını şu cümlelerle dile getiriyordu: "Bölgedeki ayaklanmanın başından beri ABD taraflar arasında Birleşmiş Milletler kararları temelinde bir çözüm bulma çabalarını sürdürüyor. Bundan dolayı, başka diplomatik kanalların devreye sokulması, tartışmasının bir anlamı yoktur." Nitekim daha sonra basına yansıyan Dışişleri Bakanı Schultz'un altı maddelik anlaşma önerisi, ABD'nin nasıl bir çözüm planı peşinde koştuğunu netleştiriyordu. FKÖ tarafından, "Yaşayan bir dava için ölü fikirler" olarak değerlendirilen ABD önerisine göre; altı aylık bir geçiş döneminden sonra, işgal bölgelerindeki İsrail askerlerinin yerine Birleşmiş Milletler Barış Gücü veya Ürdün askerleri yerleştirilecek. Filistinliler, askeri görevler dışındaki sorunlarla uğraşacak, kendi temsilcilerini seçecekler, ve sonuçta, Filistinlilerin Ürdün Heyeti içinde temsil edileceği, Birleşmiş Milletler gözetiminde Arap-İsrail görüşmeleri başlayacak. Ürdün tarafından işgal altındaki toprakların boşaltılmasını öngörmediği, Şamir tarafından da "toprak karşılığı barış mümkün değildir" gerekçeleriyle bu öneri şimdilik kabul görmezken, bölgedeki durumu patlamaya hazır bir volkana benzeten Mısır Devlet Başkanı Mübarek, yangını söndürmekle sınırlı dar çerçeveli bir

öneri sunmaktadır. Buna göre; her iki tarafta altı aylık bir süre için çatışmaları durduracak. Bu süre içinde işgal bölgelerine yeni yerleşim yerleri inşaa edilemeyecek. Ve Filistinlilerin güvenliği uluslararası tedbirlerle korunacak.

ABD'nin insiyatifinde İsrail, Ürdün ve Mısır arasında bir anlaşma henüz sağlanmamış olmasına rağmen, ABD rağmen, ABD güdümündeki bu üç devletin önümüzdeki dönemde bir uzlaşmaya varmaları, anlaşmaları büyük olasılıktır. Çünkü tümü de yükselen Filistin mücadelesinden korkuya kapılmakta, mücadelenin daha lleri boyutlara sıçraması halinde bölgedeki tüm iktidarların sarsıcı etkilere yol açacağından endişelenmektedirler. Ayrıca bazıları bağımsız bir Filistin Devleti'nden yana gözüke de gerçekte tümü de yeni başlarında bağımsız bir Filistin Devleti kurulmasına karşıdır. Bunun yerine Ürdün Kontrolünde işbirlikçi Filistinlilerin önderliğinde, Filistinliler'e otonomi vererek, onları kontrol altında tutmayı amaçlıyorlar.

ABD'nin kendi kontrolündeki güçler arasında bir anlaşma sağlayıp, daha sonra bunu uluslararası bir konferansa sunma planının tutmayacağı daha şimdiden belli. Her ne kadar ABD yetkililerinin Sovyetler Birliği'nin Schultz planına yeşil ışık yakması da, sarı ışık yakacağını söyleseler de, Sovyetler Birliği ve Suriye önemli bir başka karşılık görmeden böyle bir gelişmeye göz yummaları veya seyirci kalmaları beklenemez. Sovyetler Birliği iki süper güçten biri veya güvenlik konseyinin beş daimi üyesinden biri olarak, Suriye'de soruna taraf bir ülke olarak müdahale edeceklerdir. "Çözümü" kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmeye çalışacaklardır.

Nisan 1987'de Cezayir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi'nden birliğini sağlayarak çıkan FKÖ, işgal bölgelerindeki Filistin Halkı'nın işgaleci güçlere karşı haftalardır aralıksız sürdürdüğü mücadelesiyle, son yıllarda ard arda uğradığı bozgunlardan

sonra kaybettiği morali yeniden kazandı ve sarsılan prestijini tekrar düzeltti. Filistin burjuvazisinin geniş yelpazesi örgütü olan FKÖ yapısı ve çizgisi gereği Filistin Halkı'nın mücadelesini esas alacağı ve diplomatik mücadeleyi, halkın mücadelesinin kazanımlarının geliştirilmesini ve pekiştirilmesini bir alan olarak kullanacağı yerde, diplomatik mücadeleyi esas almakta, halkın mücadelesini bu alanda bir "tehdit" silahı olarak kullanmaktadır. Bundan dolayı görevinin merkezine bağımsız ve özgür Filistin için silahlı halk mücadelesi yerine, uluslararası konferansı koymaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesiyile birlikte taraf güçler olarak Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Suriye ve FKÖ'nün katılacağı uluslararası bir konferansı çözüm yolu olarak görmektedir. Bütün diğer mücadelelere İsrail'i böyle bir çözüm yolunda zorlamanın aracı olarak kullanmaktadır. Filistin Halkı gerçek anlamda bir devrimci önderlikten yoksun olduğu için bugün FKÖ, Filistin Halkı'nı yönlendirmekte ve ona önderlik etmektedir. Halkın mücadelesi zaman zaman FKÖ'yü aşmasına rağmen, bu mücadeleyi sürekli kalacak ve halkın gerçek hedeflerine doğru yönlendirecek proletaryanın bilimsel dünya görüşüyle donanmış bir önderlikten yoksun olduğundan dolayı FKÖ harekete tekrar egemen olabilmekte, onu kendi sınırları içine çekebilmektedir.

Bugün Filistin Halkı'nın alternatifsiz siyasi yönlendiricisi olan FKÖ'nün onaylamadığı bir çözümün veya katılmadığı bir toplantının başarı şansı yoktur. ABD'nin Filistin'de bir Akino yaratma şansı da yoktur. ABD tarafından Ürdün ve Mısır aracılığıyla FKÖ'ye karşı örgütlenilmeye çalışılan işbirlikçi kesimin Filistin Halkı üzerinde hiçbir etkisi yoktur ve bunlar Filistin Halkı'nı da temsil edebilecek güçte sahip değildirler.

Bağımsız ve özgür Filistin Devleti, bütün engellere ve zorluklara rağmen kurulacaktır. Filistin Halkı bu amacına ulaş-

makta kararlıdır. Bölgedeki çatışma ve alt-üst oluşlar Filistin Devrimiyle sona ermeyecek, emperyalizmin ve gericiliğin bölgedeki hakimiyeti yıkılmaya kadar yani bölge halklarının gerçek anlamda kardeşliği sağlanmaya kadar Orta-Doğu her zaman yeni yeni kargaşalara, çatışmalara, alt üst oluşlara gebe olacaktır.

Türkiye Halkı'nın, Filistin Devrimi'ne Desteği ve Dayanışması Baskı ve Terörle Engellenerek, Filistin Dostu Olunamaz!

Türk Devleti'nin sözcüleri Batı Şeria ve Gazze'deki İsrail baskılarını kınadıklarını, Filistinlilerin kendi kaderlerini tayin hakkı mücadelesini desteklediklerini açıkladılar. Filistin sorununa ilişkin Birleşmiş Milletler kararlarının uygulanması taleplerini tekrarladılar.

FKÖ'yu tanıyan ve İsrail'e diplomatik ilişkilerini sürdüren Türk Devleti'nin bölgeye yönelik politikası ABD Emperyalistleri'nin ve Türk Hakim Sınıfları'nın çıkarları temelinde şekillendiği için kendi içinde açmazları barındırmaktadır. İsrail'e Arap ülkeleri arasındaki çelişki, Batılı Emperyalistler'in olduğu gibi Türk Devleti'nin de bir açmazdır. Çünkü Ürdün,

Mısır, Suudi Arabistan gibi Amerikancı iktidarların egemen olduğu ülkelerle, siyonist İsrail arasındaki çelişkiye açık taraf olmak zordur. Bir defa Türk Devleti siyonist İsrail Devleti'nin varlığından, her ikisinin de "terörüstü" ocakları olarak gördüğü devrimci-demokratik örgütlere saldırılarından yanadır. Türk Hakim Sınıfları akıl hocalarından Coşkun Kırca, siyonist İsrail'in Arap yayılmacılığına karşı denge unsuru olduğunu belirterek, Türk resmi politikasını, gayri resmi bir biçimde açıklamıştır. ABD Emperyalistleri'nin bölgedeki çıkarlarının en militan savunucusu İsrail'in bölge halklarına yönelik saldırısıyla, Türk Devleti'nin Irak'a yönelik sınır operasyonları benzerlik taşımaktadır.

Dünya ve Türkiye demokratik kamuoyunun baskısıyla Filistinlilerin çektiikleri acılar karşısında timsah gözyaşları döken Türk Hakim Sınıfları Türkiye Halkı'nın Filistin mücadelesiyle her türlü dayanışmasını baskı ve terörle engellemeye çalışmaktadır. Orta-Doğu Halkları'na yönelik saldırı ve katliamlar için ABD Emperyalizmine bütün olanaklarını sunan ve aynı amaçla bir çok yükümlülükler yüklenen Türk Devleti Filistin ve Ortadoğu Halkları'nın dostu değildir.

ranzaya yaşıyorum. Gecenin ilerlemiş bir saatinde, böyle oturup yağmuru dinlemek, biraz hüzün katıyor duygulara. Birden aklıma düşüyor; şimdi sokakta olanlar var mı? İslananlar! Ya da bir saçak altına sığınanlar?.. Dışarıdayken, ne zaman yağmura tutulup islansam, (bunun olmadığı yağmurlu bir gün yoktu galiba) hep sobası yanan bir odaya girivermek isterdim. Çaydanlıksız bir soba da düşünmezdim hani. Bir güzel kurulmak ve pencere kenarına çekmek masayı... Sigaramı, çayım ve hafiften bir müzik... Ve dışarda yağmurun sesi. Arada bir kapatıp gözlerimi, sevgiliyi düşürmek aklı. Kaç kez yapabildim bunu? Belki de hiç Anımsamıyorum.

Ranzamdayım. Açık camdan gelen rüzgar saçlarımı dağıtıyor. Ranza demirine dayıyorum başımı. Yağmurun sesi ıslak ve gür. Omuzbaşımızdan, önümüzden kayıp gidenler düşüyor aklıma. Bir yerlerde, başını ranza demirine yaslıyor, eskiden yağmur altında çıplak yıkanan biri. Göğsümde bir şeyler kabarıyor boğazıma doğru...

Dışarıda yağmur yağıyor. Köylülerin başlarını göğe kaldırıp ışıltılı gözlerle "rahmettir" deyişleri geliyor aklıma. Rahmettir... Birazdan, toprak kokusu getirecek rüzgar dışarıdan.

INF ANLAŞMASI VE SONUÇLARI

SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbacov'la ABD Başkanı Ronald Reagan, 8 Aralık günü bütün dünyada ilgiyle izlenen görkemli bir törenle INF Anlaşması'nı imzaladılar. Yüksek Sovyetler ve ABD Kongresi'nde onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek olan INF Anlaşması'na göre, ABD B. Avrupa'da konumlandığı 500 ile 5000 km arasındaki kısa-orta ve orta menzilli nükleer başlıklı füzeleri, 3 yıl içinde sökerek imha edecek. Bu kapsamda, ABD'nin 420 nükleer başlıklı çeşitli tiplerdeki füzeleri, Sovyetler Birliği'nin de 156 nükleer başlıklı SS-20 füzeleri gerekmektedir. Anlaşmanın gereklerini yerine getirilip getirilmediği hususunda, her iki tarafın da birbirini kontrol edebilmeleri anlaşma metninde detaylı olarak yer almaktadır.

Her iki ülkenin geniş yönetici ve uzman kadrolarının da katıldığı, Reagan ile Gorbacov arasındaki Washington zirvesinde, bölgesel sorunlarda yakınlaşma sağlanamazken, stratejik silahların % 50 azaltılması, kimyasal silahların yasaklanması ve konvansiyonel silahların dengelenmesi konularında görüşmelerin sürdürülmesi hususunda mutabakat sağlandı.

INF Anlaşması "umut verici", "tarihsel bir olay" şeklindeki değerlendirmelerle her iki blok ülkelerinin devlet ve hükümet başkanları tarafından memnurlukla karşılandı. "Dönüm noktası", "silahlanma vidasının geriye döndürülmesi", "silahsızlanmaya doğru" şeklindeki yorum ve değerlendirmelerle burjuva basın ve kitle iletişim araçları bütün dünyada yaygın bir iyimserlik havası estirdi. İki en büyük emperyalist devlet arasında varılan anlaşma, "bütün dünyada memnurlukla karşılandı" şeklindeki burjuva ve modern revizyonist basının aksine, halklar ve ezilenler olaya karmaşık duygularla yaklaştı. Çünkü; 80'li yıllarda başta B. Avrupa'da olmak üzere, bütün dünyada yükselen barış mücadelelerinin, ezile halkların ulu-

sal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin ve iki en büyük emperyalist gücün son yıllarda giderek artan kendi sorunlarının etkisiyle de olsa, nükleer silahların % 8'ini oluşturan bölümünün imhası anlaşması dünya hegemonyası için mücadele eden iki savaş kişirticisi açısından geri bir adıma zorlanmaları anlamına gelmesine rağmen; uzayı da içine alan silahlanma yarışının bütün hızıyla sürdüğü, emperyalistler ve sosyal-emperyalistler tarafından dünyanın dört bir yanında yerel ve bölgesel savaşların körtüklendiği veya sürdürüldüğü, ezilen halkların haklı mücadelelerinin vahşi terörle bastırılmaya çalışıldığı günümüz dünyasının gerçek görüntüsünü (modern revizyonistlerin iddia ettikleri gibi) değil "değiştirme", gölge bile edememektedir.

INF Anlaşması'nın sonuçlarını değerlendirmeye geçmeden önce, ABD ve "SB"ni böyle bir anlaşmaya isen nedenlere bakmak gerekir. Çünkü Batılı burjuva çevreler ve modern revizyonistler gerçek nedenleri gizleyerek, devlet yöneticilerinin, hatta başkanlarının "barış" istek ve arzularının pratik bir ürünü olarak göstermektedirler. Bu iddiaların aksine, iki en büyük emperyalist gücü böyle bir anlaşmaya zorlayan çok çeşitli iç ve dış nedenler bulunmaktadır. Marx'ın dediği gibi: "İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar. Ama bunu sırf kendi keyiflerine göre yapmazlar. Kendileri tarafından seçilen durumda değil de tamamen geçmişten gelen, geçmişin belirlediği koşullar altında yaparlar bunu!" Bu marksist bakış açısı temelinde soruna yaklaşıldığında, ABD ve "SB"ni böyle bir anlaşma yapmaya zorlanırlan nedenler görülebilir. Biz bu yazımızda, bunlardan en önemli gördüğümüz bazıları sıralamaya çalışacağız.

"Sovyetler Birliği"nde giderek artan bir şekilde kendisini gösteren ekonomik, toplumsal sorunları çözmek amacıyla Gorbacov önderliğinde, "Sovyetler Birliği" egemen güçleri tarafından gündeme getirilen ve son iki yıldır bütün dün-

yada tutanahı bir biçimde propaganda edilen, "glasnost" (açıklık), "perestrojka" (ekonominin ve toplumun yeniden yapılanması), "uskroniye" (sosyo-ekonomik gelişmenin hızlandırılması) yani, hayatın her alanında reformlara gidilmesi politikasının dış politikada getirdiği değişiklikler, INF Anlaşması'nı "Sovyetler Birliği" açısından mümkün kılmıştır. Dünya emperyalist sisteminin önemli bir parçasını oluşturan ve giderek diğer emperyalist güçlerle ekonomik ilişkileri sıkılaştıran COMECON ülkeleri, uzun bir süredir ekonomik krizin girdabı içindedirler. Uzun bir ekonomik durgunluk dönemini 70'li yılların sonlarından itibaren, gerileme yaşamışlar. "Sovyetler Birliği" ekonomik büyüme ve teknolojik gelişme açısından 1917 Ekim Devrimi sonrası sosyalist inşa sürecinde, özellikle de "büyük anayurt savunması" öncesi ve sonrasında elde ettiği her alanda ekonomik büyüme ve teknolojik gelişme hızlarına, 1956 Kruşçev modern revizyonistlerinin iktidarı gaspirmelerinden sonraki süreçte bu hızlara ulaşma bir yana, sosyalist inşa sürecinde Batılı en gelişmiş emperyalist ülkelere ulaşma ve hatta onları bir çok alanda geçme konumunu kaybederek, onların gerisine düşmüştür. Bugünkü "Sovyer" yöneticileri, gerçek nedenlerini çarpıtarak da olsa, "Sovyetler Birliği"nin her alandaki sorunlarının önemli bir bölümünü itiraf etmektedirler. Gorbacov, ekonomik durgunluktan, birçok sektörde üretimle gerilemesinden, işçilerin çaresizliğinden, yöneticilerin bürokratiğinden, çıkar peşinde olmalarından v.b. ekonomik, toplumsal sorunlardan sık sık bahsetmektedir. Bugün "Sovyetler Birliği"nin COMELOW dışındaki ülkelere yaptığı ihracatın % 80'ini doğal gaz ve petrol ürünlerinin oluşturması, onun gerçek durumunun bir başka göstergesidir. Sosyal Emperyalistlerin dünya hegemonyası mücadelesini önemli derecede sekteye uğratan bu ekonomik duruma aşmak,

ekonomik ve teknolojik gelişmeye yeni bir ivme kazandırmak için toplama ve ekonomiyi "yeni" bir yönelime sokmaya çalışan Gorbaçov önderliğindeki egemen güçler, reformların hızı, biçimi, yaygınlık alanı vb. sorunlarda kendi aralarında çatışmaktadırlar.

2 Emperyalist Pazarlaşım Savaşı'ndan sonra, emperyalist sistemin yeniden yapılanmasında önderlik rolü oynayan dünya emperyalizminin ve gericiliğinin jandarmalığını üstlenen ABD emperyalistleri, gelişen ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri sonucu yıpranması, özellikle Güneydoğu Asya'da ağır bir yenilgiye uğraması, 1970'li yılların başlarında kabul edilen "detant" politikasının ardından geri çekilmesini takip eden dönemde, Rus sosyal emperyalistleri yaygın ve hızlı bir yayılma politikası izlediler. ABD emperyalistlerinin gerilediği her alana, ekonomik ve askeri yollardan girmeye; Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da etkinlik alanları yaratmaya çalıştı. Bu amaçla Afganistan'ı işgal etti ve bu işgali 8 yıldır sürdürmektedir. Kendi güdümüne çektiği Vietnamlı revizyonistlere Kamboçya'yı işgal ettirdi. İşgalciler, Kamboçya halkının meşru hükümeti olan Pol Pot Yönetimi'ni devrerek, kendi güdümlerindeki kukla bir yönetim oluşturdular. Rus sosyal emperyalistleri Afganistan'da uşakları Vietnamlı işgalcilerle Kamboçya'da yıllardır içinden kurtulamadıkları bir bataklıkta çırpınıp durmaktadırlar. Afganistan'da ve Kamboçya'da yıllardır ısrar ve katliamlar aracılığıyla sürdürülen askeri işgaller, Rus sosyal emperyalistlerinin "enternasyonal yardım" maskesi ardına gizlediği gerçek yüzünü bütün çıplaklığıyla bugün

daha iyi sergilemektedir. Yalçın Küçük tayfası gibi kontrolsüz revizyonistler dışında, bugün hiçbir modern revizyonist parti, Afganistan ve Kamboçya işgallerini aşıktan savunmamaktadır.

Rus sosyal emperyalistlerinin uluslararası alanda sorunları Afganistan ve Kamboçya ile sınırlı değildir. Yabancıda, kendine bağımlı kıldığı Doğu-Avrupa ülkelerinde birbiri ardına patlak veren kitle hareketleri ve gösterileri bu ülkelerdeki yönetimleri yıpratıyor. Polonya'da olduğu gibi, askeri yönetimleri işbaşına getirebilecek boyutlara ulaşması, Rus sosyal emperyalistlerinin bu ülkelerin gerçek durumları konusundaki yalanlarını açığa çıkararak, haksız yere sürdürmeye çalıştıkları prestijlerini zayıflatmaktadır. Son aylarda Romanya'da gelişen kitle hareketleri, blok içindeki yeni bir çabanı başlatıyor. Yine bu dönemde Angola, Mozambik, Etiyopya ve daha birçok ülkede askeri ve siyasi olarak belirli güç kazanmasına rağmen, bu etkinliğini ekonomik tedbirlerle pekiştirmeye gücü yetmediği için buralarda etkinliği pek sağlam gözükmemektedir.

Rus sosyal emperyalistleri 70'li yılların başlarından itibaren, dünya çapında sürdürdükleri yaygın ve hızlı yayılmacılıklarını, 1980 başlarında en üst düzeye çıkardılar. Bu aç gözle yayılmacılığın bir gereği olarak ekonomilerini hızla askeri harcama, "Sovyet" ekonomisinin kaldıramayacağı bir yükü. Ayrıca bilim ve teknik alanlardaki en yetkin elemanların çok büyük bir bölümünün askeri amaçlı sektörlere kaydırılması da, "Sovyetler'in sivil sektörlerde teknolojik alanda önemli ölçüde gerilemesinin en

önemli nedenlerinden biri oldu. Bu dönem sosyal emperyalistlerin siyasi ve askeri olarak belli alanlarda kısmi başarılar sağlaması, gerek ekonominin uzun bir durgunluk evresinden sonra gerilmeye başlaması, gerek dünya çapında bu dönem yaygın olarak teşhir olması, gerekse içinden çıkamadığı bir dizi problemlerle yüzyüze gelmesi pahasına elde edildi. Yani faturası pahalı oldu.

Bütün bu ve benzeri sorunları sosyal emperyalistlere bir güç biriktirme, nefes alma dönemini dayatıyor. Konunun bağında belirttiğimiz gibi, her alanda reformlara gidilmesi politikası, bu nefes alma döneminin politikası olarak gündeme getirilmekte ve mevcut sorunlar, bu politika temelinde çözümlenmeye çalışılmaktadır.

Uzun yıllardır emperyalist ekonominin motor gücü rolünü oynayan ABD, bugün açık bir biçimde, emperyalist ekonominin tehlikeli bir ögesi, başbelası durumundadır. ABD emperyalizmi uzun bir süredir ekonomik durgunluğunun çeperleri içinde sıkışıp kalmıştır. Dünya ekonomisiyle birlikte 2. Dünya Savaşı sonrasında, en derin krizini yaşadığı 1973-74 bunalımından beri bir türlü belini doğrultamamakta, çeşitli parasal oyunlarla krizi aşma çabaları, her defasında bir öncekinden daha derinlemesine bir krize girmesine yol açmaktadır. 73-74 krizini, daha ağır biçimde 80 krizi izlemiş ve bugün de 80 krizinden daha ağır olacağı şüphe götürmeyen bir krizin eşliğine girmiş bulunmaktadır.

ABD'nin dünya ticaret hacmindeki payının sürekli düşmesi, imalat sanayindeki gerileme sonucu bu alanda B.Almanya ve Japonya karşısında yenik düşmesi, 1984'te 107 milyar dolar olan dış ticaret açığının, 1985'te 135 milyar, 1986'da 152 milyar dolara yükselmesi, 1986 bütçesinin 170 milyar dolarlık açıkla kapanması, doların dünya piyasasında hızlı değer kaybetmesi, her yıl bütçeden 300 milyar dolar ayrılan askeri harcamalarda zorunlu kısıntılara gitmesi, ABD ekonomisinin içinde bulunduğu krizin net göstergeleridir. B.Almanya ve Japonya ile rekabette güçlük çeken ABD, tarihsel üstünlüğünden de yararlanarak, rakiplerini frenlemeye çalışmaktadır. ABD Maliye Bakanlığı'nun bütçe ve dış ticaret açığını kapatmaya çalışacağını açıklaması ve bunun bir aracı olarak da, doların değerinin dalgalanmaya bırakılması ve ardından doların tepetaklak düşüşü, özellikle-mark ve yen karşısında) dünya para borsasının alt-üst etti. 1980 krizinden sonra uygulanan yüksek faiz politikasının, da etkisiyle, gerçek değerlerinin çok üstünde bir değer artış grafiği çizen hisse senetleri, bir-

den 1929 bunalımını andırır bir şekilde tepetakla düşüşe geçtiler. Bir günde % 23'den fazla bir değer kaybına uğradılar. Günde 200 milyar doların döndüğü borsalarda tam bir panik yaşandı. Borsalarda yaşanan panik, ekonominin bütün sektörlerinde aynı şekilde etkisini göstermesine rağmen, güven duygularının, köklü bir şekilde sarstığı gibi, emperyalist ekonominin kontrol mekanizmalarının iyice işlemez hale geldiğinin de bir göstergesi oldu.

Dünya ekonomisini de derinden etkileyen, ABD ekonomisinin mevcut krizden kısa sürede sıyrılacağına kimse beklememektedir. ABD yönetimi her yıl 300 milyar dolardan fazla bir ödenek ayırdıkları askeri harcamalarda dahil, bütçe harcamalarında kısmıya giderek, bütçe açığını doların değerini düşürerek ABD dış ticaret açığını kapamaya çalışmaktadır. Bu önlemler dünya ekonomisinde zorunlu bir daralmayı beraberinde getireceği gibi, korumacı eğilimleri de geliştirecektir. Aşırı bir üretim krizi için doğru sürüklenen dünya ekonomisinde, böyle bir gelişme sürecinde daha derin kriz başgösterecektir.

ABD emperyalistleri, 7 yıllık Reagan döneminde, amaçladıkları hedeflere ulaşamadılar. Her ne kadar sosyal emperyalistlerin yayılmasını belli ölçüde frenledilerse de ne askeri alanda, ne ekonomik alanda dünyaya rakipsiz egemeri olamadılar. Askeri alanda "Sovyetler Birliği"yle arasındaki dengeyi kendi lehlerine bozma çabaları başarısızlıkla sonuçlandı. Bu amacın bir gereği olarak silahlanma da dahil askeri harcamalara ayrılan büyük miktardaki fonlar ABD ekonomisine ağır yükler getirirken, askeri teknolojiyi geliştirmek amacıyla bilim ve teknik kadroların önemli bir bölümünü bu alana seferber etmesi sonucu, sivil sektörlerde teknolojik yenileme hızı düştü. Bu da ABD'nin, B.Almanya ve Japonya karşısında rekabet gücünü zayıflattı.

ABD emperyalistleri bugün hâlâ dünyanın dört bir yanında ezilen halkların güçlü saldırılarına maruz kalmaktadır. Destek verdiği kukla yönetimlerin bir çoğu halk hareketleri karşısında aczindedir. Nikaragua'da aldığı darbeyi, karşı-devrimci çeteleri cömertçe destekleyerek ve bunları Nikaragua'ya karşı saldırtarak telafi etmeye çalışması, dünya halklarının derin tepkisine neden olmaktadır. Lübnan'da yediği şamardan sonra, İran'a müdahale çabasının başarısızlığa uğraması ve ardından Körfez Savaşı'na direkt müdahale anlamına gelen, savaş gemilerini bu bölgeye göndermesi ve Körfez Savaşı'nı kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye-

ki zorlukları Asya'da, Latin Amerika'da ve Afrika'da yüzyüze bulunduğu benzer sorunlar, ABD emperyalistlerinin uluslararası alandaki açmazlarıdır.

Reagan vastasıyla saldırgan bir çizgi izleyen ABD egemen çevrelerinin bu politikaın bir gereği olarak sürdürdükleri uzayı da içine alan eşi görülmemiş silahlanma faaliyetlerine, özellikle B.Avrupa'ya Pershig ve Cruise füzelelerinin yerleştirilmesine karşı, başta B.Avrupa'da olmak üzere dünya genelinde güçlü ve kitlesel bir barış hareketi gelişti. Barış hareketleri başta iki en büyük emperyalistlerin ve sosyal emperyalistlerin "barış", "güvenlik" maskesi altında saldırgan yüzlerinin daha geniş kesimlerce görülmesinde önemli rol oynadı.

Çıkacak bir nükleer savaşta, Avrupa'nın savaşın merkezi haline geleceği düşüncesinden hareket ederek B.Avrupa'nın nükleer silahlardan temizlenmesini talep eden burjuva bakış açısına sahip egemen güçlerden küçük-burjuva güçlere kadar, çok yaygın bir potansiyelin bulunması ve bunların baskısı da Batılı emperyalistleri, yukarıda belirttiğimiz nedenler dışında INF Anlaşması'na zorlayan nedenlerden biridir.

BARIŞ EMPERYALİSTLERARASI ANLAŞMALARLA SAĞLANAMAZ

INF Anlaşması sonrası, burjuva ve modern revizyonist güçler tarafından dünya çapında bir iyimserlik havası körüklenirken, bir dizi yanlış anlayışlar da yaygınlaştırdı. Bunlardan birincisi; savaşın nedenini silahlara bağlayan, savaş tehlikesinin azaltıp artmasını, silahların azaltıp artmasına mekanik olarak bağlayan yaklaşımdır. Nükleer silahların % 8 oranında azaltılması anlamına gelen INF Anlaşması'nı bu yaklaşım çerçevesinde, barışa gönelleme olarak yorumlanmakta ve bundan dolayı da selamlanmaktadır. Bu yaklaşım, iki açıdan yanlıştır. Birincisi; silahlar, savaşın nedeni değil araçlarıdır. Bugünkü emperyalist savaş tehlikesinin nedeni emperyalist sistemin kendisidir. I. ve II. Dünya Savaşları spatlamıştır ki, emperyalist sistemin iç çelişkileri, özellikle emperyalistler arasında keskinleşen çelişki emperyalistleri bir savaşa sürüklemiştir. Ve emperyalist sistem var olduğu sürece, emperyalist savaş tehlikesi varolacaktır. Bu çelişkilerin keskinleşip, bir savaşa yol açar duruma gelmesi,

dünya ölçeğinde birçok faktöre bağlıdır sorundur. Yoksa salt silahların nicel oranlarına bağlı değildir. İkincisi; INF Anlaşması, gerçek bir silahsızlanmaya doğru bir adım değildir. Nitekim, anlaşmanın hemen ardından her iki blok anlaşma kapsamı dışındaki nükleer silahlarını geliştirme ve çoğaltmaya yönelmişlerdir. Özellikle ABD ve "Sovyetler" tarafından hızlı bir biçimde sürdürülen uzayın silahlandırılması faaliyetleri bile tek başına, INF Anlaşması'nın silahsızlanma yönünde fazla bir anlam ifade etmediğini göstermektedir.

ABD ile "Sovyetler Birliği" arasındaki INF Anlaşması'yla sağlanan yakınlaşma, bu yakınlaşmanın gerçek nedenleri gizlenerek bu iki emperyalist savaş kırtarcısının barışa yönelikleri propagandası yapılmaktadır. Özüde ne ABD, ne de "SB" dünya hakimiyeti mücadelesinden vazgeçmiş değildirler. Her ikisi de dünya hakimiyeti, daha fazla sömürü ve talan için var güçleriyle rekabetlerini sürdürmektedirler. Bugün, her ikisi açısından da bir soluk alma dönemine ihtiyaç var. Bu soluk alma dönemi, güçlerini yeniden düzenleme dönemidir. Yani her biri açısından, dünya hakimiyeti için mücadelenin, bu mücadelede kendilerini güçlü kılmamanın bir aracıdır. Nitekim Washington'da "doğru" zirve sürerken bile, her iki güç Orta Doğu'da, Körfez'de, Afganistan'da ve dünyanın dört bir yanında dolaylı bir biçimde her alanda kıyasıya mücadelelerini sürdürmektedirler. Önümüzdeki dönem, yerel ve bölgesel düzeyde bu mücadeleler daha şiddetlenecektir. Gerek ABD, gerekse "SB" birbirlerine karşı etkinlik alanlarını içten fethetmeye, güçlerini zayıflatmaya, iç çelişkilerini körüklemeye daha fazla çaba harcarsacaklardır. "SB"nin ideolojik ve politik ayrılıklarına rakipleri etkinlik alanlarındaki güçlü muhalefet partilerine yaklaşma çizgisi izlemesi, bu yönelimin bir göstergesidir.

Bugün hiçbir emperyalist gücün tek başına ekonomik, siyasi ve askeri olarak dünya hegemonyasını kuracak güfte olmaması, özellikle askeri alanda ABD ile "SB" arasındaki denge durumu, Afganistan'da, Kamboçya'da, Nikaragua'da yaşandığı gibi, ulusal kurtuluş bağımsızlık mücadelelerinin emperyalistlerin bütün dünyada doğrudan at oynatmalarına engel olması, Filipinler'de, Güney Afrika'da, Peru'da olduğu gibi bir çok ülkede güçlü muhalefetle karşı karşıya olmaları, onları sarsmakla, planlarını gerçekleştirmelerini engellemektedir. I. ve II. Dünya Savaş tecrübeleri de göstermiştir ki, emperyalist-

lerarası anlaşmalar barışın güvencesi olamaz. Gerçek barış, sınırsız ve talanla ayakta duran emperyalist sistemin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olur. Bunu gerçekleştirmenin yolu da emperyalizme, sosyal emperyalizme ve her türlü gericiliğe karşı devrimci mücadelelerin güçlendirilmesinden geçer. Uluslararası alanda yaygın ve güçlü devrimci mücadeleler ve bu mücadeleler sayesinde emperyalist sisteme vurulan darbeler, bugünkü savaş tehlikesini giderebilecek en önemli faktörlerdir. Bundan dolayı emperyalist savaş tehlikesine karşı mücadele, kilise papazlarının dualarıyla veya "Sovyet" revizyonistlerinin iddia ettikleri gibi, "Sovyetler'in" ekonomik güçlenmeleriyle değil; emperyalist, sosyal emperyalist sisteme karşı kararsız devrimci mücadelelerin yükseltilmesiyle mümkün olur.

TÜRKİYE NÜKLEER SILAHLANMANIN İÇİNE ÇEKİLİYOR

Türk hükümeti, INF Anlaşması'nı tüm diğer hükümetler gibi olumlu bir gelişme olarak değerlendirenken, Gorbaçov'un imza töreninden

bir gün sonra yaptığı konuşmada; "güney kanatta NATO bizden üstün. Burada silahsızlandırılmış koridorlar kurulmalı" şeklindeki açıklaması Türkiye kamuoyunda yeni bir tartışmayı gündeme getirdi. Her ne kadar uzun bir süredir Başbakan Özal ve Millî Savunma Bakanı "yeni nükleer sorumluluklar almayacağız" yönlü açıklamalar yapıyorsa da "Sovyetler Birliği", NATO'nun INF Anlaşması'nın ardından B. Avrupa ve NATO'nun Güneydoğu kanadına daha fazla kısa menzilli nükleer silah yerleştirileceği planlarını bilmektedir. Nitekim Washington Zirvesi'nin arkasından, Brüksel'de yapılan NATO Savunma Bakanları Toplantısı'nda aynı yönde karar alınmıştır. Gorbaçov'un böyle bir gelişmeye karşı NATO'ya, özel olarak da Türk hükümetini uyarması, bir "Sovyet" yetkilisinin "böyle bir durumda Türkiye ile aramıza kara kedi girer" yönlü açıklaması, hatta Gorbaçov'un özel temsilcisinin Ankara'yı ziyareti, Türkiye'ye yeni nükleer silahların yerleştirilmesini engelleme yönündeki çabalarına

NATO'nun kısa menzilli nükleer silahların B. Avrupa da Yunanistan ve Türkiye'de güçlendirilmesi yönündeki

çabalarına gerekçe olarak, Varşova Paketi'nin konvansiyonel silahlarındaki güçlüğü gösterilmektedir. M. Ali Birand da, Türkiye'ye yeni nükleer silahlar yerleştirilmesinin gerekliliğini aynı gerekçeyle, yani Türkiye'nin konvansiyonel silahlarındaki zayıflığına bağlamaktadır. Başbakan Özal'ın Gorbaçov'un sözlerinin ardından, Türkiye'nin konvansiyonel silahlarının bir dökümünü yapması ve bu alanda "Sovyetler" karşısında çok güçsüz olduğunu belirtmesi, bazı çevrelerce "devlet adanlığına yakışmayan bir açıklama" olarak eleştirilmesine rağmen, belli bir amaca yönelik olduğu açıktır. Nitekim, bu döküm yapıldıktan birkaç gün sonra, Özal "NATO ne karar verirse biz ona uyarız" şeklinde açıklamasıyla, dökümün hangi amaçla yapıldığını gösterdi.

Son gelişmeler göstermektedir ki, Türkiye ABD emperyalizminin uşakları aracılığıyla, yeni nükleer silahlanmanın içine çekilmektedir. Böyle bir gelişme, Türkiye'nin ABD'nin ileri karakolu olarak Orta Doğu halklarına yönelik bir saldırı üssü olmasının yanı sıra, "Sovyetler Birliği"ne karşı ABD'nin ileri bir nükleer üssü olma görevini de üstlenmesi anlamına gelecektir.

**Mayıs Ayı Şehitlerini
Anıyoruz!**

Mayıs 1973

Gider gider, nice koçyiğitler gider
Senin de bir oğlun varsa içinde çok değildir
mavi gök, yağız yer...
Mesin ki, hincımız kabarmakta içimizde..."

İbrahim Kaypakkaya

30 Seni Unutmadık...
Her Doğan Gün
Anacağız...